

A 5434

**REFORMÁTUS
ÁRVAHÁZI
KÉPES NAPTÁR
19- -35**

CSALÁDI KRÓNIKA

Boldog az, aki féli az Urat; aki az ő útjaiban jár!
Bizony, kezed munkáját eszed! Boldog vagy, és
jól van dolgod. Feleséged mint a termő szőlő
házad belsejében; fiaid mint az olajfacsemeték
asztalod körül. Iné, így áldatik meg a férfiú,
aki féli az Urat! (Zsolt. 128, 1--4.)

Családapa neve:

Születés helye, ideje:

Családanya neve:

Születés helye, ideje:

A szülők esküvőjének helye és ideje:

Gyermekek neve, születési helye és ideje:

Az 1935-ik évhen a családban:

Konfirmált:

Házasságot kötött:

Meghalt:

REFORMATUS

**ÁRVAHÁZI
KÉPES NAPTÁR**

1935

ROMÁN

**KINDJA:
A KIRÁLYHÁGÓMELLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET
IRATTERJESZTÉSE**

ÁRA 16 LEI

**SZERKESZTETTE:
CSERNÁK BÉLA
EGYHÁZKERÜLETI FŐJEGYZŐ.**

Szops. 67,799

A 5434

Nyomatott
a Kálvin könyvnyomdában
Oradea.

Boldogasszony hava

Rége: Vizöntő hava

JANUÁR

Téli hó

31 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Kedd	Ujév	Ujév	7 48	16 19	Ap. Csel. 4, 12
2 Szerda	Béla	Szilvaszter p	48	20	I. Péter 1, 18—19
3 Csüt.	Zsongor	Gordius	48	21	I. János 1, 7
4 Péntek	Gyula	70 apostol	48	22	Zsidók 2, 14—15
5 Szomb.	Árpád	Teopempt	48	22	Máté 11, 28—30

1. URNAPJA. A református ember vigasztalása. Róm 14, 7—8.

6 Vasár.	Három király	Epifánia	7 48	16 23	I. Korinth. 3, 22—23
7 Hétfő	Attila	Iván	48	24	Róm. 8, 28
8 Kedd	Szörény	Bazilissza	47	26	Hoseas 14, 3
9 Szerda	Elele	Polyeukt vt.	47	27	I. Péter 2 9—10
10 Csüt.	Apor	Marcián	46	29	Kolos. 3, 17
11 Péntek	Ágota	Teodóz ap.	46	30	I. János 3, 8
12 Szomb.	Ernő	Taciána	45	31	I. Korinth. 6, 20

2. URNAPJA. Az én bűnöm az én nyomorúságom. Róm. 7, 22—23

13 Vasár.	Vidor	Sztratonik	7 45	16 33	Róma 3, 20
14 Hétfő	Bódog	Szinai vtk.	44	34	Máté 22, 37—39
15 Kedd	Lóránt	Pál rem.	44	35	Róm 7, 7
16 Szerda	Géza	Sz Péter I.	43	36	Dániel 9, 7—10
17 Csüt.	Antal	N. Antal ap.	43	38	Ézsaiás 59, 12—13
18 Péntek	Piroska	Marcián	42	39	Zsoltár 51
19 Szomb.	Sára	Eufrozina	41	40	Lukács 15, 11—24

3. URNAPJA. Bűnös voltom oka. Róm. 5, 12.

20 Vasár.	Fabián	Eulim ap.	7 39	16 42	Zsoltár 54, 7
21 Hétfő	Ágnes	Ágnes	39	43	Róma 7, 18
22 Kedd	Vince	Anasztázia vt.	38	45	I. Móz. 8, 21
23 Szerda	Aladár	Kelemen vt.	37	46	Jakab 1, 15
24 Csüt.	Nemzeti ün.	Nemzeti ün.	37	47	Eféz. 4, 24
25 Péntek	Pál ford.	Naz. Gerg.	35	49	Kolossé. 3, 10
26 Szomb.	Aba	Simon	35	51	II Korinth. 3, 18

4. URNAPJA. Isten igazságos is, irgalmas is. II. Mózes 34, 6—7.

27 Vasár.	Zsolt	Krizoszt e.	7 34	16 53	Róma 1, 32
28 Hétfő	Károly	Efrém	32	54	Zsoltár 76, 8
29 Kedd	Adél	Ignác erekly.	31	56	Zsoltár 25, 7
30 Szerda	Bojta	Három p.	31	57	Példab 28, 13
31 Csüt.	Szemere	Cirus és Ján.	30	58	Ezékiel 18, 23

Böjtelő hava
Régente: Halak hava

FEBRUÁR

Télutó
28 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Péntek	Enikő	Trifón	7 29	17 0	Joél 2, 12—15
2 Szomb.	Gyöngyike		27	2	Hoseás 14, 2—3

5. URNAPJA. Isten igazsága elégtellett kíván. Róm. 8, 3—4.

3 Vasár.	Balázs	Sim. és A.	7 26	17 3	Málé 16, 26
4 Hétfő	Ráhel	Izidor	24	5	IV. M ^z zes 14, 18
5 Kedd	Ágola	Ágola	23	7	Zsoltár 130, 3—4
6 Szerda	Réka	Julián	22	8	I. János 1, 9
7 Csüt.	Iringó	Lukács	21	9	Róm. 11, 32
8 Péntek	Aranka	Zakariás	19	11	Zsoltár 49, 8—9
9 Szomb.	Csilla	Nicefor	18	12	Zsoltár 51, 18—19

6. URNAPJA. Kicsoda az én Megváltóm. I. Kor. 1, 50.

10 Vasár.	Árpád	Triodium	7 16	17 14	János 3, 16
11 Hétfő	Dezső	Teodóra	14	16	János 5, 24
12 Kedd	Lidia	Mélet pk.	12	17	Ézsaiás 53, 4—5
13 Szerda	Ella	Zoé	12	19	I. Timóth. 3, 16
14 Csüt.	Bálint	Auxent	10	20	I Timóth. 2, 5—6
15 Péntek	Zoltán	Onezim	8	22	Ap. Csel. 13, 32—35
16 Szomb.	Juliánna	Pamfil vt.	3	24	Róm. 10, 4.

7. URNAPJA. Megigazulásom egyedüli útja. Róm. 3, 24—25.

17 Vasár.	Álmos	Helvened v.	7 4	17 5	Róm. 10, 17
18 Hétfő	Ellák	Leó	3	27	Léz. 2, 8—9
19 Kedd	Zsuzsánna	Appia	2	28	Márk, 1, 15
20 Szerda	Aladár	Leó pk.	0	29	János 3, 36
21 Csüt.	Kende	Eusztát	6 58	31	Róm. 5, 1
22 Péntek	Kulhen	Eug. sz. vlk.	56	33	II. Korint. 5, 17
23 Szomb.	Tas	Polikárp	54	34	Róm. 8, 1—4

8. URNAPJA. A szentháromság titka. I. János 5, 7.

24 Vasár.	Mátyás	Hűsh. v.	6 52	17 36	II. Kor. 13, 13
25 Hétfő	Géza	Taráz	50	38	Ézsaiás 6, 3
26 Kedd	Margit	Porfir	48	39	János 1, 1—3
27 Szerda	Ákos	Prokóp	47	40	II. Thess. 2, 13
28 Csüt.	Elemér	Vazul	47	42	I. Kor. 8, 4

Böjtmás hava
Régente: Kos hava

MÁRCIUS

Tavaszelő
31 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Péntek	Levente	Eudocia	6 43	17 43	Zsid. 11, 3
2 Szomb.	Lujza	Teodor	41	45	Ézsaiás 55, 9
9. URNAPJA. Isten a világ teremője. Ap. Cselek. 4, 24.					
3 Vasár.	Taksony	Vajhagyó v.	6 40	17 46	Jób 10, 9-12
4 Hétfő	Kázmér	Gerazim	38	47	Zsoltár 148, 5-6
5 Kedd	Lehel	Konon	35	49	Zsoltár 135, 5-6
6 Szerda	Jenő	Amorii vlk.	33	50	Zsoltár 35, 10
7 Csüt.	Szabolcs	Vazul és tsai	31	52	Ap. Csel. 17, 28
8 Péntek	Zoltán	Teofilakt	29	54	Zsoltár 23, 1
9 Szomb.	Uzur	Szebaszlei vt.	27	55	Máté 7, 26
10. URNAPJA. Isten a világ gondviselője. Máté 10, 29-31.					
10 Vasár.	Elemér	Nb. 1. vas.	6 25	17 56	Lukács 12, 22-31
11 Hétfő	Aranyka	Szófron pk.	24	57	Zsoltár 139, 7-10
12 Kedd	Szende	Teofanesz	22	59	I. Péter 5, 7
13 Szerda	Bogát	Nicefor pk.	20 18	1	Zsoltár 37, 3-5
14 Csüt.	Matild	Benedek	18	2	Róm. 8, 35
15 Péntek	Bendeguz	Agáp. vt.	15	4	Ezsaiás 41, 10-11
16 Szomb.	Dalma	Szabinus vt.	13	5	Róm. 8, 28
11. URNAPJA. Jézus az Idvezítő. I. Kor. 3, 11.					
17 Vasár.	Balambér	Nb. 2. vas.	6 12	18 6	Kol. 1, 19-20
18 Hétfő	Sándor	Ciril pk.	09	8	Kol 2, 9-10
19 Kedd	József	K. és Dária	08	9	János 1, 14-16
20 Szerda	Mike	Szabb. vlk.	05	11	Zsid. 1, 2-5
21 Csüt.	Benedek	Jakab, az ifju	03	12	János 11, 27
22 Péntek	Viola	Vazul vt.	1	14	Máté 27, 54
23 Szomb.	Bolond	Nikon	0	15	Zsid. 7, 25
12. URNAPJA. Krisztus hármastiszte. Ezsaiás 11, 1-2					
24 Vasár.	Gábor	Nb. 3. vas.	5 58	18 16	Zsoltár 40, 8-9
25 Hétfő	Tihamér	Cy. B. A.	55	18	Zsoltár 2, 16
26 Kedd	Bulcsu	Gábor	53	19	Lukács 1, 32-33
27 Szerda	Hajnalka	Matrona vt.	51	21	Zsoltár 89, 37-38
28 Csüt.	Gedeon	Hiláron	49	23	Jelenés 5, 9
29 Péntek	Bors	Márk pk.	48	24	Róm. 8, 34
30 Szomb.	Koppány	Klim. János	45	25	Ezsaiás 61, 1
13. URNAPJA. A keresztyén név jelentősége Csel. 11, 26,					
31 Vasár.	Benjámin	Nb. 4. vas.	5 43	18 26	II. Kor. 12, 27

Szt. György hava

Rége: Bika hava

ÁPRILIS

Tavaszhó

30 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egysített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Hétfő	Réka	Egypt. Mária	5 41	18 28	I. János 2, 27
2 Kedd	Torda	Titusz	39	30	I. Péter 2, 9
3 Szerda	Buda	Nikéta ap.	37	31	Róm. 6, 12—13
4 Csüt.	Csaba	József	35	32	I. Péter 5, 8—9
5 Péntek	Kocsárd	Diodór	33	33	Jel. 3 21
6 Szomb.	Édua	Eutik	31	35	Eféz. 6, 10—18

14. URNAPJA. Krisztus Istennek egyszülött Fia. Zsid. 1, 12.

7 Vasár.	Ákos	Nb. 5. vas	5 29	18 37	János 1, 11—14
8 Hétfő	Edömér	Herodion	27	38	É.s. 7, 14
9 Kedd	Géza	Eupszik vt.	25	40	I. János 1, 1—3
10 Szerda	Zsolt	Ferenc	23	41	Róm. 9, 5
11 Csüt.	Ubul	Antipa	22	42	I. Péter 1 18—19
12 Péntek	Gula	Vazul pk.	20	44	I. Korinth. 6, 20
13 Szomb.	Ida	Márton	18	45	Gal. 4, 4—5

15. URNAPJA. Krisztus szenvedése, halála, eltemetése. Róm. 5, 8.

14 Vasár.	Tibor	Nb. 6. vas.	5 16	18 47	Ézsaiás 53, 2—3
15 Hétfő	Emese	Kreszcenc	14	48	Zsoltár 22, 17—18
16 Kedd	Áron	Irén	12	49	Zsid. 5, 7—8
17 Szerda	Előd	Agapit	11	50	Zsid. 9, 12
18 Csüt.	Ilma	János szerz.	9	52	Máté 26. 36—55
19 Péntek	Nagypéntek	Nagypéntek	6	53	János 19, 28—30
20 Szomb.	Tivadar	Nagyszomb.	4	55	Máté 27, 62—66

16. URNAPJA. Harmad napon halottaiból feltámadott. Róm. 4, 25

21 Vasár.	Husvételvasár n.	Husvétel v.	5 02	18 56	Márk 16. 1—4
22 Hétfő	Husvéthétfő	Husvétel h.	00	58	Róm. 6, 4—8
23 Kedd	Béla	Husvétel k.	4 59	59	Róm. 4, 25
24 Szerda	György	Szaba vt.	58	19 00	Eféz. 2, 4—5
25 Csüt.	Csongor	Márk ev.	56	01	Fil. 3, 21
26 Péntek	Ete	Vazul pk.	54	03	II. Tim. 2, 11
27 Szomb.	Gyöngyvér	Simon	52	05	Róm. 8, 11

17. URNAPJA. Hiszem testem feltámadását és az örök életet. I. Kor. 15.

28 Vasár.	Valéria	9 vértanu	4 50	19 06	I. Kor. 2, 9
29 Hétfő	Rózsa	Szozipater	49	07	János 6, 39—40
30 Kedd	Katalin	Jakab ap.	47	08	Iób 19, 25—27

Pünköszt hava

Régeinte : Ikrék hava

MÁJUS

Tavasziutó

31 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Szerda	Borbély	Jeremiás	4 45	19 10	II. Kor. 4, 16
2 Csüt.	Zsigmond	N. Athanáz	43	11	II. Kor. 5, 1—2
3 Péntek	Irma	Timóti és M.	42	13	II. Péter 3, 13
4 Szomb.	Csaba	Pelagia sz.	40	14	Jelen. 14, 13

18. URNAPJA. Krisztus felméne mennyekbe. Lukács 24, 50—51.

5 Vasár.	Ulul	Iréne vt.	4 39	19 16	Ap. Csel. 1, 3—4
6 Hélfő	Árpád	Jób	38	17	Cselek. 2, 29—33
7 Kedd	Gizella	Sz. † megjel.	36	18	Csel. 5, 30—32
8 Szerda	Tünde	János ev.	35	19	Róm. 6, 9—10
9 Csüt.	Enikő	Izaiás pr.	33	21	Kol. 1, 18
10 Péntek	Nemzeti ün.	Nemzeti ün.	32	22	I. Tim. 3, 16
11 Szomb.	Kocsárd	Móc vt.	30	24	János 16, 33

19. URNAPJA. Ūl a mindenható Istennek jobbán. Eféz. 1, 20—23.

12 Vasár.	Pongrác	Germán	4 28	19 25	Zsid. 9, 24
13 Hélfő	Szervác	Glicéria	27	26	Róm. 8, 34
14 Kedd	Bonifác	Izidor vt.	26	27	Etéz. 2, 6
15 Szerda	Zsófia	Pakóm	25	29	János, 17, 24
16 Csüt.	Tassony	Teodor	23	30	Kol. 3, 1
17 Péntek	Edu	And. és Junia	22	31	Fil. 3, 21
18 Szomb.	Dengezik	Péter és társai	21	33	Máté 25, 31—32

20. URNAPJA. Onnan léssen eljövendő ítélni. Máté 26, 64.

19 Vasár.	Törtel	Patrik vt.	4 19	19 34	Csel. 10, 42
20 Hélfő	Dalma	Talále	19	35	I. Thess. 4, 16, 17
21 Kedd	Julia	Kon. és Ilona	18	36	II. Thess. 1, 6, 10
22 Szerda	Ilona	Baziliszka	17	37	Jelenés 20, 12—13
23 Csüt.	Kont	Mihály pk.	16	38	I. Péter 1, 3—7
24 Péntek	Eszter	Simeon styl.	14	40	I. Péter 1, 13
25 Szomb.	Orbán	Iván feje mgt.	13	41	Jelenés 3, 11

21. URNAPJA. Jézus nagy parancsa. Máté 28, 18—21.

26 Vasár.	Tarján	Kárpuz	4 12	19 42	Márk 16, 15
27 Hélfő	Edömér	He lád	11	43	János 20, 21
28 Kedd	Emil	Nicét	10	44	Máté 24, 14
29 Szerda	Uzur	Teodózia	10	45	Jelenés 11, 15
30 Csüt.	Aldozócsüt.	Jézus menny.	09	46	Csel. 1, 9, 11
31 Péntek	Angyalka	Herma vt.	08	47	Lukács 24, 52—53

Szent Iván hava

Rége: Rák hava

JUNIUS

Nyárelő

30 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Szomb.	Álmos	Jusztin	4 07	19 48	Márk 16, 20

22. URNAPJA. Jézus négy ígérete. Ján. 14, 16–17.

2 Vasár.	Anna	Nicefor	4 07	19 49	János 16, 26–27
3 Hétfő	Iringó	Lucillán vt.	06	50	János 15, 26
4 Kedd	Kerény	Metrofán	06	51	János 16, 8
5 Szerda	Denge	Tiri Dorót	05	52	János 16, 13
6 Csüt.	Levente	Hilárion ap.	04	53	Lukács 24, 48–49
7 Péntek	Szabolcs	Teodót vt.	04	54	I. Kor. 12, 3
8 Szomb.	Nemzeti ün.	Nemzeti ün.	03	54	Róm. 8, 9

23. URNAPJA. Hiszek Szentlélekben, Ap. Csel. 2, 17–18.

9 Vasár.	Pünköszt v.	Pünk. v.	4 03	19 55	Ap. 2, 1–5
10 Hétfő	Pünköszt h.	Szenhség	03	55	Róm. 8, 15–17
11 Kedd	Barnabás	Bart. és Barn.	03	56	Lukács 11, 13
12 Szerda	Ozdor	Onufrius	03	56	I. Péter 4, 14
13 Csüt.	Szilárd	Aquilina	02	57	Róm. 5, 5
14 Péntek	Bogát	Metód	02	57	Gal. 4, 6
15 Szomb.	Ellák	Ámosz pr	02	58	Róm. 8, 9

24. URNAPJA. Hiszek egy közönséges ker. anyaszentegyházal. Eféz. 2, 19–22.

16 Vasár.	Ilma	Mindsz. v.	4 02	19 58	Galat 2, 16
17 Hétfő	Kadosa	Szabel	02	59	Eféz. 4, 4–5
18 Kedd	Irnák	Leonc vt	02	20 59	Máté 16, 18
19 Szerda	Gyárfás	Judás a,	02	00	Róm. 12, 4–6
20 Csüt.	Keve	Metód pk,	02	00	János 16–16
21 Péntek	Alajos	Jultán vt.	02	00	I. Tim. 3, 15
22 Szomb.	Huba	Özséb pk.	02	00	IV. Mózes 27, 17

25. URNAPJA. Idvességre elégtelenek a jó cselekedetek. Luk. 17, 10.

23 Vasár.	Ilia	Agrippina	4 03	20 01	Jakab 2, 10
24 Hétfő	János	Iván szül.	03	01	Zsoltár 130, 3
25 Kedd	Vilmos	Febrónia vt.	03	01	Jakab 3, 2
26 Szerda	Zsongor	Dávid rem.	03	01	I. János 1, 8
27 Csüt.	László	Sámson pap	04	01	Máté 7, 18
28 Péntek	Eörs	Cir., Ján. erk.	04	01	János 15, 5
29 Szomb.	Péter és Pál	Péter és Pál	04	01	Róm. 8, 14

26. URNAPJA. Egyedül hit által igazulunk meg. Gal. 2, 16.

30 Vasár.	Tihamér	12 apostol	4 05	20 01	János 5, 24
------------------	----------------	-------------------	------	-------	-------------

Szent Jakab hava
Régente: Oroszlán hava

JULIUS

Nyárhó
31 nap

A hó és a hét napjai	Reformálás naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Hétfő	Töhötöm	Kozma	4 06	20 1	Róm, 8, 21—26
2 Kedd	Ubul	B-A. meze	06	0	Róm. 3, 24—25
3 Szerda	Emese	Anatól	07	0	János, 3, 36
4 Csüt.	Aladár	Kr. András	08	0	János 8, 24
5 Péntek	Sarolta	Mária özv.	08	0	Róm. 5, 1
6 Szomb.	Zsolt	Lucia	10	0	I. János 5, 10

27. URNAPJA. A keresztségről Máik. 16, 15—16

7 Vasár.	Bulcsu	Ciriaca	4 10	19 59	Csel. 2, 38
8 Hétfő	Erzsébet	Prokóp	10	59	Tit. 3, 5
9 Kedd	Tünde	Pankrác	11	58	Zsid. 12, 24
10 Szerda	Gyöngyvér	Leonc és t.	12	58	Jel. 1, 5
11 Csüt.	Zoltán	Eufémia	13	57	Galat. 3, 27
12 Péntek	Levente	Hiláron	14	56	Koloss. 2, 12
13 Szomb.	Jenő	Gábor főa.	15	56	Csel. 10, 47

28. URNAPJA. Az urvacsorájáról. 1 Kor. 11, 23—25.

14 Vasár.	Eörs	József pk.	4 16	19 55	I. Korinth, 10, 16—17
15 Hétfő	Balambér	Quirik	17	54	János 6, 35, 50, 54
16 Kedd	Enikő	Atenogén pk.	18	54	I Korinth. 12, 13.
17 Szerda	Elek	Mariana	18	53	Ján. 6, 56
18 Csüt.	Etele	Jáci t vt.	20	52	Efér. 5, 30
19 Péntek	Zsombor	Makrina	21	51	Róm. 8, 9—11
20 Szomb.	Margit	Illés prof.	22	50	Máté 26, 29

29. URNAPJA. Krisztus teste és vére. János 6, 35.

21 Vasár.	Dániel	Sim., Ján.	4 23	19 49	János 6, 48—58
22 Hétfő	Mária Magd.	Mária Magd.	24	48	Lukács 22, 19—20
23 Kedd	Lenke	Ezekiel prof.	26	46	Máté 26, 27—29
24 Szerda	Kupa	Krisztina sz.	27	45	I. Kor. 10, 21
25 Csüt.	Jakab	Eufrazia	27	45	I. Kor. 5, 7—8
26 Péntek	Anna	Hermolaus	28	44	I. Korinth. 10. 16
27 Szomb.	Olga	Pantaleon	30	42	Jel. 5, 12

30. URNAPJA. Krisztus egyetlenegy áldozata. Zsid. 10, 10—12.

28 Vasár.	Bors	Nikanor	4 31	19 41	Zsid. 9, 12
29 Hétfő	Márta	Teodota	33	39	János 19, 30
30 Kedd	Judit	Szila	34	38	Zsid 9, 27—28
31 Szerda	Lehel	Eudocim	35	37	Kolossé. 3, 4

Kisasszony hava

Régeinte: Szűz hava

AUGUSZTUS

Nyárutó

31 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Csüt.	Péler	Sz. † körm.	4 36	19 36	Máté 28, 19—20
2 Péntek	Gusztáv	Isivan erebly.	37	35	II. Tim. 1, 9
3 Szomb.	Izabella	Izác	39	33	Zsid. 12, 1—2

31. URNAPJA. A mennyország kulcsai. Máté 16, 19.

4 Vasár.	Domokos	Ef. 7 gy.	4 40	19 32	Cselek. 13, 38—39
5 Hétfő	Attila	Fabius	41	30	Ezék. 33, 11
6 Kedd	Berla	Ur szlv.	43	28	János 8, 24
7 Szerda	Ibolya	Pulkeria	44	27	Máté 3, 7—8
8 Csüt.	Kaza	Emilián	45	26	I. Korinth. 5, 11—13
9 Péntek	Emőd	Konst. érsek	46	24	II. Korinth. 2, 6—8
10 Szomb.	Lóránt	Lőrinc vt.	47	22	II. Tim. 2, 25—26

32. URNAPJA. Cselekednünk kell a jót. Jakab 2, 18.

11 Vasár.	Rózsa	Euplusz. d.	4 49	19 20	I. János 2, 3—4
12 Hétfő	Klára	Fortin	50	19	Titus 2, 14
13 Kedd	Csongor	Maxim	52	17	I. Péter 3, 1—2
14 Szerda	Julus	Mikeás hv.	53	16	Róm 14, 19
15 Csüt.	Bátor	Nagyb.-A.	54	14	I. Korinth. 6, 9—10
16 Péntek	Aba	Dioméd	55	12	Eféz. 5, 5
17 Szomb.	Edömér	Miron pap	57	11	Ézs. 1, 16—17

33. URNAPJA. Az igazi bűnbánat. Eféz 4, 22—24.

18 Vasár.	Ilona	Flor. és L.	4 50	19 09	Joel 2, 12—13
19 Hétfő	Huba	András vt.	5 00	07	Róm. 12, 9
20 Kedd	István kir.	Sz. István kir.	01	05	II. Korinth. 7, 10
21 Szerda	Sámuel	Tádé	02	04	Csel. 3, 19
22 Csüt.	Jenő	Agatonik	03	02	Luk. 15, 11-14, 17-24
23 Péntek	Farkas	Kallinik	05	18 59	Zsoltár 25, 7
24 Szomb.	Bertalan	Eutik	06	58	Zsoltár 3, 2, 5

34. URNAPJA. Én vagyok a te Urad Istened. II. Móz. 20, 4.

25 Vasár.	Lajos	Bertalan	5 07	18 55	Zsoltár 81, 10
26 Hétfő	Endre	Adrian	09	54	I. Kor. 6, 9
27 Kedd	Ellák	Libér	10	53	Máté 4, 10
28 Szerda	Győző	Mózes	11	51	János 17, 3
29 Csüt.	Mohács	ván tejv.	12	49	Jakab 1, 17
30 Péntek	Dalma	Sándor pk.	14	47	Kol. 3, 5
31 Szomb.	Bendeguz	B.-A. öve	15	45	I Péter 4, 3

Szent Mihály hava

Régeinte: Mérleg hava

SZEPTEMBER

Őszelő

30 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
35. URNAPJA. Ne imádj képeket, szobrokat. II. Mózes 20, 4.					
1 Vasár.	Álmos	Simon vt.	5 17	18 42	V. Mózes 4, 12—18
2 Hétfő	Csilla	Mamánt	18	40	Ézs. 40, 18, 25
3 Kedd	Bojta	Teokliszt	19	39	Csel. 17, 29
4 Szerda	Rózsa	Babilasz	21	36	V. Mózes 27, 15
5 Csüt.	Lőrinc	Zakariás pr.	22	35	Hab. 2, 18—19
6 Péntek	Ida	Mihály csod.	24	32	Zakariás 10, 2
7 Szomb.	Ágota	Szocont	25	30	II. Tim. 3. 16—17
36. URNAPJA. Az Urnak nevét hiába fel ne vedd. II. Mózes 20, 7.					
8 Vasár.	Zsoll	Kisasszony	5 27	18 28	III. Mózes 24, 15—16
9 Hétfő	Huba	Szeverián	27	27	III. Mózes 5, 1
10 Kedd	Ákos	Menodóra	29	25	Koloss. 3, 17
11 Szerda	Árpád	Teodóra	30	23	I Kor. 10. 31
12 Csüt.	Virág	Antonóm pk.	32	21	Máté 10, 32—33
13 Péntek	Buda	Kornél	33	19	I. Péter 3, 15
14 Szomb.	Ibolya	Ker. Ielm.	34	17	II Tim. 2, 12
37. URNAPJA. A keresztyén esküdhetik Isten nevére. V. Móz. 10, 20.					
15 Vasár.	Csongor	Piloteusz	5 35	18 16	Jozsué 9, 19
16 Hétfő	Edit	Jozefát	36	13	Ézs. 45, 23
17 Kedd	Gyula	Zsófia vt.	38	11	Zsid. 6, 16
18 Szerda	Hajnalka	Eumén	39	09	Róm. 9, 1
19 Csüt.	Emese	Trofim	41	07	II Korinth. 1, 23
20 Péntek	Böngér	Euszták és T.	42	04	I. Kir. 8, 39
21 Szomb.	Máté	Jónás pr.	44	02	Ézsaiás 63, 16
38. URNAPJA. A hetedik nap az Urnak napja. V. Móz. 5, 12—15.					
22 Vasár.	Móric	Fóka pk.	5 45	18 0	Jelen. 1, 10
23 Hétfő	Etelke	Iván fog.	46	17 58	Csel. 20, 7
24 Kedd	Tas	Tekla sz. vt.	48	56	I. Korinth. 16, 2
25 Szerda	Adorján	Eufrozina sz.	49	54	Zsoltár 68, 27
26 Csüt.	Zoárd	Nilusz	51	51	Zsid. 10, 25
27 Péntek	Kadosa	Kallisztrat vt.	52	49	Gal. 6, 6
28 Szomb.	Eörs	Baruch pr.	53	47	Zsid. 4, 9—11
39. URNAPJA. Tiszteld atyádat és anyádat. II. Móz. 20, 12.					
29 Vasár.	Mihály	Kiriak r.	5 54	17 46	Efész. 6, 2—3
30 Hétfő	Roff	Gergely pk.	56	44	Példab. 1, 8

Mindszent hava

Régeinte : Bököly hava

OKTÓBER

Ősz hó

31 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Kedd	Etele	B.-A.véd.	5 57	17 41	III. Mózes 19, 32
2 Szerda	Géza	Ciprián pk.	59	39	Titus 2, 9—10
3 Csüt.	Opor	Ar. Dénes vt	6 00	37	I. Thess. 5, 12—13
4 Péntek	Ferenc	Hierót	02	35	Zsid. 13, 17
5 Szomb.	Bátor	Karilina	03	34	Róm. 13, 1—7

40. URNAPJA. Szeresd felebarátodat. Máté 22, 39.

6 Vasár.	Kadosa	Tamás ap.	6 04	17 32	III. Mózes 19, 17
7 Hétfő	Amália	Szer. és Bak.	05	30	IV. Mózes 35, 16-18
8 Kedd	Etelke	Pelágia	07	28	Efézus 4, 31
9 Szerda	Dénes	J. kab a.	09	26	I. János 3, 15
10 Csüt.	Bors	Eulamp vt.	10	24	Jakab 1, 19
11 Péntek	Gyöngyike	Teofanesz	11	22	Kol. 3, 12—15
12 Szomb.	Farkas	Andrónik	12	20	Máté 5, 44—45

41. URNAPJA. Őrizkedjetek minden tisztátalanságtól. I. Thess. 4, 3—4.

13 Vasár.	Kálmón	Agatonika	6 14	17 18	Eféz. 5, 3
14 Hétfő	Édua	Nazár	16	16	I. Korinth. 7, 9
15 Kedd	Teréz	Lucián vt.	17	15	I. Kor. 6. 18—19
16 Szerda	Gál	Longin vt.	19	12	II. Kor. 7, 1
17 Csüt.	Hedvig	Ozeás pr.	20	10	Eféz. 4, 17—20
18 Péntek	Ibolya	Lukács ev.	21	9	Kolossé 3, 5
19 Szomb.	Szabolcs	Joel pr.	23	7	Efézus 4. 21—24

42. URNAPJA. Ne bántsd a másét. III. Móz. 19, 11—13.

20 Vasár.	Irén	Artemiusz	6 24	17 05	I. Mózes 22, 1—3
21 Hétfő	Tünde	Hilóron	26	03	I. Kor. 6, 10
22 Kedd	Etőd	Aberc pk.	27	16 01	Lukács 3, 14
23 Szerda	Iringó	Jakab ap.	29	59	Ezékiel 18, 12—13
24 Csüt.	Csaba	Proklusz	30	58	Lukács 12, 15
25 Péntek	Vilma	Marcián	31	56	Filip 2, 4
26 Szomb.	Zerind	Demeter v!	33	53	Máté 7, 12

43. URNAPJA. Kövessétek és védelmezzétek az igazságot. Eféz. 4, 25.

27 Vasár.	Hajnalka	Nesztor	6 34	16 53	II. Mózes 23, 1
28 Hétfő	Simon	Neonilla	36	51	III. Mózes, 19, 16
29 Kedd	Szilárd	Ábrahám r.	38	49	Jakab 4, 11
30 Szerda	Keve	Zen és Zenob.	39	48	Eféz. 4, 25
31 Csüt.	Ref. emléktn.	Epimak	40	47	I. Péter 2, 9

Szt. András hava

Pégente: Nyílas hava

NOVEMBER

Őszutó

30 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliavásók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	
1 Péntek	Tuhutum	Kozmasz	6 42	16 43	I. Péter 2, 5
2 Szomb.	Ilia	Acindin vt.	44	43	I. Korinth. 15, 58
44. URNAPJA. Legyetek tökéletesek. Máté 5, 48.					
3 Vasár.	Turgony	Acepszin.	6 46	16 41	Máté 15, 19
4 Hétfő	Zádor	Hermesz	47	40	Gal. 5, 24
5 Kedd	Imre	G. és Ep. vt.	49	38	Róm. 12, 12
6 Szerda	Ete	Pál pk.	49	37	Filip 3, 14
7 Csüt.	Attila	Lázár	52	36	Róm. 7, 22
8 Péntek	Lehel	Mihály f.	53	34	Zsoltár 51, 12—14
9 Szomb.	Tiborc	Malróna	54	33	I. János 3, 2
45. URNAPJA. Szüntelen imádkozzatok. I. Thess. 1, 11.					
10 Vasár.	Luther Márton	Oreszi	6 56	16 31	Máté 4, 10
11 Hétfő	Márton	Vincenc	57	30	Zsoltár 50, 14—15
12 Kedd	Emilia	Alam. János	59	29	Máté 7, 7
13 Szerda	Tihamér	Ar. sz. János	7 00	28	Lukács 11, 13
14 Csüt.	Albert	Fülöp a.	01	27	Jakab 1, 5—6
15 Péntek	Zuárd	G. és Szamon	03	25	János 14, 13
16 Szomb.	Ödön	Máté a.	04	24	Dániel 9, 17—18
46. URNAPJA. Isten a mi Atyánk. Máté 6, 9-a.					
17 Vasár.	Irnák	Cs. Gerg.	7 06	16 23	Ézsaiás 63, 16
18 Hétfő	Gyöngyike	Róm. vt.	08	22	János 1, 12
19 Kedd	Erzsébet	Barlaam vt.	09	21	Eféz. 1, 5—6
20 Szerda	Jolán	D. Gergely	10	20	Zsoltár 103, 13
21 Csüt.	Ilma	B.-A. avatt.	11	19	Ézsaiás 49, 15—16
22 Péntek	Csilla	Fil. és Apfiasz	13	18	I. Kir. 8, 27
23 Szomb.	Keve	Amfilok pk.	15	17	II. Krónik. 20, 6
47. URNAPJA. Szenteltesék meg a Te neved. Máté 6, 9-b.					
24 Vasár.	Emma	Kelemen	7 16	16 16	Ézs. 6, 3
25 Hétfő	Katalin	Katalin	18	16	Eféz. 1, 16—17
26 Kedd	Árpád	Nikon	19	15	Zsoltár 104, 24
27 Szerda	Elemér	P. Jakab	20	15	Zsoltár 25, 10
28 Csüt.	Piroska	Irenark	21	14	Zsoltár 111, 7
29 Péntek	Szabolcs	Paramon	23	13	Zsoltár 36, 6
30 Szomb.	András	András a.	24	13	Máté 5, 16

Karácsony hava

Régeinte: Bak hava

DECEMBER

Télelő

31 nap

A hó és a hét napjai	Református naptár	Egyesített gör. naptár	Nap		Bibliaolvasók naptára
			kél. ó. p.	nyug. ó. p.	

48. URNAPJA. Jöjjön el a Te országod. Máté 6, 10-a.

1 Vasár.	Ilia	Filaretusz	7 26	16 12	Jelen. 22, 17-20
2 Hétfő	Aranyka	Habakuk	27	11	I Kor. 15, 24, 28
3 Kedd	Gyöngyvér	Szofon. pr.	28	11	Zsoltár 25, 4-5
4 Szerda	Borbála	Borbála sz.	29	10	Dániel 2, 44
5 Csüt.	Bendeguz	Szabbas	31	10	Lukács 17, 20-25
6 Péntek	Miklós	Miklós	32	09	János 18, 36-37
7 Szomb.	Ambrus	Ambrus	33	09	Róm. 14, 17

49. URNAPJA. Legyen meg a Te akaratod Máté 6, 10-b.

8 Vasár.	Mária	Paláp	7 34	16 09	Zsoltár 119, 33-35
9 Hétfő	Réka	B. A. fogan.	35	09	Zsoltár 119, 133
10 Kedd	Judit	Eugráf vt.	35	09	Ap. Csel. 21, 14
11 Szerda	Lehel	Dániel stíl.	36	09	Róm. 12, 2
12 Csüt.	Edua	Szpiridion pk.	37	09	I. Péter 4, 2-3
13 Péntek	Luca	Eusztr. és 's.	38	09	Jel. 3, 16-19
14 Szomb.	Huba	Tirzusz vt.	39	09	Zsoltár 103, 20-21

50. URNAPJA. A mi mindennapi kenyerünket add meg nekünk. Máté 6, 11.

15 Vasár.	Übül	El. és Ant.	7 40	16 10	Zsoltár 145, 15-16
16 Hétfő	Etelke	Aggeusz pr.	41	10	Csel. 14, 15-17
17 Kedd	Béla	Dániel pr.	42	10	Zsolt. 146, 3-7
18 Szerda	Álmos	Sebestyén	43	10	Zsoltár 55, 23
19 Csüt.	Viola	Bonifác vt.	43	10	Zsolt. 62, 9, 11
20 Péntek	Opor	Ignác vt.	44	11	Zsolt. 85, 13
21 Szomb.	Tamás	Juliánna sz.	44	11	V. Mózes 8, 3

51. URNAPJA. Bocsásd meg a mi bűneinket. Máté, 6, 12.

22 Vasár.	Ózidor	Anasztázia	7 45	16 11	Róm. 4, 7-8
23 Hétfő	Győző	Krétai 10 vt.	45	12	Róm. 7, 23-25
24 Kedd	Ádám és Éva	Kar. el. bőjt	45	13	Zsolt. 51, 3, 4, 9, 11
25 Szerda	Karácsony	Nagykar.	46	13	Ján. 3, 16
26 Csüt.	István	Istensz. M.	47	14	Ján. 1, 14
27 Péntek	János	István fd.	47	15	Máté 3, 17
28 Szomb.	Kund	T. ezer vt.	47	16	János 1, 12

52. URNAPJA. Tiéd az ország, és a hatalom, és a dicsőség. Máté 16, 13.

29 Vasár.	Dávid	Anasztázia	7 47	16 17	I Thess. 5, 25
30 Hétfő	Zoárd	Anizia	48	17	Eféz. 6, 10-13
31 Kedd	Szilveszter	Melánia	48	18	Eféz. 3, 20-21

Névnapok betűsoros jegyzéke.

- A**
Aba, régi magyar nemzetség neve, jan. 26, aug. 16.
Árpád, a honfoglaló magyarok vezére, jan. 5, febr. 10, nov. 26, máj. 6, szept. 11.
Almos, Árpád apja, magyar vezér, február 17, június 1, szept. 1, dec. 18.
Attila, hun király, január 7, aug. 5, nov. 7.
Akos, a kunok vezére László idején, február 27, április 7, szept. 10.
Aladár, török eredetű név, jan. 23, febr. 20, jul. 4.
Abel, január 2.
Abrahám, május 15.
Adám, december 24.
Adél, jan. 29.
Adorján, szept. 25.
Agnes, január 21.
Aranyka (Aranka), márc. 11, dec. 2, febr. 8.
Angyalka, május 31, nov. 16.
Ágota, jan. 11, febr. 5, szept. 7.
Apor, január 10.
Alajos, június 21.
Alberl, nov. 14.
Amália, október 7.
Ambrus, december 7.
András máj. 10, nov. 30.
Anna, június 2, július 26.
Antal, január 17, május 10.
Áron, április 16.
- B**
Béla, hun magyar ősi név, jan. 2, ápr. 23, aug. 29, dec. 17.
Bosza, kun vezér neve, jan. 30, szept. 3.
Bogál, Bulcsu vezér apja, márc. 13, jun. 14.
Bulcsu, magyar vezér, márc. 26, jul. 7.
Bódog, (Boudug vezér) régi magy. név, jan. 14, febr. 28.
Balambér, hun fejedelem, márc. 17, máj. 1, jul. 15.
Bendeguz, Attila apja, hun vezér, márc. 15, aug. 31, dec. 5.
Bolond, magyar vezér, márc. 23, június 8.
Bors, magyar vezér, márc. 29, július 28, okt. 10.
Buda (Bléda, Attila testvére), ápr. 3, szept. 13.
- Bátor**, régi magyar név, aug. 15, okt. 5.
Böngér, kun vezér, április 9, szept. 20.
Balázs, február 3.
Barnabás, június 11.
Bálint, febr. 14.
Benedek, március 24.
Benjámín, március 31.
Berla, aug. 6.
Bertalan, augusztus 24.
Boldizsár, január 6.
Borbála, december 4.
- C**
Csaba, hun vezér, Attila fia, ápr. 4, május 4, okt. 24.
Csongor, ősmondai név, ápr. 25, aug. 13, szept. 15.
Csilla, febr. 9, szeptemb. 2, nov. 22.
- D**
Dengezik, Attila fia, máj. 18.
Dániel, július 21.
Dávid, december 29.
Dénes, okt. 9.
Dezső, február 11.
Domokos, aug. 4.
Dalma, márc. 16, május 20, aug. 30.
Denge, június 5.
- E**
Etele, Attila név magyar alakja, jan. 9, jul. 18, okt. 1.
Ed (Edu), kun-kabar név az Árpádok korából, május 17.
Ete, kun vezér, ápr. 26, nov. 6.
Edömér, kun vezér neve, máj. 27, ápr. 8, aug. 17.
Elemér, régi magyar név, febr. 28, márc. 10, nov. 27.
Előd, magyar honfoglaló vez. egyike, máj. 30, április 17, október 22.
Eörs, régi kun név és magyar vezér neve, június 28, jul. 14, szept. 28.
Ellák, Attila fia, febr. 18, jun. 15, aug. 27.
Emília, november 12.
Ella, febr. 13.
Emőd, aug. 9.
Edit, szept. 16.
Ede, okt. 13.
Emese, ápr. 15, jul. 3, szept. 19.
Enikő, febr. 1, május 9, jul. 16, nov. 14.
- Édua**, ápr. 6, okt. 14, dec. 12.
Etelke, (nem azonos a német Adelheid névvel) szept. 23, okt. 8, dec. 16.
Emil, máj. 28.
Emma, ápr. 19, nov. 24.
Ernő, január 12.
Erzsébet, július 8, nov. 19.
Endre, aug. 26.
Eszter, május 24.
Eva, december 24.
Élek, július 17.
- F**
Farkas, Árpádkori személy név, aug. 23, okt. 12.
Fabián, január 20.
Ferenc, okt. 4, dec. 3.
- G**
Gyula, ősi magyar név s papi méltóság neve, jan. 4, április 12, szept. 17.
Géza, magyar fejedelem, ősi név, jan. 16, febr. 25, április 9, okt. 2.
Gyárfás, ősi név az Árpádok korából, jun. 19.
Gál, okt. 16.
Gyöngyvér, ápr. 27, jul. 10, december 5.
Gyöngyike, febr. 2, nov. 18, október 11.
Gábor, március 24.
Gáspár, január 6.
Gedeon, márc. 28.
Gizella, május 7.
Gusztáv, auguszt. 2.
György, április 24.
Győző, aug. 28, dec. 25.
Gergely, febr. 13, március 12, november 17.
- H**
Huba, honfoglaló vezér neve, jun. 22, aug. 19, szept. 9, december 14.
Hajnalka, márc. 27, szept. 18, október 27.
Hugó, április 1.
Hedvig, október 17.
- I**
Ilka, jun. 23, nov. 2, dec. 1.
Iringó, febr. 7, jun. 3, okt. 25.
Ibolya, aug. 7, szeptemb. 14, október 18.
Ida, ápr. 13, szept. 6.

Anna, ápr. 18, jun. 16, nov. 21.
 Anna, május 22, aug. 18.
 Imre, november 5.
 Irma, május 3.
 Irnák, Attila egyik fia, június 18, nov. 17.
 Irén, október 20
 István, aug. 20, decemb. 26.
 Izabella, aug. 3.

Jenő, ősi magyar név, egyik magyar törzs neve, március 6, július 13, aug. 22.
 Janka, május 24.
 János, jun. 24, dec. 27.
 Jolán, június 9, nov. 20.
 József, március 19.
 Judit, július 30, december 10.
 Julia, Juliánna, febr. 16, május 21.
 Jutas, Árpád egyik fia, augusztus 14.
 Jakab, július 25.

Kadosa, hun-magyar név, június 17, szept. 27, okt. 6.
 Kálmán, október 13.
 Károly, jan. 28, nov. 4.
 Katalin, április 30, nov. 25.
 Kaza, egyik magyar törzs neve, augusztus 8.
 Kázmér, márc. 4.
 Kelemen, január 23.
 Kende, febr. 21.
 Ketel (Kele), kun vezér, április 22, jun. 8.
 Keve, június 20, okt. 30, november 25.
 Kerény, június 4.
 Klára, augusztus 12.
 Kocsárd, április 5, máj. 11.
 Konl, május 23.
 Koppány, magyar vezér, március 30.
 Kund (Kond), ősi magyar vezér neve december 28.
 Kupa, Zerind fia, július 24.
 Kuthen, kun vezér neve, február 22.

Lajos, augusztus 25.
 László, június 27.
 Lehel, magyar vezér, márc. 5, július 31, nov. 8, dec. 11.
 Levente, Árpád egyik fia, március 1, június 6, jul. 12.
 Lidia, febr. 12.
 Loránt, jan. 15, augusztus 10.
 Lőrinc, szept. 5.
 Lujza, márc. 2,
 Lenke, jul. 23.

Magdolna, június 22,
 Margit, február 26, június 10, július 20.
 Matild, március 14.
 Mária, július 22, dec. 8.
 Márta, július 29.
 Márton, november 10 és 11.
 Máté, szeptember 21.
 Mátyás, február 24.
 Menyhéri, január 6.
 Mihály, szept. 29.
 Miklós, december 6.
 Mike, jan. 24, márc. 20.
 Mohács, aug. 29.
 Móric, szept. 22.

Nándor, május 30.

Opor, régi magyar név, okt. 3, december 20.
 Ozdor, régi magyar név, június 12, december 22.
 Olga, június 21.
 Orbán, május 25.
 Oszkár, december 1.

Ödön, november 16.

Pál, január 25.
 Paula, március 22.
 Péter, Pál, június 29.
 Péter, aug. 1,
 Piroska, január 18, nov. 28.
 Pongrác, május 12.

Rachel, február 4.
 Roff, hun név, szept. 30.
 Réka, febr. 6, epr. 1, december 9.
 Róza, szeptember 3.
 Rózsa, április 29, auguszt. 11, szeptemb. 4.

Sándor, márc. 18.
 Sára, január 19.
 Sarolta, július 5.
 Sebestyén, december 30.
 Sámuel, augusztus 21.
 Szabolcs, Előd fia, magyar vezér márc. 7, június 7, október 19, nov. 29.
 Szemere, ősi magyar név, január 31.
 Szörény, jan. 8.
 Szende, márc. 12.
 Sillárd, június 13, okt. 19.
 Szilveszter, december 31.

Taksony, magyar fejedelem, március 3.
 Tamás, dec. 21.
 Tas, magyar vezér, febr. 23, szeptember 24.
 Tarján, egyik magyar törzs neve, május 26.
 Tassony, május 16.
 Terézia, október 15.
 Tihamér, régi magyar név, márc. 25, jun. 30, november 13.
 Tiborcz, nov. 9.
 Tibor, április 14.
 Tivader, április 20, nov. 9.
 Torda, április 2.
 Törtel, kun név, május 19.
 Töhhötöm (Tuhutum) magyar vezér, július 1.
 Tuhutum, nov. 1.
 Turgony, november 3.
 Tünde, máj. 8, július 9, október 21.

Ubul, ősi magyar név, április 11, május 5, jul. 2, december 15.
 Uzur, ősi magyar név, március 9, május 29.

Valéria, április 28.
 Virág, szeptember 12.
 Vidor, január 13.
 Viola, márc. 12, dec. 19.
 Vilma, október 25.
 Vilmos, június 25.
 Viace, január 22.
 Viktor, február 11 és 26, július 28.

Zádor, november 4.
 Zerind, Koppány vezér ap'ja, október 26.
 Zuárd (Zoárd), hun név, szeptember 26, november 15, december 30.
 Zoltán, a Zsolt név másik alakja, július 11, febr. 15, március 8.
 Zsombor, Tuhutum vezér unokája, ápr. 21, július 19.
 Zsigmond, május 2.
 Zsófia, május 15.
 Zsolt, Árpád fia, magyar fejedelem, július 6. ápril. 10, szept. 8.
 Zsongor, jan. 3, jun. 26.
 Zsuzsónna, febr. 19.

Nevezetes korszakok és korszámítások az 1935-ik rendes évre.

7666-ik a septuaginta évszámítás szerint. 7533-ik a görög egyház korszámítása szerint. 7443-ik a bizanti korszámítás szerint. 7437-ik az antiókia korszámítás szerint. 6648-ik a Julius-féle korszámítás szerint. 5941-ik a világ évrend szerint. 5695—96-ik a zsidók korszámítása szerint. 5660-ik az aranykor letelle után. 5382-ik a vízözön vége óta. 4717-ik az ebcstillagzatról nevezett korszak kezdete óta. 3802-ik a zsidók kivonulása óta Egyiptomból. 3514-ik az ezüst korszak letelle óta. 3364-ik a görög areopag megállapítása óta. 2924-ik a Jeruzsálemi 1. templom felépítése óta. 2714-ik az olympida nevű korszak kezdete óta. 2684-ik Róma városa alapítása óta. 1935-ik Krisztus Urunk születése óta. 1800-ik a zsidók szétszórása óta. 1624-ik a keresztények üldözésének első beállítása után. 1353-ik Mohamed menekülése óta. 1347-ik az érckor letelle óta. 1134-ik a német-római császárság megalapítása óta. 1040-ik őseink első megjelenése óta a mai honban. 941-ik Géza vezér megkezdése óta. 938-ik sz. István magyar trónra jutása óta. 933-ik Magyarországnak az európai független államok közé való besorozása óta. 754-ik a delejtű megismerése óta Európában. 694-ik a tatárok győzelme óta a magyarok felett. 661-ik a habsburgi háznak a róm. császárok trónra jutása óta. 578-ik Dalmátországnak I. Nagy Lajos király által való meghódítása óta. 452-ik Nagy Lajos magyar király halála óta. 539-ik a Nikápolisz alatti szenvedett vereség óta. 495-ik a könyvnyomtatás feltalálása óta. 491-ik a várnai csatavesztés óta. 482-ik Konstantinápoly elfoglalása óta. 477-ik Hunyadi János nádorfehérvári nagy győzelme óta. 477-ik Korvin Mátyás király magyar trónra jutása óta. 442-ik Amerika felfedezése óta. 409-ik a mohácsi vész óta. 369-ik Zrinyi Miklós hősi halála óta. 269-ik Montecucoli győzelme óta Szent Gotthárdnál. 248-ik a lotharingiai herceg győzelme óta Mohácsnál. 238-ik Szavolyai Jenő győzelme óta Zentánál. 236-ik a gőzgép feltalálása óta. 132-ik a gőzhajó használata óta. 129-ik a vasúti mozdony első kísérletel óta.

Hivatalos ünnepnapok.

A közhivatalokban nincsen hivatalos óra és az üzletek zárva tartandók:

1. *Görögkeleti egyházi ünnepek:* Jan. 1.: Szent Vazul eml. Jan. 6.: Az Úr megkezdése eml. Jan. 7.: Keresztelő Szent János eml. Febr. 2.: Az Úr bemutatása eml. Március 25.: Mária üdvözöltetése eml. A három husvétünnepnap. Április 23.: Szent György eml. Az Úr mennybemenetele eml. a husvét utáni 40-ik nap. Május 21.: Szent Konstantin és Heléna eml. Pünköst első és második napja. Junius 29.: Szent Péter és Pál apostolok eml. Julius 20.: Szent Illés eml. Aug. 6.: Az Úr színváltozása eml. Szept. 8.: Mária születése eml. Szept. 14.: A Szentkereszt felmagasztalása eml. Október 26.: Szent Demeter eml. Nov. 8.: Szent Mihály és Gábor arkangy. eml. Dec. 6.: Szent Miklós eml. Dec. 25.: Karácsony három napja.

2. *Román nemzeti ünnepek:* 1. Jan. 24. 2. Május 10.: A függelenség kikiáltásának (1877) évfordulója, mely napon egyszersmind az „összes románok egyesülésé”-nek (1859 és 1918) évfordulóját is meg kell ünnepelni. 3. A hazáért meghalt hősök emlékűnnep, a román áldozócsüirtőkön. 4. Junius 8-án II. Károly király Ófelsége trónralépésének évfordulója, Te Deum-mal. 5. Julius 22-én, Mária királyné Ófelsége névnapja Te Deum-mal. 6. Október 16-án Király Ófelsége születésnapja, Te Deum-mal. 7. Okt. 29-én Mária királyné Ófelsége születésnapja, Te Deum-mal. 8. November 8-án Mihály, gyulafehérvári nagyvajda nevénapja és ugyanezen a napon ünnepeltetik születésnapja is okt. 25. helyett Te Deummal.

Allami ünnepek, amelyeken a posta szünetel tart, illetve pótdíjat számít fel:

az 1. és 2. pont alatt felsorolt összes törvényes és hivatalos ünnepek, továbbá még:

Április 19, a román nagypéntek,
 Április 20 román nagyszombat,
 December 24 Karácsony előtti nap,
 December 27 Karácsony harmadik napja.

Csinos, izléses nyomtatványokat készít minden alkalomra

Kálvin könyvnyomda Oradea

Strada Aurel Lazar [Nagy Sándor-utca] 14. ☎ Telefon-szám: 6-22.

Törvényhozási szünetnapok.

Bíróságokhoz — sürgős esetet kivéve — senki sem idézhető meg saját vallásának ünnepén, így

a) a protestánsok (reformátusok, evangélikusok) jan. 1, ápr. 19 Nagypéntek, ápr. 21 és 22 Husvét első- és másodnapján, máj. 30 Áldozócsütörtök, június 10 és 11, Pünköst vasárnap és hétfőn, okt. 31 a reformáció emléknapja, dec. 25, 26 Karácsony első- és másodnapján és a vasárnapokon.

b) az izraeliták Purimkor, husvét 1, 2, 7, 8. napján, zsidó ujév 1., 2. napján engesztelés napján, sátoros ünnepen, törvényöröm napján és az összes szombatokon.

c) az állami iskolába járó tanulók is fel vannak mentve az iskolámenés kötelezettsége alól a fenti napokon.

A nap és rendszerének csoportja.

1. Központi test a nap.

2. Főbolygók: Merkur, 0,4 földtávolságra a naptól, 88 nappal áll az éve.

Vénusz, 0,7 földtávolságra a naptól, mintegy 225 nappal áll az éve. Föld, 20 millió mértföldnyire a naptól.

Mars, 1,5 földtávolságra a naptól, esztendeje 687 nappal áll.

1152 kis bolygó, de mindig ujakat fedeznek fel.

Jupiter, 5,2 földtávolságra a naptól; majdnem 12 év alatt teszi meg utját a nap körül.

Szатурnus, 9,5 földtávolságra a naptól; körutját 29 év és 116 nap alatt teszi meg.

Uranusz, 19,2 földtávolságra a naptól; 84 év alatt teszi meg utját a nap körül.

Neptun, 30 földtávolságra a naptól, körutját 164 év és 216 nap alatt teszi meg.

Pluto, 40 földtávolságra a naptól, körutját 249 év alatt teszi meg.

Méllékbolygók, vagyis holdak: a Földnek van 1, Marsnak 2, Jupiternek 9, Szатурnusnak 10, Uranusznak 4, Neptunnak 1 holdja van.

Nap- és holdfogyatkozások.

Ez évben lesz 5 napfogyatkozás és 2 holdfogyatkozás.

1. Részleges napfogyatkozás január 5-én. Kezdődik 6 óra 22 perckor, végződik 6 óra 39 perckor. Csak a Déli Jegestengeren látható.

2. Teljes holdfogyatkozás január 19-én. Kezdeté 13 óra 39 perckor, vége 19 óra 55 perckor. A kezdetét csak Kelet-Európában, Ázsiában és Amerikában lehet látni. A végét egész Európában és a többi világrészekben is.

3. Részleges napfogyatkozás február 3-án. Kezdeté 15 óra 30 perckor, vége 18 óra 1 perckor. Nálunk nem látható, csak Észak- és Közép-Amerikában.

4. Részleges napfogyatkozás június 30-án, kezdődik 19 óra 34 perckor, végződik 22 óra 25 perckor. Európa és Ázsia északi részein látható.

5. Teljes holdfogyatkozás július 16-án. Kezdődik 3 óra 15 perckor, végződik 8 óra 43 perckor. Látható Európa délnyugati részein, Amerikában és Afrikában.

6. Részleges napfogyatkozás július 30-án. Kezdődik 9 óra 2 perckor, végződik 11 óra 30 perckor. Csak a Déli Jegestenger környékén látható.

7. Gyűrűs napfogyatkozás december 25-én. Kezdeté 16 óra 42 perckor, vége 21 óra 17 perckor. Délamerikában és a Déli Jegestengerről látható.

Csillagászati évszakok.

Tavaszi kezdete március 21-én 14 óra 18 perckor. Ez időben a nappal egyenlő az éjjel: tavaszi napéj egyenlőség.

Nyári kezdete június 22-én 9 óra 38 perckor. Nálunk ekkor leg-hosszabb a nappal: nyári napfordulás.

Őszi kezdete szeptember 24-én 0 óra 46 perckor. A nappal ekkor ismét egyenlő az éjjel: őszi napéj-egyenlőség.

Téli kezdete december 22-én 19 óra 37 perckor. Most nálunk leg-hosszabb az éj: téli napfordulás.

HATÁRIDŐNAPTÁR

a királyhágómelléki református egyházkerülethez tartozó
esperesi és lelkeszi hivatalok részére.

I. Az egyházkerülethez [püspöki hivatalhoz, egyházkerületi és nyugdíjintézeti pénztárhoz] beterjesztendő egyházi közigazgatási ügyek, jelentések, illetve pénzküldemények.

1. Azonnal jelentendő: a) Az esperesi, lelkeszi, vagy segédlelkészi állások megüresedése, vagy betöltése. b) Az államsegélyes egyházi tisztviselők családjában előforduló születés, halálozás, férjhezmenés, nagykorúság elérése (a születési állami anyakönyvi kivonat csatolásával). c) Nyugdíjintézeti tagok elhalálozása egyházi halotti anyakönyvi kivonat mellett.
2. Az 1929. évi 5375. sz. püspöki körrendelet (l. „Reformátusok Lapja“ 1929. évi 52. számát) 4-ik bekezdésében körülírt határidőn belül a lelki, belmissziói ügyekkel foglalkozó presbiteri gyűlések jegyzőkönyvei egyházmegyénként összegyűjtve és együttesen.
3. Január 15-ig: Esperesi kimutatás az egyházközségek lélekszámáról. Újévi perselypénz a pogány misszió javára, esperesek utjára.
4. Január 31-ig: Egyházközségek tüzdíjai egyházker. pénztárhoz.
5. Február 10-ig: A „Közalapi járulék kimutatás“-ok ker. pénztárhoz egyházmegyei közalapi pénztár által;
6. Február 10-ig: A „Közalapi járulék számadás“-ok ker. pénztárhoz egyházmegyei közalapi pénztár által.

7. *Március 15-ig*: A gyámintézetbe felvett özvegyek szabályszerű nyugtái I. évnegyedi ellátmányukról, esperesek útján.
8. *Május 1-ig*: Nagypénteki perselypénz a nyugdíjintézet alaptőkéjének növelésére (Alapsz. 10. §. 3. p.) esperesi hivatalok útján.
9. *Junius 15-ig*: Gyámintézeti özvegyek nyugtái második évnegyedi ellátmányukról. Szentháromság vasárnapi perselypénz a Károli Gáspár Irodalmi Társaság javára esperesi hivatalok útján.
10. *Junius 30-ig*: Református és állami középiskolákban szervezett ifjúsági bibliakörök (elrendelve ker. gyül. 75—1927. sz. hat.) állapotáról és működéséről szóló vallástanitói jelentések esperesek útján.
11. *Szeptember 1-ig*: A közalapi járulékok minden egyház által befizetendőek az egyhm. közalapi pénztárak által az egyhker. pénztárba.
12. *Szeptember 15-ig*: Gyámintézeti özvegyek harmadik évnegyedi ellátmányának nyugtái esperesek útján.
13. *Október 31-ig*: a) Lelkészek és tanítók tanulmányi segélyalapja gyarapítására (lélekszám után 0.50 leu) kivetelt adó esperesek útján (ker. gyül. 123—1926 sz. hat.). b) Kerületi járulékok, közvellenül a ker. pénztárhoz (ker. gyül. 24—1927. sz. hat.).
14. *November 1-ig*: Az egyházközösségeket terhelő nyugdíjfenntartói járulékok közvetlenül a nyugdíjintézeti pénztárhoz (Alapsz. 10. §. c.).
15. *November 15-ig*: Reformációi emlékünnepélyek perselypénzei közalapra (ker. gyül. 147—1926. sz. hat.) esperesek útján.
16. *December 15-ig*: A gyámintézetbe felvett özvegyek szabályszerű nyugtái negyedik évnegyedi ellátmányukról. Advent első vasárnapi perselypénz a sajtóalap javára, esperesi hivatalok útján.
17. Jogositott tagok nyugdíjintézeti tagsági díjai havonként előre az egyházker. pénztárába küldendőek.

Az itt felsorolt határnapokra a kérdéses jelentéseknek, iratoknak, pünzküldeményeknek stb. már be kell érkezniök a püspöki hivatalhoz (kerületi pénztárhoz).

II. Az elemi népiskolákat illető tudnivalók és felterjesztések

Esperesi hivatalok részére:

1. Minden tanítóváltás (új tanító alkalmazása, eltávozás, elhalálozás) bejelentendő a püspöki hivatalnak az esperesi hivatal útján, új tanító alkalmazása esetén 1 drb egyezségi levéllel s ha a tanító egyházkerületünkben még nem volt alkalmazva, 2 drb személyi törzslappal 15 nap alatt. Eltávozás esetén az is jelentendő, hogy a tanító hova távozott.
2. Elemi iskolai költségvetéseket az esperesi hivatalokban összesítve 1 román és 1 magyar példányban augusztus 31-ig kell a püspöki hivatalba betérjeszteni.

Lelkészi [iskolaszéki] hivatalok részére:

1. Minden tanítóváltás (új tanító alkalmazása, eltávozás, elhalálozás) azonnal jelentendő az esperesi hivatalnál, új tanító alkalmazása esetén 5 drb egyezségi okmánnyal s ha a tanító egyházkerületünkben még nem volt alkalmazva, 2 drb személyi törzslappal. Egy hó-

- napon belül jelentendő a változás az illetékes revizorátusnak; autorizációs kérvény ugyancsak egy hónapon belül a püspöki hivatal útján beterjesztendő.
2. Elemi iskolai költségvetések 2-2 példányban augusztus 10-ig megküldendők az esperesi hivataloknak. Egy román szövegű példány az iskola irattárában marad.
 3. Szeptember 10-ig bejelentendő, hogy az állami elemi iskolában ki látja el a vallástanítást.
 4. Statisztikai gyűjtőlapok 1-1 példányban július 15-ig az esperesi hivataloknak és a püspöki hivatalnak megküldendők.

Igazgatótanítók és tanítók figyelmébe:

1. Beiratások szeptember 1-től 10-ig. Amennyiben a beiratások idejére nézve rendeletileg más intézkedés történik, annak az érdekelt szülőkkel való közléséről gondoskodni kell.
2. Szeptember 15-re a beírt tanulók névsora összeállítandó.
3. Beiratkozottak jegyzékét az igazgató (tanító) az állami elemi iskolai törvény végrehajtási utasításának 20-ik szakasza alapján szeptember 20-ig közli azon kerületbeli állami iskolákkal, amelyeknek körletébe tartoznak és amelyben gyermekeket vettek fel. Ugyanezen határidőig a beírt növendékek létszáma nemek és osztályok szerint a püspöki hivatalnak bejelentendő, a más felekezetű tanulók külön kimutatásával.
4. Tanítás kezdete szeptember 15.
5. Évzáró istentisztelet a helyi szokások szerint, semmi esetre sem a tanítás rendeletileg közölt befejezése előtt.
6. Tanév bezárása július 10. Eddig az időpontig az összes évzáró munkák befejezendők.
7. Anyakönyvek beterjesztendők legkésőbb július 15-ig az illetékes revizorátushoz hitelesítés végett.
8. Iskolák adminisztratív ellenőrzése a revizorátusok (inspektorátusok) részéről minden év szeptember 15-től november 1-ig.
9. Revizori látogatási jegyzőkönyvek a látogatást követő napon az iskolatátogató közeg által jelzett példányszámban fölterjesztendők a revizorátushoz és ugyanakkor 1 hiteles román és 1 magyar példányban felterjesztendők a püspöki hivatalhoz.
10. Évharmadok zárása és a tanévvégi vizsgálatokra az érvényben levő rendeletek az irányadók.

A szülők és tanítók figyelmébe:

(Tudnivalók a tankötelesek nyilvántartására és beiskolázására.)

- A szülők és gyámok szeptember 1. és 10. között írásos nyilatkozatot (deklarációt) kötelesek letenni a kerületükbeli állami iskola igazgatójánál arról, hogy gyermekeiket melyik iskolába (állami vagy magán) kívánják járattatni. Aki ezt a jelentkezési időpontot elmulasztja, azt a törvény bünteti.

ÚJESZTENDEI ÉNEK.

Újév, köszöntünk! — Friss vagy és vidám,
S a szívünk hogy tud benne bízni — lám!
Várjuk sováran, hogy miként fogod
Berepkényezni a sok vágy-romot . . .

Az öreg-év leromlott, unt, beteg,
Sóhajos árnya mig tovább lebeg:
Te megnyitod a boltodat nekünk,
Melybe jobb-váró szép hittel megyünk,

Árukincsed ma még határtalan, —
Mindnyájunknak külön raktára van:
Sorsunk bujkál sok polcod rejtekén,
Küzdés, nyomor, vigasz, siker, remény,

Jólét, szerencse, gond, baj, gyász, öröm —
S még mennyi más vár e bazár-körön!
S te szorgos kézzel csak osztogatod,
Mig lassan elfogy mindenik napod . . .

*

Jó Istenünk, ki atyja vagy az Égnek,
Örök Időnek, örök Mindenségnek:
Kegyelmed fénye — tudjuk — él felettünk.
Ma mégis buzgóbb hittel kér a lakunk,

Hogy áldj, hogy védj, hogy szeressél tovább is, —
Szívünkbe annak boldog hitét állítsd,
Hogy gonddal őrzesz minden kis fűszálat,
S hogy jól van minden számontartva nálad!

Ahányszor még új évet engedsz érnünk,
Mi vigasztaló, új reménnyel kérünk.
Ó, adj erőt — hogy jól folyjon a sodra —
Mind a háromszázhatvanöt napodra!

Bás útainkra szent kegyelmed híntsed —
És tápláld bennünk, mint gyógyító-kincset
Drága hitét az égi ígéretnak:
„Zörgessetek és megnyitattik nektek . . .“

Krúzselyi Erzsébet.

A magyar református család.

— Jósué: XXIV. 15. v.

Jósuének a nagy népvezérnek fent hivatolt szavai a nagyon régi multból egy hithű zsidó család képét elevenítik fel lelkünkben. A szavak rövidek, de annál erőteljesebben és félre nem érthető határozottsággal fejezik ki azt a szilárd ragaszkodást, melyet az egész család Istene és Ura iránt érez. Nemcsak annyit mondanak ki, hogy Jósué és háza népe a Bál és Astarót, Molok és Dagon undok oszlopai előtt nem borulnak le, hanem egyszersmind azt is, hogy mindnyájan a Jehovának minden törvényét és parancsolatát engedelmes szívvvel szolgálják. Mindezt megértve, a családfő és háza népe iránt őszinte tiszteletet és nagyrebecsülést érzünk lelkünkben.

Egyik halhatatlan emlékü magyar költőnk, Arany János a közismert „Családi kör“ című költeményében egy, bizonyára szegényebb sorsu református családot állít elébünk. Amint ezt a szép verset elolvassuk, úgy tetszik, mintha a képnek mindegyik alakja ott élné szemeink előtt azt a családi életet, amelyen tiszta fényesség, szépség és melegség ömlenek el. A nehéz munkával háza népéért dolgozó családfőnek sorsa elleni panasztalansága, nemesveretű szavaiban családtagjai és az idegen (övevényyel szemben megnyilatkozó szeretete kétségen kívül sejtetik és bizonyítják, hogy ezt az egy-

szerű hajlékot a magyar református embert ékesítő nagy erények: mély és őszinte vallásosság, igaz ember-szeretet töltik be. A bibliás és énekes nagyszalontai családban nem is lehetett másképen.

Ha a jelen időben elgondolkozunk ezen a bájos képen és annak mását keressük körülöttünk, mélységes fájdalommal állapítjuk meg, hogy az jóformán eltűnt sorainkból. Városi és falusi gyülekezeteinkben teljesen meghalványodott a családi élet színes képe, mert kihullott abból az ének és imádság. A nagyszerű magyar és református erények pusztulótélen vannak. Sőt a huszadik század gondolkozása mindegyre jobban bomlasztja azt a legreálisabb fundamentumot, melyen a társadalomnak, nemzeteknek és az emberiségnek boldogabb jövője egyedül épülhet föl. Maholnap odáig jutunk, hogy a család, mint intézmény a multnak fölösleges lim-lomja lesz és amelyet a mai emberek világnézlete egyenesen tehernek tekint és ítél.

A gondolkozó ember előtt, még ha nem százszázalékosan vallásos is, — a teremtő Istennek eme szavaiban: „nem jó az embernek egyedül lenni, szerzek neki segítőtársat, hozzáillőt (Móz. II. 18.)“ olyan örök törvény és megcáfolhatatlanul természetes igazság csendül ki, amelyet tagadni és kétségbevonni józan ésszel lehetetlen. Ebben az életben a férfinak és nőnek az a szoros és bensőséges egymásra utaltsága ez, amely nélküli az igazi élethivatás és cél el sem képzelhető. Mennyi keserűség csendül ki ebből a szóból: nem jó az embernek egyedül lenni. Azt csak az a férfiú, még inkább az a nő érzi meg igazán, aki szembe helyezkedve az isteni törvénnyel vagy nem akarta vagy nem merte vállalni a felelősséget, mely a családi életből mindkét félre nehezedik, hanem egyedül ment elébe annak a nagy bizonytalanságnak, amelynek méhéből kegyetlen viharok és összetörő csapások zudulnak reá. A legkegyetlenebb végzetet idézi fejére, aki nagy egyedüliségében sem örömét, sem fájdalmát vele együttérző szívvvel megosztani nem tudja.

Dávid, a koronás költő, a 128-ik zsoltárban megkapóan és színesen rajzolja meg a zsidó ember családi

életét, a boldogság ékes koronája gyanánt egyebek között a gyermekeket tekintvén. Önös és materialista gondolkozásu korunkban legtöbbször nem boldogságnak, hanem elhordozhatatlan nyügnak, majdnem átoknak tartják a gyermeket, s ha nem is mondanak le teljesen rólok, de igyekeznek azoknak számát a legcsekélyebbre korlátozni. Mig a zsidó anya valamikor gyalázatnak tekintette magtalanságát (Móz. 30, 20.) és ugy gondolkozott, hogy „az Úrnak öröksége a fiak, az anyaméh gyümölcse jutalom (Zsolt. 127, 3.)“, addig sajnos, magyar református népünk között az ellenkező felfogás kezd mindegyre szélesebben elterjedni, s urrá lesz sorainkban az *egyke* bűne.

Azt kérdem, lelkünk mélyéig nem döbrentünk-e meg, mikor csak nem is olyan régen a lapokból olvastuk, hogy Magyarországon, egyik dunántuli községben az egykor virágzó református egyház templomát be kellett zárni, mert nincsen többé senki, aki ott átlépje küszöbét. Hová lett ez a virágzó református egyház? Tagjait ellenség fegyvere irtotta ki vagy pusztító ragályos betegség vitte sirba az utolsó szálíg? Nem, hanem hittestvéreinknek olyan gondolkozása, amely egykéjével sirját ásta meg az ottani református egyháznak, s az így pusztán maradt földet, melyet magyar vér szerzett és tartott meg évszázadok zivatarain keresztül, átengedte kényelmesen idegen nemzetiségnek, mely gyermekeiben a legnagyobb áldást látja. Avagy itt Romániában nem üt-e éles fájdalommal lelkünkbe az 1933-ik évről ismertetett statisztikai adat, hogy a születési arányszám legkevesebb magyar református egyházunkban? Megértjük-e, hogy micsoda szomorú perspektívát nyújt ez a jövődönkre nézve? Isten és fajunk előtt kicsoda felelős azért a romlásért, amelyet kétszer kettő négy bizonyosságával ez a tapasztalati tény rejteget számunkra? Az ítéletet elhárítja-e fejünk felől az a mentség, hogy a rettenetes gazdasági krízis a mindennapi életet teszi lehetetlenné reánk nézve? Aligha, mert más vallásu és más nemzetiségű polgártársaink is többé-kevésbé érzik és hordozzák a nyomást és még sem lépnek erre a sőtét utra.

Az Idvezítő egyik-másik súlyos tartalmu példázatát ezzel a rövid figyelmeztetéssel rekeszti be: „akinek füle van a hallásra, hallja“. Ezt ismétlem meg én is hit-testvéreim előtt, kérve mindenkit, hogy az elmondottak felett becsületes őszinteséggel gondolkozzanak. Az Úr Isten pedig teremtsen új szívet és új lelket mindnyájunkban.

Árvaházi István
püspök.

LAVINAK ÉNEKE.

*Voltunk mi is magassal rokon,
Mikor terültünk békés ormokon:
Nyugvó, erőltlen, zajtalan szelidség,
Megannyi külön, szikrás hópehely.*

*Valaki járt ott s nem-hiába volt.
Ragott? Bicsaklott?.. Ámegymásra tolt
Millió pelyhet, egykismarék havat csak
S már robogott az omló lavina.*

*A csúcs-rokonság akkor megszakadt.
De ami hó volt: együvé tapadt:
Egyé tömörült millió különség,
Amíg az ormokról alázuhant.*

*S itt lent a csúcsokról csak álmodunk,
Mest lent vagyunk, meri lavinák vagyunk
A lavinák csak mélyben lavinák.
A szakadékból vissza nincs fel-út.*

*Ittmár veszett kincs: csúcs, hegyek, tető,
De itt, e mély, ez nem pihentető,
S a lavinákban vágyak eljedeznek
Fentség, napos tetőniség után.*

*Emélyben is tán lüz még ránk a nap
S leszünk tavaszi áradt zuhatag,
Erek leszünk, cikázva át a völgyön
S párálló köd, kik fölemelkedünk.*

*Roncs, törmelék és elsodort valók
Maradnak lent és maradnak halók.
A halál-mélye nekünk anyaméh lesz.
Mi a haláltól születünk megint.*

*Segyszer csak újra szálló hó leszünk,
Segyszer csak újra ormokon leszünk,
E mélyben indul csúcs-vevő erővé
A lerobajlott lavinás erő.*

Lugoj, 1924. február 7.

SZOMBATI SZABÓ ISTVÁN.

Szombati Szabó István

szül. 1888 január 1-én, meghalt 1934 jun. 3.

Olyan ősök vére csörgedezett ereiben, akik egy évezreden keresztül megszokták a névtelen, csendes munkát. A történelem úgy emlegeti őket: a magyar nép, a debreceni

civis, mi magunk sokszor eldicsekszünk velük: református eleink. Olyan ősök, hogy ilyenekkel nem dicsekedhetik sem grófi család, sem nemesi kuria. Duló hordáktól százszor letarolt mezőkön, fosztogató hadaktól százszor elkob-

zott templom, iskola helyett puszta telken munkát újra kezdő, lavinás erővel felfele törekvő névtelen ősök gyermeke.

Már mint gimnázista verseket irogatott. Mint debreceni teológus pályadíjakat nyert és névtelenül ragyogó dicséreteket aratott. Verseskötete nyomdába került — de csak 1918. után dobtá bele Életét az erdélyi magyar irodalomba — lett az erdélyi magyar sorsnak legkifejezőbb költője. Életem — 1922 — Régi japán költők — 1923 — Lavinák éneke — 1924 három vékony kis kötet s egy évtizedes hallgatás, ez Szombati Szabó István erdélyi irodalmi munkássága.

Akik ismerték, tudták, hogy Lugo költő papja azért dolgozik, hosszan görgeti magában verseit, mint a hegyi patak a durva követ, míg gömbölyű kavicsá nem csiszolja. Barátok biztatása, korholása nem tudta megtörni hallgatását. Senki sem tudta, talán ő maga sem, hogy ez a megtorpanás a tettek útján egy alattomosan romboló, gyógyíthatatlan betegség következménye.

Utolsó évében azonban már érezte, hogy élete csak lassu haldoklás. Attól, hogy őt magát hazahívja az Úr, nem döbbent meg, — de fájt itthagyni családját s tágabb családját, a romániai magyarságot, mert érezte, hogy mindketőnek szüksége volna még az ő tehetségére, munkabírására. Íróasztala fiókjának rejtett kincsei talán e naptárral egyidejűleg kerülnek a királyhágómelléki magyarság kezébe, de a kézből kihullott toll soha többé új ritmusokra nem lendül.

Mi királyhágómellékiek kétszeresen gyászoljuk őt. Köztünk született, a mi intézményeink kebelén nőtt fel, a mi egyházunk szolgálatában találta meg élethivatását. Alig irt ugyan néhány vallásos verset, de mindenből amit irt, kicsillan a kálvinista észjárás, a mi egykori főiskolánkon magába szítt gondolkodás. Nem tud úgy más az újak közül szívünkhez szólni, mint Szombati Szabó István, mert a miénk volt ő elsősorban, királyhágómelléki református magyaroké.

Kursinszky Kálmán.

KÖLTŐ PAPOK.

Isten szolgái, ti költő-papok,
 Ha lantotok zenéi a szíveknek
 Mélyébe lelki-szárnyon átüzennek, —
 Hirdelve békét, szép, szent bánatot; —
 Úgy zengenek ott, mint távolokról hangzó
 Ezüst csengésű, ünnepi harangszó,
 Lelkek kertjébe mélyen kondulón,
 Melyre felsóhajt szívünk gyógyulón.
 Mint akin könnyül súlya a tehernek. —
 Zenétektől új fényt nyer a talár, —
 Csillag, avagy kereszt jelölje bár
 Hít útatokat: én mind-mind szeretlek!
 — Költő-papok, én hódolok tinektek!

Lantotoktól, — ti felkent kezűek, —
 Új vize nyíl a jónak és a szépnek,
 Új gloriája Jézus szent hitének,
 Új fénye minden titokszerűnek!
 Ti vagytok az új Jánosok és Pálok,
 A szívetekhez új utakat találók.
 A lelketek egy-egy kincsteli bányá,
 Rátok figyel az új-kor gyermeke,
 Betegszívű, elfásult fia, lánya.
 Lankadt hit-életét úgy éri szótok,
 — Mikel rímes melódiákba róttok, —
 Mintha új élelfények melege
 Élesztené a megfagyott virágot
 S nem hagyná azt a lelkükről letörni...
 — Szívek között új hídakat verök, ti,
 Új-hídait az emberszeretelnök:
 Költő-papok: minden vonástok áldott,
 Költő-papok, — én hódolok tinektek!

Krúzselyi Erzsébet

A keresztcsináló.

Pályadíjjal jutalmazott mű.

Írta: Bokor Sándor, feketegyarmati ref. lelkész.

Különös, riadt ijedelemmel egyenesedett ki és figyelt fel a rozoga gyalupad mellől a vén ácsmester. Tul a fűrész harsogásán. Tul a gyalu susogó zajain valami halk, mély, állhatatos, távoli morajlás hallatszott be a város legkülső falainál lévő nyitott ácsműhelybe. Olyan volt az, mint a megáradt folyó állandó zugása, mit a langyos szellő a távolba viszen.

A vén ácsmester élesen figyelt. Szikár, reszkető kezeivel végig simította gubancos ősz haját és csapzott szakállát. Vörösre gyúlt a szemében riadt félelemmel bámulva a távolba sutlogta:

— Halljátok! . . . Csend! . . . Ha! . . . Megint hallszik!

Sutlogó szavára a munka az egész műhelyben megállott. Valamennyien a vén ácsra bámultak; egyik nevelve másik bosszankodva.

— Álmodozol ujfent, vén bohó Éliás! — kiáltá az egyik.

— Tulsokat ivott — csufolá a másik.

— Az ördög bujt a vén utonállóba, — mormogott a harmadik. Ugy meg dolgozik azon a nyárfarönkön, mint-hogyha a gonosz szállotta volna meg. Hát mi van veled Belzebub vén fattya?

— Hangok — sutlogta az öreg. Hangokat hallok.

Reszketett, míg beszélt. Ugyhogy halk pergéssel hul-

lott le ruhájáról a hófehér fűrészpor a földet borító gyaluforgács rakásra.

— De régóta piszmogsz már azon a nyárfarönkön — mondá egy dörgő hang a műhely mélyéről. Tán emlékoszlopot akarsz belőle faragni? Minek annyi erőpazarlás egy olyan munkára, ami ugy sincs megrendelve?

Az öreg csak a fejét rázogatta; a többiek meg gunyosan kacagtak, amint az öreg hátrasimitotta izzadt homlokáról az összezsapzott haját, félretolta a gyalut és megfordította a hosszú, nehéz, mégyszögre kigyalult, hófehér gerendát.

— Olyan szépen kidolgozta, akárcsak a saját ravatala volna — folytatta egy másik a csipős gunyolódást.

— Hát miért vesződöl oly rettentő komolyan azzal a munkával, öreg Éliás mester? — tódította tovább újra valamelyik ember. Hisz nincs is megrendelve. Mi már megcsináltuk azt a kettőt, amiről azt parancsolta a százados szolgálja, hogy még szombat előtt okvetlen kész legyen. Ezek a jerikói ut rablói számára készültek. A tied nem sürgős. Pihenj meg hát már no! Hiszen mindjárt dél lesz. — Ugyis összeállithatod azt már egy félóra alatt.

A vén ember megállott, maga körül nézett. Majd újra a gyalupadhoz lépett, a nehéz gerendát nagy erőlködéssel jól elhelyezte, egy rövidebbet keresztül tett rajta, amely pontosan beillett annak vágásába. Kissé hátralépett — szemlélgette, hogyan lesz a munka akkurátosabb, szebb, tökéletesebb.

— Ábrahám szakállára mondom — jegyzé meg az egyik — pompásan összeillesztetted. Jó ácsmester lehettél valaha, vén Éliás mester, amíg arra a hitvány dologra nem adtad a fejed.

— Bizony, fiam, jeles ács voltam én Cyrene városban. Pedig ott valaha sok jó mester lakott. — De lezüllöttem. A kenyér kell. A feledés egy kis édes bora is jól esik. Ezért éppen olyan jól megcsinálom a dolgom, akárcsak egy műács.

— Dehát miért kinlódtál te két nap óta egy olyan munkán, mi nem volt elrendelve? — firtatta a másik.

— Magam sem tudom miért — mondta Éliás eltűnődve. Egy álom volt. Hangokat hallottam. Titkos szövegetek. Az-

tán meg, nagyon szerettem látni a fehér fát a szerszámom alatt kiformalódní. Felejteni tudok és boldog is vagyok a gyalupad mellett. Ez a rönk olyan szépnek, pompásnak látszott, hogy nem bírtam neki ellentállani. Nem tudom, hogy történt, de valami titkos erő úgy vonzott, úgy hívott, hogy csináljam meg azt a tőlem telhető legnagyobb ügyességgel.

Jól emlékezel még a legutóbbi karavánra. Jött azzal egy etiópiái. Azt mondta, hogy ezt a nyárfát a Kídron völgyében villám sújtotta le első kakas kukorékoláskor. Égi erő, mennyei tűz alkotta azt hibátlan, sima, hófehér rönkké. A keresztfáját meg illatos cédrusból csináltam. Itten hever készen. Olyan finom, oly remek, hogy hozzá hasonlón még soha sem halt meg szerencsétlen rablógyilkos bűnös.

— Tényleg remek munka — jegyzé meg a másik, — de valószínűleg éppen olyan gyorsan elhasználják, el is felejtik azt, mint bármelyik másat. Ha! . . . Miféle zaj az?...

II.

A távoli morgás egyre erősödött, egyre közelebb jött, amíg beszélgettek. Az a hang azonban, ami beszélgetésüket félbeszakította, egy éles kiáltás volt kint az utcán.

— Hé, ácsok! — Siessetek! — hangzott fel élesen. A két keresztel készen legyetek a rendelet szerint! Egy harmadikat is kell; egy harmadik gyorsan!

Az ácsműhely homályos árnyában a marcona mesterek meghökkenve hagyták abba a munkát; egymásra bámultak. Majd riadtan kiálták:

— Egy harmadikat mondott! — Harmadik keresztet

A százados szolgája volt! . . .

— Harmadik keresztet! . . .

— Hitemre vén Éliás, te próféta vagy, igazi próféta. József sem álmodott igazabban, mint te.

— Állítsd össze a fehér keresztet, vén ácsmester. Csudák reszketnek ma a levegőben.

Erős hang vágott bele beszélgetésükbe:

— Legyetek készen ácsmesterek, gyorsan! A foglyok és a katonák azonnal itt lesznek.

Egy az ácsok közül megkérdezte tőle:

— Vitéz uram, mondja, kik az elítéltek?

— Két rabló a jerikói utról, kikről már beszéltem — volt a kész felelet. A harmadik valami varázsló, hamis mágikus, kit a „zsidók királyának“ hívnak. Ott jönnek már ni! A tömeg, a katonák, ott az olajfák mellett. Fejezzétek be a kereszteket, mire ideérkeznek, hogy az elítéltek magukkal vihessék. Meg kell nekik halni, mielőtt a szombatnak napja elérkezik. Úgy rendelte el az én párancsoló uram.

Vad ordítással, lábdobogásokkal lassan kibontakozott az út felvert porának sűrű fellegéből a hömpölygő tömeg. Katonák, papok, közönséges emberek vonultak fel az ácsműhely elé és állapodtak meg kavargó, zajgó áradatban.

Két ifju ácsmester két durva keresztet cipelt ki és a tömeg gúnyos megjegyzései közt a két gonosztevő válaire tette. Aztán egy kis szünet következett, amig vén Éliás befejezte a fehér keresztet. Az ácsok kutatva keresték a harmadik elítéltet. Éliás maga is kijött, amikor keresztjét kihozták az utcára. A százados parancsszava egy csapat katona felé rendelte a kereszt cipelőit, akik egy magas, fehérruhás alakot vettek körül.

A tömeg kissé félrehúzódtott, hogy helyet adjon az ácsmestereknek. És ekkor a fényes déli napsütésben vén Éliás tekintete összetalálkozott az elítéltevel. A vén ember egész lényében megrendült. Szemei kimorodtak, ajkai reszketek, szédülés fogta el. Egy közeli fába kapaszkodott, hogy földre ne zuhanjon. Úgy állt, mint akit elvarázsooltak: szótlánul, mozdulatlanul. Mig a tömeg hangos zajba tört ki újra és nagy tolongás támadt körülötte.

Eles parancsszóra a menet megriadult, finom porfelleget hagyva maga után. A napot is homály takarta el.

— Nos vén Éliás, láttad hogy mi volt ez? — szólítja meg az egyik ácsmester. — Megismerted rablótársaidat? Zákert és Uziást?

— Atyám Istene! — nyögött a vén ember — Mit cselekedtem én?

Reszketés fogta el. Szorosabbra húzta kopottas ruháját.

— Láttad, nem láttad? — kiáltá — Mária Magdolna „Mesternek“ nevezte. Ő volt az! Rám nézett s mosolygott. Isten irgalmazzon én bűnös szívemnek. Vérteljes homloka alól szemei a szívembe láttak s azt mondták:

— Jer, kövess engem és láss, keresztek mestere! Jer..

kövess engemet! — Ő ártatlan. Én jól tudom. Mégis megölik őt. Megölik azon a keresztfán, amit az én gonoszságom csinált! Óh irgalmasságok Ura Istene!

A vén ember reszkető tenyereibe fogta lázas fejét és megrázóan zokogott.

Aztán felemelte fejét; felállott; körülnézett.

— Halljátok emberek? Mind akik itt vagytok! Utolsó keresztet csinált vén Éliás: két keze sohse fog csinálni többet... Most pedig elmegyek, megnézem, mit csinált a vétkem... Megyek utána... Mindvégig!

Erre elrohant.

Az emberek riadva ugrottak utána, hangosan kiáltva.

— Fogják meg! Fogják meg! Gonosz szállotta meg!

A vén ácsmester azonban sietve rohant el a sáros uton, ki a város kapun, követve a vonuló tömeg mély morajlását.

III.

Komor, borus idő lett. A poros levegőt vad zivaj rázta meg. Így érte utól vén Éliás a hullámozó tömeget a kanyargós uton, fel a koponyák ijesztő hegyére. Kábultan lépkedett, minthogyha valami titkos erő kényszerítené; utat tört magának a sűrű tömegben az elítéltekig. Mélyen meghajolva állottak azok keresztjük súlyától.

Az útnak egy fordulóján álltak, csonka tövisbokrok mellett, meredek út alján. A kiabálásból és gunyolódásból hamar megtudta Éliás a megállás okát. Meg is pillantotta. A harmadik elítélt földre rogyott keresztje súlyától s képtelen volt újra felállani vele.

A tömeg sürgette a katonákat kihívó gúnyos szavakkal, hogy cipeljék ők a súlyos keresztet. Erre a százados fojtott dühvel nézett le a rosztag elítéltra. Éliás előre tolakodott, de a katonák dűrván visszataszították:

— Vissza, vén utonálló! Azt gondolod, te elbírod helyette a nehéz keresztet? Vigyázz, hogy hamarosan a magad keresztjét ne kelljen cipelned!

Ekkor a tömeggel szemben jött egy magas természetű ember, két megrakolt szamarat vezetve kantáron. Rákiáltottak a katonák:

— Jupiterre! Itt a keresztvivő, akit mi keresünk. Hé, megállj, gyere csak ide gyorsan!

— Ki az? ... Ki az? ... — kiabáltak többen a sűrű tömegből.

— A cyrénebeli kereskedő, — kiáltá egy éles hang — Most tér hazafelé vándorlásaiból.

Az utas megállott. A vén ács feléje fordult, meglátta és felordított; Simon!

A katonák megállították az utast és tudtára adták, mit akarnak vele. Mire ő méltatlán ellenkezett. Szót szó követett. Haragpir égett az arcokon, amikor a vén Éliás előretörte magát és felkiáltott:

— Igen, Simon, Cyrénebeli, cselekedd meg és nyerj bünbocsánatnak reménységét vele bűnös apád számára!

Hirtelen megfordult Simon, vad remény tüze lobogott fel szemében, amikor a beszélőt kereste; izgatottan kérdezte:

— Ki szólt, ki beszélt az imént? Hosszu évek óta keresem én már ezt a hangot? Honnan jött az? Álmodtam, vagy csakugyan az én ...

— Ez a vén gonosztevő volt itt ni — vágott szavába az egyik katona, előre taszítva a vén ácsmestert.

— Apám! — kiáltott az utas. — Apám! Hála az Istennek, hogy megtaláltalak. Sok könyörgésemet meghallgatta az Úr!

— Az enyéimet is fiam, kit meggyaláztalak — nyögte a vén ember megtörtén.

A katonák haragosan morgolódtak már a késedelem miatt,

— Fiam, Simon, — mondá a vén ember hirtelen — neked cipelned kell a fehér keresztet az elítélt helyett. Sokáig emlegetni fognak érte, Talán az Isten rendelése az, hogy az apák gonoszságai a fiak terhei legyenek.

Látva a katonák növekvő türelmetlenkedését a magas ifjú így felelt:

— Ugy legyen, atyám! Kövess a Koponyák hegyének csucsára!

A tömeg újra megindult. Gúnyos üvöltés tört ki belőle, amikor az utas előre ment, hogy vállára vegye a keresztet. A katonák pedig félrehúzták a két szamarat, egy szerencsén rabszolga gondjaira bízva őket.

Lassan húzódott a tömeg felfelé a meredek uton. A vén ácsmester úgy lépdelt, mintha álomban járna. Könyves

szemei állandóan a fehér keresztet nézték. Különösen fehérnek tetszett az nékie most. Néha átsiklott tekintete a hallgatag, meghajlott alakra, aki mögötte lépkedett nyugodtan.

IV.

Feljutottak a Koponyák hegyére, annak kopár kerek csucsára. Olyan kerek volt az, mint a koponyaesont.

Gyors intézkedések tétettek a halálos ítélet végrehajtására. Vad kiabálások és nyöszörgések közt a két gonosztevőt keresztre feszíték. Majd felállították a súlyos keresztet és földbe erősítették őket. Aztán durván megragadták a harmadik elítéltet is és különös mély csendben, mely elfogta a zajos tömeget, felszegezték a fehér keresztre. Azt is felemelték és megerősítették a másik kettő közt.

Éliás kissé félreállott. Ott a bánatosan siró szent asszonyok mellett, könnyes szemmel nézte a három keresztet, élesen kiválva borús háttérből. Középen a fehér. Kissé magasabb a másik kettőnél. Tövében zajongva csúfolódik az elvakult tömeg. Alig bírják távoltage az a fegyveres katonák.

— Végig fogom nézni — mormogta Éliás.

Ezzel előbbre jött és eltűnt a tömegben.

Mire a fiatal utas a szent asszonyok csoportjához ért, nem volt már Éliás sehol sem látható. Hiába indult a keresésére, hiába kérdezgette az ismerősöket, hiába kiabálta nevét, nem birt ráakadni sehol.

Nem, amíg az agonia órái véget nem értek a hegy tetején s a vihar ki nem tört s be nem sötétedett s a tömeget szerte nem szórta az ijedelem. Akkor akadt rá a fehér kereszt lábainál porba omolva, mozdulatlanul, mint aki halott.

Elcipelték onnan, lefektették az útfélre. A keresztvivő utas pedig aggódva ápolta. Végre megmozdult, reszketve, mint akit szivszélhűdés ért. Fejét felemelte, riadtan felsikoltott:

— Nem látok! — orditá, reszkető kezével üveges, világtalan szemei előtt hadonázva.

— Ki van itt? Te vagy az, Simon? Mária az? Johanna? Ki sir? . . . Jaj emlékszem már! Istenem bocsáss

meg énnekem! Sohasem felejttem el. Mindent láttam! El is vesztettem tőle a szemem világát. Nem fogok mást látni holtomnak napjáig. Isten irgalmazzon nékem. Oda van írva minden ennek az én gonosz szívemnek a táblájára.

Gyötrelmes bánatában kinosan ringatta magát idestova.

— Csillapodj, Éliás, csillapodj! — vigasztalták a siró asszonyok. De ő nem hallgatott rájuk.

— Mindent végig néztem — nyöszörgé újra. Hallottam a szivtelen gunyokat, lelketlen tréfákat; szerettem volna szétszaggatni őket érte. Szerettem volna kitépni a szegeket kezéből. Azt is hallottam, amikor megbocsátott azoknak, akik őt halálra gyötörték. Óh, hogyha engem is beleértett volna! De folytonosan azt suttogta szívében egy rejtett hang: Látod, keresztfacsináló, látod! — Aztán a vége, mikor felkiáltott s én tudtam, hogy a vég közel van. Nem tudtam tovább odahallgatni. Heves dobogás fogta el a füleimet, furcsa fény cikkázott a szemeim előtt, perzselő tűz égett a keblemben. Még csak annyit láttam, hogy a világgosság elsötétedik, sötét felleg borítja a napot, orkánszél rázza meg a helyet, ahol mi állottunk. Reszketés fogta el még a római katonákat is.

— Láttam a katona kegyetlen dárdadöfését még és semmi mást; csak élesen kiválva a sötét homályból a fehér keresztet, mit kezeim csináltak. Éles fény vette körül a törékeny alakot ott fenn a kereszten; fény, amely beleégett a szemeimbe és nem láttam többet semmit, hanem leroskadtam ajultan a földre.

— Vedd el a szemem világát tőlem Istenem! — kiálték. Végy el minden látást én tőlem! Hiszen én csináltam a kinos keresztet. Ezek a kezek faragták ki. Óh bár csak örökre reszketne az a fa, amelyből való volt! Bárcsak meghalnék én is, hogy vele mehetnék, mint az a gonosz-tévő, kinek megigérte azt.

Zokogni kezdett.

Az egyik asszony felállt, feléje hajolt és csendesen mondogatta:

— Mária beszél hozzád, Éliás. Vigasztalóddjál meg! A keresztcsinálás nem egyedül a te munkád lehetett. Valamennyien részt vehettünk abban. Bár csak tudatára ébrednénk ennek mi is és megbánnánk bűnünket olyan töredel-

mesén, mint te. Mélységes bánatod bűnbocsánatod mértéke lehet.

Amíg Mária beszélt, más asszonyok is jöttek oda, rohanva mondták:

— Igen meghalt. Arimántiai József vitte el holttestét. Sziklasírhába fogja eltemetni. Illatos kenőcsöket kell készítenünk a bebalzsamozáshoz szombat utáni reggelre. Menjünk a városba, gyorsan, esteledik.

— Jöjj Atyám, gyere velünk baza! — mondá szeliden az ifju utas, felemelve az öregembert ültéből.

Bukdácsolva vonult a kicsiny bánatos csapat a köves uton, lefele a hegytetőről a sötétségbe, amely egyre sűrűbb lett a távoli város felett.

Suttogó hangjuk fel felhallaszott olykor a Golgota csúcsára.

— Csendesen Éliás — mondták elkeseredetten az asszonyok — ne sirj! Ugyis vége van már mindennek. Álmunk szertefoszlottak! Mindennek vége!

— Vége? — visszhangozta erősen a vén ácsmester hangja. Én, aki a keresztet csináltam, nem hiszem! — Vége? Nem! — Ellenkezőleg! Ez még csak a dicsőséges kezdet!

ADVENTI ÉJ.

Adventi éjj
Tilokzatos, sejtelmes, néma, mély.
A lélek szóltan áhítatba omlik,
Vágyak, remények érzése toronylik,
Egy szent történet csodája regél.

Adventi éjj,
Vándor csapatok raja utra kél,
És megy... megy mind egy tálálló küszöbhez
Leborulni a megváltó, szent Üdvhöz
Mely egy kis gyermek ajkán gögicsél.

Adventi éjj,
Tüzelj, világíts, serkents és segíj
Ma hívőbb hittel hinni Bellehemnek,
És eláldani Jászolt és Keresztet.
Az Istent, Aki ezek által él!!!

Szabolcska László,
bánsági esperes.

A falusi bakter páfördulása.

Pályadíjjal jutalmazott mű.

Irta: P. Tóth János.

(Nyugalmazott tanító Szalmár-Németiben.)

Történt, hogy a sófalvai községi tanácsos behozta az éjjeli baktárséget.

Éjjél előtt két egyén, éjjél után más két egyén teljesített éjjeli szolgálatot s vigyázott az alvó község felett.

Hogy azonban a bakterek szolgálata nyilvántartható legyen: a bíró uram velt egy bádogsipot, mellyel a bakter az éji idő minden óráját kifujta. Így adott jelt magáról s így tett bizonyosságot róla, hogy éber őre a községnek.

Az óra jelzését a falu egyik végétől a másikig kellett jelenteni, hogy mindenütt jelentse vigyázását.

Hát ez így ment rendben napról-napra, azaz éjről éjre. A községben nagy rend volt; de azért a tyukok, libák lopása, tolvajlása napi, vagyis éjjeli renden volt. Mert a bakterek sipolása rendszeren hírül adta a jolvajoknak, hogy merre vannak az éjjeli örök? Így aztán, — természetesen, — a falu másik felében garázdálkodhattak kedvükre.

Egyszer Kordován Paliéktól is loptak bolmi szárnyasfélét, amelyet az másnap reggel melegiben bejelentett a bírónál.

Kordován Pali nem volt gyáva ember. Katonaviselt ember lévén, tudta a rendet, a pontosságot és a felelőssé-

get. Tudta, hogy az éjjeli őrök felelősségre vonhatók, s követelte a hatóságtól, hogy a tolvajokat nyomoztassa ki, s a lopásoknak vegye elejét. Kártvallott társai nevében is kérte a nyomozás megejtését.

A tárgyaláson az akkori bakterek, Tüzes Péterék azt vallották, hogy ők nem vettek észre semmi lopást; ámbár nagyon éberem őrökdetek egész éjjel. Azt a lopást tehát vagy az őrök kiállása előtt korán este, vagy reggel követették el, mikor az őrökdezés ideje letelt. Szóval a felelős őrök nem felelhetnek a kárért.

És a bakterek védekezését a tanács figyelembe vette.

Máskülönbem e Tüzes Péter bakterségét, — az igazat megvallva, — nem nagyon merték piszkálni a kárvallottak, még a község tanácsosai sem, Félték tőle. Csak Kordován Pali nem retirált. Ő nem fogadta el védekezését, sőt kivánta a további vizsgálatot. . . Maga a bíró, négy szemközt leintette Palit, s barátságosan figyelmeztette, hogy a jó rend kedvéért hagyjon fel a pereskedéssel, mert hiszen ismerhető már Füzest, hogy ha az kitátja fiskális száját, kát nem bír vele az egész falu.

Kordován Pali magára maradt, el kellett hallgatnia; de nagyon bosszantotta az általános közgyávaság. Azonban fogadást tett magában, hogy ezeken a baktereken megboszszolja magát.

Mert tudni kell, hogy Tüzes Péter a falu első tüzeskedő, mint mondani szokás: hencegő embere volt, aki mindenkinek szeretett parancsolni, tanácsokat osztogatni, mindenki ügyébe, dolgába belekontárkodni, s mindenkit kigúnyolni, lebírálni, még a bírót is, sőt még a tiszteletest is.

A tiszteletest egy vasárnapi napon templomból kijövet az egész gyülekezet hallatára meptámadta.

— Tiszteletes uram! hát csak a mondó vagyok, hogy ezt a prédikációját már hallottuk. Ez nem járja. Ne tartson bennünket olyan ostobáknak, mintha mink nem tudnók megbírálni a tiszteletes ur predikációját! Megbíráljuk mi bizony annak rendje és módja szerint. Hanem arra figyelmeztetjük, hogy nekünk új predikációt, tanu'jon ráér egész héten. Ugyan mit tud csinálni nap nap után? . . . Sétál, pipákol, üti szárán a legyet. Mi meg izzadunk a munkában reggeltől estig. Hát jól esnék, ha vasárnaponként egy egy szép

predikációt hallanánk, Szépet, ujat, Nem tudja tiszteletes ur azt a példabeszédet, hogy a jó pap holtig tanul? Hát tanuljon tiszteletes ur is. Ne restelkedjék, mert feljelentjük az esperesnek és kitesszük a szürét, Kapunk mi külömbembert is!

A jobb érzésű emberek igyekeztek távolodni a helyről, nem akarván tanui lenni a Tüzes illetlenségének s a tiszteletes megszegényítettésének.

E fennhéjázó beszédre megszólalt a tiszteletes.

— Hát Tüzes uram, hallotta már ezt a prédikációt tőlem?

— Hallottam bizony, sokszor.

— Hát aztán tudja-e már?

— Tudom bizony.

— No, ha tudja, mondja el itt a templom előtt. Meghallgatjuk.

— Hát én bizony most nem mondom, mert nincs rá időm. Dehát miért mondjak én prédikációt a népnek? Pap gondja a Mi Atyánk! . . .

— Ha nem mondja, az azt jelenti, hogy nem tudja. Hát vegye tudomásul Tüzes uram, hogy ezt a predikációt mindaddig fogom predikálni, míg Tüzes uram meg nem tanulja!

Ezzel sarkon fordult a tiszteletes s ott hagyta szó nélkül a „falu száját.”

— No emberek, — mond Tüzes Péter — ugy-e megmondtam neki? Megmondom én az esperesnek is, meg, még a püspöknek is. Nem félek én senkitől. A papot mi fizetjük, a mi szolgánk, hát mi parancsolunk neki. Ugy bizony atyafiak. Ha neki nem tetszik úgy, ahogy mi akarjuk: álljon tovább. Fel is ut, le is ut. Hanem aztán azt mondom emberek, hogy jövő vasárnapon el ne maradjon senki a templomból. És ha megint ezt a predikációt mondaná a pap: akkor majd elbánok én vele. Elhuzom a nótáját hamarább, mint ő gondolja. Kijelentjük az esperesnek kereken, hogy nekünk nem kell pap, nem fizetünk papbért. Bezárjuk a templomot. Én nem hagyom annyiba a dolgot. Hanem aztán mellettem legyenek kigyelmetek, mert aki velem nem tart: az vigyázzon magára! . . .

Az emberek csendesen eloszlottak, gondolatokba me-

rülve tértek haza és a Tüzes goromba kifakadását, fenyegetéseit lelkében mindenki elítélte; de szemébe egy sem mert nyilatkozni: félték nagy szájától, bosszujától.

*

Került, fordult az idő s néhány hét múlva ismét Tüzes Péteréke volt a baktereskedés sora.

Ezuttal Tüzes maga állott ki, mert sógora, Varju Imre, akivel egy udvaron laktak, a lovakat vitte ki éjszakára a közös legelőre. Tüzes egyedül is vállalkozott az őrködésre, bátor ember volt, nem félt senkitől, semmitől. És 9 órakor bejelentette a bíró ablaka alatt, hogy: kiállott... Aztán egyhangu lépéseivel mérte végig, meg végig a falu poros uccáját és fujta annak rendje szerint az éji órákat: 9-10-11.

A 12 órát a bíró ablaka alatt várta, hogy ott jelentse először az éjfél.

Ott, az akácfa tövében üldögélve hallgatta az óra kegyegését s csapkodva az orrát, arcát csipkedő szunyogokat, bámult az éji sötétségbe.

Hogy a szunyogoktól meneküljön; rágyújtott makrapipájára s annak büzös füstjével üzte el a hivatlan éji látogatókat.

Hát ez sikerült neki. A szunyogokat elüzte, de eljött helyettük a szelid álm s a tüzeskedő bakter bágyadt szempilláit még éjfél előtt lezárta. Ezzel már nem bír.

Tüzes mély álomba merült. A pipa kiesett a szájából s erős hortyogásától nem hallható a kakukkos óra éjféltűtését.

Ezt várta Kordován Pa'i, aki estétől leselkedett Tüzes után, hogy megtréfálja a hencegő embert s kitöltse bosszuját a „faluszáján.”

Nagy csendesen, lábujjhegyen Tüzeshez lopódzott. Hallván hortyogását: kivette kezéből a sipot s amint jött, úgy távozott tőle. Meg sem állt a falu végéig.

Itt elkezdett sipolni nagy erővel, hosszasan s fujt 13 órát. Addig fujt, addig fujt, míg végre Tüzes is meghallotta a sipszót.

Fóleszmélve a bakter, meggyőződött, hogy sipját ellopva valaki s most csufságot üz vele. Nosza, felugrott és futott a sipoló felé nagy dühvel, hogy ráncba szedje a tolvajt.

Midőn Kordován meghallotta a nagy dobogást a faluból feléje közelíteni: elhallgatott és az uccasor akácfái alá huzódva, nagy csendesen, lábujjhegyen visszament a faluba.

Tüzes a falu végére érve, kimeresztett szemekkel kereste a siptolvajt, de nem találta. Káromkodva, és már amennyire éjjeli hivatala megengedte, kiabálva kereste, kérdezte: hol vagy te gazember? Ne bujj el, állj elő halgény vagy!... Szaladgált egyik uccasorról a másikra. Kereste az árokban, a fák alatt; benyitott az udvarokba; de hasztalan dühöngött, eredménytelen volt minden szorgos kutatás. A tolvaj eltűnt, üthette bottal a nyomát...

Dübe azonban akkor hágott tetőfokra, mikor meghallotta, hogy a sip, a falu tulsó végén visít, mintegy ellenkezően vele, és fujja a 13 órát.

Nosza vissza lóhalálba vágatva végig a falun szitkozódva s foga közt mormolva a káromkodás özönét: mert neki, az éj órének, csak így lehetett káromkodni és zajt ütni, még neki, a bakternek magának sem volt szabad. Ezt egy jól iskolázott bakter már tudta.

Mikor azonban Kordován meghallotta Tüzes futását: mint az első alkalommal tette, úgy most is csendesen az ucca egyik házsora alá huzódott, s lábujjhegyen, nesztelelenül ment vissza a faluba.

Tüzes a falu végén megállott, csakugy pihegett-páhogott a fáradságtól; de azért összekutatott minden árkot, bokrot, udvart, kertet. Sőt ott már kitört belőle a szusz és torkaszakadtából káromkodott, s ordította: Hol vagy te gazember? Állj elő, hadd üsselek agyon!...

De az ügyes „gazember“ nem állott elő, hanem ment a maga útján előre, a falu másik végére. Itt pedig Tüzes Péter tüzeskedhetett, a siptolvajnak üthette a nyomát és kiabálhatott a pusztába, a néma éjszakába.

És még ki sem pihente Péter bá a második futás fáradságait s még nem hagyott fel a nyomozással, midőn hallja, hogy az a bitang gasztolvaj ismét fujja a sipot a falu tulsó végén.

No, ez már sok volt; sőt több a soknál is. Látta Tüzes Péter, hogy itt nemcsak a bakterségének becsülete, hanem a község előtti existenciája is meg van támadva. Látta, hogy itt az ő becsületének letörésén dolgozik valami alatto-

mos ellensége; de meg kell előzni, meg kell akadályozni, hogy ellenfele célt ne érjen; sőt igyekezzék őt legyűrni, hogy tekintélyét továbbra is fenntartsa. Másképp vége a becsületnek.

Megindult tehát szívében méreggel, tehetetlenségében összeszorított fogakkal, botját vállára téve a sipszó irányában. A sip kacérkodó, cifrázó hangja még jobban ingerlé bosszúszomját. Futott ahogy birt, de csak azon vette magát észre, hogy lépésben halad... Így is elérkezett a falu tulsó végére, ahonnan Kordován utban volt már visszafelé.

Természetesen, a tüzeskedő bakter most sem találta meg a siptolvajt. Már azt gondolta, hogy ott a falu végén felkölt egy gazdát és megkéri, hogy ha még egyszer meghallja kapuja előtt a sipolást: fogja nyakon a sipoló embert.

Ez eszmét azonban elvetette, mert akkor kiderülne az ő gyávasága és odalenne a becsülete. Tehát csak abban állapodott meg, hogy ezt a hibát, — vagy mit — neki, magának kell helyre hozni. És azt a tolvaj gazembert, még az éjszaka sötétségében elfogni, mert csak így tudja dolgát reggelre rendbehozni. Annak törik-szakad, meg kell lenni; mert ez muszály.

Tüvé tette hát még egyszer a faluvégi házakat, azok környékét, udvarát, még a kutakba is kotorászott botjával, meg a kutóstorral; de hiába, nem akadt a tolvajra sehol, mintha a föld nyelte volna el. Amellett oly sötét volt, hogy egy bakugrás távolságra nem lehetett látni. Nem tehetett tehát egyebet mint hallgatózott és bosszankodott. Tehetetlenségében villanyütés volt ránézve a sip uj trillázása, mely ismét a falu tulsó végéről sipított végig a csendes falu fölött, fujva a 13 órát.

Tüzes megreszketett az ismerős hangokra. Felemelt fővel hallgatta a trillákat; megsámlálta: 13-at fujt.

Nesze csendes falu, tájékozd magad.

Tüzes Péter tűzbe jött, rohant az ucca porában végig a falun a sipszó felé.

A dobogást meghallotta Kordován Pali, abbahagyta a sipolást és amint szokta, a palánkok mellett lábujjhegyen visszatért a faluba, s alig négy méter távolságban ment el Tüzes mellett észrevétlenül, aki nem látott, nem hallott semmit a maga zajától.

Tüzes pedig nagy óvatosan lépegetett hol az egyik sorra, hol a másikra. Kémlelt, hallgatózott, figyelt minden neszre. Egyszer hallja, hogy az egyik ház ajtaját megnyitották. Nosza rohant arrafelé Tüzes, a nagy kapun mászott keresztül, hogy hamarább bent legyen az udvarban, hogy lássa: ki akar oda bemenni? Azt hitte: az lesz a siptolvaj s most megy hazafelé.

Hanem a gazda nem befelé, hanem kifelé jött a házból és meglátván a kapun bemászó sötét alakot, szólította a házőrző ebet: rajta Göndör, fogdd meg!

És Göndör neki ugrott az éjjeli látogatónak s az inába ragadt annak. A gazda pedig vasvillával rohant rá: ki vagy? mi vagy? Tolvaj, rabló! Emberek! Segítség!...

A lármára kiszaladt a gazda legény fia és a hátsó házban lakó másik gazda is egy-egy furkós bottal, s neki estek a sötétben a tolvajnak, s ki hol érte: bizony ráhuzogattak arra derekasan. Azután rángatták, vallatták: ki vagy? mi vagy?

Tüzes odavolt. Elfelejtette nagy rémületében, hogy: miért is ment ő be abba az udvarba? Olyan zavarban volt, hogy szóhoz sem tudott jutni, végre nagy dadogva megszólalt:

— Ne, ... ne bántsatok jó emberek, hiszen én ... én vagyok, Tüzes Péter Nem vagyok én tolvaj, sem rabló, Hiszen ismernek engem mindnyájan. Én a ma éjjeli bakter vagyok, És hogy itt jártam, meghallottam az ajtó nyikorgását, azt hittem, hogy idegen ember jár itt. Azért jöttem be az udvarba, hogy: meglessem nem tolvaj jár e itt? Kigyelmetek pedig engemet néznek tolvajnak! Hogy lehet én rólam ilyet feltételezni? Én becsületes ember voltam mindig, jól tudják mindnyájan.

Igy próbálta magát mentgetni a megszorult ember.

Az udvarbeliek, a hangjáról, felismerték Tüzes Pétert. De hittek is neki, nem is. Különösen a hátsó ház gazdája, — akivel Tüzes haragos viszonyban volt, — nem akart engedni.

— Nem igaz, hogy igaz uton jársz. Itt a mi kapunk előtt, az éjjel már kétszer fujtál 13 órát! Hát micsoda bakter az, aki így bolondítja az embereket? Akármit beszélsz, a te utad nem tiszta dolog. Ne higgyünk neki emberek! Ide bizonyosan lopni jött. Kisérjük be a község házába!

E fenyegetésre a törbe került bakter egész testében

megremegett. Érezte, hogy nagy veszedelembé került, melyből kibúvó ajtót nem tudott találni. Most fogta csak fel kétségbeejtő helyzetét; de azért a sip históriáját nem merte felfedezni. Kérlette, kérte a házbelieket, hogy engedjék szabadon, mert neki éjjeli szolgálatában reggelig kell őrködni a község felett. Csak maradjanak idehaza nyugton, majd vigyáz ő mindnyájukra,

Az első gazda már hajlandó lett volna elbocsátani, de a bakter vesztére megszólalt a sip a falu tulsó végén és fujta még most is a 13 órát,

Erre aztán a haragos gazda vette fel a szót ismét.

— Ugye, mondtam, emberek, hogy ez a Tüzes Péter tolvaj uton jár! Most már meggyőződhetünk róla mindnyájan... És nem is ő a bakter, mert az most sipol a fa'uban. Költözzük meg és kísérjük el a községházához.

És úgy lett.

Tüzes Péter nem tudta magát védeni. Engedett a nagyobb erőnek, amely bekisérte és másnap törvényt ülték felette.

Kordován Pali pedig, mikor a hajnal hasadni kezdett: elsétált a biró lakásához, a sipot a zsalu között elhelyezte, és mint aki jól végezte dolgát, hazament és lepihent.

Másnap összeült a községtanácsa. Hüledezve nézte mindegyik a vád alatt levő Tüzes Pétert.

A tárgyalás folyamán nyilvánvalóvá lett, hogy az éjjeli bakter csakugyan Tüzes volt. De azt nem tudták megfejtetni, hogy: ki sipolt? És nem is tudták meg soha. Erről Tüzes sem tudott felvilágosítást adni. Ellenben a gazdák, akik elfogták és bekisérték, olyan véleményben voltak, hogy az, aki sipolt: bizonyosan cinkostársa volt Tüzesnek, és úgy tervezhették, hogy míg a társa sipol a falu egyik végén, addig ő, a falu másik végén lop és rabol. A rablott holmin aztán osztozkodtak volna. Ez volt a valószínűség és a tanács e szerint ítélte.

Tekintettel azonban Tüzes Péter büntetlen előéletére, eddigi magaviseletére: a kalodától megmenekült, hanem a község lakosainak egy hónapi káruk megtérítésében elmarasztalták.

Elég volt ez Tüzes Péternek, eddigi becsülete, nagy tekintélye, szerepe e község előtt tönkre legyen téve. Sze-

rette volna, ha a föld elsüllyed alatta. Ott, a községházában, ahol eddig ő volt a szóvivő: most nálánál kisebbszerű emberek ítékeznek felette; olyanok, akik azelőtt féltek tőle annyira, hogy amennyire meglátták, kalapot emeltek neki és most szemébe mosolyognak, lenéznek, lehúzzák arcborítólójukat és így ítélik el.

Tüzes Péter meg volt szégyentve. Beteljesedett rajta, hogy a felfúvarkodót megalázza az Úr! Meg volt alázva a sárga földig.

Az ítélet értelmében kárát mindenkinek megtérítette. Visszavonult az emberektől. Nem érintkezett legjobb barátaival sem. Mezei dolgára akkor ment ki, amikor a falu még aludt és csak késő este tért haza, a sötét éjszakában, amikor nem látta senki.

De nemcsak ő, hanem egész családjára érezte a szégyent. Felesége, a falu első büszke asszonya, aki azelőtt magas sarku cipőben, drága selyem kendővel járta a templomot s nagy kevélyen ült a tiszteletesné padja utáni sorban s mutogatta új viganóit: most otthon ült, ki se mert nézni az uccára, nem kívánt embert látni; de kerülte azt is, hogy őt is lássa valaki. Sőt iskolába járó gyermekeit is kivette s otthon pirult, szégyenkezett az egész család.

Hanem ha ők nem jártak az emberek közé, bizony azok sem látogatták őket; pedig mindenki róluk beszélt, az egész falu szájára vette. Volt olyan, aki kárörvendve pletyáalt róluk, volt, aki enyhébben szólta szapultá; de szánakozó egy sem akadt. Ráalkalmazták a Zsoltár szavait:

„Ur lévén, lett szolgává,
Mindeneknek csufjává.”

Ilyen és ehhez hasonló beszédekkel gunyolták a Tüzes családot és gondoskodtak is róla, hogy minden szó fülébe jusson az egykor fennhéjázó, gőgös embernek.

A Tüzes családnak lelke mélyéig hatott a falu gunyja. Nem maradt számukra más hátra, minthogy ott hagyják azt a falut, amelyben már nem teremhetett számukra sem becsület, sem tisztelet. Erről gondolkodott, tervezgetett Tüzes Péter családjára megnyugtatóra. Ingatlanát odakinálta a szomszéd zsidónak. Kevés tárgyalás után meg is kötötték

az alkut és a zsidó megvette a birtokot jutányosan. Versenytárs nem lévén: Tüzes odaadta úgy, ahogy a zsidó kérte.

Most gazdaságát hozta rendbe Tüzes. Terményeit betakarította. A felesleges terményt és lábas jószágot vásárra vitte, pénzzé tette. Azután sógora és testvére segítségével egy szombati napon hajnalban szekerekre terhelt, búcsút vett a kapufélfától és elhagyta szülőfaluját örökre.

Senki sem tudta, hogy mikor ment el és hogy hová költözött?

A vasut pedig elvitte a Tüzes családot hét falu határán is túl, messze idegen vidékre, a szomszéd vármegye tulsó határára: Körtésfalvára. Ott telepedett meg a vándorcsalád teljesen ismeretlen községben, idegen emberek között. Tüzesnek pénze lévén, birtokot vásárolt és berendezte gazdaságát.

Itt Tüzes új életet élt. Saját kárán tanulva egészen más ember lett belőle. Polgártársaival szemben előzékeny, tiszteletet adó, szolgálatkész emberré vált. Háza tájéka, udvara a legtisztább és legrendesebb volt az egész községben. Beszédmodora mindenivel szemben szeretetreméltó, megnyerő volt. Házában nagy szót hallani sem lehetett. Egy kis templom volt a Tüzesék háza, melyben az őszi és téli hosszas éjszakákon felzendültek a szép Zsoltár és Dicséret himnuszok és Istent magasztaló énekek. A templomot pedig egyetlen vasárnap sem mulasztották volna el. Ott volt a családnak minden tagja és buzgón résztvett az istentiszteleten.

Most már nemcsak a közeli szomszédok, hanem az egész község és a tiszteletes is megismerte és megszerelte a kedves családot. Nem fejt bele több egy évnél és egyházfivá választották meg a jó templomos Tüzes Pétert. Ebben a megbízatásában oly buzgón járt el, hogy két év múlva kurátorrá, az egyház gondnokává léptették elő.

Ezen állásában fejtette ki aztán Tüzes nagy buzgalmát. A község és egyház birtokát a hivek által ingyen szántatta, vettette, arattatta, munkáltatta évről évre. A terményt pénzzé tette és a városi Takarékpénztárban kamatoztatta. S alig telt el tíz év: az összegyűjtögetett tőkepénz

kamatjából az ócska lelkészi lak s a dűledező iskolai épület helyébe, a hivek nagy lelkesedése mellett, diszes új épületeket építtetett. Azután a lelkésszel és tanítóval karöltve Olvasó-egyletet, majd egyházi énekkart szervezett, melyeknek első költségei a kurátor zsebét terheltek. De ő szívesen áldozott, mert szorgalma után adott neki az Ur szép vagyont. Munkásságának koronája pedig egy templomi diszes orgona készíttetése volt, amelynek költségét teljesen Tüzes Péter viselte.

És Tüzes Péter munkásságát megáldá az Ur. Egyházát vagyonossá, virágzóvá tette. Elmondhatták róla, hogy amihez fogott, kezei között mind arannyá vált. Az egész község, de még a lelkész és tanító is elismerték vezérségre termettségét. Bámulták kitartását, társadalmi ügyességét, tervező és szervező képességét, aki mindig meglátta, hogy: mi hiányzik itt és amott? Kitervezte, hogy mit kell tenni úgy az egyesek, mint az egyházközség művelődésére, haladására? A lelkész is örömmel ment tanácsa után, mert látta, hogy az ő kurátora tapasztalatokban gazdag ember, aki mindig jó uton jár és mindenben jót akar.

Ilyen új ember lett a régi Tüzes Péter Körtésfalván: Saulusból Pál apostol, szinte tevékenységével munkálkodott új lakóhelyén Isten dicsőségére s az emberiség boldogítására.

És a jó Isten megáldá életének végét jobban mint az elejét. Polgártársai fiúi félelemmel, szeretettel ragaszkodtak hozzá. Az egyház gondos vezetését haláláig ő igazgatta. Halála után pedig nagyobbik fiára ruházták a gondnoki tisztséget, aki mindenben atyja nyomdokain haladt. De könnyű is volt már azon a nyomdokon haladni, jól megvolt az alapozva. Annyira szerette, becsülte a családot az egész község, hogy mindenben az ő példáját követték, az ő tanácsára hallgattak. Elismerte mindenki, hogy a községet és egyházat, mind belül, mind kívül erőssé, elégedetté, boldoggá és fényessé a Tüzes Péter példája és munkássága tette. Szerették, tisztelték az élőket, de az elhunyt vezér emlékét is kegyelettel őrizték.

E vezér második életéről elmondhatjuk az Irás szavaival, hogy: Az igaznak emlékezete áldott!

TERMÉSZET!

Természet: lítok, mélység, csoda!
Megértünk-e, vagy nem, nem soha!
Epedve, lázzal lesem a mélyed...
Megbirkózunk-e valaha véled!?

Kuffődnél némán, mélán, mereven,
Mélyedbe nézek: — szédül a fejem.
Bambán bámulok: — semmit se látok...
Oldjátok fel óh! — lítkok ruhátok!

Fényben fürdik a sok színes virág:
— Éhes rovarnak édes mézet ad —
Semmit-nemértőn állok előtte...
Hol az erő, mely tervezte, szőtte,
Ráhimezte a szívárvány színét
S zöld szőnyegre diszül hintette szét!?

Rovarok raja lakmáz a mézen...
Libegő raját lihegve nézem,
Lázzal lesem: hol van a tervező,
E röpke rajt kiröpitő erő!?

Fülemile trilláz az ágon...
Tekintelem testébe vágom:
Lüktető lázzal, sóvár-hevesen
Az éltető erőt nézem, lesem...
Liheg a teste, csörgödez a vér,
Bus vakság nem, óh tovább nem ér.

Faóriás himbál a szélben:
Rügyringató bölcsoit nézem.
Lázzal lesem az apró vedreket,
Mik széthordják az élet nedveket;
A vegykonyhát, hol a drága nedvek
Életszervekké elevenednek...
Némán lesem, nemértőn... mereven...
Őrök lítkok inceikednek velem.

Lazult-lázzal, fáradt-mereven,
Magamra velem bus tekintelem,
S némán kérdelem: honnan a vágy, erő,
A gondolat, mely a nyelvemre jó!
Erő, mely magától épít bennem!
Gondolatim tolmácsa a nyelvem!
Érzékeim: e csoda szerszámok,
Mikkel hallok, tapintok és látok...!
Lüktető lázzal kérdezem magam:
Ki tervezte gondolkodó agyam!
Eszméletem sodronya: az ideg...
Ki fejti meg... ugyan ki fejti meg!?

... Emésztlő lázzal lesem a mélyed:
Természet: lítok, mélység, csoda!
Megbirkózunk-e valaha véled...!
Isten nélkül soha, soha, soha!

Tóth Zsigmond.

Árnyak . . . Fények . . .

Pályadíjjal jutalmazott mű.

Írta: Kiss Ferenc református tanító, Tamáshida.

Bara Pistára nem illett a régi közmondás: Nem esik messze az alma a fájától. Apja egyszerű, békés természetű ember volt; annak idején 150 hold földet örökölt. A vagyont ugyan nem gyarapította, de el sem verte. Kényelemben élt. Nem nagyon törte magát a dologgal, de kevés igényű és takarékos volt. Igaz, hogy a nehéz gazdasági viszonyok vagy 30 hold földet elusztattak a birtokból, de így is játszva tartotta el gazdáját. Az ő édesapja a szegénységből küzdötte fel magát kemény munkával, nagy szorgoskodással. Őtet azonban már elpuhította a mód, a vagyon; karosszébe ültette, tétovázóvá tette. Nem volt rossz ember, fősvény vagy haszonleső. A maga módján szerette az életet, az embereket. Dolgoztatott, őrizte a tekintélyét, esténként beleült kedves székébe s gondtalan pipázgatással élvezte háza széles tornácán a csendességet.

Háza a birtokon épült, pár kilométernyire a falutól. Egyszerűsége mellett is meglátszott rajta a jó mód. A falak fehérek, a szobák szűkek, nehéz tölgyfa asztalok, pokrócok, magasra vetett ágyak. Az udvaron falkával a majorság.

Itt nőtt Bara Pista. Testvértelenül. Az édesanyja alig engedett hozzá valakit. A pesztra inkább csak ta-

nuja volt ennek a nagy szolgálatnak, mint részese. Önmagát, jövőjét, büszkeségét ápolta benne; a gyönyörűségét szolgálta; széles szeretete próbájának tekintette. És Pista már kicsiny korában azt tanulta, hogy az ő akarata a döntő ebben a külön kis világban. Tudta, hogy mindent kieroszakolhat szeretettől vak szüleinél, azért hát makacskodott, követelődzött a képtelenségig. Édesanyja órákig bibelődött vele, hogy megbékítse ezt a zsarnokot, aki mindig újabb, szeszélyes követelésekkel állott elő és zaklatta, üzte annyira, hogy abban már jó adag kegyetlenség volt. A gyermek nagy zsarnok tud lenni és mert nem ösmeri a szenvedést, nem ösmeri a kíméletet sem. Pista legtöbbször úgy feküdt le, hogy elfordult az édesanyjától és lármásan követelte, hogy hagyja magára. Az apa mindezt nézte nagy jámboran, mentségeket keresett a fia számára, vagy elment hazulról, mintha dolga után járna, ahelyett, hogy valami hirtelenkerült vesszővel észretéritette volna.

Igy nőtt Pista. Öt éves korában elkergette apját kedves székéből, elvette a pipáját, aztán édesapját utánozva nagy szuszogással beült a székbe, szortyogtatta a pipát, megdörzsölte a hasát, enni kért és hangosan csámcsogva falatozni kezdett. „Jaj beh kedves!” mondta az anyja. „Milyen ügyes, eszes!” tóditotta az apja. Pedig a gyermek sötét uton jár, mikor szüleit figurázza! Láttam én már ilyesmit szerető gyermekek körében, kedves családnál, vidám mókázás formájában és mégis, a tréfa ártatlan látszata mellett is homály maradt a születisztelet fényességén, az ötödik parancsolat ragyogó tükrén.

Keserves tapasztalat volt az öreg Bara számára, hogy fia, akire pedig a szép gazdaság száll majd, nem szereti a jószágokat, sőt kegyetlenkedik velük. Volt gyermekkocsija, abba két kecskét fogtak, talán azokon szokta meg a kegyetlenkedést. Idegenek fejcsóválva nézték, milyen könyörtelenül veri a szerencsétlen állatokot, ha kifutadva megállanak. A karikásostort a lábajószágon próbálgatta: a tyukokat nyakuknál fogva a léckerítésre agatta... és így tovább. A kertben levágta a legszebb oltást, mert suhogóra volt szüksége s a bics-

kát is ki kellett próbálni. Mert az is volt, bicskája, vékony láncra kötve hordta a zsebében. Anyja úgy öltöztette mint valami liliputi gazdát. Diszítgette, pántlikázta, rá rakta volna a csillagokat, hogy különb legyen mint a másé. A muskátlit szokta a falusi ehez hasonlóan az ablakba állítani, az uccaiba, diszül, dicsekvésül!

Igy jött az iskolába is, ilyen nagyemberesen öltöztetve, bicskával, fécántollas kalappal. Ekkor lépett először idegenek közzé, ki a nagy világba, ahol már nem az ő akarata volt irányadó. Az édesanyja mindig mellette volt, hogy egyengesse az utját, elhárítsa az akadályokat. Nem kímélte a költséget, ékes-szólóvá lett, ravasz, mikor a fiut valami bajból kellett kimenteni. És sokszor kellett, mert Pista sokszor féktelenkedett, komiszkodott. Minden évben más-más iskolába vitte. A fiu megszokta, hogy kibujjon a fegyelem alól, még a környékét is elkerülje. Így aztán a közös nevelés nagy erkölcsformáló, képességfejlesztő ereje kárba veszett nála.

A fiatakor aranykaput tár. Mikor belépett rajta, az ő számára következett a nekiszilajult vad élet. Mulatozások, dorbézolások, ital, kártya! Voltak már barátai is: piacilégy-féle könnyü alakok, akik a pénzszagra, a potyamulatozás édességére rajokban gyülekeztek. Folyt az ital, döngött a korcsmapadló, a kártyánál kések is villantak. Az egyik veszekedésből három jóbarátja többet keresett tanulásból, mint esztendei szorgalmas munkával, — természetesen az ő bőrére.

Egyik nap az öreg Bara arra jött rá, hogy a fia meglopta. Kifeszítette a pénzesfiókot s a pénz nagyobb részét elvitte. Pedig a pénzre nagy szükség lett volna, mert a birtokot erősen megzilálta a fiu örült költekezése. Az öreg haragtól remegő kézzel szedte össze a maradékot és zebre gyürte. Pista épen akkor jött haza ittasan. Követelődni kezdett: Neki pénz kell, nem járhat üres zsebbel... Senye Kaszásnak meg arcába vágja az adósságát, ne korholja érte az a pizok ember... aztán kell erre is, arra is... kinek mi köze hozzá... a magáét költi... és ment a fiókhöz. Onnan nekifordult az apjának:

— Hol a pénz? — kérdezte csattanó hangon.

— Nálam! — kiáltott az apa. Alávaló szemét ember vagy, megloptál, nem kapsz egy krajcárt sem, sem most, sem máskor! És ha fel nem hagysz evvel a gyalázatos életmóddal, leszámoltunk egymással örökre! Elmehetsz . . . akár még ma!

A fiu szeme nagyot villant, ravasz, cinikus mosoly ült ki arcára.

— Nincs az magánál! Biztosan eldugta!

— Itt van, nézd! De nem adok! Végeztünk! Takarodj a szemem elől!

A fiu egy ugrással az apja mellett termett, megragadta a kezét s ki akarta tépni a bankókat; birokra keltek; a fiu volt az erősebb, leteperte az apját előbb a kanapéra, onnan a földre, fojtogatni kezdte s addig fojtogatta, míg az elerőtlenedett kézből kihullott a pénz. A nagy zajra elősiető édesanyját félrelökte s futva távozott a házból.

Öreg Bara István e naptól kezdve nagyon szomorú lett. Nem is élt soká. Par hét múlva egyszer csak lefordult székéről s eltávozott az örök csendességbe. A temetéskor még látszottak testén a küzdelem nyomai.

Az anya, — hogy milyen is az anyai szív, — továbbra is szeretettel vette körül javithatatlan fiát. Nem gondolt a pénzzel, a birtok züllésével, fiáért aggódott, akit katonának vittek. Ugy gondoskodott róla, mintha még mindig a régi gazdagság ontaná a jövedelmet. Katonáéknál tanult egy kis rendet. Ritkábban mulatozott, igaz, hogy annál vadabban.

Igy folyt ez tovább. Pista még 26 éves sem volt s már alig volt husz hold földjük, az is eladósítva. Akkor megnősült, feleségül vett egy urhatnám, henye, cifrázkodó leányt. Az édesanyjának ez fájt legjobban. Tudta ezt az asszony s a szegény anya, aki a végletekig kitartott fia mellett, kénytelen volt testvéréhez huzódni.

Bara Pistáék most már csak lakovak a máséban. Van egy kis lányuk. Az asszony megcsunyult, de annál nyelvesebb, elégedetlen, zsörtölődő.

*

Karácsony szombatja van. Fehér, aneplő ruhát öltött a világ. A szeretet keresi a testbe öltözött szeretetet.

A tiszteletes ur a háza előtt sétálgat. Estefelé rendszeren ide jön friss levegőt szivni, elmélkedni, önmagát vizsgálgatni. Szelid, nyájas lélek ő. Egyszerűsége, békességre vágyott s azt meg is kapta sajátmagában, hivatásában. Felesége egy kis vagyont örökölt; az átsegítette családjá nevelésének nagyobb gondjain és még maradt is anyyija, hogy ezt a telket megvehesse, kis lakást építhetett rá. Lesz hova huzódnia öreg napjaira.

A ház előtt kiskert, abban három fiatal fenyő. Olyan jó itt sétálgatni közöttük! Mert a három fának története van! Ő ültette, ápolgatta s egyszercsak azon kapta melegszivü élettársát, hogy a fákat gyermekeik nevéen nevezi. Három gyermekük volt; egy meghalt, az első, Ilonka. Aztán az is ugy történt, olyan csudálatos módon, hogy a tiszteletes ur nem tud rágondolni meghatódás nélkül. Beteg volt az anya, nagyon beteg, a kislány nagyon sajnálta és egy este így imádkozott: „Istenem! Gyógyítsd meg az én édesanyámat, cserébe adom érte magamat!“ Anya felgyógyult, a kislány elment! Iga zán ugy történt, mintha az Ur elfogadta volna a cserét, az áldozatot. Már betegágyánál megdőbbenve állott, a sirtól pedig lelke mélyéig megrendülve jött haza. Gyászába idegen, nehéz gondolatok tolakodtak. Mit is gondoljon róla! A véletlen?! De hiszen véletlen nincs! . . . éppen ő szokta hirdetni. Gyermeksziv túlradó szeretete, önmagát áldozatul kínáló hálája?! Istenem . . . mintha a halál elé oda lehetne állani . . . egyezkedni vele, alkudozni . . . cserét ajánlani! . . . És a halál Ura talán elfogadná az ilyen alkut s megmásítana akaratát?! . . . De miért e gyötrődés, e zürzavar? . . . Hiszen százan és százan térnek vissza a halál mesgyéjéről, száz és száz bimbó török le az életről! . . . Miért hát e hiábavaló küzködés? . . . Lám, a doktor milyen világosan megmagyarázta! Aztán ő hisz a gondviselésben, az emberi akarat fölött álló Akaratában! . . . És mégis . . . minden meggondolása ellenére is, nem tudja kivonni lelkét e lilomszerűen fehér és illatos áldozatos odakínálkozás hatása alól . . . A korai este már sűrűn hullatta sötét pelyheit. Az esték sejtelemmel terhesek, összezavarják azt is, amit a napfényes reggel józansága megoldottnak

tekint. Ez a mai este pedig a szivé; úgy rászáll a szivres olyan emberileg megfoghatóvá teszi a kapcsolatot ég és föld között, istenkéz csodás beavatkozását az emberi sorsba, hiszen az az istenkéz kézenfogta az embert s bevezette a döbbenetes örökkévalóságba!

A tiszteletes ur állott az Ilonka fája előtt; lelkében úgy forgott e kérdés, mint tüzes kerék, melynek nem találja végét, sem tengelyét.

Öreg Varga Jánost is csak akkor vette észre, mikor ráköszönt. Az unokáról kezdtek beszélgetni. aki ma este versikét mond a karácsonyfa-ünnepélyen. Majd a családról kérdezősködött. A tiszteletes ur szívesen felelt: „Igen, itthon vannak, a leányaim is, az unokák is, az egyik vőm is. Hazajöttek a régi fészekbe.“ „Köszönöm, egészségesek“ . . .

Egyszerre nagy lármára lettek figyelmesek. A telek tulsó vége felől civódás zaja hallatszott, aztán dörrenés, mint mikor az ajtót durván bevágják.

— Bara Pistáék megint veszekednek — mondja az öreg Varga, — ezen a szent estén is.

— Mi baj lehet?

Ma már egyszer elüzte a feleségét. Szorongatja a szegénység! Lássa, tiszteletes ur, ilyen az élet! Én összetett kézzel adok hálát az Istennek, hogy sok próbája közül igazán csak a szegénység próbájára vetett. Lám, Pista milyen nehezen szenved! Tessék elhinni, nem örülök a kárán, pedig engem is megbántott; öreg vagyok már, jól tudom, hogy az ő próbája nehezebb, égetőbb!

A tiszteletes ur figyelemmel nézett erre az öreg emberre, aki valóban szegénységben élt át egy életet, gondok között és ime, milyen tisztán maradt, milyen nagyon illik neki az a szép fehér haj!

Beszélgetve indultak az iskola felé, az ünnepélyre.

Később, mikor a tiszteletes ur kilépett az iskola ajtaján, a veje szólította: „Apa!“ Hangjában olyan felindulás, sötét, fenyegető harag vibrált, hogy meglepődve fordult hozzá: „Mi baj?“

„Tessék jönni, mutatok valamit!“

Átvágtak az iskolaudvaron, beléptek a tiszteletes

ur telkére. A vő, nagy, izmos, komoly ember, egyenesen a ház elé vezette.

„Tessék nézni, — dobbant a hangja, — micsoda pogányság!”

Ott állott az Ilonka fája csonkán, derékban kettőtörve. A törés helye fehéren világított az alsó galyak fekete részéből. Az éj csendjében, a sziporkázó csillagok alatt szinte tragikusan hatott csonkasága, bénasága. A tiszteletes urban mintha tűz gerjedne s kapna hatalmas lángra! Ő ültette, gyermekeként szerette, szép fehér emlékek, áldozatos szeretet szimbólumának tekintette, a hálás kegyelet ezer szép érzésést, gondolatát füzögette rá! És most nyomorékja valami durva, kiméretlen kéznek, könnyörtelen léleknek!

„Ki tehette ezt? . . . melyik nyomorult?” kérdezte haraggal.

„Nem tudom, — szólt a másik komoran, — de megkeresem! Már megkerestem volna, de lámpásért kellett mennem!”

A hóban, a zseblámpa fényénél tisztán kivehetők voltak a nyomok. Látszott, hogy a tolvajnak sietős volt a dolga. A nyomok a telek hátsó vége felé vezettek. A tiszteletes ur mindjárt Bara Pistára gondolt. De miért tette? Mi szüksége volt rá ennek a léha, romlott embernek? . . . Az ő fáját! . . . S éppen ezt! . . .

Ránézett a vejére. Az kemény lépésekkel haladt előre, keze ökölbe szoritva, néha a fogát szivta; vitte a düh! Rosszat sejtett s az alacsony kerítésnél megragadta karját, kérően szólította:

„Gyere édes fiam, menjünk haza, majd holnap elintézzük!”

„Én nem!” válaszolt amaz nyomott hangon és már át is lépett a kerítésen. Nem merte elhagyni. Követte.

A nyomok a háznak tartottak. Bent világosság volt. A vő odalépett az ablakhoz és betekintett rajta: a rongyos függönyön át beláthatott.

Ott állt kis ideig, aztán intett apósának. De már ebben a mozdulatban bizonytalanság látszott, valami lágyság.

„Tessék benézni!” — mondta megváltoztatott han-

gon s hátat fordítva az ablaknak, mozdulatlanul nézett maga elé a nagy sötétségbe.

A tiszteletes ur betekintett. a nyomoruságos, rideg szobában nehéz tölgyfa asztal állott; annak közepén, frissen furt lyukban az Ilonka fája, . . . karácsonyfa, . . . gyertyák égtek rajta, dió, füge csüngött róla és egy csengő. Az asztal mellett, alacsony gyékényszékben Bara Pista ült, ölében a három éves kislánya, . . . simogatta babusgatta, . . . rekedt, fakó hangján énekre tanitgatta, karácsonyi énekre, a szeretet örömeinekére . . . Az Istennek szent angyala . . . s néha megérintette a csengőt, talán égi hangok kedvéért. A kislány kerekre nyílt szemekkel nézte a csodát, . . . apja szeméből csendesen gördült egyik könny a másik után . . .

Az ő szeme is tele-futott könnyel. Megfordult. Nesztelenül lopakodtak vissza az uton. Felnézett az égre. Onnan felülről a végtelenségből csillagszemek ragyogtak rá nagy örömmel . . . Megáldoztatott . . . megáldoztatott . . . suttogta magának. És egyszerre úgy érezte, hogy azok a csillagszemek ott ragyognak az ő lelke mélyén is mint mindentátfogó, mindentfeloldó, nagy-nagy békeességben!

ELPÁRTOLT LILIOMSZÁL.

Liliumszál, liliumszál,
Idegenhez mért hajoltál?
Mért öleli karcsu szárad,
Mért felejtéd a fajtádat?
A fajtádat, a hitedet,
Szerelmed lüzére telled,
Messze látszik lobogása,
Mi lesz, ha lesz hamvadása?

Liliumszál, liliumszál,
Idegenhez mért hajoltál?
Apád-anyád megsiratott,
Sirván, mégis hozzáadott.
Lehetsz neki szárszor drága:
Más világ az ő világa.
Világába — ősi átok —
Beolvad a te világod.

Liliumszál, liliumszál,
Idegenhez mért hajoltál?
Ha magod lesz, drága gyermek,
Nem tanul liliumnyelvet.
Vagy — kis lelkét összetépik
Meghasonlík, míg megérik.
Kél lüz között kevert vére
Kiomlik a csatolásra.

Liliumszál, liliumszál,
Hajladozzál, hajladozzál,
Szerelmes hajladozásod
A te legfőbb igazságod.
Mi szomorun körülállunk,
Mert más a mi igazságunk,
Siratjuk a nászi kedved,
Siratjuk a fajtánk benned.

REMÉNYIK SÁNDOR.

1660.

Nagy sáskajárásról lesz emlékezetem,
Amely támad vale távol napkeleten.

Az a viharfelhő, amely 1657-ben II. Rákóczy György lengyelországi kalandját tönkre verte, lassan városunk felé húzódott.

Három éven át makacsul küzdött a fejedelem, — akitől minden hibája mellett a vitéz nevet megtagadni nem lehet, — a szultán haragja ellen, mignem a tulnyomó erő Gyalu és Szászfenes közt seregét szétverte. Ő maga sebesülten Váradra menekült s itt sebeibe bele is halt.

Nyomában a győztes török seregek szállották meg a várat. Szalamander-nek nevezi a török történetíró, akinek feljegyzéseiből kis kivonatot közlök itt: méltán, mert 1598-ban mint szalamander állotta Száturdsi Mohammed pasa ostromát.

S most adjuk át a szót a török történetírónak. Érdekes lesz az idegen szemüvegen keresztül végignézni a szomorú színjáték, a török hódoltság egy jelenetét.

„Mikor Száturdsi Mohammed pasa vezir e Várad várát ostromolta, az egész iszlám sereg nem vonult ostromsáncba, hanem Várad hét külvárosában állomásoztak s azzal pazarolták az időt, hogy az általuk megszállt házakból három kis ágyúval lövelték a várad

és így a negyvenedik napon, midőn a tél, vizáradás és vihar elkezdődött, valamennyien kijöltek szállóházaikból és Száturdsi Mohammed pasa ellen föllázadván, hódítás és öröm nélkül tértek vissza Belgrádba. Ime! a mi előrelátó szerdárunk (fővezérünk), Ali pasa ismervén a történelemből Száturdsi Mohammed pasának e zavar-
teljes sorsát, azt mondá: „Úgy ne történjék!“ s Váradnak valamennyi külvárosát felgyújtotta és felégette s Várad várát a csataféren egész egyedül hagyván, megakadályozta, hogy a várban ostromlottakhoz kívülről a külvárosból bemenjenek és nekik segítséget adjanak, mind pedig arról is gondoskodott, hogy a hadsereg jó kedvvel készülődjék az ütközethez.“

Először a hatalmas ágyupark lépett működésbe s napokon keresztül tartó pergőtűz védelme alatt az ostromsáncokat napról-napra közelebb tolták a várhoz.

„Ámde tengerhez hasonló várárka van, mely oly széles és mély, hogy gálya is úszhatnék benne. Ennek a vizét elrekeszteni sehogyszem tudták, azért a vár alá aknát készítettek s a vár falát ledöntötték. Ez sem használt semmit, habár a nagy kaliberű ágyúk a várat rombolták is, de a várárok vize miatt lehetetlen volt előrehaladni. Sőt az ellenség (t. i. a várbeliek) még azon éjjel a megrongált helyeket sorompókból és gerendákból készült rácsozattal és erős tömésfallyal kijavította. A sátáni ellenség a vár öt bástyája fölé naftás és kátrányos ágyúkarókból és vászonból fáklyákat készített s reggel és este a hitharcosok (t. i. a törökök) ellen hadakozott.“

„Ali pasa szerdár az ostromsáncokból ki nem menvén, a katonaságot a harcra felüzelte. Kelet felől a vár nagyon meg volt rongálva s az ellenség a rongálásokat nem tudta kijavítani, mivel az egyik ágyúnak ütése még meg sem szűnt, mikor ugyanarra a helyre tíz golyót is irányítottak és rombolták. Ámde az ellenség sem maradt hátra a vilézségben s egyszerre ezer puskából is lőttek. A muszulmán harcosok bármennyire igyekeztek és vitézkedtek is, a várárok tengere megakadályozta őket.“

»Várada látkepe az XVII. században.«

„Egyik éjjel egy magyar asszony jött Ali pasa szerdárhoz s így szólt: „Uram! ha a fiamat a falárok fogságából kiszabadítod, megmutatom neked a várárok vizének úlját s ha az árok vizét lefolyatod és a várat szárazföldön megtámadod, irgalom nélkül beveszed, máskülönben az ágyúval való ostromlástól ez a vár nem fél.“ Ali pasa az asszony fiát azonnal megkerestette s előhozatván megmutatta, mire az asszony a vár déli széléhez jött s mondá: „Lenn a síkon levő törökök szedjék fel sátorukat, mert elmerülnek,“ s a szerdár parancsára a sátorokat azonnal más helyre vitték. Azután az asszony az árok partján át egy hasítást vágatott és tiz ölnyire levő helyen egy nagy vaskaput mutatott meg; a zárait letördelték, vasgyűrűbe ágyúvontató köteleket kötöttek s amint a sok muszulmán a vastag köteleket lihegve felhuzta, nagy Isten! egy csöpp viz sem maradt az árokban s a halak a sárban maradtak oly nagy számmal, hogy azt csak Allah tudja. De lenn a síkon sok ló és ember is elmerült. A muszulmán harcosok pedig a hal evésétől egészen megundorodtak. Ekkor az említett asszonynak átadták a fiát.“

A várbeliek ellenállását azonban ez az árulás sem tudta megtörni. A török táborban egyenetenség volt, az egyik vezér Szidi Ahmed pasa, aki Rákóczyt Gyulánál legyőzte, nem vett részt az ostromban. Az ostromló sereg kapott ugyan segítséget, de a melegebb éghajlathoz szokott törökök nagyon félték a téltől, különösen pedig a telet megelőző hosszú, hideg esős ősztől. Augusztus vége felé járhatott már az idő. A fővezér tehát minden úton-módon sürgette az ostromot. Egy addig nem látott méretű akna felrobbantása és egy ugyanolyannak elkészülte után, a várbeliek, látva az ellenállás lehetetlen voltát, kitűzték a fehér lobogót.

„Ezer kalona bement a várba s ezek az összes hadiszertárakat, kincstárt és ágyúkat lefoglalták. A hit-harcosok között olyan nagy öröm és vígság volt, mintha azt az örömhírt hallották volna: „A paradicsom lakója vagy.“

„Mihelyt bementünk a várba, azonnal elvégeztük

a pénteki imádságot s utána ágyusorlüzet és puskasor tüzet lőttek s felhangzott a mohammedán Allah! Allah! kiáltás és hetven felől pergett a dob. Elrendellette, hogy három nap és három éjjel kivilágítás legyen.

„A győzelmes főszerdár ezután az összes vezéreknek diszöltönyöket ajándékozott s embereinek a megígért előléptetést is megadta, azonkívül háromezer muszulmán vitéznek fejére saját kezével tűzte fel a darutollat.”

„Hozzáfoglak a vár kijavításához és kiigazításához. Nagyon iparkodván, az összes igazhitű harcosok a vár környékét hangya módjára ellepték s a várárkot minden lüskebozótól és személtől megtisztították és helyreállították; a várároknak a magyar asszony ulbaigazítása folytán megnyitott zsilipjét újra elzárták s a várárok belseje, miként azelőtt, telistele lett vízzel.”

„Megparancsoltatott, hogy a külvárosokban levő összes templomok mecsetté alakíttassanak át.”

„Várad belső vára előtt néhány híres uralkodónak szobra állott. Némelyike bronzból volt s lovon ülő helyzetben volt felállítva. Ezek a szobrok oly szépek voltak, hogy mindegyik ragyogott az aranytól, mindegyik felért egy-egy tartomány adójával. Szemeik éjjel-világító kőből, körmeik husz karátos gyémántból voltak, némelyiknek kezében drágaköves, zománcos buzogány és dárda volt, derekukat öv, vállukat pajzs díszítette. Némelyik lóháton ülve, másik pedig gyalog volt; aki a lovaikat látta, azt vélte, hogy elevenek. Mindegyiknek termete felért két ember termetével. Az elfogott papoktól kérdezősködtem e szobrok felől. Egy pap ezt mondta nekem: „Ezeknek az ércük kétféle anyagból áll, fele ón, fele réz. Hogy a bronznak sárga színe legyen, cinket is kevernek hozzá s akkor a sárga aranyhoz hasonló bronz lesz. A mi Várad városunkban levő háromszáz ágyúnk mind ebből a keverékből van öntve és oly ragyogó sárgák, mint az arany.”

„A paptól kérdeztem még, hogy ezek bálványok-e s ezeket imádják-e? Amire a pap így válaszolt: „Noha a magyar nép a keresztény nemzetek közé tartozik, de azért nem bálványimádó. Templomainkban a keresztén-

kivül másféle készítményt s a lámpákon és fáklyákon kívül egyéb tárgyat nem tartunk tisztelőben. Az összes falak fehérek, mint a gyöngy. Ámde a német- és dánországi templomoknak egész kapuja és fala képekkel és különféle feszületekkel van tele."

*„Elfoglaltatott Várad szív nélkül maradt Erdély“
ebben az epigrammában foglalja össze a török történetíró története jelentőségét.*

*Evlín Cselebi török világtafázó könyvéből,
dr. Karácsony Imre fordítása nyomán.*

Mindig jó fiam voltál.

Egy orvos beszélte el gyermekeinek a maga gyermekkorából a következő történetet:

— Egy forró nyári nap estéjén, mikor éppen hazafelé indultam a rétről, ahol egész nap szénát gyűjtöttünk, szembe jött velem édesapám a városba vezető úton. Megörült látásomon és így szólt: Ugyan édes fiam, nem vinnéd el még ezt a csomagot a városba?

— Tizenkét éves voltam és kora hajnal óta dolgoztam. Nem csoda, hogy elfáradtam. A város egy félóránnyira volt tőlünk, éhes is voltam, fürödni is szerettem volna és még más terveim is voltak estére. Az első pillanatban szívesen tiltakoztam volna a terhes feladat ellen de aztán mégis volt erőm azt mondani: Szívesen elviszem.

— Köszönöm fiam, magam is elvittem volna, de nem érzem jól magamat. Így szólt édesapám és átadta a csomagot. Egy kis darabon még együtt vitt az utunk, mikor pedig apám elvált tőlem, még egyszer vállamra tette a kezét és így szólt:

— Köszönöm, Gyula, Mindig jó fiam voltál.

Siettem a városba és gyorsan vissza is tértem. De amint közeledtem a házunkhoz, sirva jött elém egy szolga azzal a hírrel, hogy apám meghalt. Alig hogy hazaért: még háza küszöbén összeesett.

— Gyermekeim, — így fejezte be elbeszélését az orvos — azóta megöregedtem, de mindig újra hálát adtam és még most is hálát adok Istennek azért, hogy édesapám utolsó szava hozzám ez volt: Mindig jó fiam voltál!

Az eltévelyedett nyáj.

Pályadíjjal jutalmazott mű.

Irta: Tóth Zsigmond érmihályfalvai református tanító.

Termékeny róna istenáldotta földjén feküdt a falu. Népe a meglišztított vallásnak volt a hive s az ősök szorgalma, önmegtágadása és hithüŒége a falu közepén egy hatalmas templomot s az Isten háza mellett egy tekintélyes iskolát emelt.

Élet és boldogulás volt valamikor a faluban, bizonyította ezt az a sok kólábás ház, melyeknek a kőoszlopai — bár kopottak voltak — de ugy sorakoztak egymás mellett, mint a glédába állított katonák.

Nemzedékek tüntek el és uj nemzedékek születtek; viharok jöltek és viharok mentek s az egymás után következö generációk viharedzett tölgyként állottak a változásokat. Ha az idök járása megnehezedett a fejük felett, az ős forráshoz: a templomba mentek s apraja, nagyja rázendített az örök zsoltárra: „Tebenned biztunk eleitöl fogva“ ... és megacélosodtak a csüggedzö lelkek.

Aztán uj vihar jött: a világháboru, amely keserves leckét adott az embereknek s amit eddig még sohasem tett, önmagával meghasonlott és hitében megrendült a falu. Az öreg tiszteletes ismét a hit forrásához: a templomba hívta a hiveket, de az Istenhez hívó szózat süket

fülekre talált. Az eltévelyedett nyáj elhagyta a templomot. Az Úr szolgája pusztá falaknak és üres padoknak predikált s csak egy néhány elkényszeredeit hang duruzsolta a drága zsolnárt: „Tebenned biztunk eleitől fogva“ . . .

„Elveszünk!“ — nyögte a szószéken az öreg pap . . . „elveszünk“ . . . visszhangozták vissza komoran a nagy, repedezett templomfalak.

Az egyház veteményes kertje: az iskola omladozni kezdett, a templomfalakat pedig csak az öreg pap imádsága tartotta már össze. A föld termelt, az Istenáldás nem volt kevesebb, mint hajdan, de a falu zugolódott: „Rongyosak vagyunk éhen halunk.“

Az öreg tiszteletes így predikált:

„Nem vagytok rongyosak és nem haltok éhen, sőt duscáltok az élel javaiban, csak nincsen áldás rajtatok, mert nem adtok hálákat az Istennek a Tőle kapott javakért. Én még emlékszem rá, midőn háziszőltesben járt az egész falu, a „daruszörü“ volt testük egyetlen féli takarója, kukoricalisziből sült a mindennapi kenyér s csak nagy ünnepeken láttak az emberek buzakenyereket és mégis iskolát és templomot tudtak építeni a nagy Isten dicsőségére. Ma cifra gunyákban tetszeleg az egész falu, lakkcipő, selyem harisnya prémes kabát járja s mindennap kalácskenyér fehérlik az asztalon, de arra nem telik, hogy össze ne omoljon a templom, meg az iskola, miket őseink öntudattal és önmegtágadással építettek.

„Nem kell templom, nem kell iskola,“ — hangoztatta a falu télenül, sőt kárörvendve várta, hogy az öreg pap fejére szakadjon a templom, a rektoréra az iskola, amelyek máskor, az ilyen nehéz időkben a falu mentsvárai voltak.

Nem volt ami összetartsa és irányítsa a falut s így a nép különféle szelek szárnyain sodródott széjjel és egészen elhalkult a „Tebenned biztunk eleitől fogva“. A hit, amelyért mártír-halált szenvedtek, a megtisztított vallás, amelyért keserves gályarabságba mentek a régiek: közöny, sőt guny tárgya lett s az örök halál suhogtatta kaszáját a saját sirja felé rohanó falu felett.

* * *

Az öreg liszteletes hónapokig nem jött ki a parókia roskadozó falai közül; a rektor, aki három év óta nem kapott fizetést, készült elhagyni a falut. Az elsodródott nép, ténferegelt azon a széles országuton, melyet a sá-tán kövezett ki a bűn csillogó köveivel. Az asszonyok téllenkedtek, pletykáltak, megszálla őket a divat ördöge: a ruházkozásban egymással vetélkedtek és nyíltan han-goztalták, hogy „teher a gyerek“.

A lányok a régi fonóka helyett a „kis kútnál“ gyültek össze és közöltük is a divat volt a beszélgetés legfőbb tárgya. Ma már a szolgáló is lakkcipőt és prémes kabátot hord — mondja egyikük, mire elhatá-rozták, hogyha török-szakad a közeledő husvéli ünne-pekre ők is divatos ruhát vásárolnak.

A férfiak találkozó-helye a korcsma volt, nagyokat íltak és kimondották, hogy nem fizeli a papot, meg a rektort, a perceptor az egyházi adót ugy sem hajtja be, csak az fizet papbért, aki akar, már pedig bolond az, aki „muszály“ nélkül is fizet.

A gyermekek, az erdön, meg a mezőn csatangol-tak, vagy libát őriztek a legelőn és kanászok készítet-ték őket elő a jövődő életre.

Husvét ünnep volt épen. A falu kiöllözött és a szo-koltnál nagyobb számban keresték fel a templomot, de nem az áhitat hajlotta őket ide, hanem, hogy megmu-togassák egymásnak a prémeskabátot, a selyemharisnyát, meg a betétes cipőt.

Az öreg liszteletes szomoruan nézett végig a hi-vaikodó gyülekezeten és így kezdte el a predikációt:

„Szomoru halotti gyülekezet: Ma a feltámadás örömnepét kellene ünnepelni és én mégis így szóli-talak meg benneteket: Szomoru halotti gyülekezet, mert abból a fekete sirból, amely felé Ti most ténferegtek, sohasem lesz többé föltámadás.

Templomunk és iskolánk maholnap a nyakunk közé szakad, rektorunk el akarja hagyni az iskolát, hogy mindennapi kenyerét megkereshesse és Ti közönyösen, sőt kárörvendve nézitek, hogy mentsváraitok összeomol-janak és magatok vezető nélkül maradjatok.

„A világháboru s annak szomorú következményei ölték ki belőlünk a hitet,“ mondják azok, akikben még van egy kis lelkiismeret, hogy elkendőzzék ők is kiégett lelkük bűnös gerjedelmeit. Elfeledték, hogy sokkal nagyobb megpróbáltatások viharzottak már el őseink felett és épen a hit volt az, ami a kétségbeeséstől megmentette őket és erőt adott nekik arra, hogy ismét mindent előlről kezdjenek. Hogy csak a legnagyobbakat említsen: a tájárjárás, a mohácsi sívész és az elnémetesítés kora volt olyan nagy csapás őseinkre, mint reánk a világháboru, de apáinknak megmaradt a hitük és törhetetlen bizalmuk erőt adott nekik és megtartotta őket.

Ezekben a nehéz időkben, midőn ahányan vagytok, annyi felé mentek, mi fog most titeket megtartani? Az iskolára, amely eddig az ősök nemes erényeit örököltette át — azt mondjátok, hogy nem kell. A templomra, amelynek az a hivatása, hogy bizonyos cél felé vezető ösvényt mutasson, — azt mondjátok, hogy felesleges. Hát hol van a cél, amely felé Ti most ténferegtek? Nem gondoljátok-e, hogy az életet tagadó sátán sugalja nektek ezeket a bűnös szavakat: leher a gyerekek, prém és selyem a divat, bolond az, aki párbért fizet . . .

Ma támadt fel a megfeszített Krisztus, de csak a hiveknek és igazaknak, de az az út, amelyen ti elindultatok, olyan sűrűhöz vezet, amelyből sohasem lesz többé feltámadás . . .

Az asszonyok és lányok úgy ültek a helyükön, mintha kőszoborrá változtak volna és csak pillantásuk árulta el, hogy nem költözött ki belőlük az élet, a férfiak pedig megroskadtak és egészen a templom padokig csüggesztették le nagy, nehéz fejüket.

Az öreg tisztelőtes — rendes szokása szerint — a káha irodájában gunnyasztott. „Uram világosítsd meg tévelygő nyájad elméjét“ — sóhajtott fel, midőn egyszerre kopogtattak az iroda ajtaján.

„Szabad“ — szólt komoran az Ur szolgája, a másik pillanatban megnyílt az ajtó s mire a tisztelőtes fel-

ocsudott ámulatából, csodálkozva látta, hogy előtte áll egyházának egész presbitériuma.

Sarkadi János presbíter kezdte el a beszédet, akit a tiszteletes az egész faluban a legelőbbre tartott:

„Nagy szegeket vert a fejünkbe Tiszteletes Uram a husvéti prédikációjával és mi ezeket a szegeket azóta sem tudtuk kihuzni onnan. Tanakodtunk, de tanácsatlanok maradtunk és elhatároztuk, hogy Tiszteletes Uramhoz jövünk tanácsért; beláttuk, hogy mi bizony, csakugyan eltévelyedtünk és magunk sem tudjuk, hogy merre felé megyünk és hogy hová jutunk“ . . .

Sarkadi János presbíter elhallgatott, az öreg tiszteletes meg akart szólalni, de nem tudott, mert könnyes lett a szeme és torkát a sirás szorongatta. Az Úr szolgálója megtörölgette végre könnyes szemeit és beszélni kezdett:

„Kedves Atyámfiak! Az Isten meglátó kegyelme vezérelt ide benneteket. Bizony, a pusztulás lejtőjére csuszoltunk, de elég nekünk az Úr kegyelme.

Tanácsért hozzám jöttetek, én pedig a Megváltó Krisztushoz vezetek el Benneteket: Őreát hallgasson minden lélek, aki megkeresztelkedett az Ő nevére.

Az én erőm gyöngye egyedül: presbiterekre, világi papokra van szükségem, mint hajdan az apostoloknak, akik egy test, egy lélekként velem legyenek. Jöjjetek presbiterek: világi papok és építsük fel egyházunk omladozó testét és gyógyítsuk meg hiveink megfertőzött tévelygő lelkeit.

Anyaszentegyházunk teste: a templom és az iskola omladozó félben van, ilyen testben nem lakozhatik egészséges lélek, építsük újjá a templomot és az iskolát.

Hassunk oda munkatársaim, presbiterek: ne legyen a jelszó, hogy nem fizetjük a párbért, hanem az, hogy ha kell, falatunk felét is anyaszentegyházunknak adjuk, mert elpusztulunk, ha anyaszentegyházunk a kezünket elengedi.

Vezessük vissza asszonyainkat és leányainkat az egyszerűség útjára. Ne a divat legyen a jelszavuk, hanem a régi egyszerűség, mert a divat bűnbe sodorja a nőt. Térítsük vissza őket a fonáshoz, meg a szövés-

hez, ez a nemes munka nemes gondolatokat szül, a váson ez az egyszerű szöveg a bűnök ellen vérteti fel a testet.

Alakítsuk meg asszonyaink és leányaink számára a bibliakört, ahol irányt, utmutatást kap a nő és kioktatják nagy és nemes nőhivatásának a teljesítésére. Itt megtudja a nő, hogy nem teher a gyermek, hanem istenáldás, büszkeség arra az anyára nézve, akit egy gyermek felnevelésével bízott meg a gondviselés.

Ne a mezők vad pásztorai, hanem hivatásos tanítók neveljék gyermekeinket s hogy ezt lehessék, teljes jóakarattal támogassuk az iskolát.

Alakítsuk meg a férfiszövetséget, hogy a férfiak találkozóhelye ne a korcsma, hanem ez a nemes egyesület legyen. A férfiszövetség irányítsa hivatásunkat úgy szellemi, mint anyagi életét. A biblia mellett ott legyen a gazdasági ismeretek tára, mert testből és lélekből van megalkotva az ember. Az erkölcsös lelki életen kívül tanítsuk meg hivatásunkat az okzerű gazdálkodásra és célszerű gazdaság-politikával arra törekedjünk, hogy ki ne csusszanak alólunk az anyagi feltételek: a föld, a műhely, a hivatal; támogassuk egymást s hassunk oda, hogy a mi gyülekezetünkben munkanélküli ne legyen.

Fogjuk fel Atyámfiai az árvák, özvegyek, aggok, munkaképtelenek ügyét, hogy közülünk egy is el ne vesszen. Építsünk menházat az elesettek számára, vegyük számba anyagi erőinket, aztán a lámaszra szorulókat, mint tehertételt és osszuk meg magunk között keresztyénekhez illően a terheket.

Miből mindezeket? Látom a kérdést az arcotokon és én azt mondom rá, hogy az Isten kegyelméből, mert megsokasítja mirajtunk az Ur az Ő áldását, ha egymásért és nem egymás ellen dolgozunk.

Presbiterek, Világi Papok! A mi kezünk egyházunkban mindenüvé elérjen, a mi szemünk mindenüvé el-
lásson, a mi segítő kezünk minden rászorulóknak a hóna alá nyuljon, a mi Krisztustól vett tanácsunk mindenkit irányítson, hogy helyes u'ra forduljon vissza az eltévelyedett falu.

Az öreg tiszteletes befejezte beszédét, Sarkadi János presbiter pedig azt mondta rá, hogy „ámen“ és a többi presbiterek egyakarattal mondták utána a szent fogadalmat, hogy „ámen.“

Öt év telt el a szent fogadalom, az ámen kimondása óta. Ez alatt az idő alatt a falu képe egészen megváltozott. Külsőségekben egyszerűbbek lettek, de lelkiekben és anyagi javakban meggazdagodtak az emberek. Nem volt többé teher a gyermek, a párbér, hanem mindkettő szent kötelesség. Nem volt a faluban munkanélküli, sem elhagyott özvegy és árva, de elesett ember sem, mert a templom és iskola mellett egy hatalmas szeretetház hirdette a nagy Isten dicsőségét.

Biztos léptekkel haladt úgy szellemi, mint gazdasági célok felé a falu. Visszanyerte régi köntösét az iskola, megújodott az istenháza: a templom s ismét egy ön és céltudatos nép zengte hegyeket a sarkaiból kiforgató hittel az örök zsollárt:

„Tebenned biztunk eleitől fogva.“

Nem hiába.

Mikor Hadrianus császár egy alkalommal Palesztinán utazott keresztül, egy öreg embert látott, ki fügefacsometét ültetett. Megkérdezte tőle, mennyi idős.

„Épen ma vagyok száz éves“, — felelte az öreg.

„S ebben a korban reméled, hogy még élvezheted munkád gyümölcsét?“

„Uram, én császárom, — felelt az öreg — én azért ültetem ezt a fát, hogy gyümölcsöt teremjen. Ha Isten úgy akarná, hogy életben maradjak és részesüljek abból, akkor jó; ha pedig nem, akkor az utánam jövők fognak részesülni benne, mint ahogy én élvezhetem azok munkájának gyümölcsét, kik előttem éltek és dolgoztak.“

A „b” hang.

Irta: Saszet Győző.

Jóbi Gáspár kurátor uram és Vékony Jóska harangozó közös mezőben munkálkodtak a magánéletben is és az érmelléki kis eklézsia lelki mezején is.

Ez a párhuzamos együttélés a szerzője ennek a történetnek, ami megiratlanul maradt volna, ha magánéletük vonalvezetésében itt-ott, geometriai hiba nem esik.

A történetnek nem lényeges tényezője az, hogy a kurátor uramnak a nádas dűlőben, negyven rudaszénát termő kaszálója van — bár mint egyházi adóalapot szolgáló kálvinista magánvagyon vita tárgyát képezi, — de most azért fontos, mert közös mesgyén fekszik a Vékony Jóska kaszálójával.

Igaz... Jóska rétje csak annyicska pántlikának látszik, mint a vén Gáspár surcán a szegő. De mégse volt elég keskeny ahhoz, hogy a Jóbi Gáspár kaszája meg ne sértse a törvényt. Jóska pedig, mint aféle törvénytisztelő ember, sarjukaszáláskor visszaigazította a törvényen esett hibát.

Igy ment ez csendben évről-évre, a polgári igazságszolgáltatás igénybevétele nélkül. Hol az egyik, hol a másik élt a sommás visszahelyezés jogával.

Hasonlóképen folyt munkásságuk a Ur szőlőjében is. Természetesen itt is Jóska birtokolta a vékonyabbik hivatalt. Megtörtént, hogy kurátor uram gyakran állépte hivatalos hatalmának mesgyéjét és a Jóska szolgálatának területén portyázott. No de ezeket az ügyeket — akárcsak kint a nádastelek alatt — elintézték ők itthon is fellünés nélkül.

A két érdeemes belső ember viszonyát képes beszédben így lehetne kifejezni: Ami szemetet a kurátor

tyukja Jóska elé kapart, azt a Jóskáé visszarugta. Vagy így: Jóska nem verte félre a harangot, a kurátor meg nem kiabált. Így, egy-egy alak után, ha rövid fegyverszünetre is, de egyenesbe jöttek egymással a jó békeség mesgyéjén.

Hiába . . . ! Semmi sem tart örökké; így a jó békeség sem. Kiváltképen akkor, ha nagyhatalmak diktálják a békét. A nagyhatalmat pedig kettőjük között kétségtelen, hogy kurátor uram képviselte.

Egyelőre azonban nehéz természetének tüdőbeli feszültségét saját portáján enyhítette. Különösen a konyhatájékán szokott légköri zavarokat előidézni, ahol szelid életépárja Barta Biró Eszter tanyázott.

Hanem, most lőrlénetesen ott is csend és béke uralkodik; csak a konyhatelőn kibujtatott kályhacső eregeti a telekonyha áldozati füstjét. De lehet, hogy a kérdőjelekké bodorodó füstkarikák a konyhában szöszmötölő Eszter anyó gondolatát írják le: „Vajjon merre lehet?” Ki is kémlel — úgy félarcú — az ajtófélfá mellett. Mielőtt azonban visszahuzná fejét, Gáspárbá a tőle elvárható gyöngédséggel visszaszól a kapuból: az iskolába megyek, gyűlést tartunk!

Az előljárók teljes számban együtt ültek már, csak a kurátor késett. A tiszteletes ur épen utána akarta szalasztani Jóskát de fölöslegessé vált az intézkedés, mert Gáspárbá rátartó alakja feltűnt a templom sarkánál, csak épen az utcát kellett még átgázolnia.

Az átkelés megkönnyítése végett Jóska minden tőle telhetőt megtett. Friss kóróköteket rakott le, lépésnyi távolságra a vartyogó sárba. Tiszteletes ur titkolt belső kárörömmel nézte az átkelést az ablakon keresztül. De csalódnia kellett, mert a kurátor ur kitűnően egyensúlyozott a rögtönzött tutajokon.

A fiatal tiszteletes már ideérkezése első napjaiban megállapította, hogy minden érmellékiben egy trapéz-művész veszett el.

Különben az egyensúlyozás tudományának ebben az ágában már ő is kielégítő gyakorlatot szerzett. Egy kellemetlen dolgot azonban soha se tudott elkerülni. Nem lévén csizmája — a kurátor uréhoz hasonló mű-

veleteknél — a sárlé a kórókötések között térdhajlásáig freccsent fel.

Végre együtt volt az egész tanács. A gyűlés a maga módja, rendje szerint megvitatta a tárgysorozatba felvett ügyeket. Már vége felé közeledett az ülés, amikor kurátor uram egy előreláthatólag jól megfogalmazott indítvánnyal lépett elő az előtérben.

Az előterjesztés oda irányozott, hogy ebben a nehéz élő világban tekintettel kell lenni az adózó egyháztagok sulyos helyzetére és ahol csak lehet, könnyítéseket kell eszközölni az egyházi adózás terhén. Különbösen is — folytatta Jóbi Gáspár kurátor uram — ezt már rég meg kellett volna tenni. Tudvalevő dolog, hogy háboru óta csak egy harang van, így az egyházfinak kevesebb dolga akad. Tehát: „ezután csak egy kötél után fizetünk!” mondotta ki a szentenciát Jóbi Gáspár.

Vékony Jóska, ki eddig a Bagi Mátyás háta mögött dekkolt, lökéletesen megértette, hogy a vén Jóbi az ő hivatalos kenyerének megcsonkítását szándékolja. Ezért kész volt kánonika porciójának védelmére kelni.

Tiszteletes ur azonban idejében véget vetett a további szócsatának. Felhasználva a váratlanul felvetődött kérdést, igyekezett azt régi — de mindig ébren tartott — vágyának kivitelére fordítani. Ami teljes mértékben sikerült is.

A harangozói fizetés maradt a régiben, de Jóskának előirányozták a második harang kötelét is.

Jóbi Gáspár kurátor uram, amikor hazulról elindult nem vette számításába a dolog ekkénti fordulását s bár nem önszántából vállalta az újabb rovatalt, — ami az újharang tervbe vett beszerzésével rá is esett; — mégis meg volt elégedve önmagával, mert ami a fő: a tekintélynek elégtétel adatott.

Titkos öröm bizsergette szive táját, már a gondolatra is, hogy azt a hányavelei Jóskát mint fogja rángatni kétfelől a kötél.

Jóska pedig — nem a két kötél hanem — az újabb sérelmes szándék miatt várta a sarjukaszálást a nádasdűlőben.

A harangvásárlás ritka esemény az egyház életé-

ben. Aki már próbálta, azt is tudja, hogy nagy körültekintést igényel.

Igy hát egyik gyűlés a másikat érte, míg végre megállapodtak a harang súlyában és árában.

Még hátra volt a harmadik igen-igen fontos tényező, talán a legeslegfontosabb: milyen legyen a harang hangja?

Az bizonyos, hogy nem könnyű dolog, mert a vélemények sok felé ágaztak. Sok ember úgy gondolkozott, hogy pénzéért olyan hangot akar, amilyen neki tetszik.

Csuka Laji például úgy érvelt, hogy ha ő nótát huzat a cigánnyal, azt és úgy huzatja, ahogy ő akarja. Hát akkor a harang hangjában is van beleszólása.

De még hátravoltak az asszonyok. Ennek is, annak is volt valami szerény kívánsága. A kurátorné asszony azt kívánta, hogy ha nem lesz olyan mélyenmorgó az új harang hangja, mint a váradi kettős toronyé, akkor inkább nem is kell. Cseke Biri meg azt állította, hogy a nagykárolyi harang hangja sokkal szebb. Akadt olyan is, aki a debreceni Rákóczy harangot emlegette. Füle Jánosnak se volt rossz kívánsága. Ő a pesti déli harangszót szerette volna az új harangba öntetni, amit a rádióban hallott.

A felfokozott igények kielégítésére a Salamon bölcsessége is kevés lett volna. De végre mégis dönteni kellett. A döntés joga a presbitériumot illeti, mondta valaki. Ugy is lett. Megtörtént az első ilyenemű kísérlet a helyszínen, fent a toronyban. Jóbi Gáspár kurátor uram vezetése mellett.

Az bizonyos, hogy a zeneismerőknek nagy vilája esett volna kurátor urammal bizonyos hangok körül.

Zenész emberek a hangtan szabályai szerint határozzák meg, hogy melyik hang kemény és melyik hang lágy, de Jóbi Gáspár kurátor uramnál a tudó a hiteles mérték.

Ebből a szempontból valóban elismerés illeti a Gáspárbá zenei lehetőségét, mert bár gégéje sohasem tornázott a hanglétrán, az ő tüdeje letruccolja még az orgonát is.

Az érdemes kurátor zenei lehetősége sohasem került volna nyilvánosságra, ha a harangvásár el nem határoltatik.

A tiszteletes ur előtt is meg kellett mutatnia, hogy mennyit ért a harangöntés mesterségéhez. Fel is ment utánuk a toronyba a kicsi harang hangjának megállapítása végett; ami némi sipolgatás, harangkopogtatás után „é“-nek bizonyult.

Ehez kellett hát hozzápásztani az új, nagyobb harang hangját. Itt is kijelentette Gáspárbá, hogy ha már harangot hozatnak, hát akkor: „az legyen harang“ mert fultya a pénzből. A hangja is ékes legyen ám, mert tudni való dolog, hogy harang és harang között különbség van, akár csak az ő hangja meg a Kabai Mátyásé között.

Ekkor történt meg, hogy Gáspárbá beleakaszkodott a „b“ hangba.

A tiszteletes ur próbálta megértetni, hogy a harangöntő a meglévő haranghoz egy „dis“ hangú harangot ajánlt, mert sem a harang tervbevevett súlya, sem az összeg nem fultya „b“ hangra. Azt Gáspárbá igen vékonyrak itélte s nyomban meg is jegyezte: nekünk egy kemény és mélyhangzású harang kell.

Ezzel hozzá is kezdett a maga igazát támogató művelethez. Hátralépett a toronyablakig, hátát az ablak peremének feszítve, mellkasát olyan domborura szivta, mint Lehel vezér a képeskönyvekben. A haranglendületét utánozva az ábéce első belűjét kezdte: „aa-aa, áá-áá, bée-bée“! Itt kifogyván a szusz belőle megállt és diadalmasan felkiáltott: „ez az igazi a „bé“, ez kell nekünk. Ez keményen és mélyen hangzik.

Nem is volt ellenvetés egy sem. Saját skálája tökéletesen bevált a presbiterium előtt is. Egyhangú helyeslés „bé“ vagy semmi. Nem is késett Gáspárbá gyanuba fogni a harangöntőt, mivel a „dis“ hangot sehol sem találta a saját skálájában.

Tiszteletes megértően mosolygott és lefelé indult a lépcsőkön. Mögötte a presbiterium helyes határozatának önelégült tudatában.

Eljött a nehezen várt tavasz is, mikorra az új harang szállítását ígérték.

Kék jácintok csengettyüvirágai illatos rezdüléssel hajtogatták fürlős fejeiket az ébredő kertek felett.

Boldog napra virradt az érmelléki kicsi fehér falu. Csengő száju apró gyermekek hada kiabálta végig a szikkadó uccákon: megjött az új harang!

Ünneplőbe öltözött emberek indultak az állomásra. Virágos szekeren, zsoldárának mellett érkezett meg az új harang. Mint egy nagy aransziv olyan volt a harang, amint a tavaszi napsugár és sok szemsugár simogatta. Talán az is volt: aransziv . . . hiszen egy kis falu adakozó népének áldozatos szívét öntötték össze és mintázták meg abban a harangban.

Mindenki ott volt már a templom előtt. Mindenki várt valamire, mindenki egyet gondolt: vajjon milyen a hangja?

Legjobban mégis az öreg Jóbi várta. Öröm és félelem összefolyt érzése szorongatta szívét. Valami dolggal nem volt tisztában. Ezért félt hát s kérdezte magában: milyen a hangja? Mert tudta, hogy attól függ boldogsága és becsülete.

Hat legény rudravéve leemelte a szekérről, majd egyet-kettőt lendítve rajta, a harang mélyen, erősen és méltóságosan kondította kedves hangját a megnyílt szívekbe: „bé-bé-bé“. Szép volt . . . mindenki ilyenről álmodott.

Könny lopódzott a szemekbe, sirt az öreg kurátor is örömében. Lassan, hogy senki észre ne vegye odament a gyülekezeten merengő ifjú pásztorhoz és hallkan megkérdezte, hogy milyen is a harang hangja? Ugyanolyan hallkan felelt a pásztor: „dis“. Az öreg megfogta papja kezét és könnyek között ezt mondta: köszönöm tiszteletes ur, hogy nem hagyott szégyenbe. Mégis csak jobban tudja, hogy mi kell nekünk, mint mi. Áldja meg érte az Isten.

Nem akarta a kurátor, hogy más is meghallja, de a szemfüles Jóska mindent tudott már. Odalépett hát ő hozzá is és csak annyit mondott: fiam megjavítsuk a fizetésed. Köszönöm bátyám — felelte Jóska — és gondolatban a nádas dülőben járt: látta az egyenes mesgyét.

Kisnégerfalva, 1934. VI.

A hugenották.

A reformáció isteni tényében a világba kiáradó evangéliumi világosság alig nébány évtized alatt Nyugat-Európa minden államában a lelkek millióit ejtette foglyul. Az igaz isteni tekintélyre és az Ige bizonyágtételére szomjazó lelkek örömmel tárultak ki a református hit igazságai előtt s lettek úgy annyira rabjaivá ennek az igazságnak, hogy inkább készek voltak a világi hatalommal szövethetzett római egyház részéről bármilyen üldöztetést elviselni, de az igazsághoz a halálig hűek maradtak. Ez üldöztetések nem is sokáig vártak magukra. Mint annak idején az első keresztyéneket, úgy keresték halálra most a reformátusokat. Üldözések indulnak meg Lengyelországban, Ausztriában. Magyarországon a református papokat és tanítókat csapatjával vetik börtönbe, hurcolják gályára; de sehol sem olyan nagy mérvű és olyan kegyetlen ez az üldözés, mint Franciaországban, ahol a protestánsokra, akiket hugenottáknak hívnak, olyan mértékben zúdult az embertelenül véres üldözés, hogy csak a végsőkig diadalmaskodó s minden szenvedést vállaló hit és egyházszeretetből értjük meg a francia protestáns egyház megmaradását.

A 17-ik század második felében kétmillió református van Franciaországban s a vakbuzgó XIV. Lajos ezeknek tüzzel-vassal való áttérítését tűzi ki céljául. Kétszázötven évvel ezelőt: 1685 októberében kiadja a rendeletet, hogy a reformátusok istentiszteletre össze nem gyűlhetnek, prédikátoraik, ha át nem térnek, 15 nap alatt gályarabság

terhe alatt kötelesek az országból eltávozni s a világiaknak ugyanilyen büntetés kilátásba helyezése mellett megtiltja az ország elhagyását. Szívet facsaró szomorú jelenségek játszódnak le a református gyülekezetekben. Az erőszakkal lerombolt drága templomok romjain sirva bucsuznak a pásztorok gyülekezeteiktől s a hívek zokogva kísérik el lelkészüket sok esetben az ország határáig. De nemcsak a lelkipásztorok veszik kezükbe a hontalanság vándorbotját. Az áttérni nem akaró hívek ezerszámra hagyják oda békés otthonukat s az elfogatástól való félelmükben ábruhákban, zivataros éjjeleken, járatlan hegyi utakon, dereglyék aljában áruk közé huzódva lopakodnak ki a határon s a szomszédos protestáns államok, Hollandia, Svájc, Anglia csakhamar benépesülnek hugenotta menekültekkel. Több százezerre tehető azoknak a száma, akik így elhagyták az ország területét.

Az otthonmaradtakra nehéz napok virradtak. Igérettel, fenyegetéssel, büntetéssel térítik őket s ahol ez sem használ, oda katonákat szállásolnak el s e „csizmás hittérítők”, kiknek térítési eszközei között ott szerepelt a forró víz és tüzes vas is, hihetetlen erőszakoskodásokat követtek el a védtelen családokon. A zsoldárok elnémulnak, de a szívek mélyén ott lobogott a református hit kiirthatatlan szerelete s még azok is, akik kényszerűségből eljárnak a misére, előbb-utóbb bizonyosságát adják a régi hithez való ragaszkodásnak. Egy Nouvion nevű 78 éves aggastyán halálos ágyán visszautasítja az utolsó kenetet. „Sohasem fogja felvenni, ugymond s kitérését is, amit csak az erőszaktól félve, gyávaságból tett meg, szerfelett sajnálja.” A püspök a hóhérkeze által írt levélben azzal fenyegeti meg, hogy halála után hóhér szekeren viteti ki. „Nem bánja, de lelkiismerete ellen nem cselekszik többet.” Halála után holttestét a hóhér a dögtérre vitte ki. A reformátusok éjszakánként lesötétített ablak mögött titokban olvasták a Szentírást s a szűök mindent elkövettek, hogy gyermekeik a református hit ismeretében nőjjenek fel. Jól látta Flechier, Nimes püspöke, mikor levelében így panaszkodik: „A család, az apák és anyák esténként lerombolják azt, amit a katolikus egyház napközben felépített.” Egy másik püspök így ír: „Az ifjúság ma hugenotább, mint apáik voltak.”

A szorongatott s üldözött népnek csakhamar vezetőket is támasztott az Ur, sötétségben világoskodó lámpásokat, olyan világi férfiakban, akik életük állandó kockázásával elhagyott helyeken, rengetegek mélyén, sziklák között, barlangokban éjszakának idején összegyűjtötték a népet, prédikáltak nekik s kitartásra buzdították őket. Brousson Kolozs, Vivens Péter, Durant István az első pusztai prédikátorok, akiket egy egész ezred katonaság üldöz s fejükre óriási összeg van kitűzve, mégis hol itt, hol ott gyűjtik össze a népet, szervezik az egyházat s mikor Vivenst felkoncolják, a másik kettőt böhér által kivégeztetik, nyomukban ismét mások állanak elő. Most látszik meg, hogy a hitet, amelynek lángját Isten gyújtotta meg, nem tudja az emberi erőszak bármily sok vértanu vérével sem kioltani.

A hűgőnők gyászosan dicső történetével foglalkozva meg kell emlékeznünk még a nők hősiességéről. A leánygyermeküket szüleiktől elszakítva kolostorban helyezik el s hogy milyen bánásmódban van részük, megvilágítják az egyik leányka a nővérehez írt sorai: „Reggeltől estig zaklatnak. Nem tudom hova legyek? Nem bírom ki tovább. Nem tehetek mást csak sirok.” Egy történettudós azt írja: „Azt hitték könnyen boldogulnak, hiszen a leánygyermek könnyen felejtenek. De ezek meglepően állhatatosak. Még azok is, akik vegyesházasságból származtak: az üldözött valláshoz ragaszkodnak.” A sok hősiességű magatartású nő közül csak két leányt ragadok ki például állítva ezeknek hűségét, a napjainkban annyi kísértésnek kitett református magyar leányok elé.

A 20 éves Gaumont Blanka a felszólításra, hogy térjen át, így válaszol: „Inkább vigyenek az akasztófára.” Anyjával együtt Svájcba akar átmenekülni s egy egész télen keresztül az erdőben bujdosnak. Végül is elfogják s törvényszék elé állítják. Arra kérdésre, hogy miért nem tér át, holott ez királyi parancs, az Irás szavaival felel: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, hogynem az embereknek.” Haját levágják és örökös börtönre ítélik. Az erős lelkű leányt ez sem rettent meg. „Azt hiszik, hogy erőm a hajamban van, mint Sámsonnak. Nem így van. Isten megfogja kétszerezni erőmet és bátorságomat.” A börtönben

megvesszőzik. Erről így ír: „Az életben elérhető legnagyobb vigasztalás töltött el, mikor az a megtiszteltetés ért, hogy Krisztusért ostoroznak.” Azt mondják neki, ha át nem tér, holnap tovább folytatják a kínzást. Erre így szól: „Igen, át-
térek a földről az égbe, de ami a bitemet illeti, attól el nem térek soha.”

A másik leány a 16 éves Durant Mária, Durant István puztai prédikátor huga s egy Serre Máté nevű hugenotta ifju jegyese. A félig még gyermek menyasszonyt eljegyzését követő napon szakítják el vőlegényétől, s délfranciaország Aigues mortes nevű városkájának hirhedt várába, a Tour de constancéba zárják. Ebbe a szörnyű toronyba, amelyet egy korbéli történetíró az élők nagy koporsójának nevez, a legbuzgóbb s ennél fogva az ő szempontjukból a legveszedelmesebb nőket zárják. Egészségtelen, mocsaras kigőzölgésű vidék ez s a torony 6 méter vastagságú falába vajt ablakszerű lyukakon keresztül csak az esőviz, hólé, a mocsár lázt lehelő levegője hatolt be a szerencsétlen foglyokhoz, akik rothadó szalmán tengették életüket. 24-en vannak már itt leányok és asszonyok vegyesen betegségtől elcsigázva, az örökös zaklatástól elgyötörve, mikor a fogoly menyasszony 1730-ban közéjük kerül. „Ne sirj, mondta elfogatásakor zokogó vőlegényének, nem sokára viszont látjuk egymást.” Igev. Harmincnyolc esztendő múlva, 53 éves korában, testben halálosan összetörve szabadul e szörnyű helyről, hogy már csak sirját találhassa meg a börtönben elpusztult vőlegényének. Ugy gondolnók, hogy e sáppadt-arcu fiatal menyasszony a legszomorubb a nők között, hisz ki vesztett többet, mint ő, s mégis ő az, aki egyenesen megváltására küldetett a börtön kétségbeesett lakóinak, aki a betegeket ápolja, a csüggedőket bátorítja, a gyöngéket erősíti s egy kis derűt is lop a szerencsétlen foglyok életébe. „Ha ő nem lett volna, talán megőrültünk volna,” írja az emlékeiben egy a foglyok közül.

A hugenotta nők szenvedéseinek színhelye, a Tour de constance ma is áll. Falában ma is olvasható a szó, amit a hithű nők a kőkemény falba éveken keresztül nem egyszer vérző körmükkel véstek be. Resistée. Magyarul: ellentállni. S ez számunkra, veszélyben forgó hitű és jövőjű református magyarok számára a hugenották üzenete. Ellentállani.

Ezt a szót kell kitörölhetetlenül belevésni minden református magyar szívbe, mert egyházusokat, amelyik ellen a bűn ezer formában vezeti támadásra a külső és belső ellenségeket, csak egy mélységes hitből és egyházszeretetből táplálkozó lelkiellenállás tarthatja meg. De ez egészen biztosan meg fogja tartani.

Kiss Bertalan.

Nem igazság, kegyelem.

A nagy Napoleon 1804 ben lett a franciák császára. Az egykori nagy szabadsághősnek sok ellensége lett, mert valóságos zsarnoka volt népének. Életét mindig veszély fenyegette, mert sok életére törő összeesküvő fogott össze ellene. Ezek nagyrészt elfogták és halálra ítélték. Így volt halálra ítélve a börtönben egy Lojolia nevű ember is, ki a 14 éves leányának egyetlen támasza volt. A magára maradt leány elhatározta, hogy megmenti atyját. Könnyeivel és könyörgéseivel úgy meglágyította a császári palota kapusának a szívét, hogy beengedte őt a palotába, ugyanígy jutott be a leányka, a tiszteket is meglágyítva, a hatalmas császár elé. Amikor a császár jött, a leány a földre vetette magát s úgy esdekelt:

— Kegyelem, kegyelem az én apámnak!

— Ki a te atyád és ki vagy te. — kérdezé a császár.

— Nevem Lojolia, óh az én atyám halálra van ítéltve,

— könyörgött tovább.

— Sajnálom, akkor nem segíthetek! Már másodizben van halálra ítéltve apád

— Jól tudom, császár, nem is igazságot, csak kegyelmet kérek, — mondá a leány könyörgő sirással, — inkább engem pusztítsanak el, hiszen úgy is pusztulás lesz életem, rajta kívül senkim sincsen.

Napoleon lélegzetét visszafojítva, nagy belső harcokkal a lelkében nézett a szegény szánandó leányra és a hatalmas ur így szólt:

— Jól van leány, megkegyelmezek, mert az én Uram a Jézus Krisztus is azok számára, akik Őt halálra adták, Istentől kegyelmet és nem igazságot kért; amit meg is nyertek.

Az 1000 éves templom.

A cacuciuil marei—nagykakucsi ref. egyház ősi kis templomát 1934 június hó 10-én szentelte fel a bihari egyházmegye körösvölgyi egyházainak részvétele mellett Csernák Béla egyházkerületi főjegyző és Vadai Béla esperes urak, amikor is több környékbeli lelkész egybegyűlt. Az elhanyagolt állapotban levő történelmi műemlékü templomot teljesen újjáalakítva

adtuk át rendeltetésének. Belső és külső átalakítások, javítások, új karzat, új padlózat, új padok, új szószéki korona, urasztala, ajtók, ablakok, lüszfalak, nyitott pulpitus stb. stb. hirdették, hogy őseinktől örökségbe kapott templomunkat megbecsüljük.

Bunyitay szerint Cacuciul mare—Nagykakucs multjáról egyházi irott emlékeink nincsenek, de egyszerű sövénykerítésben áll egy kiseded egyház, mely építészeti arányaival azt hirdeti, hogy maroknyi magyarságunk már a keresztyénség első századában itt is oltárt emelt uj vallásának.

Sayus Eduárd francia történetíró, aki a magyarok történetét francia nyelven megírta, azt írja, hogy Magyarország keresztyénei imaházakat mernek építeni s megköltött nyelvüket feloldják az Ur dicsőségére! Bunyitay is írja, hogy a keresztyénség első századában épült, közel 1000 esztendeje a kakucsi kis templom.

Termésköépület, torony és támok nélkül. A szentély déli oldalán egy körives kajácsos és csak 74 cm. magas, 21 cm. széles ablakokkal, hajójának déli oldalán két ilyen ablak, valamivel magasabb. Bent a hajó famenyezetes, diadalive félkörives, szentélye pedig dongaboltozatos. Az alacsony, kicsiny épülethez hozzáképzjük a szokallan apró ablakokat és ódon csúcsfedelelet, érthető előttünk az ábrándos hatás, hogy ennek környezetében született a népmonda, hogy a különös kis alkotmányt lündérek hordták össze egyetlen éjjel, jóval a tatárjárás előtt.

Bunyitay a Püspökség története „Á“ könyvében a következőket írja: „Ha gondot fordítunk az archeológiára, megtudjuk, hogy a kakucsi templom a megye legrégebbi temploma, bár a legkisebb egyház, mely az író és festőt már lelkesíti, a régészt pedig elragadja. Hogy lehetett ilyen piciny templomot építeni? A néprege azt tartja, hogy ez a templom egy volt azon 9 templom közül, melynek felépítéséhez volt kötve a „Tündérvár“-ban raboskodó szép leány ártatlanságának és életének megmentése s tündérek hordták össze egy éjjel.“

Megírta Ipolyi püspök, hogy a révi szorosban ma is meglevő „Tündérvár“-ban egy hatalmas tündér lakott, aki ugy engedte meg a vásártartást, ha neki a környékből minden héten egy szép leányt adnak, mert egy hét múlva beledobta a vár alatti tóba. Egyszer egy ilyen leány kegyelemért esdekelt és azt ígérte neki a vár

ura, hogyha hajnali kakasszóra egy éjjel felépit 9 faluban 9 templomot 9 oltárral, akkor megkegyelmez neki. Mire a dobricsonyi templom oltárát kellett volna csak építeni, megszólalt a kakas és a szép leányt a tóba bedobták, mert a dobricsányi oltár nem lett készen. Azért ilyen kicsi a cacuciui—kakucsi templom, mert a tündérek siettek.

Ez a templom megérdemelné, hogy soha el ne pusztítsák s rendben tartásuk akkor is, ha valamikor teljesen ujat építenének.

Mi most ujat nem építettünk, csak megjavítottuk úgy, ahogy ezt elődeink tették 1877-ben, amikor a fatorony régi alakjában megújították. A templom kisebb részének fedele újra zsindelyezve, de semmit sem változott. 1893-ban átalakították, téglából tornyot építettek melléje, a régi csúcsfedélet lebontották, teljesen újra zsindelyezték. A születte famenyezetet leszedték, stukkaturózták. 1927-ben a tornyot újra bádогоzták. A templom ablakait is megnagyobbították.

Mi is megtettük kötelességeinket, bármilyen nehéz is a helyzete ma mindenkinek, mégis teljesen újjáalakítottuk drága kis templomunkat. Egy emberöltőn át nem lesz rá gondja az egyházközségnek.

Említésre érdemes az, hogy a kőmives-, ács-, asztalos- és vasmunkákat helybeli református iparosok végezték a templomon, azt is megemlítjük, hogy egy 4 szobás modern lelkészi lakot is most készítettett az egyház minden szükséges melléképületeivel együtt. A CXXII-ik zsoltárt ajkunkra vehetjük, mert szentegyházunk szépen megépült sok ékes épületekkel.

Legyen ez a kis templom nekünk menhelyünk zaklatott életünk nehéz napjaiban, az enyészet és a halál szivrendítő óráiban, ahol keblünk fájdalmát kisírva, a vigasztalás megnyugtató érzését vigyük onnan hajlékunkba a szószéki uj bársonyterítőre ráhimezett aranymondással: Boldogok, akik sirnak, mert ők megvigasztaltatnak.

Gyökössy József

ref. lelkész.

Emlékezzünk régiekről.

Az esperes doktor, vagy a maradék orvosság.

Irta: P. Tóth János.

Nem valami doktor medicináról beszélek, nem is chirurgusról és nem is házilag kezelő gyógymódról, nem én, hanem együvé gyurva — egy személyben — mindegyikről.

Ez az egy személyben összpontosított orvosi tudomány képviselője nagytiszteletű s tudós Pápay Imre sarkadi lelkész és egyházmegyei esperes volt, aki annak idejében nagy tudományáért, nagy szigorúságáért nagy hirben állott.

De én most nem a tudományos nagy esperesről akarok megemlékezni, hanem a doktor esperesről. Az orvosról, aki gyógyított ingyen és jól, diploma és szabadalmi engedély nélkül; bár neki az orvosság pénzébe került. És e gyógyításért sem palikus, sem diplomás orvos, sem semmitéle törvény meg nem büntette őt soha. A paciensek pedig áldották őt jótettéért és teljes bizalommal járultak hozzá napról-napra.

Hát ugy történt az a doktorizálás, hogy az esperes ur már magas életkorában gyakran betegeskedett. Hol külső, hol belső bajról panaszkodott. Hozzá tartozói orvost hívtak hozzá rendszeren, aki rendelt is részére orvosságot rendszeren, a gyógyszerárban elkészítették

rendesen és az öreg úr otthon félreiette rendesen, ráírva, hogy milyenféle baj ellen rendelték.

Nem kellett az öreg úrnak az Aesculáp konyháján kotyvasztott folyadék és kenőcs; nem annak. Ezeket meg se kóstolta soha, hanem felraktározta mindet az almáriom tetejére szépen sorjába. Ugy, hogy idővel már egész kis házi patika lett belőle.

Az esperes úr ez orvosságok helyett rendesen egy kevés ó-borral gyógyította magát (I. Tim. 5, 23). És azt tapasztalta, hogy e házi orvosság mindég meggyógyította.

A nagytiszteletű ur hivei jól tudták mindezeket. És ha egyes családoknál beköszöntött az a hivatlan vendég, a komolyabb betegség: nem a doktorhoz és nem a patikáriushoz fordultak gyógyszerekért, hanem egyenesen a nagytiszteletű úrhoz.

Beállított egy alkalommal egy jó templomos asszony a paróchiára. A szokásos kölcsönös üdvözlések után előadja az asszony, hogy ügyes-bajos dologban jött a nagytiszteletű úrhoz. Az iskolás fia megbetegedett és nagyon rosszul köhög. Két nap óta ki sem mehet a házból; a torka pedig úgy be van dagadva, hogy az étel sem kell neki, nyelni egyáltalában nem tud semmit. Ő tudja, hogy a nagytiszteletű úrnak van valami maradék orvossága: kérne abból egy kicsit beteg fia számára.

És a nagytiszteletű úr nem vonakodott és nem tagadta el a maradék orvosságot. Előkeresett az almáriom tetejéről egy kis üveg orvosságot, mely valamikor neki volt rendelve és odaadta az asszonynak, utasításul adván, hogy: minden 2 órában egy kávéskanállal adjanak belőle a betegnek. (Az öreg úrnak óránként egy evőkanállal volt rendelve.)

Egy hét múlva jött egy másik asszony, aki szintén egy kis maradék orvosságot kért 18 éves leánya számára, aki úgy látszott, tüdőbajban van. De előrebocsátja, hogy nagyobb üveggel kér, mint Kosztyáné komaasszony kapott, mert az ő lánya nagyobb, mint a Kosztyáné fia és olyan kis üveg orvosságtól nem fog meggyógyulni!

— Jól van édes hugom, — mond a nagytiszteletű úr — ha már idefáradt, hát nem bocsátom el orvosság nélkül. Várjon csak egy kissé, foglaljon helyet.

És a nagytiszteletű úr előkeresett egy szirupos orvossággal telt üveget, mely jóval nagyobb volt, mint a Kosztyánénak adott üveg és megmagyarázta, hogy óránként egy evő kanállal kell belőle adni a betegnek.

És Pecákné asszonyom jóremény fejében vitte haza az ártatlan édes szirupot s alig várta, hogy gyógyt-gassa vele beteg leányát.

És az orvosság nem is volt rossz. A beteg undorodás nélkül beszedegette s mikorára elfogyott, a leány meg is gyógyult.

Nemsokára egy harmadik asszony látogatója volt a nagytiszteletű urnak: egy szomorú, kesergő asszony.

— Nagytiszteletű uram! . . . Nagy keserűségben vagyok . . . Rám nehezedett az Ur keze . . . Az uram már egy hónap óta nyomja az ágyat. Fühöz-fához fordultunk már és megpróbáltunk mindenféle orvosságot; de úgy látom, hogy nem segít már őrajta semmi . . . Most hallottam, hogy Pecákné kapott nagytiszteletű úrtól valami maradék orvosságot és nagybeteg leánya meggyógyult tőle. Azért jöttem én is most nagytiszteletű úrhoz, hogy ha volna még egy kis maradék orvosság, ne sajnáljon abból adni beteg uram számára; hátha az segítene még rajta . . . De nagyobb üveggel kérek, mint Pecákné kapott, mert az uram keményebb természetű és korosabb ember.

— Hát jól van édes Meszelősné asszony. Még van egy kis maradék orvosságom, foglaljon csak helyet, mindjárt keresek magának is egy megfelelőt.

És az almárium tetejéről, a legnagyobb üvegek közül kikeresett egy hashajtó és átvágygerjesztő üveg orvosságot, átadta az asszonynak, utasításul adván, hogy első nap 2 óránként, második nap 3 óránként, a negyedik naptól kezdve már csak reggel, délben és este adjanak a betegnek egy evőkanállal.

Az asszony elvitt a maradék orvosságot és beteg férje meggyógyult tőle.

Nem sok idő telt bele, mikor az egész községben

elkerült a híre a nagyfiszteletű úr maradék orvossága gyógyhatásának. És jöttek hozzá mindenféle betegek: zsábások, köszvényesek, influenzások, külső és belső bajban szenvedők, akik szintén egymásnak adták az ajtót. És az almáriom telejét leürítették s a nagyfiszteletű úr házi gyógyszerárát felemésztették, mert az öreg esperes úr senkitől sem tagadta meg a maradék orvosságot. És az is igaz volt, hogy a nagyfiszteletű úr orvossága mindenütt kitűnő hatásnak bizonyult, mert akik azt igénybevették, mindnyájan meggyógyultak tőle egytől-egyig. Áldotta is a nagyfiszteletű urat e jószívűségéért az egész község.

Hanem hogy azután a nagyfiszteletű úr berendezte-e ismét gyógyszerárát; arról már nincs tudomásom.

Az angol király alamizsnálkodása
 Ősi szokás szerint összefügg éveinek számával; így husvét közeledtével nagycsüfőrlőkön annyi szegénynek nyújt bőséges adományt, ahány esztendői megért. Képünk azt a jelenetet ábrázolja, mikor a király emberei az aranyakat kirakják az asztalra s várják a meghívott szegényeket.

„Váradi Biblia.“

Ezen a néven ismeretes a Bibliának az a kiadása, amelynek nyomtatását Oradea—Váradon kezdték meg 1657-ben; az Újszövetségi rész 1660-ban a török veszedelem előtt el is készült itthon, az Ószövetségi részt azonban Cluj—Kolozsvárt fejezték be 1661-ben.

Oradea—Nagyvárad könyvnyomdászata híres volt a reformáció századaiban. Az első nyomtatvány, amely itt készült a debreceni jeles reformátornak, Melius vagy Horhi Juhász Péter püspöknek fordításában megjelent Jób könyve

A SZENT IOB KÖNYVENEK A SIDO NIE- LYBÖL, ES A BÖLCZ MAGYAR- ZÓK fordításából igazán való fordí- tása Magyar nyelvre.

EZECH. XIII.

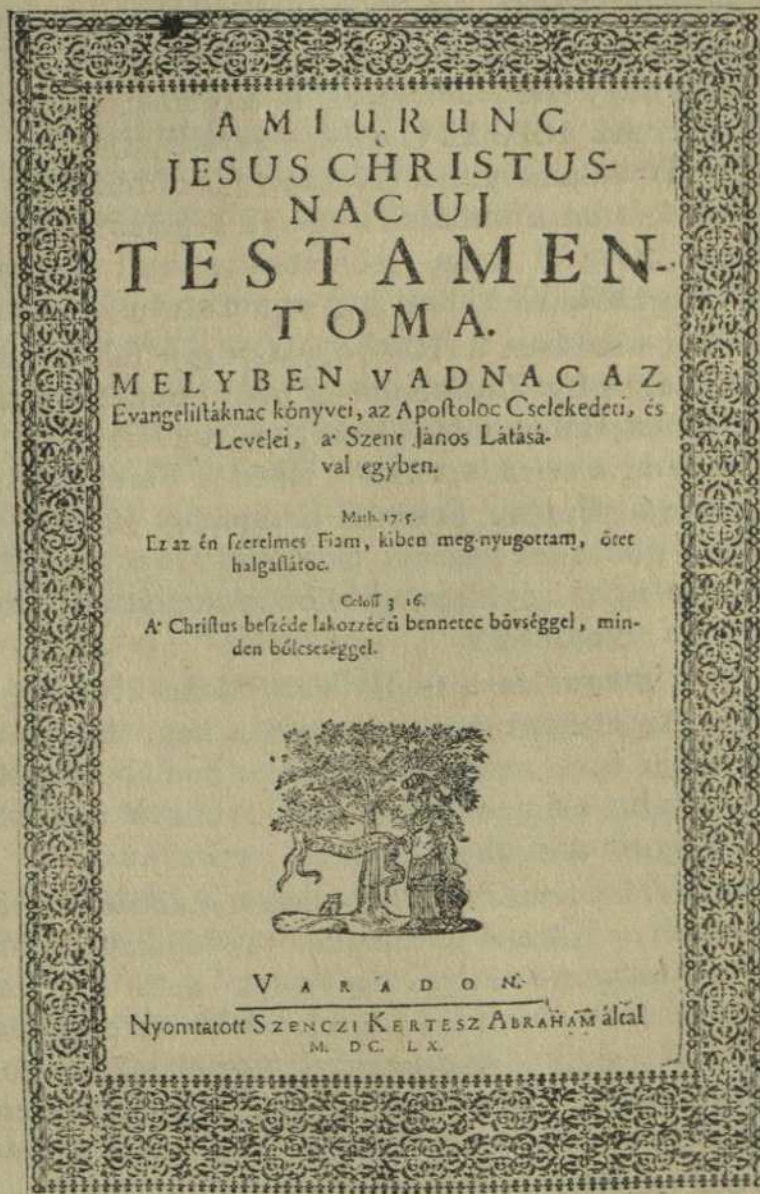
Ha mikoron a földön lakó nép en ellenem ve-
tend, s en cséget, dög halalt, seguerit boczarandok
reiaiok, hog ha a Noe, a Daniel, es a Iob hármán
ott lelendnek, úk az ő lólköket meg szab-
dittiak az ő igazságokban, de az ő fi-
okat, leiniokat meg nem
szabadittias.

IOB XIII.

É két dolgot ne mied en velem, es en seker este evetted elliad
nem reituzem: Ate hánostó kezded meg fevid en velem, es a
te reituzted feleimod meg ne reituzezzen engem.

V A R A D O N
Nyomtatott, Raphael Hoffhalter által,
M. D. LXXV.

Az utolsó nyomtatvány pedig a bibliának nagy „öreg” alakú kiadása, amelyet közönségesen „Váradai Biblia” néven emlegetnek. A bibliának ezen kiadása immár 275. esztendő.

A „Váradai Biblia” belső (ujszövetségi) címlapja.

Nyomtatott pedig Szenczi Kertész Ábrahám által, aki korának egyik legügyesebb nyomdásza volt. Derék szülők gyermeke, akik jó eszű fiukat tisztességesen neveltek, iskoláztatták; külföldi egyetemekre is kiküldték, úgy hogy a fiu sok nyelvet megtanult, sőt megtanulta a nyomdászat

mesterségét is; hazatérve nyomdát alapított, melynek alapításával nevének dicséretet, egyházának dicsőséget, az egész országnak nagy hasznot szerzett.

Nagy szükség volt akkor az ilyen emberre, mert a magyar nyelvű Bibliát már nem lehetett megszerezni a könyvvarusítóknál. Olyan kevés példányban forgott közkézen a szent irás, hogy még lelkészek is akadtak, akiknek nem volt bibliájuk. Az 1629 ki Oradea—váradi zsinat el is rendelte, hogy ha valamelyik lelkésznek nincs bibliája, de van subája, el kell adni a subáját s annak árán szerezni bibliát. Csak hogy pénzért sem lehetett szerezni: elfogyott a könyves boltokból. Ki kellett hát nyomtatni újonnan.

A biblia kiadásán I. Rákóczy György fejedelem, meg a felesége Loránffy Zsuzsánna is nagy buzgósággal fáradoztak; Bethlen Gábor édes öccse, végrendeletében ötszáz aranyat hagyott e célra, ezenkívül Rhédey Ferencz, Barcsay Ákos fejedelem, Gyulay Ferencz főhaditány járultak hozzá a nyomtatási költségekhez. Az ekklesiák sem maradtak el; így például a nyíri egyházmegye 86, az ugocsai 54 forintot adott a biblia nyomására.

Az alak megválasztása Bethlen István kívánsága szerint történt. Azért használt a nyomdász nagy betűket, hogy „a hajlott idejű és a szemök világában homályosodott lelkű tanítók is inkább előmehetnek tisztokban a nagyobb betűkkel való nyomtatás által.”

A nyomtatást tízezer példányban kezdték. A munka szellemi vezére Köleséry Sámuel kollégiumi professzor. Hogy kik és mily mértékben segítettek neki a Oradea—váradi professorok és lelkipásztorok közül, azt megállapítani nem tudjuk. Ragaszkodik az eredeti, tömör, szaggatott költői mondatfűzéshez, így az eredeti szöveg sajátos szépségeit hiven visszatükrözteti. Bőven ellátta széljegyzetekkel.

Először az Újszövetséget nyomtatták ki, úgy hogy az teljes egészében elkészült Oradea—Váradon [amint a címlapon is olvashatjuk.]

A teljes bibliának címlapja; „Biblia, azaz Istennek ó és új testamentomban foglaltatott egész Szent Irás. Magyar nyelvre fordítottatott Károli Gáspár által. Mostan pedig újabbban ez öreg formában némely nehezebb és homályosabb

fordításu írásbeli locusoknak értelmes magyarázataival az Istennek a Magyar nemzetén lévő anyaszentegyházának hathatós épülésére kibocsáttatott Váradon. Kezdetetett nyomtatása a veszedelem előtt és elvégeztetett Kolozsvárt Szenczi K. Ábrahám által MDCLXI.“

A nyomtatói munka nem készülhetvén el a vár eleséig a vár feladásának feltételei közé az is felvétel, hogy a nyomtatásban levő bibliai példányokat a török kiadja a könyvnyomtatónak mikor érte jön; addig pedig zár alatt tartja.

Megható az a hűséges szeretet, amellyel a végszükségben, a mindenkitől magára hagyott védősereg a vár átadásának feltételei között kiköti, hogy a török elegendő szekeret adjon a szedésben levő bibliai példányok, az ahhoz tartozó, sok ezer tallért érő papiros sib. elvitelére.

Midőn 1660. augusztus 28-án a török türelmetlen sürgetésére kivonult a várból az őrség, nem volt elegendő fuvar. Amit lehetett, sok vesződséggel elszállítottak Debreczenbe, onnét Cluj—Kolozsvárra. A kinyomatott iverk egy része — mintegy négyezer példány — elveszett.

A nagy pusztulás után is szép számban megjelent biblia példányaiból sok ezer elkallódott, de azért ma is található még, különösen az erdélyi egyházközségek tulajdonában. A közköltésen készült könyvből ingyen, vagy olcsó áron kaptak a szegényebb ekklésiák. Tekintélyes külseje, vagy betűje alkalmassá tette templomi használatra, úgy, hogy egészen a legújabb időkig sok templom szószékén ott diszlett állandóan.

Ez a biblia, amely magyar emberek költésén, magyar könyvnyomdában jelent meg, bizonyosága annak a hitbeli buzgóságnak és áldozatkésztségnek, amely a XVII. században olyan virágzóvá tette a magyar református egyházat.

Ma már senki előtt sem kétséges, hogy egyházkerületünk családi néplapja, a 16 oldalon, 8000 példányban megjelenő „Református Jövő” igen nagy missziót tölt be egyházunk életében. Igazi hivatását azonban akkor tölti be, amikor egyetlen református család sem lesz egyházkerületünkben, amelynek asztaláról a „Református Jövő” hiányozna.

Ökröt szarvánál, embert szavánál.

Irta: Baksay Sándor.

Az én fiam, — (néha Szilvási grófnak is hívják, mivel hol az orrán, hol a szeme alatt gyakran megterem egy-egy kék szilva, — hívják Kukorica Jánosnak is, mivel az iskolában gyakori foglalkozása neki kukoricán térdepelni, — nevezik Henricus Aucepsnek, azaz Madarász Henriknek is, könnyü kitalálni, miért, — azután Bogár Jakabnak, mivel a kabát-gallérja tele van tűzdözve cserebulylyel és hét pöttü bödével, hős cincérel és galacsárral és skolopendumokkal Hanák szerént, mert ő gazda akar lenni, a gazdának pedig a főként a bogártudományra van szüksége, no meg a német nyelvre, ez utóbbit az édes anyja diktálta a fejébe; legáltalánosabban elfogadott neve azonban Kun Kocsárd, mint-hogy ő róla van megírva:

Jön uccáról karmolt képpel
Iskolából titkolt kéekkel — —)

tehát ez az én kunkocsárd fiam a mai napra is elvégezte kötelességét, tudniillik kilötte Bébi szomszéd ablakát. Csujzlival.

A csujzli pedig egy 4 alaku kaucsuk hurral vagy szalaggal felszerelt gyilkos számszerijj, melylyel ólom-, kavics- vagy sárgolyókat szoktak tovalóni.

Tegnap szerezte valahol, fel is próbálta macskán először, azután kutyán, azután borjúkon, teheneken; azután szolgálót és kocsist lövöldözött vele. Ma már verebekre került a sor.

Én ablakomból néztem hadi műveleteit. Most éppen egy verebet vett célba, mely a kapu-oszlopon ugrált. Gonddal huzta fel az ideget, célzott figyelemmel sokáig... egyszer az ideg elpendül. — a golyó kirepül, a veréb ott marad a kapu oszlopon tovább is ugrálva, hanem helyette megcsörren a szomszéd ablaka s darabokra törve kihull az uccára.

Az én Tell Vilmosom a csörrenésre kerekelt old. Én a másik ablakhoz lépve, szemeimmel kísérem s látom, hogy az ól mögé szalad s a sövénykerítésbe elrejtí fegyverét, a következő pillanatban már a nagy eperfa alatt ül s hangosan tanulja az alkotmánytanból a polgári jogokat és kötelelességeket.

Néhány percig váraoztam, azulán kimentem hozzá. Nem vette észre közeledésemet, nagyon el volt merülve a polgári kötelelességek tanulmányozásában.

— Elemér! (ez volna neki az ősi — de forgalomból kiment neve. Maga is megszeppen, ha így szólítják.)

— Tessék, apám!

— Betörted a Bébiék ablakát!

— Én, apám!? Hiszen kint sem voltam az udvarból, hát hogyan törtem volna én be? Az alkotmánytanomat tanulom itt szép csendesen.

— Hát nem hallottad az ablakcsörrenést?

— Hogyan hallottam volna? Felé sem voltam a Bébiék házának.

— Azonban mégis te törted be.

A gyermek elkeseredett. Ha az én fiam nem volna, azt mondanám, hogy „bögött“. De a maga gyermekét tartozik az ember megkímélni minden tulzó kifejezéstől.

Megsimogaltam a gyermek fejét. (Egy diót találtam raja érfélben, — melyről ma reggel még nem volt tudomásom.)

— Azért szükségtelen sirnod. Ha te törted be, valld meg őszintén. Megtérítjük a kárt, te pedig máskor jobban vigyázol. Ha pedig nem törted be, akkor állj bátran az igazságod mellett.

— Nem én törtem be, — felelt a gyermek könnytől és bátorságtól (más gyermekről azt mondanám: ravaszságtól és szemtelenségtől) égő szemekkel.

— Helyes, kedves fiam. Tehát jöjj velem.

A gyermek szabadkozott, hogy neki a polgári jogokat és kötelességeket kell tanulnia.

— Ej, kis fiam pihenjünk egy kicsit. A pihenés is polgári jog.

Kézenfogva elvezeltem a sövényhez, hova fegyverét láttam, hogy dugta.

Percnyi keresés után előhúztam a csujzlit és elébe tartottam.

— Kié ez?

— Az enyim — felelt halkán a bünös.

— Mikor dugtad ide?

— Az imént.

— Miért dugtad el oly sebtiben? Ne tagadd. Láttam, mikor a verébre céloztál, hallottam a csörömpölést s láttam azután amint elszaladtál.

A gyermek merően nézett maga elé. Ilyenkor nem szól többet, ha présbe csavarják is.

— Nos hát, kis fiam, hazudtál és kárt tettél. A hazugságért térdepelni fogsz egy óráig. A kárt megfizeted, itt van ötven krajcár, magad viszed át, világosan bevallván, hogy te törted be az ablakot s engedelmet kérsz Bébi szomszédától.

Az ítélet első része megnyugvással fogadtatott. A térdepelést megszokta már az iskolában, kukoricával sulyosítva. Hanem a bün-bevallás ellen felebbezelt; azt mondta, hogy azt szégyenli. Elég, ha a szolgáló átviszi a váltságot.

— Az nem elég, — mondám. — A hibát helyre kell hozni, még pedig annak, aki elkövette. Töredelmes bevallás!

Mit volt tennie, fogta az ötven krajcárt, átvitte Bébihez. Mikor ezen tulesett, bejött hozzám kérdezni, hogy mikor kezdje meg a térdepelést. Szeretne ezen is tulesni, mert azután tanulni kell az alkotmánytant. (A nagy eperfa legtetetejében.)

— Amint latsz, — mondám s a kályhasarokra mutattam, ez az ő illavája. A gyerek letérdelt, szinte koppant bele a térde. Ott röpködött körülötte egy sze-

rencsélien legyecske, ezt elkapta, mielőtt segítségére siettem volna, el is eresztette szárnyaszegetten.

Én pedig leültem íróasztalom mellé, kihuztam a fiókot, kivettem belőle egy csomó bankjegyet. A gyapjum ára volt; majd beviszem a takarékpénztárba.

Felét sem számláltam még meg, mikor csattan a kisajtóm, utána néhány pillanatra kopogtatnak s belép hozzám Bébi. Alig volt annyi időm, hogy a pénzt a fiókba vessem.

Bébi, a hálákodó Bébi, a jólelkű izraelita, akit nem vitt rá a lelke, hogy elfogadaja az ötven krajcár ablakváltásot, mert az ablakot nem a kis kunkocsárd ifiur törte be, hanem az Ajgó szomszéd macskája ugrott neki. Különbben ki volt az törve azelőtt is hát ne büntessem az urfit, mert nem hibás.

— De, szomszéd, én láttam ám azt a macskát, csujzli volt a körme között, hát bizonyosra foghattam: azért csak tartsa meg az ötven krajcárt.

Bébi azt mondta, hogy ő azt nem teheri, hanem ha már annyiba költ, adjak neki 100 forintot kölcsön két hónapra. Egy süveg cukrot ad kamat fejébe.

Megszéppentem, mert Bébinek a „jólelkű“ néven kívül semmi biztosítéka sem volt — s a körülmények úgy mutatkoztak, hogy ezt is a feleségére szándékozik átíratni.

— Sajnálom, édes Bébi! de teljesen pénz nélkül vagyok; a kért összegnek fele is alig áll rendelkezésemre, s arra magamnak is szükségem van.

— Ejnye, pedig azt hittem, segíthet rajtam a tekintetes ur, miután gyapjút most adta el.

— Hohó Bébi! Eladtam én azt még a harmadévi fagykor vétőmagért, — mondám. — Hát nem tudja, hogyan szokták a gazdák a gyapjút eladni? Tavalyi nyiréskor az ideit.

Bébi egyet sóhajtott, megvakarta a tejét engedelmet kért, köszönt, távozott.

Alig huzta be maga után az ajtót, az én fiam megszólal a kályha mellől:

— Apám, hazudtál.

— Hogyhogy, igazsívü hazafi?

— Azt mondtad Bébi szomszédnak, hogy a száz forintnak fele sincs rendelkezésed alatt, pedig a gyapju ára még mind megvan.

— Nem, fiam. Lényegében igazat mondtam. Nincs kölcsönözni való pénzem. A gyapju ára sokra kell s ami marad, az a pár száz forint kell a háztartásra.

— Lényegében! Majd én is igazat mondok ezután lényegében.

A gyerek nem szólt többet, hanem hozzálátott a légyfogdosáshoz.

Én pedig elgondolkodtam, honnét veszi ez a kukoricán térdepelő semmiházi, ez az ablakverő Tell Vilmos azt a bátorságot, hogy nekem szemembe mondja, hogy hazudtam. Apa, hazudtál. Mert igaz ugyan, hogy a takarékpénztárban is van egy kis tartaléktőkém s a gyapju árát is ahhoz akarom csatolni (gazdaembernek tartaléktőke nélkül keserves a sorsa), de az is igaz, hogy ott van a legjobb helyen. Nem kell mialta prókátoroskodni.

— Látod, fiam! — kezdém újra — Bébi sokfelé adós, a boltját már két izben kiásták, feltörték, elvitték mindenét, — maga sem tagadja. Mindez arra mutat, hogy bukásra siet. Nem tanácsos neki kölcsön adni.

— Azért mégis csak hazudtál te, apa! — szólt a kérlelhetlen ablak-lövöldöző, s újra egy legyet kapott el és rikkant az ujjai között.

— Hallgass! Te még gyerek vagy, nincs neked ahhoz elég belátásod, hogy megítélhesd, mit miért kell neked cselekednem.

— Furcsa ember vagy ám te, apa, Ha én hazudom, nekem térpelnem kell, ha pedig te izélsz, akkor én nekem nincs belátásom.

— Ejnye semmiházi basibozukja! Hát azt kívánnád, hogy melléd térdepeljek? Kelj fel no, inkább neked is megengedek.

A gyerek meg sem mozdult.

— Az nem elég — mondá. — A hibát helyre is kell hozni, még pedig annak, aki elkövette. Töredelmes megvallással. A térdeplést majd én kiállom helyetted. Megfogott.

— Eredj hát, hivd vissza Bébi szomszédot.

A gyermek felugrott s pár perc múlva hozta Bébi szomszédot diadallal.

— Bébi szomszéd! — mondám egy herrnhuti ünnepegyességével — imént nem mondtam igazat, mikor azt állítottam, hogy nincs pénzem. Hanem ez az ablakverő kérdőre vont a hazugságomért, s most már kénytelen vagyok töredelmesen bevallani, hogy van bizony nekem pénzem. Hanem tudja mit, ne kívánja tőlem, mert azt hallom, önnek rosszul megy az üzlete s félek, hog odavész a százforintom.

Bébi szomszédnak volt gondja, hogy ne álljak meg a megjobbulás fele utján. Töredelmes vallomásomat kegyesen tudomásul vette s egyszersmind kegyetlen átkozódásban tört ki Dávid sógora ellen, aki irigységből az ő hitelét rontja. Ne higgyek neki, az ő üzlete fényesen áll, s még ha megbuknék is, van annyi lelke, hogy a tekintetes urat nem rántaná magával.

Kénytelen voltam kiolvasni a száz forintot a gyerek szemeláltára. Bébi boldogan ment haza. A süveg cukrot meg is kaptam, hanem a százforintom máig is oda van.

Néha szemrehányást teszek miatta az én kunkocsárdomnak. Fenyegetem, hogy annyival kevesebb lesz az öröksége.

— Ej apám! — felel ilyenkor az én bölcsem — hiszen te magad mondod, hogy a lélek tisztasága minden kincsnél többet ér. Nem kénytelen az ember a kölcsönzéssel, de az igazmondással mindig kénytelen. Magad mondod, hát ne jajgass azért a száz forintért.

Nem mindegy az, hogy milyen olvasmány kerül oda az asztalodra. A kinyomtatott betű óriási nagy hatalom, amelyik vagy épít, vagy rombol. A református egyháznak mindig főgondja volt, hogy hiveit megfelelő olvasmánnyal ellássa s így ne legyenek kénytelenek lélekromboló könyveket és ujságokat olvasni. Ezért adja ki az egyházkerület minden évben az „**Árvaházi Képes Naptár**“-t s ezért jelenteti meg a kerületi családi néplapot, a „**Református Jövő**“-t. Ez a két református sajtótermék egyházkerületünk egyelőn jó református családjából sem hiányozhat.

Naptárunk ujitása.

Ezelőtt két évvel 1933 évi Református Árvaházi Képes Naptárunkba „*Ósi magyar nevek*“ cím alatt rövid ismertetést írtam, amelyben felhívtam a figyelmet azokra a szép magyar személynevekre, amelyek már kezdettek feledésbe menni, elveszni, mint annyi sok más magyar érték. Mint ahogy népművészetünk, zenénk, népviseletünk különbözik Európa más nemzetétől, úgy ősi személyneveink is egészen különlegesek. De épen ez a szép és ezért kell hozzá ragaszkodnunk.

Ha lassanként már a művelt Nyugat is észreveszi, hogy milyen nagy értéket képvisel a magyar művészet és zene, itt az ideje, hogy mi is felismerjük nemzeti kincseinket és megtartsuk azokat a nemzeti vonásainkat, amelyek megkülönböztetnek más népektől. Ilyenek a magyar személynevek is. Miért használjuk mi azokat a neveket, amelyek az egész világon mindenütt közönségesen előfordulnak, vagy azokat, amelyek a germán, vagy szláv népek történeti nevei és miért ne inkább a jellegzetes magyar neveket? Magyarságunkat mutassuk meg nevünkkel is.

Ez volt a célzata két év előtti cikkemnek, ami nagyobb érdeklődést keltett, mint gondoltuk volna. Megnyugtató, hogy mindenütt csak helyeslő birálatot hallottunk, vagy olvastunk róla. Így 1934. évi naptárunk Krüzselyi Erzsébet tollából nagyon érdekes tanácsokat kaptunk tanulmányunk birálatával kapcsolatban a személynevek helyes megválasztásáról, azoknak a családi névvel való szövegbehozásáról.

Tavalyi naptárunkban már töröltük az idegen nevek tulnyomó részét a névnapok betűsoros jegyzékéből és összeállítottuk a teljes névjegyzéket ősi magyar nevekkal kiegészítve, amilyen névsor eddig még sehol, semmi más naptárban nem volt található.

Majdnem egyidejűleg foglalkozott ezzel a kérdéssel *Dr Bánffy József* makói ügyvéd, presbyter, aki bár ugyanazon gondolattól vezérelve, de mégis egy évvel később hozta nyilvánosságra tervezetét. A mi ismertetésünk, a magyar történelem lapjairól összeszedett nevek jegyzékével együtt, már 1931 ben készen állott, de elkésve csak 1933 évi naptárunkban jelent meg. *Dr Bánffy József* tervezetét legelőbb a szegedi „Egyházi Hiradó” 1933. dec. 9-iki számában olvastuk és feltűnt, hogy annak indokolása és kiindulási pontja egyezik a mi cikkünkkel.

De mégis van különbség a két elgondolás között: Mi nem kérelmeztünk semmit a felső egyházi hatóságtól, mint a makói indítványozó, mert a naptár összeállítása csak szokáson, vagy hagyományon alapszik, helyenként és időnként változik és a névnapok beosztásának nincs semmi hitelvi (dogmatikai) alapja, mint a római katolikus naptárnál, ahol erősen kötve vannak az év minden napjára kijutó szentek neveihez. Mi tehát egyszerűen kihagytuk már az 1933. évi naptárunkból az idegen származású neveket és magyar neveket állítottunk be azok helyett. Hisszük, hogy magyar népünk egy emberöltő alatt meg fogja szokni a századok óta feledésbe ment ősi neveket, ha a naptárban évről-évre azokat olvashatja és ismét közhasználatba kerülnek azok a régi magyar nevek, amelyeket egyetlen más nép sem használ és amelyeknek történelmi múltja kizárólag magyar.

A másik különbség az, hogy a mi naptárunkban egy-egy szép magyar név többször előfordul az év különböző hónapjaiban (mint ahogy más naptároknak is látjuk ezt, pl. a János, Mária, József stb. neveknél), holott *Bánffy József* egész évben csak egyszer veszi fel a legszebb magyar neveket is, a többi napokon pedig meghagyja a nemzetközi nevek nagyrészét és nem igyekszik azoktól megszabadulni. Azokat a bibliai eredetű, vagy más népektől származó neveket, amelyek népünkénél már évszázados

szokás szerint általánosan használatban vannak, mi is meghagytuk, de kivétel nélkül töröltük azokat, amelyeket a magyar eddig sem kedvelt. A makói tervezetben sok erőltetett és nem is őseredeti magyar név van, melyeket mi nem vettünk be naptárunkba, mert nem hisszük, hogy azokat népünk megkedvelje.

Bánffy József tervezetét a makói presbytérium magáévá tette és azt a felettes egyházi hatósághoz felterjesztette és kérelmezte az egész országra az egységes református naptár összeállítását.

Érdekes, hogy Erdélyben nem látunk semmi ilyen megmozdulást, sem annak gyakorlati megvalósítását; — egyedül az „Erdélyi Gazda Naptár” vette át ujitásunkat, mert annak nyomdája városunkban van.

A cluji—kolozsvári „Kiáltó Szó”, amelynek figyelmét felhivtuk mozgalmunkra, 1934. májusi számában megemlékezik ugyan Református Árvaházi Naptárunkról, — amely ezt az ujitást már meg is valósította, — de csak futólag; holott Bánffy József indtványát, amely még csak tervezet, febr. számában szószerint közölte, mintha az, amit a Királyhágómellék kezdeményez, nem éppen ugy érdekelné Erdélyt.

A „Kiáltó Szó” említett számában „Az ős magyar nevek használata” címmel Biró Sándor nagyon értékes dolgozatot írt, melyben teljesen magáévá teszi a naptárunkban már két éve bevezetett ujitást, annak indokait és alapgondolatát. Érdekesen mutat rá a régi magyar nemtörődömségre:

„Mialatt köröskörül az egész világon minden nép arra igyekszik, hogy a maga sajátos vonásait, — légyen az népdal, népszokás, tánc, viselet, név vagy akármilyen más jellemző dolog, — megtartsa, ápolja és magasabb formákba öntve a külfölddel is megismertesse, addig mi magyarok járjuk jámboran a régi öntudatlanság kitaposott utjait.“ . . . „A legfőbb szempont az legyen, hogy elsősorban azt használjuk, ami a mienk. Vannak olyan nevek, amelyek csak magyarok, amelyeket nem lehet összetéveszteni, vagy lefordítani. Ezeket kell először a naptárba felvenni s ezáltal a nép között is elterjeszteni. A gondolat népszerűsítésében az egész magyar középosztálynak részt kell vennie, mert kétségtelen, hogy a megvalósítás fokozni fogja a magyar öntudatot is. Lehetséges, hogy sokan feleslegesnek tartják ezt a kérdést, vagy épen pogányságnak minősítik, de az ilyenek nem értik meg e szükséges ujtás horderejét. Talán szégyenlik azokat a neveket, amelyeket őseink hordoltak? Nem akarják észrevenni, hogy a nagy egyetemes műveltség akkor színesebb és vonzóbb, ha minden nép a maga legsajátosabb, legeredetibb motívumaival járul hozzá?”

Ne féljünk hát az ősmagyar nevek használatától. A belső öntudatosodási eredményen kívül, az a külső következménye is lesz, hogy a külföldön

nem fognak mindegyre összetéveszteni a germánokkal. Felhívja végül a „Kiáltó Szó” az olvasók figyelmét „a gondolat minél szélesebb körben való népszerűsítésére” és reméli, hogy: az „Erdélyi Ref. Naptár” is bevezeti ezt az újítást.

Figyelemre méltó, hogy a makói presbytérium Bánffy József indítványát és naptár tervezetét *kiegészítette* azzal, hogy karácsony helyett „Jézus születése napja,” Nagypéntek helyett „Jézus halálának napja,” Husvét helyett „Feltámadás ünnepe,” Áldozócsütörtök helyett „Mennybemene-
tel ünnepe,” Pünköst helyett „Szentlélek ünnepe” vétessék be az új naptárba. Mi is helyeseljük ezt az újítást, mert a keresztyénség nagy ünnepeit nevükben is összefüggésbe kell hozni a Megváltóval. Különösen szükségesnek tartjuk a „Husvét” szónak kiküszöbölését a közhasználatból, ami semmiképen nem fedi a feltámadás tényét.

A „husvét” szó onnan ered, hogy a r. kath. egyház által rendelt nagybőjt leteltével a feltámadás napján lehetett először húst enni. Keresztyénségünk gyarlóságának egyik példája, hogy őseink a húsvétről nevezték el a keresztyénség legnagyobb ünnepét; és hogy ez az elnevezés még mindig használatos.

A „pünköst”-öt azonban nem helyettesítenénk a „Szentlélek ünnepe” kifejezésével, mert a pünköst szó a Bibliában gyökerezik. [Csel. 2:1.]

Mi a makói határozaton túlmenve a „vasárnap” szót is kivennénk a közhasználatból s helyette a naptáron keresztül „Úrnak napja”, „Úrnap” kifejezést használnánk. Az első keresztyének kezdettől fogva a hét első napját a Jézus feltámadásának napját ünnepelték meg; ekkor Igét hirdettek, alamizsnálkodtak, urvacsorát vettek; s a Biblia ezt napot „Úrnak napja” névvel említi. [Ap. Csel. 20:7, I. Kor. 16, 2. Jelenések 1, 10.]

A vasárnap szó onnan ered, hogy a magyar keresztyénség első századaiban az Úrnak szentelt hetedik napon gyűlt össze a templom körül a szétszórta élő lakosság és ott tartották meg a vásárt. Így lett a profán *vasárnap*-ból: vasárnap ünnepe. Az Úrnapja szó ellen felelősek, hogy a katolikus egyház Úrnap néven pünköst után 10 napra tart egy ünnepet. Csakhogy ez az ünnep sincsen összefüggésben a Jézus életével és sincsen bibliai alapja. Ez tehát nem tarthat vissza attól, hogy vasárnap

helyett Urnak napját, vagy Urnapját mondjunk. Így nevezi a Heidelbergi Káté is, amely ötvenkét szakaszra, azaz 52 „Urnap” jára van beosztva, azzal a célzattal, hogy a lelkipásztorok minden vasárnap, azaz helyesebben: minden Urnak napján egy-egy szakaszt felolvassván, azt megmagyarázzák, amely szokás mind máig fennáll a mi egyházkerületeinkben; ennek megfelelően énekeskönyvünkben is megvan az ötvenkét urnapjára való ének [105—160 dicséret.] Naptárunk az egyes hetek közé beiktatta a Heidelbergi Káté anyagát, az időhöz lehetőleg alkalmazkodva s azt mindenütt így vezeti be „1 [vagy 2. stb.] Urnapja.” Ezzel akarjuk a figyelmet felhívni arra, hogy a hét első napjának igazi, azaz bibliai neve: „Urnapja.”

Az ünnepnapok új nevét egyelőre még nem vittük be naptárunkba, mert ezeknek a megjelöléseknek vagy ezeknek az új neveknek használatba hozatala már inkább az egyházi igazgatás körébe tartozik. De kívánatosnak tartjuk, hogy ebben a kérdésben megnyilatkozzék a felsőbb egyházi hatóságok felfogása.

Dr Szeghalmy Sándor
presbyter.

Maga a vezér.

A híres olasz generális, Garibaldi, amint egyszer a magas olasz hegyek között menetelt katonáival, egy juhással találkozott, aki egy elveszett bárányt keresett. Amikor a juhásztól megtudta mi járásban van, megparancsolta katonáinak, hogy azonnal induljanak különböző irányban az elveszett bárány keresésére. Már késő este volt, amikor egymásután jöttek a katonák s jelentették a sikertelen keresést.

Reggel a generális szobája zárva volt, hiába mult már jól el felkelésének ideje. Végre is felköltötték Garibaldit. A bemenő magasrangu tiszték ámulva látták, hogy a mélyen alvó generális mellett egy nagyon kimerült bárányka hevert a földön.

A rettenthetetlen hős ekkor így szólt az ámulókhoz: Ha a katonáim meg nem találhatták az elveszettet, úgy gondoltam, hogy éjjeli nyugalmamat is föláldozva, nékem kell megkeresnem Elmentem hát s hajnalra megtaláltam.

Ti pedig ne felejtsetek, ha ember nem tud minket Istenhez vezetni, az élet fejedelme, Jézus jön értünk.

Az atyai gyermekek.

Atea—Atya egy kicsiny sátmarmegyei falu. Engem erős szálak fűznek hozzá, mert a szülőföldem, de ez most egészen mellékes. Az azonban, ami ebben a kicsiny, nagyobbára református községben történt, nem mellékes és megérdemli, hogy ide iktassuk.

A hatósági orvos megvizsgálta a szerény felszere'ésű református iskolát. Bizony, sok kifogásolni valót talált, de Hunyadi Mária tanítónő megígérte, hogy a hiányokat pótolni fogja. Mikor azonban az orvos a gyermekek ivóeszközeit meglátta, engesztelhetetlen maradt és kijelentette, hogy ha 8 napon belül megfelelő ivókészlet nem lesz az iskolában, bezáratja az iskolát.

A gyermekek meglepődve hallgatták a párbeszédet, nagyokat nyeltek, erőseket pislantottak és nem szóltak semmit.

A növendékek iskola után hazamentek, de odahaza is szótlank maradtak. Tanítónőjük csak annyit vett rajtuk észre, hogy szünetek alatt erősen és komolyan tanácskoztak, de hogy miről, arról fogalma sem volt.

Két nap múlva vasárnap következett. A gyermekek kiszemeltek egy pajtát és zöld ágakkal, meg virágokkal diszíteni kezdtek. Azután deszkákat keritettek és színpadot kezdtek építeni.

A felnőttek odamentek és megkérdezték tőlük, hogy mit csinálnak. A gyermekek azt felelték, hogy színházat akarnak játszani, mire az érdeklődők így szóltak egymáshoz:

— Menjünk, hagyjuk magukra őket, hadd játsszanak.

A gyermekek elkészítették a színpadot, azután szétmentek, mint a méhraj és deszkákkal, meg székekkel meg-
rakodva tértek vissza.

A hozott deszkákból és székekből ülőhelyeket készítettek, az ajtó mellé pedig egy pénztár-asztalt állítottak két székkal, mint ahogy azt a nagyoktól látták.

Mikor teljesen készen volt a „terem“, a kis rendezők becsukták a pajta ajtaját és nagy beszélgetés közepette eltávoztak.

Csakhamar a falu közepére ért a kis csapat, ahol aztán megállapodtak. Két fiucska vált ki kevés idő múlva a tömegből és mellükön zöld szalaggal feldiszitve elindultak a felvég felé.

Ismét kivált két zöldszalagos gyermek és ezek az alvég felé vették utjukat.

Négy, jelvénnyel ellátott gyermek indult még el, ezek pedig a sikátorok felé indultak.

A zöldszalagos fiucskák minden házhoz bementek és így adták elő mondókájukat:

— Tessenek délután színházba jönni, két lei lesz a belépési díj.

Az emberek megkérdezték:

— Hát ugyan mire kell nektek az a pénz?

A hívogatók így válaszoltak:

— Nagy szükségünk van rá, csak jöjjenek és váltsák meg a belépőjegyet.

Az emberek elmentek és megváltották a belépőjegyet.

Telt a terem, gyűlt a pénz és a nagyok eleinte csodálkozva, később büszkeséggel nézték, milyen komolyan csinálják dolgaikat.

A szinpadosok megkérdezték, lehet-e már kezdeni az előadást?

A pénztárnokok összeszámolták a kétleieseket és kijelentették, hogy még nem lehet.

— Miért te?! — kérdi feddőleg egy komoly apa, mire a gyermek visszaszól, hogy: „még husz lei hija van a szükséges pénznek.“

— Adta kölykei! hát mire kell nektek az a pénz? — csattan fel a komoly apa, mire hirtelen visszavág a másik gyermek:

— Csak nem engedjük becsukatni az iskolánkat!

Az emberek és az asszonyok összenéztek és úgy

meglepődtek, hogy nem volt bátorságuk tovább firtatni a dolgot.

A husz lei is befolyt, mire a pénztárnokok kijelentették, hogy meg lehet kezdeni az előadást.

A terítőkből és pokrócokból szerkesztett függöny szétlibbent és egy öklömnyi gyermek jelent meg a színpadon. A csöppség szavalni kezdett: „Szeresd fiu, szeresd leány hazádat, Mint az édes, mint a szülő anyádat...”

„Jövel Szentlélek Uristen...” harsant fel egyszerre s mikor bevégződött az ének, a három énekes meghajtotta magát.

Igy váltakoztak aztán az énekek és szavalatok s a végén a pénztárnokok ottlévő tanítónőjükhöz léptek s ezen szavakkal nyujtották át neki a pénzt:

Tessék a pénz az ivóedényre.

A tanítónő és a szülők szeme megtelt könnyel és most már egyszerre minden világos lett előttük...

Ide kellett ezt iktatnunk, hogy egy halvány sugárral hozzájáruljunk a „mai gyermek” minden oldalról való megvilágításához.

Mert rengeteg sok bajunk van ezzel a mai gyermekkel. Rákentünk már minden rosszat, rendőrséget állítottunk fel a megfékezésére, de van benne valami, ami bennünk nem volt meg s ami minden fékezhetetlensége mellett is több, mint ami mibennünk volt s ami reményt nyujt nekünk arra, hogy a mienknél talán mégis csak értelmesebb lesz bennük az emberjövő.

T. Zs.

A részegség lealacsonyít.

Két falusi ember sertést vitt kocsin egy ketrecben a vásárra. Szép összeget kaptak érte s míg az egyik a bevásárlást végezte, a másik a kocsmában nagyon lerészegedett. Amikor hazafelé indultak, úgy tette fel társa a kocsira. Az ülésen hol erre, hol arra nyaklott, végre társa megunt vele a sok vesződséget és hogy le ne bukjon a kocsiról, betette a ketrecbe, melyben vásárra menet a sertést szállították. Másnap a faluban jól nevettek az emberek a derüs eseten. Pedig a dolog voltaképpen igen szomorú: Világosan mutatja, hogy a részegség állati sorba alacsonyítja le az embert.

Nem mindenütt kenyér a kenyér.

Kakastejjel sült, rózsacipón élő ember, ugye el sem hinnéd, hogy nem mindenütt kenyér a kenyér? Hogy van olyan ember, aki nem tudja, mi az? Mert nem eszik kenyeret soha.

Úljunk fel a képzelet gyors repülőgépeire, hadd száguldjunk el a Jeges-tenger partjaira, ahol földbeásott putrikban vagy kunyhókban a lappok és az eszkimók élnek. A kenyeret nem ismeri egyikük sem. Náluk nem terem buza, csak holmi moha és zuzmó. Azt megeszi egyetlen háziállatuk, a tarándszarvas; kenyeret nem süthetnek belőle.

Az ő mindennapi kenyérük java a tengerben terem. Mikor idehaza az első piros cseresznye mosolyog, fönn Északon is készülnek az aratásra. De nem sarlóval, kaszával, aratógéppel mint nálunk. A tenger termelte kenyér nem növény, hanem állat: a fóka, Kis bőrcsónakban, szigonnyal vadásznak rá. Azt ne hidd valamiképen, hogy ez a kenyérkereset könnyebb a szántás vetésnél. Sokkal nehezebb és veszedelmesebb annál. Annaira nehéz és veszedelmes, hogy előbb utóbb minden férfi belepusztul. Az eszkimók s a lappok között igen ritka az öreg férfiember.

A tenger fóka-kenyere mellett a tarándszarvas is kenyere a lappnak, eszkimónak. Intsünk bucsut nekik, száguldjunk Északról le Délnek, Afrika forró sivatagjába, ahol tevekaravánok ballagnak az égető napsütésben oázistól-oázisig.

Az itt lakó araboknak sincsen olyan kenyérük, mint a tied. Az ő kenyérük a datolya. Megaszalva, megcukrozva

mibozzánk is kerül. Finom és drága csemege, de nem kenyér. Az araboknak az; hónapokon át nem esznek mást, csak datolyát. Az ügyes háziasszony akár félesztendeig tudja nap mint nap más módon elkészíteni. Áldott gyümölcs valóban! S milyen hatalmas, szép fán terem! Az arab ember a „sívatag királynőjé”-nek nevezi és szentnek tiszteli a datolya-pálmát. Azt tartja, hogy büszke fejét az égő napba emeli, de lábát a hűs patakban áztatja. Merthogy nem terem másutt, csak viz közelében.

Induljunk tovább. Menjünk Ázsiába, annak is forróövi vidékére, ahol örök nyár derűje mosolyog a mindig zöld határra. Vajjon itt sem kenyér a kenyér?

Nem bizony. Itt banánnal él az ember. Tiszteletreméltó növény ez: a tudósok véleménye szerint emberőseink ennek a termesztését tanulták meg legelőször.

Volt is reá okuk. uborka alakú és nagyságu gyümölcs zamatos, édes és tápláló. Eszik nyersen, sültve, vagy főve; egy-egy fűrtön 150—180 gyümölcsöt hoz s évente négyszer terem. Pizangfának is nevezik. Az a terület, mely buzával bevetve három ember kenyerét termi meg, ha banánnal ültetik be ötven embert tarthat el.

Az Indiai és a Csendes-óceán szigetein is fán terem a kenyér. Ennek a fának csakugyan kenyérfa a neve. Gyümölcs akkora, mint a tök s a derék fa nyolc-hilenc hónapon keresztül folytonosan, bőségesen terem. Arra az időre pedig mikor nincs rajta gyümölcs, kővel kirakott gödörben vagy kivájt fatörzsben, besavanyítva teszik el, mint nálunk a káposztát.

Nincs egyszerűbb dolog e fai kenyér sütésénél. Lehet sütni friss gyümölcsből, de lehet savanyítottból is. A gyümölcsöt meghámozzák, belét levelekbe burkolják, agyagtábla teszik, azután tüzet gyujtanak alája és megsülik.

Most pedig repülünk tovább Indiába, Kinába, Japánba, a rizs hazájába. Ez a növény az emberiség felének fő tápláléka. Pedig nem olyan önként adakozó, mint a banán s a kenyérfa! A rizstermesztés nagy gondot és fáradságot kíván. Csak elegyengetett, vízszintes talajon terem s a földet árokkal és gáttal kell körülvenni, mert érés előtt vízzel áraszják el a rizsföldeket.

Hanem a fáradozásnak bőséges jutalma van. A rizst évente kétszer aratják s csodálatosan bőtermő. Száz két-százszoros termés nem ritkaság.

A rizs őshazája India: legrégebben itt, még Kinában és Japánban termelik. Indiából mindenfelé elterjedt. Ahol a nyár elég meleg és a vidék mocsaras, ott mindenütt megterem. Dél-Magyarországon is vannak rizsföldek, hanem teremnek is oly bőségesen, mint a kinziak.

Hát az újvilágban, Amerikában milyen kenyérrel él az ember? Manapság mindent termelnek, ami csak megterem; de vannak Amerikának ősi, bennszülött kenyérnövényei is. Nem izletes gyümölcsök, nem is gabonafélék, hanem gumók. Az egyiket te is ismered: a burgonyát.

Alig van nap, hogy ne kerülne asztalunkra. Százfélé módon tudjuk elkészíteni s az emberek százezreinek legfontosabb mindennapi tápláléka. Az Északnyugati és Északkeleti Kárpátok zord hegyei között, tótoknak, ruténeknek is krumpli a kenyérük. Ott már nem terem még a buza sem a kukorica, csak a szerény burgonya.

Szondy György

Gyakorlati keresztényiség.

Egy urasági inas egyszer a prédikáció hatása alatt buzgó keresztyénné lett és ettől kezdve sokkal jobban végezte a dolgát, mint addig. Urnöje észrevette, hogy ezüstneműi most sokkal szebben vannak megtisztogatva, mint azelőtt. Annyira megörült ennek, hogy a legközelebbi alkalommal látogatónak is megmutatta a szép ezüst holmit. Ekkor egy gazdag ur így szólt az ott álló inashoz:

— Fiatalember, maga igazán szépen végzi ezt a munkát és én meg akarom ezért jutalmazni magát. Fogja ezt az aranyat.

Az inas erre így felelt:

— Köszönöm a báró ur jószágát, de ezt a pénzt jövő vasárnap a perselybe fogom adni.

A báró csodálkozva nézett rá, az inas pedig így folytatta:

— Én azért szolgálom most jobban a méltóságos asz szonyt, mivel az Ur Jézust szeretem. Remélem is, hogy többé nem leszek hanyag a kötelességeim teljesítésében és ezért minden dicsőség a Megváltót illeti.

Kálvin-nyomda

ORADEN - NAGYVÁRAD,
Str. Lazar - Nagy Sándor-utca 14.

Posta-, távirat- és Telefon TARIFÁK

	Belföld		Austria, Csehszlovákia, Italia, Polonia, Ungar.		Egyéb külföldre	
	L.	b.	L.	b.	L.	b.
1. Levél						
20 gr.-ig helyben	4	—	—	—	—	—
20 gr.-ig vidéken	6	—	7	50	10	—
40 " " " " " "	8	—	13	50	16	—
60 " " " " " "	10	—	19	50	22	—
80 " " " " " "	12	—	25	50	28	—
100 " " " " " "	14	—	31	50	34	—
további 20 gr.-ként 2000 gr.-ig	2	—	6	—	6	—
2. Levelezőlap, postai képes levelezőlap						
" " kulturbélyeg	3	—	4	50	6	—
Express díj	20	—	—	—	—	—
3. Nyomtatványok						
50 gr.-ig	1	—	2	—	2	—
100 " " " " " "	2	—	4	—	4	—
150 " " " " " "	3	—	6	—	6	—
200 " " " " " "	4	—	8	—	8	—
további 50 gr.-ként 2000 gr.-ig	1	—	2	—	2	—
4. Üzleti papírok						
250 gr.-ig	5	—	10	—	10	—
500 " " " " " "	6	—	12	—	12	—
550 " " " " " "	7	—	14	—	14	—
további 50 gr.-ként 2000 gr.-ig	1	—	2	—	2	—
5. ruminták						
100 gr.-ig	3	—	4	—	4	—
150 " " " " " "	4	—	6	—	6	—
200 " " " " " "	5	—	8	—	8	—
250 " " " " " "	6	—	10	—	10	—
500 " " " " " "	7	—	12	—	12	—
további 50 gr.-ként belföldre 550 gr.-ig, külföldre 500 gr.-ig.	1	50	2	—	2	—
6. Ajánlási díj az 1—6 alatti díjakon felül.						
7. Értesítő a kézbesítésről	10	—	10	—	10	—
Értesítő a kézbesítésről utólag kérve	10	—	20	—	20	—
8. Reklamáció						
10	—	40	—	40	—	40
9. Ünnepi és éjszakai pótdíj						
Posterestante pótdíj, érkezésnél	5	—	—	—	—	—
10. Az összes küldemények a feladáskor bérmentesítendőek, ellenkező esetben térítéként kezelendők. A hiányosan bérmentesítetteket a rendeltetési helyen a hiány kiegészítésével terhelik de minimum	10	—	10	—	10	—
11. Csomagok.						
A feladó megyében 1 kg. súlyig	8	—	—	—	—	—
Minden további kg.	4	—	—	—	—	—
A szomszédos megyékben 1 kg súlyig	8	—	—	—	—	—
Más megyékbe 1 kg súlyig	8	—	—	—	—	—
Kézbesítési díj 5 kg.-ként	5	—	—	—	—	—
Értesítő az érkezésről	4	—	4	—	4	—

13. Értékdíj

csomagoknál és érték-
leveleknél

1000 lelig	—	—	Lei	3.—
2000 " " " "	—	—	"	6.—
3000 " " " "	—	—	"	9.—
4000 " " " "	—	—	"	12.—
5000 " " " "	—	—	"	15.—
minden további 1000				
lei, 10000 lelig	—	—	Lei	3.—
Minden további 1000 Lei 1.—				

14. Utánvételi díj

200 lei-ig	—	—	Lei	1.—
201—500 lei-ig	—	—	"	3.—
501—1000 lei-ig	—	—	"	5.—
1001—30.000 lei-ig	—	—	"	10.—

15. Postautalvány belföldre

Ürlap 3 lei 1000 Lein felül 4 L.	—	—	—	—
5000 lei-ig minden 100 lei	—	—	—	—
v. annak töredéke	—	—	Lei	1.—
5001—10.000 L-ig minden 1000 L.	—	—	—	—
v. tör. L. 5.—, 10—20000-ig	—	—	—	—
1000-ként L. 3.—, 20—30000-ig	—	—	—	—
1000-ként L. 2.—	—	—	—	—
Távirati utalványoknál ezen felül külön díj 40 lei				

16. Házhoz kézbes. díj utalványoknál feladáskor fizet.

1—200-ig	—	—	Lei	1.—
201—1000-ig	—	—	"	3.—
1001—5000-ig	—	—	"	5.—
5001—10.000-ig	—	—	"	10.—
10.000—50.000-ig	—	—	"	20.—

17. Táviró tarifák szódíj:

Belföld	—	—	Lei	2.—
Ujságtávirat	—	—	"	1.—
Dringend a díj háromszorosára				
Ünnepnap pótdíj belf. 5 Lei				
Külföldre küldött táviratok szódíja a svájci frank aránya szerint változik.				

18. Telefon díjtételek

Beszélgetési díjak 3 perc	—	—	—	—
egységként:	—	—	—	—
Helyben	—	—	Lei	5.—
A megye területén	—	—	"	20.—
A szomszédos megyékkel	—	—	"	40.—
A többi megyékkel	—	—	"	60.—
Sürgős beszélgetésekért háromszoros díj szedendő.				

Repülőbélyeg alkalmazása

50 banis keil még a rendes taxán felül a postai levelezőlapokra, nyomtatványokra. - 1 Leu-s bélyeg minden hely és belföldi levélre és képes levelezőlapra. - 2 Lei-s minden bel és külföldi táviratra, minden csomagra. - A bélyeg a távirati úrlapra, illetve a szállító-levélre ragasztandó.

FONCIERA-AGRICOLA
Általános Biztosító Részvénytársaság
BUCUREȘTI—CLUJ

VEZÉRÜGYNÖKSÉG:
ORADEA, STR. ALEXANDRI (volt Teleki-utca) 2.

Alaptőke: 50,000,000 Lei.

Tartalékok: 200,000,000 Lei.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület szerződéses biztosító intézete (új szerződése 1935 január 1-től 10 évre megújítva).

TŰZ, JÉG, ÉLET, BALESET, BETÖRÉS
biztosításokat köt a legolcsóbb díjtételek és a legelőnyösebb feltételek mellett.

Az egyházkerület tisztelt lelkészeinek, tanítóinak és minden tagjának biztosítási kérdésekben készséggel ad utbaigazítást és felvilágosítást az oradeai vezérügynökség: Oradea, str. Alexandri 2.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület

NÉVTÁRA.

Rövidítések: Ae = anyaegyházközség. P = posta. T = táviróhivatal. Vá = vasuti állomás. Lp = lelkipásztor. Slp = segédlelkész. Hlp. = helyettes lelkész. Dklp. = diakónus-lelkész. Fög. = főgondnok. Em. képv. = egyházmegyei képviselő. Lsz = lélekszám. Tksz = tankötelesek száma. Tansz. = tanulók száma. M. ny. = magyar tannyelvű. N. ny. = német tannyelvű. R. ny. = román tannyelvű. Kt. = kántortanító. Te. = tórszegyház. Le. = leányegyház. Fe. = fiókegyház. Szórv. = szórvány egyház.

A) Egyházkerületi tisztviselők:

Püspökök: Sulyok István, lelkész [Oradea, Str. Petru Maior 1.].

Főgondnok: Dr Thúry Kálmán ügyvéd, [Oradea, str. Delavrancea 1.]

Lelkészi főjegyző: Csernák Béla, lelkész [Oradea, Parcul Eminescu 32].

Lelkészi aljegyző: Választásalatt

Világi főjegyző: dr Soos István ügyvéd [Oradea].

Világi aljegyző: Dr Olosz Lajos ügyvéd [Chişineu—Kisjenő, Aradm]

Egyházkerületi ügyész: Dr Harcsár Géza, ügyvéd [Satu-Mare].

Egyházkerületi tanácsbírák:
Lelkésziek: Boros Jenő, Debreczeni István [Sátmar—Szatmár], Papp József [Máramarossziget], Két hely üres.

Világiak: Dr Ajtai Nagy Gábor [Baia Mare—Nagybánya], Bónis Elemér földbirtokos [Cubulcut—Érköbölkut], dr Kölcsey Ferenc ügyvéd [Domăneşti—Domahida], dr Kotzó Jenő ügyvéd, földbirtokos [Cadea-Kágya], dr Újfalusi Sándor ügyvéd, [Aleşd—Élesd.]

B) Egyházkerületi képviselők:

Középiskolák részéről: Ligeti Imre főgimn. igazgató [Satmár], Bakcsyné Korbuly Irén leánygimnáziumi igazgatónő [Szatmár], Martininé Scheint Lujza felsőkereskedelmi leányisk. igazgatónő [Satmár], Karácsonyiné Gálbory Erzsébet leánynevelő-intézeti igazgatónő [Oradea.]

Elemi iskolák részéről: Bartha István tanító [Börvely], Csóka Lajos tanító [Târgusor.] Két hely üres.

C) Püspöki hivatal tisztviselői:

Egyházkerületi titkár: Dr Szemethy Géza lelkész, [lakik Oradea, Str. Rimánóczy 12. II. em.]

Egyházkerületi tanügyi előadóhelyettes: Kursinszky Kálmán, [Oradea, Str. Nic. Zigre 31.]

Egyházkerületi pénztáros: Kovács József (Oradea, Str. Iosif Vulcan 14.)

Egyházkerületi számvevő-ellenőr: Vargha László [Oradea—Str. Petru Maior 1.]

Egyházker. belmissziói titkár: Kiss Bertalan lelkész, [lakik Oradea, strada Dimitrie Cantemir—Beoşthy. Ödön-utca 42/a.]

Irodaitisztviselők: Gaál László,
Végh Irén, Kiss János.

D) Bizottságok:

1. Belmissziói bizottság tagjai: Elnök: Sulyok István püspök, helyettese: Csernák Béla e. ker. főjegyző. előadó: Debreczeni István, Boros Jenő, Papp József tanácsbírók, dr Nagy Sándor, Pappszász Lajos és az e.-megyék belmissziói kiküldöttei.

2. Iratterjesztési bizottság: Csernák Béla főjegyző elnök, Kursinszky Kálmán előadó, Papp József egyházker. tanácsbírók, Arday Aladár egyházker. főjegyző, Peleskey Sándor, Debreczeni István.

3. Közalapí bizottság tagjai: Sulyok István püspök elnök, dr Thúry Kálmán egyházker. főgondnok, Csernák Béla egyházker. főjegyző, Arday Aladár, Vaday Béla esperesek, Pappszász Lajos, dr Nagy Sándor e. m. gondnok, Vargha László egyházker. számvevő-ellenőr, Kovács József e.-ker. pénztáros.

4. Nyugdíjintézeti végrehajtó bizottság. Elnökség: Sulyok István püspök, dr Thúry Kálmán egyházker. főgondnok, tagok: Csernák Béla főjegyző, dr Soós István e. ker. főjegyző, dr Harcsár Géza e.-ker. ügyész, Végh József esperes, Kursinszky Kálmán egyházker. tanügyi előadó, Csathó Jenőné, tanítónő, Kovács József egyházker. pénztárnok, Vargha László számvevőellenőr és az egyházmegyék küldöttei.

5. Pénzügyi-bizottság: Sulyok István püspök elnök, dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok, Csernák Béla egyházker. főjegyző, Végh József, Vadai Béla esperesek, dr Harcsár Géza e.-k. ügyész, dr Soos István e.-k. vil. főjegyző, Kovács József e.-k. pénztáros, Vargha László e.-k. számvevő-ellenőr.

6. Segélyosztó-bizottság tagjai: Sulyok István püspök elnök, dr Thúry Kálmán egyházker. főgondnok, Csernák Béla ek. főj., Végh József, esperes, dr Harcsár Géza e.-ker. ügyész, Kursinszky Kálmán egyházker. tanügyi előadó, Kovács József egyházkerületi pénztárnok.

7. Szociális bizottság: Sulyok István püspök elnök, dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok, Csernák Béla egyházker. főjegyző, Debreczeni István egyházker. tanácsbíró, Pappszász Lajos egyházmegyei gondnok, Papp József e.-ker. bíró.

8. Tanügyi-bizottságok:

A) Népiskolai szakosztály: Sulyok István püspök elnök, Végh József, dr Nagy Sándor, Debreczeni István, Tegledi József, Pappszász Lajos, Papp József, Papp Margit, Ottmayer Gyula, Bartha István, Czeglédy Sándor, Fráter Emil, Gönczy Sándor, Kursinszky Kálmán egyházkerületi tanügyi előadó.

B) Középiskolai szakosztály: Sulyok István püspök elnök, Arday Aladár esperes, dr Thúry Kálmán ek. főgondnok, Végh József esperes, és az iskolák igazgatótanácsainak elnökei: Boros Jenő, Csernák Béla és a tanárkarok képviselői: Ligeti Imre, Bakcsyné Korbuly Irén, Martininé Scheint Lujza, Karácsonyiné Gálbery Erzsébet.

9. Tankönyvkiadó-bizottság: Sulyok István püspök elnök, dr Thúry Kálmán egyházker. főgondnok, Csernák Béla egyházker. főjegyző, Kilin Sándor tanító Erdőhegy, dr Harcsár Géza egyházker. ügyész, Kovács József ek. pénztáros, Kursinszky Kálmán egyházker. tanügyi előadó.

10. Vallástani pótképesítő bizottságok:

a) Oradea: Csernák Béla elnök, Kiss Károly lelkész Oradea, Juhász Károly énekvezér Oradea.

b) Sätmáron: Boros Jenő elnök, Debreczeni István lelkész Sätmár, Csescsedy Károly énekvezér.

E) Egyetemes (konventi) Főbiróság tagjai Királyhágómellékéről:

Rendes tagok: Sulyok István püspök, dr Thúry Kálmán egyházkerületi főgondnok, Végh József érmelléki esperes [Valea lui Mihai—Érmihályfalva], dr Ajtai Nagy Gábor e. ker. tanácsbíró [Baia-Mare Nagybánya]. Póttagok: Boros Jenő egyh. kerületi tanácsbíró [Sätmar]. Vadai Béla bihori esperes [Alesd—Élesd]. — Pappszász Lajos érmelléki egyházmegyei

gondnok [Ciocai—Csokaly], Telegdi József bihori egyházmegyei gondnok Tileagd—Me: ötelegd].

F) A romániai magyar református egyház zsinatának tagjai a királyhágómeliékről:

Hivatalból tagok: Sulyok István püspök, dr Thury Kálmán egyházker. főgondnok.

Rendes tagok: lelkésziek: Csernák Béla, Széll György, Végh József, Vadai Béla, két helybetöltés alatt, világiak: dr Harcsár Géza, dr Nagy Sándor, Telegdi József, Pappszász Lajos, dr Böszörményi Emil, dr Ajtai Nagy Gábor.

Póttagok, lelkésziek: Papp József, Debreczeni István, Nemes Elemér, Sárközy Lajos, dr Szabolcska László, — *világiak:* dr Czeglédy Miklós, Szabó Zoltán, Bónis Elemér, dr Gulácsy Sándor, dr Kölcsey Ferenc, dr Soós István.

Tanári rendes tag: Ligeti Imre.

Tanári póttag: Bagothay Sámuel.

Tanítói rendes tag: Bartha István.

Tanítói póttag: Tóth Zsigmond [Vasile Mihai].

I.

Bánsági egyházmegye.

a) Tisztviselők.

1. **Esperes:** dr Szabolcska László [Timișoara]. **Gondnok:** Bálint Miklós vasgyári vezérigazg. [Resica]. **Lelkeszi főjegyző:** Keresztes József [Reșița]. **Világi főjegyző:** Vargha Mór [Csávos]. **Lelkeszi aljegyző:** Torday János [Caransebes]. **Világi aljegyző:** Tóth Benjamin (Temesvár). **Pénztáros:** betöltetlen. **Számvevő:** Streleczyk Sándor [Klopódia]. **Em. ügyész:** Szeles Gyula [Lugoj]. **Belmissziói előadó:** Nemes Elemér [Igazfalva]. **Tanügyi előadó:** Tőkés Gyula (Bunyaszekszárd). **Műszaki előadó:** Székely László [Timișoara]. **Nyugdíjintézeti előadó:** dr Szabolcska László.

2. **Em. tanácsbírák** Nemes Elemér, Bagogh Gyula, Szondy Géza, Sztreleczyk Sándor lelkésziek, Varga Lajos, dr Szath-

mári Lajos, Corray Ármin és Szeles Gyula dr világiak.

3. **Egyhker. képviselők.** Lelkeszi: Keresztes József, világi: dr Szathmáry Lajos.

4. **Em. közgy. tanítóképviselek** Id. Zöld Zoltán [Végvár], Juhász Gyula [Kispereg].

b) Egyházközségek.

1. **Mănăstur — Bégamonostor** ae. Szörény m., p. táv. Bujor, vá. Mănăstur. Tóth Áron lp. lsz. 248, tksz. 38, r. ny. áll. isk. 38. F. e. Kisszécsény. lsz. 105, Facsád lsz. 70, tksz. 12, r. ny. áll. isk. 12.

2. **Bunea mică — Bunyaszekszárd** ae. j. Severin, p. Birchis—Marosberkes, v. á. Sávárşin—Soborsin, lp. Tőkés Gyula lév. lelk., áll. tanító neve Beke Ferenc, lsz. 193, tksz. 44, m. ny. áll. isk. 36.

3. **Bodo—Bodófalva** ae. j. Severin m., pt vá Balint, lp. Szöllősi Imre, kt. és áll. t. Arkossy Sándor, lsz. 1044, tksz. 195, m. ny. áll. isk. 177. **Társegyh.** Balint—Bálicz, lsz. 281, tksz. 55, m. ny. áll. isk. 55. — Szórv. lsz.: 60, tksz. 3, r. ny. áll. isk. 3. — Fe. Targovest—Vásáros lsz. 285, tksz. 40, m. ny. áll. isk. 1 r. ny. áll. isk. 37.

4. **Csávos—Ciavoş** ae. Timiş—Torontálmegye, pt helyb., vá. Cruceşti—Torontal, lp. Imre Árpád, t. Antal Margit, lsz. 69, tksz. 9, ref. isk. 9.

5. **Sfta Elena—Dunaszentilona** ae. Timiş m., p. Moldova veche. **Hajóállomás** Moldova veche, vá Básiás, dklp. Kostál János. **Előkönyörgő** Kyska Péter. **Felügyelő** lp. Streleczyk Sándor klopodiai l., lsz. 350, tksz. 60, r. ny. áll. isk. 60.

6. **Dumbrava — Igazfalva** ae. Severin—Szörény megye, pt. Focsád—Făget, vá. Rachita, lp. Nemes Elemér, orgonista Lichtenstein Leonie, lsz. 1158, tksz. 183, ref. közép isk. 1, m. ny. áll. isk. 183.

7. **Caransebeş — Karansebes** ae. Szörény megye, pt. vá. helyben, lp. Torday János lév. lelk., orgonista Simon Hilda lsz. 308, tksz. 29 r. ny. áll.

isk. 29. — Fe. Orşova—Orsova, lsz. 168, tksz. 11, r. ny. áll. isk. 10. Szórványok: 24 község, lsz. 276. A missziói körlelkészség össz. lsz.: 702.

8. Pergul mic—Kispereg ae. Aradmegye, pt helyben, vá, Pecica—Pécska, lp. Szondy Géza, slp. Kiss Géza, kt. Lengyel Jenő, ig. Juhász Gyula, Baky Magdolna, lsz. 1364, tksz. 237, ref. isk. 194, Leányegyház Peregul mare—N.pereg, t. Dusek Frigyes r ny. áll. isk. lsz. 231, tksz. 27, ref. isk. 24.

9. Clopodia—Klopódia ae. Timis—Temes megye, pt. vá. helyben, lp. Streleczy Sándor, lsz. 151, tksz. 30, r. ny. áll. isk. 30.

10. Fizeş — Krassófüzes, ae. Caraş—Krassó m. pt., lp. Jancsó Vilmos lév. lelke., lsz. 94, tksz. 9, r. ny. áll. isk. 9. Fiók e.: Oravica, lsz. 92, lp. Buthi Sándor
11. Lipova—Radna—Lippa Radna ae. Temes—Torontál m. pt. Lipova—Lippa, vá Radnán és Lipován, lp. Elekes Gyula lsz. 315, tksz. 24, r ny áll isk 18, más fel magy. isk 6.

12. Lugoj—Lugos ae. Severin—Szörény m. pt. vá. Lugoj—Lugos, lp. Nemes Elemér, Soós Lajos lévitali, Kicsi József ig.-t, Soós Lajos t, lsz. 1333, tksz. 152, m. ny. áll. isk. 37, r. ny. áll. isk. 12, más fel isk 2, ref isk 101.

13. Nädlac—Nagylak ae. Aradm. pt. Nädlac, vá Pecica, lp. Hegyi Károly, lsz. 136, tksz. 14, r ny áll isk 4, m ny áll isk —, más fel. isk 12. Fe. Pecica—Pécska t —, lsz. 137, tksz. 11, m. ny. áll. isk 10.

14. Resiţa — Resicabánya ae. Caraşmegye—Krassó, pt. vá helyben, lp. Keresztes József, t. Koós Zoltán, kt. óvónő Szigeti Janka, lsz. 468, tksz. 59, ref. isk. 38, r ny áll isk 7. Beiskolázatlan 3, tanonc 4, középisk. jár 7, ref. óvodába 40, ref. 18, r. kath. 22. — Fie. Bocşa—Bok-sánbánya montana, lsz. 105, tan sz. 16, r ny áll isk 16.

15. Ţipari — Szapáryfalva ae. Severin—Szörény m. pt. Costei, vá helyben, lp. Várady Attila, kh. Kiss János, lsz. 1235, tksz. 156, m ny áll isk 156.

16. Semlac — Szemlak ae. Arad megye, pt helyben vá Pecica—Pécska, lp. Balogh Gyula, t. König András, lsz. 482, tksz. 49, ref isk 48, r ny áll isk 1.

17. Sculia—Szigetfalu ae. Temes m. pt helyb. v. Gatoia, lp. Elekes Gyula t, Ugrai Viktor, lsz. 330, tksz. 4, ref isk. j 41. Fe. Gatoia—Gátalja lsz. sk 101, tksz. 15, m ny áll isk j 15.

18. Timişoara — Temesvár ae. Temesmegye, pt vá helyben, lp. dr. Szabolcska László, slp. Elekes Gyula, Ajtay Gábor, lsz. 3500, tksz. 400, m ny áll isk 352, más fel. isk 94, r ny áll isk 54.

19. Ujkissoda—

20. Moşniţa nouă—Ujmosnicza ae. Temes m. pt. vá. Ursueni—Medvés, lp. ifj. Bokor Sándor, hk.: Muszták Imre kt, Régenhold Mária tanítónő, lsz. 787, tksz. 108, m. ny. áll. isk. 108 — Le. Ur-seni—Ciarda-Roşie—Medvés—Vöröscsárda lsz. 224, tksz. 43, m ny áll isk 43.

21. Uisenteş—Ujszentes ae. Temes m. pt helyben, vá Timisoara, lp. Hamar György, kt. Varga Imre áll tan., lsz. 700, hl. Fekete Rezső tksz. 79, m ny. áll isk 79.

22. Vălcăni—Valkány ae. Timiş-Torontál m., pt. vá Vălcăni, lp. Kuhn Zoltán, t —, lsz. 200, tksz. 12, ref. isk. 12. — Fe.: Sânicolaul Mare,—Nagyszentmiklós lsz. 120, tksz. 5, m ny áll isk 2, r ny áll isk 1. más fel 2.

23. Tormac—Végvár ae. Timis-megye, pt. vá helyben, lp. Orth Imre, t. Zöld Zoltán, Zöld Mihály, Nagy Árpád, Kádár Károly, Korsós Péter, r. sz. 2114, tksz. 316, tan sz. ref. isk. 314, r ny áll isk. 2, Szórvány: Buziaş lksz. 76

II.

Bihari egyházmegye.

a) Tisztviselők.

1. Esperes Vadai Béla lelkész [Alesd], gondnok Telegdi József [Tieleagd], lelkészi főjegyző Kádár Miklós [Uileac], világi főjegyző Vargha László bankig. [Oradea], — lelkészi jegyző Bagoly Bertalan [Bors], világi jegyző Papp Lajos [Oradea], számvevő Danka

József [Fughiu], em. pénztáros Fodor József [Osorheiu], em. ügyész Czeglédy Miklós dr [Oradea], nyugdíjintézeti elnök Könyves János [B.-sântion] Belmissziói előadó: dr Szabó Lajos.

2. Em. tanácsbírák lelkészi részről Kiss Károly, Könyves János, Biró Ferenc, Szücs László, Balajthy Jenő, világi részről: Udvarhelyi Béla, Sarkady Sándor dr, Jégh Károly, Ujfalussy Sándor dr, Bartos Adorján, dr Soós István.

3. Egyhker. képviselők lelkészi részről Balajthy Jenő, Tarnóczi Lajos, világi részről: dr Sarkady Sándor, Udvarhelyi Béla.

4. Em. közgyűlési tanítóképviselek Sándor Lajos, Czeglédy Sándor, Herczegh Kálmán, Papp Margit.

b) Egyházközségek.

1. Biharea—Bihar ae, Bihor m, pt vá Biharea, lp Tarnóczi Lajos, t Movik Gyula, Szikszay Erzsébet és Varga Etelka lsz 1832, tksz 210, ref isk 170, r ny áll isk 4.

2. Episcopia Bihor—Biharpüspöki ae, Bihormegye, pt vá Episcopia, lp Balajthy Jenő, t Herczegh Kálmán org. k. ig, tan. Albisy Erzsébet, Bagits Lajos, Bódis Ágnes, lsz 3258, tksz 470, ref isk 217, r ny áll isk 74.

3. Sântion—Biharszentjános ae, Bihormegye, pt vá Biharpüspöki—Episcopia, lp Könyves János, t Kalas Sándor, Könyvesné Mester Erzsébet, lsz 1236, tksz 111, ref isk 95, r ny áll isk 12.

4. Borş—Bors ae, Bihormegye pt vá Episcopia—Biharpüspöki, lp Bagoly Bertalan, kt Mogyorós Emma lsz 921, tksz 113, ref isk 80, r ny áll isk 33.

5. Alesd—Élesd ae, Biharm, pt vá helyb, lp Vadai Béla, slp, Facsar Gyula, lsz 1150, tksz 175, r ny áll isk 175.

6. Fughiu—Fugyi ae, Bihormegye, pt vá Osorheiu,—Fugyvásárhely lp Danka József, kt Borsos József, lsz 574, tksz 60 m ny áll isk 57, r ny áll isk 3.

7. Osorheiu—Fugyvásárhely ae, Bihorm, pt vá helyt. lp Fodor József, lsz 1080, tksz 152, m ny. áll isk 116, r ny áll isk 35.

8. Cetariu—Hegyközcsatár ae, Bihormegye, pt Episcopia, vá Oradea, lp Szücs László, t Nagy Géza kt, Mészárosné Kolozsváry Berta, lsz 1049, tksz 167, ref isk 91, r ny áll isk 44, más fel. isk. 3.

9. Căuaceu—Hegyközkovácsi ae, Bihorm, pt vá Biharia—Bihar, lp Bódogh János, t Varga Ferenc kt, Barlabás Ida, lsz 605, tksz 86, ref isk 73, r ny áll isk 13.

10. Paleu—Hegyközpálvi ae, Bihormegye, p Episcopia, vá Oradea—Nagyvárad, lp Kovács Antal, kt Mátyássy István, lsz 682, tksz 82, ref isk j 69.

11. Săldăbagiu de Munte—Hegyközszáldobágy ae, Bihormegye, pt Bihorpüspöki, vá Oradea, lp Székács Géza, h Mihályi Sára, lsz 700, tksz 83, ref isk 58, r ny áll isk 25.

12. Hegyközüjlak—Uileacul de Munte ae, Bihormegye, pt Episcopia Bihor, vá Oradea, lp Szentimrey Dániel, pt Nagy Sándor, Székely Irma, lsz 893, tksz 139, tan sz ref isk 77, r ny áll isk 39.

13. Hodiş—Jákóhodos ae, Bihormegye, pt Salárd, vá Tamaseu—Paptamási, lp Sámgy Gusztáv, t Jancsó Aladár áll tanító, lsz 1029, tksz 136, m ny áll isk 136.

14. Santăulmic—Kisszántó ae, Bihar m, pt vá Episcopia-Bihor—Biharpüspöki, lp Farkas János, kt Masztits János lsz 565, tksz 65, ref isk 45, r ny áll isk 23.

15. Ineu—Köröskisjenő ae, Bihar m, pt Tileagd, vá Săcădat, lp Székely Ernő, lsz 594, tksz 67, r ny áll isk 67.

16. Tileagd—Mezőtelegd ae, Bihormegye, pt vá Tileagd,—Mezőtelegd lp, Sass Kálmán, t Csósz Ferenc, lsz 1437, tksz. 212, ref isk 60, r ny áll isk 152.

17. Telechiu—Mezőtelki ae, Bihorm, pt Urvind—Örvénd, vá Telki, lp

Nyeste István, a tanítók államiak, énekvezér Boczor Lajos áll. ig. tan. Isz 561, isk állami, tksz 66, r ny áll isk 66.

18. Cauciul nou—Nagykakucs, ae, Bihorm, pt Alesd, vá Rév—Butan, lp Gyökössy József, Isz 289, tsz 42, r ny áll isk 42.

19. Santaulmare—Nagyszántó ae, Bihor m, pt vá Episcopia-Biharpüspöki, lp Tunyogi János, kt Czeglédy Sándor, Isz 508, tksz 69, ref isk 52, r ny áll isk 15.

20. Oradea—Nagyvárada ae, Bihor m, pt vá helyben, lp Sulyok István, Csernák Béla Kiss Károly, dr Szabó Lajos, vall tan lelk, Varga Gedeon, slp Molnár Károly, Szabó Pál, Nagy István, András Gusztáv, Szennyessy József, k Juhász Károly, Vásárhelyi Sándor, kt Bancsik János, t. Csathóné Tóth Mária, Homolya Etelka, Papp Margit, dr Szabó Lajosné, Matkó Mária, Lázárné Juhász Karolina, Tatár Ilona, Tatar Erzsébet, Kelemen Etelka, Incze Ilona, Ujváry Eszter, Isz 18300, tksz 1700, ref isk 680, m ny áll isk 671, r ny áll isk 114 más fel isk 114.

21. Niued—Nyüved ae, Bihar m, pt helyben, vá Tamaseu—Paptamási, lp Bódi Mihály, t Nagy Ilona, — Isz. 366, tksz 43 ref isk 37, m ny áll isk 6 — Le: Moşie-Chiughiu—Kügy-pusztá, t Tóth Margit, Isz, 175, tksz 37, ref, isk 39.

22. Urvind—Örvénd ae, Bihor m, pt vá Telegd, lp Biró Ferenc, kt Bogáti Mihály, Tóth Anna ideigl. tanítónő, Isz 716, tksz 120, ref isk jár 120.

23. Tamaşeu — Paptamási ae. Bihor m, pt vá Tamaseu—Paptamási, lp Kovács Sándor, t Sillye Kálmán, Kálmán Etelka, Isz 955, tksz 127, ref isk 88, m ny áll isk 48.

24. Parhida — Pelbärthida ae, Bihor m, pt Niued—Nyüved, vá Paptamási—Tamaşeu, lp Holkó József, t Kiss Erzsébet, Isz 377, tksz 78, ref isk 71, r ny áll isk 2.

25. Poşolaca—Pósalakae ae, Bihar megye, pt vá Tileagd—Telegd, lp Versényi Sándor, kt Versenyiné Bernáth Erzsébet, Isz 500, tksz 60, ref isk 60.

26. Uilacul de Criş—Pusztajlak ae, Bihor m, pt vá Tileagd, lp kt Sándor Lajos, Isz 622, tksz 90, ref, isk 90.

27. Vadul lui Carol al II-lea—Rév ae, Bihormegye, pt vá Vadu Crişului lp Kulcsár Andor, Isz 720, tksz 78, m ny áll isk 61, r ny áll isk 9.

28. Sistereea—Siter ae, Bihor m, pt Sälard, vá Bihor, lp Barcsa Mihály, t Sipos Pál, Zagyva Rozalia, Isz 1127, tksz 110, ref isk 110.

29. Sälard—Szalárd, ae, Bihar m, pt Salárd—Szalárd, vá Bihar, lp dr Gyenge János, kt Juhos Lajos, Isz 1604, tksz 260, m ny áll isk 260.

30. Leş—Váradless ae, Bihar m, pt vá Leş—Váradless, lp Hodor István, Isz 117, tksz 15, r ny áll isk 15. Szórv.: Pósa, Sályi, Nagyürögd, Kisürögd, Cseffa, Inánd, Nyárszeg, Székelytelek, Román-szentmihály, Apáti, Bojt, Gyapju, Bikács, Isz 502, tksz 14, m ny áll isk 9, r ny áll isk 5.

III.

Érmelléki egyházmegye.

a) Tisztviselők.

1. Esperes Végh József lelkész [Valealui Mihai]. Gondnok Pappszász Lajos [Ciocai—Csokaly]. Lelkészi főjegyző Orosz Lajos [Cheşereu]. Világi főjegyző Farkas Loránd. Lelkészi aljegyző Egei István [Roşiori]. Világi aljegyző: Gönczi Sándor [Săcueni]. Számvevő Boruzs Lajos [Abram]. Pénztáros Takács Zsigmond [Galospetreu]. Em. ügyész: üresedésben. Tanügyi előadó Varga Béla [Cubulcut]. Nyugdíjintézeti előadó Takács Zsigmond [G. Petreu]. Betmissziói előadó Debreczeni László [Abram]. Könyvtárnok Fias Kálmán [Diosig]. Levéltárnok Szatmári Károly [Simian].

2. Em. tanácsbírák lelkészi részről Takács Zsigmond, Kalmár István, Hegedüs Albert, Jakab József, Szabó Zoltán, világi részről: dr Gulácsy Sándor, Bonis Elemér, Kozma Lajos, dr Kotzó Jenő, Kiss Lajos.

3. Egyhker. képviselők lelkészi részről Kalmár István, Szabó Zoltán, lelkész, világi részről: dr Gulácsy Sándor, Kozma Lajos.

4. Egyhm. közgyűlési tanítóképviselek: Kocsis József, Kántor Péter, Szánthó Béla, Tóth Zsigmond.

b) Egyházközsegek.

1. Albiş—Albis ae, Bihormegye, pt Albis, vá Bolcaş, lp Saja Sándor, kt Kemecsei György, t Tompa Róza, lsz 1034, tksz 169, ref isk 124, r ny áll isk 45.

2. Cristur—Apátkeresztur ae, Bihorm, pt Petreu, vá Bolcaş, lp Csuka Ferenc, t Nagy Lajos áll tanító, lsz 244, tksz 47, r ny áll isk 47.

3. Târguşor—Asszonyvására ae, Bihormegye, pt vá helyben, lp Bakos József, t Csóka Lajos, Csókáné Tamó Anna, lsz 798, tksz 114, ref isk 106, r ny áll isk 8.

4. Baić—Bályok [Baić] ae, Bihorm, pt vá helyben, lp Kalmár István, kt Elekes Károly, t Mahulik Julia, lsz 1159, tksz 97, ref isk 188, r ny isk 8, Szórv.: Kozmaalmás—Almaş, Soldobaghiu—Szoldobágy.

5. Suplacul de Barcau—Berettyószéplak ae, Bihormegye, pt vá helyben, lp Donáth László, kt Kocsis József, t Ebergényi Irén, lsz 1206, tksz 120, ref isk 115, r ny áll isk 5.

6. Diosig în Bihor—Bihardiószeg ae, Bihormegye, pt vá helyben, lp Fias Kálmán, slp —, kt Asók István, t Szántó Béla kt, t Bod Ferenc, Nagy Piroska, lsz 3854, tksz 450, ref isk 320, r ny isk 52. — Szórvány Jankafalva—lanca, lsz 280.

7. Roşiori—Biharfélegyháza ae, Bihormegye, pt helyben, vá Gyapoly—Deapoi, lp Egei István, t Váry Margit, Horváth Géza, lsz 1059, tksz 86, ref isk 82.

8. Vaida—Biharvajda ae, Bihormegye, pt Roşiori—Biharfélegyház, vá Deapoi—Gyapoly, lp Szűcs István, kt Hőgye Sándor, lsz 627, tksz 94, ref isk 50, m ny áll isk 44.

9. Ciocaia—Csokaly ae, Bihar m, pt helyben, vá Cadea—Kágya, lp Borbély Sándor, kt , lsz 826, tksz 133, ref isk 60, r ny áll isk 54.

10. Abram—Érábrány ae, Bihorm, pt vá helyben, lp Debreczeni László, kt K. Lukács Lajos, lsz 359, tksz 70, m ny áll isk 70. [Szórvány: Berettyókohásy—Cohon, lsz 511, tksz 26, r. ny. áll. isk. 16.]

11. Adoni—Éradony ae, Sălaj m, pt helyben, vá Valea lui Mihai, lp Laczák Dezső, kt Vén István, gondnok Szodorai János, lsz 410 tksz 87, ref isk 76. La Şilindru—Érselind, lsz 120, tksz 5, m ny áll isk 5.

12. Buduslau—Érbogyoszló ae, Bihormegye, pt Albis, vá Bolcaş—Apátkeresztur, lp Jakab József, kt Kovács Ferenc, t Silye Gyula, lsz 1022, tksz 138, ref isk 110, r ny isk 28.

13. Cheşereu—Érkeseerü Sălajmegye, vá Valea lui Mihai, lp Orosz Lajos, t Virág Sándor, Porsztner Mária, lsz 1265, tksz 209, ref isk 111, r ny áll isk 97, más fel isk 1.

14. Cubulcut—Érköbölkut ae, Bihar m, pt vá Säcueni—Székelyhid, lp Varga Béla, kt Erdélyi József, Szentés Béla, lsz 1279, tksz 215, ref isk 150, r ny áll isk 45.

15. Valea lui Mihai—Érmihályfalva ae, Sălaj m, pt vá helyben, lp Végh József esperes, slp Kovács József, kt Tóth Zsigmond, t Pálffy Irén, Kassay Ida, Pálffy Gizella, lsz 3776, tksz 560, ref isk 234, r ny áll isk 326. Szórványokha: lsz 488.

16. Olasig—Érolaszi ae, Bihormegye, pt vá Säcueni—Székelyhid, lp Dajka István, kt Csóka Barna, lsz 638, tksz 158, ref isk 70, r ny áll isk 18, m ny áll isk 61.

17. Simian—Érsemjén ae, Sălaj megye, pt vá helyben, lp Szatmári Károly, t Ádám Lajos, Takács Ilona, lsz 1224, tksz 235, ref isk 120, r ny áll isk 70, más fel isk 6.

18. Tarcea—Értarcsa ae, Sălaj m, pt vá Valea lui Mihai—Érmihályfalva,

ip Molnár József, t Péter Béláné, Isz 478, tkszk 51, ref isk jár 41, r ny áll isk 10.

19. Galospetreu — Gálospetri ae, Sălaj m, pt helyben, vá Érmihályfalva, ip Kádár Miklós, t Kádár Antal, Isz 752, tkszk 105, ref isk 70, r ny áll isk 35. Le Vaşad—Érvasad, Isz 37, tkszk 5.

20. Sântimreu—Hegyközszent-Imre ae, Bihormegye, pt Sălard vá Diosíg, ip Ludmann Lajos, kt Tóth Miklós, Tóth Béla, Isz 1247, tkszk 190, ref isk 69, m ny áll isk 121.

21. Sânnicolaul de Munte — Hegyközszentmiklós, ae, Bihorm. pt helyben, vá Säcueni—Székelyhid, ip Silye Gábor, t Pintér Juliánna, Mahulik Mária, Isz 1031, tkszk 142, ref isk 108, r ny áll isk 34.

22. Cadea—Kágya ae, Bihormegye, pt vá helyben, ip Dibáczy József, kt Kenyeres Margit, Isz 769, tkszk 117, ref isk 51, r ny áll isk 66.

23. Cherechiu—Kiskereki ae, Bihor m, pt vá Kiskereki, ip Boruzs Lajos kt Steinmetz Imre, Sarkady Iona, Isz 931, tkszk 140, ref isk 57, r ny áll isk 83.

24. Cheţ—Magyarkéc ae, Bihor m, pt vá Märghitä, ip Kulcsár Dezső, kt Szentpétery János, Isz 511, tkszk 76, ref isk 64, r ny áll isk 12.

25. Märghita—Margitta ae, Bihormegye, pt vá helyben, ip Szendrey Dénes, t Kántor Péter ny, kt, Kántor Péterné, t Matta Ferencné, Isz 2025, tkszk 245, ref isk 159, r ny áll isk 86. — Fe Chiribiş—Bisztraterebes, Isz 35,

26. Mişca—Micske ae, Bihormegye, pt helyben, vá Abramuş, ip Füzessy Géza, kt Tökés Erzsébet, Isz 1011, tkszk 134, ref isk 57, r ny áll isk 77.

27. Otomani—Ottomány ae, Sălaj m, pt helyben, vá Valea lui Mihai, ip Cs. Nagy Dániel, t Kósa Karoly, Kovács Karolina, Isz 810, tkszk 132, ref isk. 109 r ny áll isk 28.

28. Pişcolt—Piskolt ae, Sălaj m, pt helyben, vá Resigheä, ip Szabó Lajos, kt Erdey Iona, t Sziky Irma, Isz 899, tkszk 112, ref isk 112.

29. Pociuşa de Barcău—Poklostelek, ae, Bihor m, pt helyben, vá Abramuş, ip Kiss Sándor, slp. Szücs Jánost László Ferenc, Mayr Mária, Isz 453, tkszk 55, r ny áll isk 50.

30. Sălacea—Szalacs, ae, Sălaj megye, pt helyben, vá Valea lui Mihai, ip Hegedüs Albert, t Benke Pál, Jakab Lajos, Keszy Iona, Fazekas Margit, Isz 1864, tkszk 290, ref isk 255, r ny áll isk 35.

31. Säcueni — Székelyhid ae, Bihor m, pt vá helyben, ip Szabó Zoltán, t Szabó Lajos, Polgáry Vilma, Péter Béla, Szabó Ionka Isz 3041, tkszk 308, ref isk 220, r ny áll isk 88.

32. Szentjobb—Sâniob ae, Bihormegye, pt helyben, vá Säcueni vágy Diosíg, ip Sallay Lajos, kt Várad Ferenc, Isz 299, tkszk 47, ref isk 39, m ny áll isk 8.

33. Täuteu—Tóti ae, Bihormegye, pt helyben, vá Chiribiş—Bisztraterebes, Marghita, ip Kovács Lajos, t Adorján Mihály, Orbán Lajosné, Petri Pireska, Isz 1183, tkszk 180, ref isk 120, r ny áll 60.

34. Abramuş — Vedresábrány ae, Bihormegye, pt Petreu—Monospetri, vá helyben, ip Barcsa Sándor, Isz 217, tkszk 17, r ny áll isk 17. — Le: Petreu-Monospetri, t Katona Jenő, Isz 151, tkszk 24, ref isk 24.

IV.

Nagybányai egyházmegye

a) Tisztviselők:

1. Elnökség: Széll György esperes lelkész, Orasul nou, — Egyházmegyei gondnok: dr Böszörményi Emil, Salmár és Nagykolcs. Jegyzők: Oláh Sándor főjegyző, lelk. (Baia-mare), dr dr Mártha József főjegyző, ügyvéd (Baia-mare), Visky Ferenc jegyző, lelkész (Agris), Tereh Géza tanár aljegyző, (Salmár). Ügyész: dr Harcsár Géza ügyvéd (Salmár). Pénztárnok: Gacsályi Zsigmond lelkész (Kiskolcs). Levéltárnok: Oláh Sándor (Baia-mare). Könyvtárnok: Kolozs Vince lelkész (Vámfalu).

2. Em. tanácsbírák lelkészi részről: Magoss Ferenc (Mikola), Boros Jenő (Sálmár) Gy. Kovács József (Ombód), Peleskey Sándor (Sátmárhegy), Bogdán Lajos (Pettyén) és Sárközi Lajos (Sátmár-németi). Világi részről: dr Nagy Sándor ügyvéd (a nagykarolyi egyházm. gondnoka), dr Helmeucz József, földbirtokos (Pettyén), dr Farkas Antal ügyvéd (Sátmár), Simó Lajos földbirtokos (Halmi), Nagy Béla földbirtokos (Lázári), dr Jakó Endre, volt szolgabíró (Mediesul auril).

3. Egyházker. képviselők lelkészi részről: Oláh Sándor, Sárközy Lajos, Peleskey Sándor. Világi részről: dr Helmeucz József, Tabajdy György, Nagy Béla.

4. Em. közgyűlési tanítóképviselők: Kádár Károly, Szőke József.

b) Egyházközségek:

1. Adrian—Adorján ae, Sátmármegye, pt vá Livada—Sárköz, lp dr Koronka Pál, t Magoss Juliánna, lsz 377, tksz 76, ref isk 76.

2. Amaji—Amacz ae, Sátmármegye, pt Sátmár—Sátmár, vá Amacz, lp Siető Pál, kt Horváthné Petyke Erzsébet, lsz 348, tksz 48, ref isk 48.

3. Apa—Apa ae, Sátmármegye, pt vá Apa, lp Gulya Géza, k Málnássy Ferdinánd, lsz 348, tksz 70, r ny áll isk 70.

4. Mediesul auril—Aranyosmeggyes ae, Sátmárm. pt vá helyben, lp Szabó József, slp. Medgyessy Lajos kt Bagossy Endre, lsz 287, tksz 32, r ny áll isk 17. Le.: Szátmárgörbed-Românești, t Ferenczy Károly, lsz 253, tksz 48, ref isk 15.

5. Atea—Atya ae, Szátmármegye, pt Pelesul mare, vá Szátmár, lp Sáfár Imre, kt Soós János, lsz 313, tksz 49, ref isk 49.

6. Orașul nou—Avasujváros ae, Szátmármegye, pt vá helyben, lp Széll György esperes, slp. Kósa Rezső, t Puy Géza, Sepsyné Hady Margit, lsz 1525, tksz 297, ref isk 112, r ny áll isk 188

7. Botiz—Batiz ae, Szátmármegye, pt vá helyben, lp Dávid Sándor, t Zágonyi Anna, lsz 428, tksz 22, ref isk 22.

8. Boghiș—Csengerbagos ae, Szátmármegye pt Szamosdob vá Moflinul-Mare—Nagymajtény, lp Mogyorós Sándor, kt Ács István, lsz 580, tksz 64, ref isk 64.

9. Dabolcz—Dabolj ae, Szátmármegye, pt vá Halmi, lp id Kürthy Károly, slp. Varga Béla t. Gellért Gyula, lsz 440, tksz 57, m ny áll 56.

10. Agriș—Egri ae, Szátmármegye, pt vá Mikola, lp Visky Ferenc, t Kádár Károly, kt Mészáros Elek, lsz 738, tksz 96, ref isk 88.

11. Baia Sprie—Felsőbánya ae, Szátmármegye, pt vá helyben, lp Spáczay Árpád kt Hajdu Sándor, lsz 400, tksz 37, ref isk 30. r ny áll isk 7.

12. Halmeu—Halmi ae, Szátmármegye, pt vá Halmi, lp ifj. Kürthy Károly, kt Tóth Zoltán, lsz 934, tksz 127, ref isk 60, r ny áll isk 58.

13. Hrip—Hirip ae, Szátmármegye, up Szátmárhegy, vá Sátmár és Csonkás, lp Orosz Ernő Endre, kt Báthory Zsófia, lsz 511, tksz 107, ref isk 50, r ny áll isk 57.

14. Câmpulung—Hosszmező la Tisa ae, Máramarosmegye, pt helyben, vá Dragoș Voda helyt, lp Nagy Endre, kt Rác Béla, t Lengyel Ilona, lsz 1130, tksz 161, ref isk 121, r ny áll isk 7, iskolázatlan 33.

15. Ioșib—Józsefháza ae, Szátmármegye, pt helyben. vá Mediaș, lp Fekete Antal, kt Zilahi Demeter János, lsz 349, tksz 62, ref isk 40, r ny áll isk 22.

16. Martinești—Kakszentmárton ae, Szátmármegye, pt Odorău, vá Sátmár, lp Öry Zoltán, kt Lengyel Margit, lsz 381, tksz 60, ref isk 60.

17. Babești—Kisbábony ae, Szátmármegye, pt vá Halmeu—Halmi, lp Tóth Gábor, kt Cecsei Ilona, lsz 396, tksz 55, ref isk 51.

18. Culciul Mic—Kiskolcs ae, Szátmármegye, pt helyben, vá Sátmár, lp Gacsályi Zsigmond, kt Angi Margit h. t., lsz 508, tksz 98, ref. isk 60, r ny áll isk 38.

19. **Pelişor—Kispeleske** ae Szatmármegye, pt Bercu—Szárzberek, vá Sätmar, lp Molnár Lajos, slp Pajzos Bálint, kt Molnár Ambrus, lsz 314, lks 38, ref isk 38. Le Peleşul—Nagypeleske, lsz 40.
20. **Remetea Oraşului—Kőszeg-remete** ae, Szatmármegye pt vá Avasújváros, lp Kovács Károly, kt Libik Árpád, Kovács Ilona, lsz 689, lks 114, ref isk 105.
21. **Lazuri—Lázári** ae, Szatmármegye, pt vá Sätmár, lp Öry Tamás, kt Borbély Sándor, lsz 335, lks 57, ref isk 50, r ny áll isk 17.
22. **Sighet—Máramarossziget** ae, Maramureş — Máramarosmegye, pt vá helyt, lp Papp József, slp Molnár Zoltán kt Kelemen Ernő, Kelemenné Szelics Ilona, lsz 1380, lks 170, ref isk 122, r ny áll isk 17, más fel. isk. 31.
23. **Micula — Mikola** ae, Szatmármegye, pt vá helyt, lp Magoss Ferenc, kt Mándy Bertalan, lsz 800, lks 138, ref isk 65, r ny áll isk 74.
24. **Tăuţii Magheraus — Misz-tótfalu** ae, Szatmármegye, pt helyben, vá Bulag, lp Pálffy István, lsz 387, lks 59, r ny áll isk 57.
25. **Bala-mare — Nagybánya** ea, Szatmármegye, pt vá helyt, lp Oláh Sándor, slp Kádár Miklós, kt Veress Ferenc, Szászné Szabó Viola, lsz 1530, lks 154, ref isk 106, r ny áll isk 43. Le. **Arduşai—Erdőszáda**, Szatmármegye, t Ferenczy Irén, lsz 56, lks 20, ref isk 18.
26. **Bocicoiul-mare Nagybocks-kói** (missiói kör) — ae, Máramarosmegye pt vá Máramarossziget, (Str. Principe Carol 25.), lp Takács Lajos, lsz 151, lks 11, ref isk 9, r ny áll isk 2.
27. **Culciul-Mare — Nagykoics** ae, Szatmármegye, pt Culciul Mic, vá Sätmar, lp Gyöngyössy Bálint, lsz 408, lks 57, r ny áll isk 57.
28. **Tărîna-Mare — Nagytarna** ae, Szatmármegye, pt vá Halmeu—Halmi, lp Dénes László, lsz 147, lks 18, r ny áll isk 8.
29. **Ambud — Ombód** ae, Szatmármegye pt vá Sätmár, lp Györfi Kovács József, kt Szőke József, Tassi Vera, lsz 808, lks 110, ref isk 110.
30. **Oar — Óvári** ae, Szatmármegye, pt vá Sätmar, lp Fehér Bertalan, t Adorján Gusztáv, Vadnai Erzsébet, lsz 1034, lks 122, ref isk 93, r ny áll isk 10.
31. **Potău — Patóháza** ea, Szatmármegye, pt Aranyosmedgyes, vá Medişa lp Barkász Imre, kt Osváth Géza, lsz 439, lks 65, r ny áll isk 65.
32. **Petin — Pettyén** ae, Szatmármegye, pt vá Sätmar, lp Bogdán Lajos, t Makray Anna, lsz 385, lks 58, ref isk 58. Le: **Pauleşti—Szatmárpálfalva**, kt Koós Zoltán, lsz 206, lks 42, ref isk 42.
33. **Dorolj — Pusztadarócz** ae, Szatmármegye, pt vá Sätmár, lp Selyehi Géza, lsz 248, lks 45, r ny áll isk 40. Le: **Petea—Pete**, lsz 28, lks 6, r ny áll isk 8.
34. **Nişipeni—Sándorhomok** ae, Szatmármegye, pt Sätmár, vá Mikola v. Szatmár lp Csűry Miklós, t Balogh Ilona, lsz 319, lks 56, ref isk 46.
35. **Livada—Sárköz** ae, Szatmármegye, pt vá helyt, lp Szabó Károly, slp Weghofer Sándor, t Peleskey Margit, lsz 480, lks 58, ref isk 58.
36. **Livada nou—Sárközujlak** ae, Szatmármegye, pt Sárköz, vá Livada—Sárköz, lp Szabó Károly, lsz 173, lks 10, ref isk 10, r ny áll isk 10.
37. **Dără — Szamosdara** ae, Szatmármegye, pt vá Sätmar—Sätmár, lp Kovács Gyula, kt Bilkay Emma, lsz 382, lks 56, ref isk 39, r ny áll isk 17.
38. **Doba — Szamosdob** ae, Szatmármegye, pt helyt, vá Ghilvacii—Gilyócs, lp Bara József, k Szabó József, lsz 433, lks 74, r ny áll isk 71, ref. isk 3.
39. **Corod — Szamoskóród** ae, Szatmármegye, pt Kiskolcs, vá Sätmár, lp Kürthy Dezső, lsz 318, lks 51, r ny áll isk 51. — L. e. **Dobrăcsapáli—Apateu**, t Koós Gyula, lsz 168, lks 28, ref isk 25. r. áll isk 3.
40. **Cărăşeu—Szamoskrassó** ae, Szatmármegye, pt helyben, vá Sätmár, lp

Várady József, kt Tóth Kálmán, II. Tóthné Ladányi Ilona isz 906, tksz 130, ref isk 119.

41. Satu-Mare—Szatmár ae, Szatmármegye, pt vá helyt, lp Boros Jenő, Debreczeni István, slp Kocsmár Boldizsár, Papp Zsigmond, kt Csecskedy Károly, t Beregi István, Karikás Sándor, Ladányi Károly, Kaltru Gyula, Unger Béláné, Asztalos Boriska, Saja Ida, Nagy Magda, isz 5119, tksz 846, ref isk 412, r ny áll isk 342, más fel isk 92.

42. Ville Satumare—Szatmár-hegy ae, Szatmármegye, pt vá helyt, lp Peleskey Sándor, slp Magoss Árpád, kt Sipos Béla, isz 1968, tksz 530, r ny áll isk 330. — L. e. Erdőd—Arded, t Pásztorné Halamka Mária, isz 208, tksz 8, r ny áll isk 8.

43. Satumare Mintiu—Szatmárnémeli ae, Szatmármegye, pt vá Salmár, lp Sárközy Lajos, slp Makay György, k Saja Sándor, isz 5000, tksz 586, ref isk 187, r ny áll isk 271, más fel isk 48.

44. Odoreu—Szatmáruddvari ae, Szatmármegye, pt vá helyt, lp Juhász Péter, kt Sarkadyné Jenői Juliánna, isz 260, tksz 37, Le. — Berinden—Berend, kt Sarkady Nagy Ferenc, isz 345, tksz 53, ref isk 53.

45. Bercu — Szárazberek ae, Szatmármegye, pt vá Szatmár, lp Joó Kálmán, kt Szücs Béla, isz 478, tksz 89, ref isk 60.

46. Seini — Szinérváralja ae, Szatmármegye, pt vá helyt, lp Szabó Endre, kt Török Bernát, isz 795, tksz 115, ref isk 60, r ny áll isk 18, más fel isk 10. — Le. Ville Apei—Apahegy, kt Fábiánné Kiss Mária, isz 316, tksz 64, ref isk 52, r ny áll isk 8.

47. Tamășeni — Tamásváralja ae, Szatmármegye, pt vá Halmi—Halmeu, lp Bodnár Béla, t Adorján Blanka, isz 496, tksz 70, ref isk 80.

48. Turulung — Turterebeș ae, Szatmármegye, pt vá Halmeu—Halmi, lp Szép Kálmán, t Makrai Emma, isz 281, tksz 46, ref isk 31, iskolázatlan 71, r ny áll isk 1.

49. Vama—Vámfalu ae, Szatmármegye, pt helyben, vá Vama-Turului, lp Kolozs Vince, k Imrek Benedek, iskolák államiak, isz 678, tksz 99, r ny áll isk 99. Fe. Negrești—Avasfelsőfalu, isz 156, tksz 32, r ny áll isk 22.

50. Velis—Velés ae, Szatmármegye, pt vá Szatmár, lp Szarka Károly, Kálmár László org. kánt., isz 573, tksz 73, r ny áll isk 54.

V.

Nagykárolyi egyházmegye.

a) Tisztviselők:

1. Esperes: Gönczy Sándor Careimari, gondnok: dr Nagy Sándor Erdőd, lelkeszi főjegyző: Kovács Lajos, világi főjegyző: dr Tóth János Sätmar, lel. aljz: Veress Kálmán Iriny, világi alj.: Bay Miklós Csomaköz, számvevő: Vörös Zoltán, pénztáros: Veress László, em. ügyész: dr Kölcsey Ferenc Domahida, tanügyi előadó: Lovász Béla Kaptony. Belemisziói előadó: Gargya Géza Érendred.

2. Em. tanácsbírák lelkeszi részről: Kovács Lajos, Lovász Béla, Gargya Géza Szabó István. Világi részről: Kacsó Károly, dr Falussy Árpád, Domahidy István, Pásztóhy Dénes.

3. Egyhker. képviselők lelkeszi részről: Kovács Lajos. Világi részről: Dr Faluss, Árpád.

4. Em. közgyűlési tanítóképviselők: Bartha István és Ottmayer Gyula.

b) Egyházmegyék:

1. Berea—Bere ae, Szilégymegye, p vá Sanislău—Szaniszló, lp János Zsigmond t Vargáné Kupán Eteleka, isz 428, tksz 48, ref isk 48.

2. Bervenii—Börvely ae, Sälajmegye, pt Nagykaroly, vá helyben, lp üresedésben. kt Bartha István, t Czirják Ferenc, Kulcsár Ilona, isz 1988, tksz 411 ref isk 230.

3. Ciumești — Csomaköz ae, Sälajmegye, pt vá Sanislău—Szaniszló,

hip Horváth Pál, Isz 110, Iksz 15, ref isk 4, más fel isk 1. — Le. Mezőpele—Pelrești, Isz 16, Iksz 4, r ny áll isk 2, más fel isk. 2.

4. Dobra—Dobra ae, Szilágy m. pt vá Supurul—Alsószopor de Jos, Ip Kupán István, kt Győrfi András, t Jászberényiné Szabó Ilona, Jászberényi Mihály, Isz 1630, Iksz 254, ref isk 252.

5. Domănești—Domahida ae, Sălaj m., pt Moftinul mic.—Kismajtény vá helyben, Ip Szabó Lajos, slp Diószeghy Károly, kt Kovács József, Isz 445, Iksz 28, ref isk 28.

6. Dindești—Érdengeleg ae, Szilágy m., pt helyb., vá Resigea—Reszege, Ip Simon Imre, Isz 269, Iksz 42, r ny áll isk 42.

7. Andrid—Érendréd ae, Szilágy m. pt helyt, vá Resigea—Reszege, Ip Gargya Géza, kt Szaleczky Miklós, t Lovász Róza, Isz 770, Iksz 120, ref isk 119, r ny áll isk 1.

8. Curtiușeni—Érkörlvényes ae, Szilágy m. pt vá helyt, Ip Kovács Lajos, kt Báthory József t Radványi Mihály, Isz 1560, Iksz 250, ref isk 120, r ny áll isk 130.

9. Ghenci—Gencs ae, Szilágy m., pt vá Carei, Ip Vöröss Zoltán, kt Dancs Sándor, t Dancsné Vadnay Margit, Isz 848, Iksz 145, ref isk 111, r ny áll isk 34.

10. Ghirișa—Géres ae. Szalmárm., pt helyt, vá Ardud, Ip Kiss Ferenc, kt Mikó Árpád, t Cseh Olga, Isz 916, Iksz 152, ref isk 152.

11. Irina—Iriny ae, Szilágy m., pt vá Szaniszló—Reszege, Ip Veress Kálmán, kt Bene András, t Bene Andrásné Kiss Amália, Isz 575, Iksz 80, ref isk 80.

12. Capleni—Kaplony ae, Sălaj megye, pt vá Carei—Nagykároly, Ip Lovász Béla, t Török Ilona, Isz 311, Iksz 33, ref isk 33.

13. Királydaróc—Craidoroff ae, Szalmárm., pt helyt, vá Nagymajtény, Moftinul-Mare, Ip Szabó Géza Isz 470, Iksz 40, r ny áll isk 40.

14. Moftinul-Mic—Kismajtény ae, Sălaj megye, pt vá helyt, Ip Bartus Jenő

kt Ottmayer Gyula. Isz 519, Iksz 75, ref isk 59, r ny áll isk 1.

15. Sânmiclăus-Krasznaszent-Miklós ae, Sălaj megye, pt Carei-mare, vá Moftinul-Mare—Nagymajtény, Ip Veress László, k Vári Imre, Isz 170, Iksz 25, r ny áll isk 25. Le: Esztró, Nagymajtény, Gilyvác, Israu, Ghilvac, Moftinul Mare, Isz 110, Iksz 18, r ny áll isk 18.

16. Carei—Nagykároly ae, Sălaj megye, pt vá helyt, Ip Gönczy Sándor esperes, slp Márton Ferenc, kt Bőjthe János, Tyukodi Ilona, Vadnay Irma, Isz 3117, Iksz 252, ref isk 189, r ny áll isk 54.

17. Sanislău—Szaniszló ae Sălaj megye, pt vá helyt, Ip Szabó Tibor, kt Szikszay Dénes, Isz 517, Iksz 82, ref isk 79, r ny áll isk 3.

VI.

Salontai egyházmegye.

Tisztviselők;

1. Esperes: Aradi Aladár Salonta, egyh. gondnok - Szabó Zoltán Arad. Ielkészi főjegyző:

világi főjegyző: dr Olosz Lajos Chișineu, Ielkészi aljegyző: Kun Zoltán Pancota, világi aljegyző: Szalmárm. Sándor ügyv. Beius, számvevőszéki eln. Rácz Gyula Salonta, pénztáros: Jakab Viktor Beius, egyházmegyei ügyész: dr Kapéry Béla Salonta és dr Bernál Lajos Tinca. Tanügyi előadó: Balogh László Zrcindu'.—Belmissziói előadó: Nagy Zoltán Păduren.

2. Egyházmegyei tanácsbírók Ielkészi részről: Fogarassy Bálint Ágya, Szakács Dénes Köröstárkány, Aradi Aladár Salonta, Jakab Viktor Beius, Nagy Zoltán Păduren-chișineu, Kun Zoltán Pancota. Világi részről: gr. Tisza Kálmán Csegöd, Miskolczy Jenő Illye, Mészáros Dániel Arad, Fráter Emil Salonta, dr Sarkady Dániel Salonta, dr Balogh Ernő Ineu.

3. Egyházkerületi képviselők Ielkészi részről: Nagy Zoltán, Jakab Viktor, Világi részről: Fráter Emil, Miskolczy Jenő Illye.

4. Egyházmegyei közgyűlési tanítóképviselők: Mikó Pál Salonta.

b) Egyházközségek.

1. Ant—Ant ae, Bihormegye, pt vá Tămășda, lp Patay István, kt Kiss Béla, lsz 970, tksz 138, ref isk 54, m ny áll isk 84.

2. Arad ae, Aradmegye, pt vá helyt, lp választás alatt, slp Kovács Zoltán, Nits István, kt Hirsch József, lsz 6336, tksz 648, m ny áll isk 460, r ny áll isk 177, más fel. isk 11.

3. Adea—Ágya ae, Aradmegye, pt Chișineu Criș, vá Crișul Alb, lp Fogarassy Bálint, kt Nagy Péter, Nagy Péterné Gólián Margit lsz. 1581, tksz. 131, ref. isk 131.

4. Arpașel Decebal—Arpád ae, Bihormegye, pt helyben, vá Decebal, lp Boros Gábor, slp Kenyeres Lajos, t Koós János, Madaras Károly ref felekezeti, Böszörményi István és Böszörményi Istvánné Nosz Ilona áll. tan. lsz 1457, tksz 209, ref isk 120, m ny áll isk 89.

5. Beiuș—Belényes ae, Bihorm. pt vá helyben, lp Jakab Viktor, kt Varga László, lsz 798, tksz 103, ref isk 55, r ny áll isk 36, felsőbb isk j 12. — Le: Kisnyégerfalva—Negru, lev t Saszet Győző, lsz 279, tksz 41, ref isk 40, r ny áll isk 1.

6. Șoncoiuș—Belényessonkolyos ae, Bihormegye, pt Finiș, vá helyben, lp Kecskeméti Kálmán, slp Kenéz János, lsz 436 tksz 54, m ny áll isk 54. — Fe. Körö-jánosfalva—Ioaniș, t Kerékgyártó Mihály, lsz 285, tksz 32, m ny áll isk 32.

7. Uileac de Beiuș—Belényesujlak ae, Bihormegye, pt vá helyben, lp Liszkey Kálmán, t Oprisné Marton Hermína, Liszkayné Fekete Vilma, lsz 950, tksz 80, ref isk 80.

8. Luntreni—Bélzerénd ae, Aradmegye, pt Vadász, vá Zerind, lp Igyártó Sándor, t Faragó Ilonka, lsz 577, tksz 59, ref isk 59.

9. Ineu—Borosjenő ae, Aradm., pt vá helyben, lp Csép Gergely, lsz 310, tksz 18, m ny áll isk 16, r ny áll isk 2. — Fe: Bél—Beliu, lsz 69, tksz 4, r ny áll isk 2, más fel isk 4. — Szórv.: Selénd—Silindru, lsz 70, tksz 3, m ny áll isk 3.

10. Sebiș—Borossebes ae, Aradmegye, pt vá helyben, lp üresedésbe, lsz 238, tksz 24, r ny áll isk 14, más fel isk 10.

11. Cermeiu—Csermő ae, Aradmegye, pt vá helyt, lp Bitay Lóránd Zoárd, lsz 263, tksz 12, m ny áll isk 8, r ny áll isk 4.

12. Ghiarac—Erdőgyarak ae, Bihormegye, pt helyt, vá Glad, lp Bugyi János, kt Külüs Margit, Csósz Lajos, lsz 1458, tksz 189, ref isk 120, r ny áll isk 4.

13. Chișineu Criș—Kisjenő ae, Aradmegye, pt vá Kisjenő, lp Nagy Zoltán, t Killin Sándor, K. Faragó Jolán, lsz 1650, tksz 172, ref isk 170, r ny áll isk 2, — Le: Szinte—Sintea, vall és ének t. Soós Jánosné, lsz 120, tksz 8, r ny áll isk 10.

14. Iarmata neagră—Fekete gyarmat ae, Aradmegye, pt vá Zerind, lp Bokor Sándor, t Karikó Jenő, Kiss Mária, lsz 1868, tksz 198, ref isk 198.

15. Tăuț—Feketetót ae, Bihorm., pt vá helyt, lp Nánásy Dániel, kt Fodor Sándor, Király Sándor, lsz 247, tksz 40, r ny áll isk 40, Szórványok: Talpas, Balár, Giris, lsz 48, tksz 8, r ny áll isk 3, beiskolázatlan 5.

16. Ginta—Gyanta ae, Bihormegye pt vá helyt, lp Boros Ferenc, org. k Kálnoky István, lsz 1218, tksz 209, m ny áll isk 109. Le: Chesea—Kisháza, előkönyörgő vall.-t. Vidits János, lsz 204, tksz 34, r ny áll isk 26.

17. Ghioroc—Gyorok ae Aradmegye, pt vá helyt, lp Vizaknai Wesmás Károly, t Farkasné Kabai Eszter, lsz 170, tksz 20, ref isk 20.

18. Tărcaia—Köröstárkány ae, Bihormegye, pt Beiuș, vá helyben, lp Szakáts Dénes, t Ujvárossy Teréz, lsz 1290, tksz 126, ref isk 126.

19. Ceica—Magyarcséke ae, Bihormegye pt vá helyt, lp Babicsák József, Babicsák Barnabás, Isz 210, tksz 46, r ny áll isk 33, más fel isk 21.

20. Remetea—Magyarremete ae, Bihormegye, pt helyben, vá Beius, lp Lengyel József, t Szebeni Barna áltami tanító, Isz 901, tksz 176, m ny áll isk 132, r ny áll isk 44.

21. Boiu — Mezőbajj ae, Bihormegye, pt vá Ciumeghiu, lp Szücs Antal, kt Juhász László, t Nagyné Kiss Juliánna, Isz 1076, tksz 129, ref isk 129.

22. Salonta—Nagyszalonta ae, Bihormegye, pt vá helyt, lp Ardaí Aladár, Dohy Árpád, slp: Gavallér Lajos, Szilágyi Sándor, kánt. Vasvári Béla, t Szentessy Elek, Medgyessy Gyula, Mikó Pál, Máté Lajos, Tordai Ferenc, Kiss Lajos, Mikó Lenke, Szatmáriné, Sikos Károlyné, Isz 10,458, tksz 1097, ref. isk 640, r ny áll isk 428

23. Zerind — Nagyzerénd ae, Aradmegye, pt vá helyt, lp Balogh László, t Péteri Elelka, Mislai János, Balogné Meleg Erzsébet, Isz 1906, tksz 205, ref isk 158, m ny áll isk 47.

24. Pâncota—Pankota ae, Aradmegye, pt vá helyt, lp Kun Zoltán, t Sajti Károly, Isz. 306, tksz 47, ref isk 28, r ny áll isk 3, más fel isk 1, iskolázatlan 9. Le: Világos—Şiria, Isz 45, tksz 5, r ny isk 5.

25. Szentleányfalva—Sânleani ae, Aradmegye, pt Arad 2, vá Arad, lp üresedésben, Isz 404, tksz 90, m ny áll isk 60, r ny áll isk 4, iskolázatlan 26.

26. Tamáshida—Tămaşda ae, Bihormegye, pt vá helyben, lp Unghváry Gyula, kt Kiss Ferenc, Isz 800, tksz 111, r ny áll isk 36. r isk 68.

27. Tenke—Tinca ae, Bihormegye, pt vá helyt, lp üresedésben, t Vass Lajos, Téby Béla, Báthory Julia, Isz 1658, tksz 226, ref isk 187, r ny áll isk 24, más fel. 15.

28. Vânători—Vadász ae, Aradm. pt helyt, vá Zerind, lp üresedésben, t Nagy Sándor, Vargha Anikó, Isz 1502, tksz 120, ref. isk. 107, r. ny áll isk 4. — Fe: Simonyifalva—Satul nou, t Boross Lajos, Isz 97, tksz 11, m ny áll isk 7.

29. Finiş—Várasfenes ae, Bihormegye, pt helyt, vá Cosbuc, lp Juhász András, t Faragó Károly, Juhászné Tatay Emma, Isz 1364, tksz 131, m ny fel, isk. 124, r ny áll isk 7.

II.

Tanintézetek.

I. Oradeai református leánynevelő-intézet (tanítónőképző, internátus és leánygimnázium).

a) Igazgatótanács.

Elnökök: Csernák Béla.

Helyettes elnökök: Dr Soos István.

Tagok: Sulyok István, dr Thúry Kélmán, Domokos László, dr Szőke Ferenc, Kiss Károly, dr Szeghalmy Sándor intézeti pénztáros, dr Sarkady Sándor, K. Gálbory Erzsébet intézeti igazgató.

b) Tanári kar:

Igazgató: Karácsonyiné Gálbory Erzsébet.

Tanárok: Joós Viola, Koós Aliz, Lakos Lilly, Bancsik János, internátusi pedagógus: Kovács Erzsébet.

II. Satmari ref. fiú főgimnázium.

a) Fenntartó testület elnöke: Gróf Dégenfeld Miksa.

b) Főgimnáziumi igazgatótanács.

Elnökök: Boros Jenő lelkész.

Tagok hivatalból: Debreczeni István, Sárközi Lajos lelkészek, Uray Jenő, Bakcsy Gergely főgondnokok, Ligeti Imre igazgató, Széll György esperes, dr Böszörményi Emil egyházmegyei gondnok, a m.-szigeti liceumi gondnok.

Választott tagok: Bagothay Sámuel, Balogh József, Cecsey Jenő, dr Hadady Lajos, dr Harcsár Géza, dr Lénárd István, Nagy Béla, Pethő György, Tabajdi

György, Tankóczy Gyula, Tereh Géza
dr Tóth János, Tóth Kálmán.

Horváthné Nyárády Berta, dr Lénárd,
István, Kólay Pál, Nagy Endre Pilhoffer
Ida, Tóth Kálmán.

c) A tanári kar.

Igazgató: Ligeti Imre.

Tanárok: Bagolhay Sámuel, Nagy
Béla, Kovács Kálmán, Gecsey Jenő, Jám-
bor Sándor, Muhy Sándor, Vörös János,
Deli Szabó Géza.

b) Tanári kar.

Igazgató: Bakcsyné Korbuly Irén.

Tanárok: Horváthné Nyárády Berta,
Pilhoffer Ida, Heves Mária, Nagyné Far-
kas I'ona, Horváth Berta.

III. Satumarei ref. leánygimnázium.

a) Igazgatótanács.

Elnök: Boros Jenő lelkész.

Tagok hivatalból: Debreczeni
István, Sárközy Lajos lelkészek, Uray
Jenő, Bakcsy Gergely főgondnokok,
Bakcsyné Korbuly Irén és Martininé
Scheint Lujza igazgatók.

Választott tagok: Balogh József,
Bánhidiné Nagy Teréz, dr Harcsár Géza,

IV. Satumarei ref. felső kereske-
delmi leányiskola.

a) Igazgatótanács. Elnöke és tag-
jai ugyanazok, mint a leánygimnáziumban.

b) Tanári kar.

Igazgató: Martininé Scheint Lujza.

Tanárok: Agyagássy Piroska, Bán-
hidiné Nagy Teréz, Kalmár Irma, Szász
Emma.

**A Királyhágómelléki Református
Egyházkerület Iratterjesztése**

Családi tűzhely mellett

cimen megindított vallásos-, szórakoz-
tató- és tanulmányos füzetait számonként
két leus árban mindenki vásárolja meg.

Kettős szám ára 3 leu.

Kb. minden hónapban egy füzet jelenik meg.

Uj és régi mértékek.

Örmértékek:

- 1 akó = 40 pint = 56.6 liter = 0.566 hl.
 1 pint = 2 litce = 1.415 liter.
 1 litce = 2 meszely = 0.707 liter.
 1 magyar litce = 2 meszely = 0.848 lit.
 1 magyar meszely = 0.4 liter.
 1 magyar akó = 64 litce = 54.3 liter
 = 0.543 hektoliter.
 1 köböl = 4 véka = 120 liter = 1.2
 hektoliter.
 1 véka = 30 liter = 0.3 hektoliter.
 1 erdélyi véka = 23.1 liter = 0.231 hek-
 toliter.
 1 erdélyi veder = 12.4 liter = 0.124
 hektoliter.

Területmértékek:

- 1 katasztrális hold = 1600 négyszögöl
 = 57.546 ár.
 1 négyszögöl = 36 négyszögláb = 3.597
 négyszögméter.
 1 négyszögláb = 144 négyszöghüvelyk
 = 0.099 négyszögméter.

- 1 négyszöghüvelyk = 144 négyszögvonal
 = 6.03 négyszögcenliméter
 1 négyszögvonal = 144 négyszögpon
 = 0.048 négyszögcenliméter.
 1 magyar hold = 1200 négyszögöl
 = 43.1660 ár.
 1 lánc = 1.896 ár.
 1 osztrák hold = 57 ár, 54 négyszögmé-
 ter és 64 négyszögcenliméter.

Hosszmérték:

- 1 öl = 6 láb = 1.896 méter.
 1 rőf = 0.777 meter.
 1 láb = 12 hüvelyk = 0.316 méter.
 1 hüvelyk = 12 vonal = 2.63 centiméter.
 1 vonal = 12 pont = 220 milliméter.
 1 magyar mértföld = 8.353 kilométer.
 1 tengeri mértföld = 1.852 kilométer.
 1 földrajzi mériföld = 3912.74 öl
 = 7.419 kilométer.
 1 kábelhossz = 189.647 méter.

Faragottfa köbtáblázat.

	Méter							
	4	5	6	7	8	9	10	
3/3	0,75	0,93	1,12	1,32	1,50	1,68	1,87	5/3
3/4	1,00	1,25	1,50	1,75	2,00	2,25	2,50	3/4
3/5	1,25	1,56	1,87	2,19	2,50	2,81	3,12	3/5
4/4	1,33	1,66	2,00	2,33	2,66	3,00	3,33	4/4
4/5	1,66	2,08	2,59	2,91	3,32	3,74	4,16	4/5
4/6	2,00	2,50	3,00	3,50	4,00	4,50	5,00	4/6
5/5	2,08	2,60	3,12	3,64	4,16	4,68	5,20	5/5
5/6	2,50	3,12	3,75	4,38	5,00	5,62	6,25	5/6
5/7	2,91	3,65	4,37	5,11	5,82	6,56	7, 8	5/7
6/6	3,00	3,75	4,50	5,25	6,00	6,75	7,50	6/6
6/7	3,50	4,37	5,25	6,13	7,00	7,87	8,75	6/7
6/8	4,00	5,00	6,00	7,00	8,00	9,00	10,00	6/8
7/7	4,08	5,10	6,12	7,11	8, 6	9,18	10,20	7/7
7/8	4,66	5,83	7,00	8,15	9,32	10,49	11,66	7/8
7/9	5,25	6,56	7,87	9,19	10,50	11,81	13,12	7/9
8/8	5,33	6,66	8,00	9,33	10,66	12,00	13,33	8/8
8/9	6,00	7,50	9,00	10,50	12,00	13,50	15,00	8/9
8/10	6,66	8,33	10,00	11,65	13,32	15,00	16,66	8/10
9/9	6,75	8,43	10,12	11,82	13,50	15,18	16,87	9/9
9/10	7,50	9,37	11,25	13,13	15,00	16,87	18,75	9/10
9/11	8,25	10,31	12,37	14,44	16,50	18,56	20,62	9/11
10/10	8,33	10,41	12,50	14,58	16,66	18,74	20,83	10/10
10/11	9,16	11,45	13,74	16,03	18,32	20,61	22,90	10/11
10/12	10,00	12,50	15,00	17,50	20,00	22,50	25,00	10/12
11/11	10, 8	12,60	15,12	17,64	20,16	22,68	25,20	11/11
11/12	11,00	13,75	16,50	19,25	22,00	24,75	27,50	11/12
11/13	11,91	14,89	17,87	20,84	23,82	26,80	29,78	11/13
12/12	12,00	15,00	18,00	21,05	24,00	27,27	30,00	12/12
12/13	13,00	16,25	19,50	22,70	26,00	29,25	32,50	12/13
12/14	14,00	17,50	21,00	24,50	28,00	31,50	35,00	12/14

Az állatok betegségeire való szabafosság.

Az eladó jótállani köteles:

Teheneknél:		Napig	Sertéseknél:		Napig
Francia kórságért	— — — — —	30	Borsóka-kórért	— — — — —	8

Lovaknál:

Taknyosságért	— — — — —	15	Bőrféregért	— — — — —	30
Kehességért	— — — — —	15	Havi vakságért	— — — — —	30
Csökönységért	— — — — —	30	Fekete hályogért	— — — — —	30
Buta-csíráért	— — — — —	30	Rozsféregért	— — — — —	30

Juhoknál:

Himlőért	— — — — —	8	Férges lüdfőnyavalyáért	— — — — —	60
Rühért	— — — — —	8	Métely és májrothadásért	— — — — —	60

A háziállatok vemhességi ideje vagy ellési naptár:

	A vemhesség középhartama	A vemhesség tart	
		legkevesebb	legfeljebb
Lovak	340 napig	330 napig	419 napig
Tehenek	285 "	240 "	321 "
Juhok és kecskék	154 "	146 "	158 "
Disznók	120 "	109 "	133 "

A vemhesség kezdete	A vemhesség vége			
	lovaknál	teheneknél	juh és kecskéknél	disznóknál
Január 1	december 6	október 12	június 3	április 30
" 16	" 21	" 27	" 18	május 15
február 2	január 7	november 13	július 5	június 1
" 15	" 20	" 26	" 18	" 14
március 1	február 3	december 10	augusztus 1	" 28
" 17	" 19	" 26	" 17	július 14
április 1	március 6	január 10	szeptember 1	" 29
" 16	" 21	" 25	" 16	augusztus 13
május 1	április 5	február 9	október 1	" 28
" 16	" 20	" 24	" 16	szeptember 1
június 1	május 6	március 12	november 1	" 2
" 15	" 20	" 26	" 15	október 12
július 1	június 5	április 11	december 1	" 23
" 15	" 19	" 25	" 15	november 11
augusztus 1	július 6	május 12	január 1	" 28
" 17	" 22	" 28	" 17	december 14
szeptember 1	augusztus 6	június 12	február 1	" 29
" 16	" 21	" 27	" 16	január 13
október 1	szeptember 5	július 12	március 3	" 28
" 10	" 14	" 21	" 12	február 6
" 21	" 25	augusztus 1	" 24	" 18
november 1	október 6	" 12	április 3	" 28
" 15	" 20	" 26	" 17	március 14
december 3	november 7	szeptember 3	május 5	április 1
" 15	" 19	" 25	" 17	" 13
" 30	december 4	október 10	június 1	" 28

A kóllás tart a tyukoknál 19—24 napig, rendszeren 21 napig; a pulykánál 26—29 napig; ludaknál 28—33 napig; récéknél (kacsáknál) 28—32 napig és galamboknál 17—19 napig.

A méhészet dióhéjban.

A méhekre, a méhcsaládokra, valamint a méhészet körébe tartozó fontosabb tudnivalók táblázatos kimutatása.

A méh (<i>Apis mellifica</i> L.)						
fellépésének ideje		rendszerleti állása			neme	
A földképződés III. korsz. volt, mikor is az ember fellépett s amikor virágos növények keletkeztek		A gerinctelenek rovar oszt. A teljesen átalakuló részarányos testűek, hártás szárnyak, izelt lábak, fullánkossal, társaságban élők és virágkedvelők csoportjába tartozik			Nőneműek: anya, dolgozó, himneműek: here	
A méhek						
neme és élettartama	fejlődési ideje			testük		nyelvük hossza
	pete	álca	báb	hossza	súlya	
anya 3-5 év —	3	6	7	16-18 mm	0.16-21 gr.	4- mm
dolgozó 1-9 hó —	3	7	11	11-13 "	0.11-13 "	6.2-5 "
here 1-5 hó —	3	6	15	13-15 "	0.20-24 "	4- "
Az anya petezésének folyamata egész életén át						
hónap	naponta	havi átlag	hónap	naponta	havi átlag	1 év átl.
Január	100-150	1.000-1.500	Junius	1800-2900	90.000-140.000	300.000
Február	150-250	3.000-9.000	Julius	2900-1800	90.000-40.000	
Március	150-500	9.000-11.000	Aug.	1800-1000	40.000-11.000	egy éle-
Április	500-1300	11.000-40.000	Szept.	1000-500	11.000-9.000	ten át
Május	1500-1800	40.000-90.000	Októb.	500-200	9.000-	1.000.000
Egy középerős méhcsalád 1 évi állagos gyűjtése és fogyasztása havonként						
hónap	gyűjt	fogyaszt	hónap	gyűjt	fogyaszt	
Január	— gr.	300 gr.	Julius	8.000 gr.	3.000 gr.	
Február	— "	840 "	Augusztus	4.000 "	1.400 "	
Március	1.000 "	1.200 "	Szeptember	1.500 "	1.200 "	
Április	4.000 "	1.400 "	Október	—	700 "	
Május	5.000 "	2.800 "	November	—	400 "	
Junius	12.000 "	2.000 "	December	—	300 "	
Hőmérsékleti adatok C°-ban						
A fészkek melegsége		A méh				
télen 24-26	nyáron 23-32	legszorgalmasabb 22-25	nem dolgozik alul 12-35 fölött		megdermed 7-8	
A fiasítás meghül 18°: elhal 15°: él 18-tól 35-ig.						
A méhekkel lehet dolgozni 11-12° melegben is még.						
A viasz meglágyul 30°-nál, megolvad 63°-nál						
A sejtisége 1 cm ² -nyi lép mindkét oldalán és méretei						
heresejt	477	széles	7.40 mm	mély	15.5 mm	
dolgozósejt	834		5.40 mm		11. mm	

Gazdasági teendők az év minden szakában.

Január. Ház körül teendők. Az új cselédek szolgálatba lépnek: mindeniket megismertetjük a maga kötelességével. — A gazdaságunk körül szükséges faanyagot e hónapban haza hordatjuk. — A gazdasági eszközök, gépek javítását be kell fejezni. — A télire eltett zöldség- és főzelékféléket többször kell megvizsgálni, a romlottakat kiválogatni. A burgonyát meg kell tisztogatni a burgonyahajtásoktól.

A szántóföldön. A szántóföldekre ebben a hónapban trágyát hordatunk.

Gyümölcs- és faiskola. Szorgosan kell keresni és pusztítani a hangya- és hernyó fészkeket. — A gyümölcsfákat mohától és más alkalmatlanságoktól tisztogatni kell. — Nemesítő- és oltógalyakat legjobb most beszerezni; azokat a használatig nedves pincébe tesszük el.

A szőlőben. A szőlőt is tanácsos trágyázni. Gondoskodni kell eleendő szőlőkarókról.

Zöldséges kert. A zöldséges kertben a trágyát szét kell teríteni. — A melegágyakat déltájban szellőztetni kell, éjjelre pedig befedni szalmával vagy gyékénnyel. — Korai salátát, cukorborsót, kalarábét, uborkát el lehet vetni.

Házi állatok. Az istállókat szorgosan kell szellőztetni. — Ha a tyukokat malátával, pörkölt zabbal etetjük, annál hamarabb kezdenek tojni.

Méhes. A köpüket melegen kell tartani; az egereket szorgalmasan irtani.

Február. Gyümölcs- és faiskola. A magról kelt fiatal fákat, ha az időjárás alkalmas, ki kell ültetni. — Némely gyümölcsmagvakat, például diót, mandulát igen jó e hónapban elvetni. A metszést idejekorán kell kezdeni, mielőtt még a tavaszi nedvkeringés beáll a fákban. — Nemesítő- és oltógalyak gyűjtését folytatjuk. — A fák minden

tisztátalanságtól megszabadítandók. — A fák környékét trágyázni kell.

Zöldséges kert. Az előbbi hónapokban kezdett munkákat folytatjuk. — A melegágyakat szaporítani kell. — Most lehet vetni: kelt, kalarábét, korai káposztát, fejes salátát, zellert sárgarépát, petrezselymet, parajt, paradicsomot, uborkát. Napos időben a melegágyakat szellőztetni kell.

A szőlőben. A trágya szétterítetik. — Enyhe időben lehet eszközölni a metszést, ha az még őszszel végre nem hajtattott volna. — Utakat, árkokat javítani, eső által elhordott földet pótolni kell.

A rétén. Gondosan el kell egyengetni a vakondturásokat.

Házi állatokat. A szarvasmarhákat jól kell táplálni, hogy erőt gyűjtsenek a közelgő tavaszi munkához.

Méhes. A teendők ugyanazok, mint az előbbi hónapban.

Március. Gyümölcs- és faiskola. A faiskolát meg kell kapálni és minden gáztól megtisztítani. — Gyümölcsmagvakat még mindig lehet elvetni s a kikelt palántákat elültetni. — Cseresznyefákat, pöszmétebökrokat igen jó e hónapban ültetni. Jókor nyiló fákra és bokrokra a galyak metszését még lehet eszközölni. — Az eddig meg nem trágyázott fákat most meg kell trágyázni. A gyümölcsösben a legfőbb teendők egyike a párosítás és hasítékba oltás, szóval a nemesítés.

Zöldséges kert. Száraz kóróktól, gáztól s minden tisztátalanságtól gondosan tisztogatni kell a kertet. — A zöldségágyakat meg kell ásni. — Az őszi ásatást föl kell frissíteni gereblyélés által. — Naposabb részeken vessünk korai burgonyát, kalarábét, kelt, salátát, hónapos retek, sárgarépát, petrezselymet stb. — Ahol szamóca van, meg kell kapálni. — A melegágyak gondosan szellőztetendők.

A szőlőben. A fagyok elmúltával folytatni lehet a külső munkát. Magas fekségű szőlőkben, ha az időjárás megengedi s a metszés az előbbi hónapban már megtörtént, nyitni lehet.

Szántóföldek. Szántás, vetés, boronálás a fő munka. Köles, len és kender alá meg kell trágyázni a földet.

A réten. E hónapban tisztogatás legyen a munka.

Méhes. A méhek szép időben e hónapban már megkezdik a kijarást. Ügyeljünk, hogy a méheknek mindig elegendő táplálékuk legyen.

Április. Gyümölcs- és faiskola. Oltás és nemesítés. — A gyümölcsöst gyim-gyomtól giz-gasztól tisztogatni kell, Száraz időben locsoltassunk. — A még megmaradt hernyófészkeket most a főideje, hogy elpusztítsuk, szintugy a már petéikből kikelt apró hernyókat is. — Az őszi barackfákat megnyesni, ha ez már előbb meg nem történt. — Sövények ültetésére most van a legalkalmasabb idő.

A szőlőben. Legfőbb teendő, ha még meg nem történt volna, a nyitás és metszés. Most van az ideje a tökének karózásának, ugyszintén a kötözésnek is. — Szőlőveszélyeket még most is lehet ültetni.

Zöldseges kert. Mindennemű zöldség- és főzelékneműeket lehet ültetni. — A melegágyakban kikelt palántákat kiültetjük a szabadba. — Száraz időben szorgalmasan öntözteni kell a veteményeket. — Vakondokat, hangyákat és más férgeket pusztítani kell. — A melegágyak szorgosan szellőzendők.

Szántóföldek. A vetések bevégeztettek. — Ajánlatos a tavaszi vetéseket meghengereztetni.

A réten. E hónapban nem kell öntözni. — A kaszálónak hasznára válik, ha vasboronával felszaggatjuk.

Házi állatok. A baromfiak e hónapban költenek, az apró jászágokra tehát nagy gond fordítandó. — A

pulykafikat csak szép, napos időben kell szabadba eresztetni.

A méhek. e hónapban megkezdik a szorgalmas munkálkodásukat. — Tisztántartásukra ügyeljünk, ellenségeiket pusztítsuk.

Május. Gyümölcs- és faiskola. A maggal bevetett és fiatal fákkal beültetett ágyakat szorgalmasan öntözni kell. — Vadsarjakat le kell vagdosni, mert azok csak a fának termő erejét huzzák el. — Mihelyt a fák hajtani kezdenek, eszközölni kell a szemzés általi oltást és pedig először a körténél, almánál, azután a keménymagu gyümölcsfáknál. A szemzésre legalkalmasabb a szép reggeli idő. — A mult esztendőben szemzett fákról most már le lehet a köteléket szedni. — A hernyókat és ártalmas férgeket folytonosan pusztítani kell.

A szőlőben. Első virágzás előtt meg kell történni az első kapálásnak. — Kapáláskor a földet jól fölforgassuk. — Kapálásra legjobb a száraz idő. — A dudvákat ki kell gyomlálni.

Zöldseges kert. A késői vetemények magvait elvetjük. — A kertet szorgosan öntözni kell. — Még szorgalmasabban gyomlálni, tisztogatni minden gasztól. — Borsó, bab mellé karókat kell dugdosni. — A melegágyban levő dinnyepalántákat e hónap vége felé már ki lehet ültetni, ha az időjárás is kedvező. — A földi epret bőven kell öntözni.

Szántóföld. E hónapban már el lehet vetni a kölest, lent másodsor, a lóherét, mákot. — A káposztaültetés kezdődik. — A burgonyaföldeket meg kell kapálni.

Magtárakban. A gaponát szorgalmasan forgattassuk.

Méhes. A méhek rajzani kezdenek. — A rajokra vigyázi kell és befogni. — A kasokat a pókhálótól tisztogatni kell. — Ügyeljünk méheink nagy ellenségeire, az éjjeli lepkékre amelyeket tüzzel-vassal pusztítsunk.

Junius. Gyümölcs- és faiskola. Száraz időben a magágyakat és fiatal fákat szorgalmasan öntözzük. — A faiskolát tisztán kell tartani, gyomlálni és gyakran megkapálni. Jövő magvetés alá előre lehet ágyakat ásni. — A párosított fákról a kötéseket le kell szedni. — A fiatal fákat kössük karókhöz. — A vadágakat levagdossuk. — Fák tövétől a fűvet irtani kell. — A hernyókat pusztítsuk. — Vigyázzunk, hogy a verebek s más madarak a gyümölcsben ne garázdálkodjanak.

A szőlőben. E hónapban legelső teendő az ugynevezett törés, vagyis letördelése a fölösleges vesszőknek, ami legnagyobb elővigyázattal történjék. — Azután jön a szőlővesszőknek a karókhöz kötése. — A barázdákat gyomlálni kell, hogy egy elkészüljön a második kapálásra.

Zöldeges kert. Az őszi és téli szükségletre még mindig lehet veteményezni. — A főzelék-ágyakat kapálni és gyomlálni kell. — Burgonyabokrokat, mihelytannyira növekedtek, feltőtjük. — A melegágyak ablakait és tetőit véglegesen el lehet távolítani. — A már használatra alkalmas zöldég- és főzelék-neműeket főlshedjük és vagy a magunk használatá a fordítjuk, vagy pedig eladjuk. — Az öntözés, kiváltképp ha eső nem jár, mindennapi teendő.

Szántó föld. A lenvetést be kell végezni, s lehet még nedves földre vetni árpát, kölest, lóherét, kerekrepát stb. — A dohányültetésre is most van a legkedvezőbb idő. — A burgonya és káposzta feltöltetik. — Az őszi vetés alá szánt ugarokat most ajánlatos felszántani.

A réten. Széna- és lóherekaszálnak most van az ideje. — A lekaszáltat forgatni kell, nehogy megfűlledjen.

Az aratáshoz is készülni kell. — A szükséges eszközök rendbehozatalnak és ha kell, kijavíttatnak.

Házi állatok. Vigyázni kell, hogy

a jószág ne legeljen nedves helyeken, mert könnyen felfuvódik. — A csikókat el kell választani a szopástól. — A kappanok is most heréltetnek.

Méhes. A méhes tisztántartására nagy gondunk legyen. — Tartsuk szem előtt a főntebbi utasításokat.

Julius. A ház körül. Cseresznye és meggy télire befőzetnek vagy aszaltatnak. — Apró uborkát, zöld babot és egyéb ilyenféléket szintén lehet már télire célszerűen elrakni.

Magtárakban a gabonát forgatni kell.

Gyümölcs- és faiskola. Szorgalmasan kell gyomlálni és száraz időben öntözni. — A hernyók pusztíttatnak. — Jófajta gyümölcsmagok gondosan leszedetnek. — Egyenágakat, melyek nagyon rakva vannak gyümölccsel, föl kell támogatni.

A szőlőben. E hónapban történik a második kapálás, mit a második kötözés követ. — A megtárgult karókat újra le kell verni.

Zöldeges kert. E hónapban főleg az öntözéssel és a gyomlálással kell foglalkozni. — Téli használatra szánt zöldeges- és főzelék-neműeket még mindig lehet vetni. — Az érett magvakat gondosan egybe kell gyűjteni. — Bab, hagyma, stb. kapálandók. — Az üres ágyakat újra fel kell ásni és beültetni. — A dinnyeültetvényeket feltőtjük és szorgalmasan öntözzük.

Szántó föld. Az ugarföldek másodszor felszántatnak, trágyáztatnak és boronáltatnak. — Káposzta és dohány megkapáltatik. — Az érett kenderet levágjuk és csomókba rakjuk. — Őszi és korai árpanak, búzának és rozsnak aratása e hónapban kezdetét veszi.

Augusztus. A ház körül. Az érett gyümölcsök télire eltéttetnek, befőzetnek vagy aszaltatnak. — A gyűjtött magvakat osztályozni kell.

Magtárban a gabonát forgatjuk.

Gyümölcs- és faiskola. A párosított és oltott galyakról le kell

szedni a kötést, ha ugyan ez már eddig is meg nem történt. — A vadhajításokat a fákról le kell metszeni. — A gyümölcsmagvak gyűjtését folytatjuk, de csak jófajta és teljesen érett magvakat teszünk el. — Új ágyakat készítünk a gyümölcsmagvak elültetésére. — A hernyókat fészkektől együtt pusztítsuk. — A darázsészkeket is irtanunk kell. — Az érett gyümölcsök gondosan leszedetnek. — A jövő évben ültetendő fák számára már most lehet gödröket ásni.

Zöltségés kert. A foglalkozás csaknem ugyanaz, mint az előbbi hónapban. A vetemények teljesen megért magvait gondosan össze kell szedni és eltenni. — A dinnyéket ajánlatos gyakran megforgatni, hogy így a nap melegétől minden oldalról érve, teljesen megérhessenek. — A különféle zöltségeket és veteményeket naponkint lehet fölshedni saját használatra vagy eladásra. — A veteményágyakat öntözni és gyömlálni kell.

Szántó föld. Főfoglalkozás az aratás és cséplés. Az ugarföldnek boronálását folytatjuk és harmadszor is felszántjuk. — A káposzta és répa földet óvni kell a hernyók pusztításától.

Házi állatok. A marhákat legelés végett a tarlóra hajtjuk, miáltal jó csomó takarmányt takarítunk meg.

Szeptember. A ház körül. A cséplést föl tartjuk. — A télire szánt egészséges gyümölcsöket száraz, szellős helyen számára rakjuk el. — A gyümölcsök befőzése és aszalása folyton tart.

Gyümölcs- és faiskola. A faiskolát föl kell ásni és gondosan tisztogatni gyim gyomtól. — Az érett gyümölcsöket folyton szedjük. — A ősszel ültendő fák számára el kell készíteni a gödröket. — A bőrmagu gyümölcsfákat e hó vége felé már át lehet ültetni. — Az alma- és körtemagok vetése Szent Mihálynapkor kezdődik. — A moh-

tól is tisztogatni kell a fákat, körülöttük a földet fölászni és locsolni.

A szőlőben. E hónapban van a harmadik, az ugynevezett érés alá való kapálás. — A fölősleges leveleket a tőkéről le kell szaggatni, különösen azokat, melyek a fürtöktől elvonják a nap melegét; de ezt a munkát ahhoz érte ember végezze. — Ilyenkör kell megjelölni a terméketlen tőkéket, hogy azok helyére a szüret után másokat ültessünk.

Zöltségés kert. Az üres ágyakat fel kell ásni és trágyázni. A gyökérféléknek néhány nappal, mielőtt azokat a földből kiszedjük, zöldejüket le lehet vágni és állataink táplálására fordítani. — Az érett hűvelyes veteményeket is leszedjük és eltesszük télire. — Az ágyakat, melyek télen át palántával beültetve maradnak, még egyszer ki kell gyömlálni, az egymáshoz közel levő palántákat ritkítani.

Szántó föld. A zab, búkköny, borsó, lencse és köles aratása folyton tart. — Vetés alá szántunk. Buzát, rozsot és őszi árpát vetünk. — A burgonyát e hónapban fölshedjük.

Házi állatok. A juhokat fűroszteni és nyírni kell. — A hizalásra szánt sertések most már ölba fogatnak. — Kődös időben a marhát nem kell az istállóból kiereszteni.

Méhes. A méhek sejtjeit e hó vége felé már föl lehet metszeni.

Október. A ház körül. Folytatjuk a gyümölcselrakást és aszalást. — A kutakat meg kell tisztítani az iszaptól. — Sárgarépa és petrezselyem a pincében homokba rakatnak. — A cséplés szorgalmasan folyik. — Len és kender megtöretik és gerebélyeztetik.

Gyümölcs- és faiskola. A gyümölcsmagvakat az elkészített ágyakba elültetjük.

— Tavasszal vetendő gyümölcsmagvakat most elkészítjük. — A pöszméte bokrokat, ha már leveleiket elhullatták, föl lehet szedni és átültetni. — A fák töve körül a

íóid felásatik s lehet már trágyázni is. — A fiatal fákat, melyeket a fagytól féltünk, be kell kötözni, szalmával, gyékényel, ronggyal, stb. — Jó a fák derekát és vastagabb ágait bemeszelni, miáltal sok ellenségtől szabadítjuk meg; hernyóktól, mohtól, nyulak rágásától stb.

A szőlőben. E hónapban főfoglalkozás a szüret. — A szüretet, amennyire lehet, az időjáráshoz kell alkalmazni; legjobb száraz időben. — A szőlőfűrtöket tisztán kell leszedni, holmi gaz, tisztátalanság ne kerüljön a puttonyba. — Szüret után a gyenge hegyvesszőket és leveleiket le kell szedni s hazavinni, hol juhoknak, kecskéknak kedvenc tápláléka lesz.

Zöldséges kert. A még eddig föl nem szedett gyökérféléket, fejes káposztát stb. most már föl kell szedni s elrakni télire. Kedvező időjárás alkalmával lehet vetni korai répát, petrezselymet, salátát, spenótot, hagymát stb. Az üres ágyakat, még mielőtt a fagy beállana, jól mélyen föl kell ásni, a megtrágyázandókat megtrágyázni. — A veteményekre az őszi ásás és trágyázás igen jó hatással van.

Szántó föld. Az őszi vetést folytatjuk. — A tavaszi vetés alá szánt földet megforgatjuk. — A még künn levő termények betakarítanak. — Trágyát hordunk a földekre.

Méhes. A méhek most már téli pihenőre készülnek, Ezt elő kell segíteni, a kasokat kívülről sárral betapasztani, hogy azokhoz semmiféle méhellenség ne férhessen.

November. A ház körül. A télire elrakott zöldség- és gyökérféléket meg kell szellőztetni, a romlásnak indultakat kiválogatni. — Betakarítjuk a télire való tűzifát. — A csűrökben folytatjuk a cséplést, ha ugyan még nem volt a befejezve

Gyümölcs- és fajscola. A főtendő e hónapban a tisztogatás. — Lágy időben mostantól kezdve foly-

ton lehet fákat párosítani; a november és decemberben párosított fák sokkal korábban és bujábban hajtanak ki, mint az előbb vagy utóbb párosítottak. Ha még nem volnának, most meg kell ásni a gödröket a tavasszal elültetendő fák számára.

A szőlőben. Miután a szüret véget ért, a karók felszedetnek. — Ha szükségesnek mutatkozik, most kell a szőlőt megtrágyázni. Hidegebb éghajlat alatt idejekorán be kell földni a szőlőket, még mielőtt a fagyok beköszöntենek. Melegebb éghajlat alatt a szőlőket nem szükséges beföldni.

Zöldséges kert. A mi munkát a múlt hónapban el nem végeztünk, azt most kell teljesíteni. — A kertben szorgalmasan kell ágyakat ásni és a földeket megforgatni. — A melegágyakba most lehet vetni salátát, hónapos retket és más eféléket.

Szántó föld: Az őszi vetés bevégeztetik. — Folytatjuk a fölforgatást és trágyázást.

Házi állatok. A szarvasmarhákat nem szabad többé kiereszteni az istállóból.

Méhes. A méhkasokat, ha nagyon hideg idő jár, be kell földni, hogy a méhek a hideg ellen védve legyenek.

December. A ház körül. Cséplés, lentörés, tilolás, tollfosztás és kukoricamorzsolás képezik a főtendőket. — A télire eltett gyümölcsöket gyakorta meg kell tekinteni, a romlásnak indultakat kiválogatni. — Szintugy a zöldségféléknél is.

Gyümölcs- és fajscola, zöldséges, szántó föld. A teendők ugyanazok, melyek az előbbi hónapban.

A szőlőben folytatjuk a döntést és trágyázást.

Az istállót melegen kell tartani, de néha szellőztetni. Tisztaságra ügyeljünk.

Az erdélyi-, bánági-, máramarosi- és körösvidéki

vásárok jegyzéke.

Ha valamely vásár vasárnapra, esetleg ünneppnapra esik, akkor az a következő napon lesz megtartva.

- Abrud—Abrudbánya** (jud. Alba), azónap-tól szerinti Tádor nap előtt vasárnap és hétfőn kirakóvásár és állatvásár; lovárdá május hó első hétfőjek vasárnap és hétfőjén; júl. 29., Pálhálynap előtt és karácsony előtt, mindig vasárnap és hétfő napokon, kirakó- és állatvásár. Hétfővásár hétfőn.
- Acna Şugatog** (jud. Maramureş), ápr. 24 és okt. 26. napját megelőző foglaltó hétfőn és kedden
- Atol** (jud. Arad), ápr. 24, júl. 11, okt. 26. Ha ezen napok nem hétfőre esnek, ugy-ezen a helárnapokat megelőző hétfő-napon.
- Acos—Ákosfalva**, február 7-én, május 3-én, július 10-én, október 3-án és 4-én. Előtte egy nap állatvásár.
- Albmar** (jud. Alba), március 5-én, szept. 4-én. Előtte egy nap állatvásár.
- Goagiul-de-Jos—Alföld**, május 5, szept. 5, dec. 30, megelőző 2 naponál állatvásár.
- Albunar**, pünköst és Mária mennybeme-elelé napján, azónap-tól szerinti.
- Arpasul-de-Jos** (jud. Făgăraş), július 4-ik és 5-én állat, 6-án kirakóvásár, október 9—10 állat, 11-én kirakóvásár.
- Cernatul-de-Jos—Alsócsernáton**, április 2, július 5 és december 20. Hétfővásár szombaton.
- Jara-de-Jos—Alsójárás** (jud. Turda-Aires), febr. 16, május 1, július 16, okt. 3, kirakóvásár. Ezt megelőzőleg 3 nap-pal állatvásár. Hétfővásár kedden.
- Bacosul-de-Jos—Alsórákos**, április 24, július 24, szept. 21, kirakó; 1 nappal előtte állatvásár.
- Jacul-de-Jos—Alsózeuk** (jud. Cluj), má-jus 1—3. Juhvásár, május 20, szeptem-ber 4, kirakóvásár.
- Supurul-de-Jos—Alsószopor** (jud. Săia), febr. 21, május 16, aug. 8, nov. 21.
- Flintul-de-Jos—Alvincz** (jud. Alba), jun. 12—25, nov. 23—24, állatvásár. Kirakó-vásár június 24, november 25, hétfővásár szerdán.
- Frâna—Asszonyfalva** (jud. Târnava-Mare), április 10, október 1. állatvásár, április 14, október 2. kirakóvásár.
- Arad, Jádica** vagy fekele vasárnapot meg-előző péntektől június 29. után követ-kező péntektől és november 5. megelőző péntektől 5 napi tartammal és pedig a megjelölt pénteki és szombati napokon kirakólag állatvásárok, vasárnap, hétfő, keddi napon kirakóvásár.
- Mediasul-Aurii—Aranyomedeves** (jud. Sătmar), fehérvasárnap hetében, nagy héiben; Áldozócsütörtök, jan. 24, aug. 8, nov. 5 és december 24 hetében keddi, szerda és csütörtökön. Ha e napok ün-nepre esnek, a megelőző hét napjain.
- Negreşti—Avasfelsőfalva** (jud. Sătmar), a március 19-ét és úrnapiát megelőző és szeptember 8. után következő hétfőn.
- Lechinţa—Avasfokence** (jud. Sătmar), március 1 és július 6-át megelőző fog-laltó hetek hétfő napján.
- Oraşul-nou—Avasújváros** (jud. Sătmar), márc 11-ét, máj. 1-ét, június 18-át, aug. 15-ét megelőző foglaltó héten, hétfőn és kedden. Első nap állatvásár.
-
- Bacia—Bácsi**, ápr. 21, szept. 15.
- Blaj—Balázsfalva**, virágvasárnapot meg-előző szombat, július 2, dec. 6, kirakó-vásár, előtte 3 nappal állatvásár. Hétfő-vásár csütörtökön.
- Huedin—Bánffyhunád**, január 25, hus-hagyó kedden, husvét és pünköst előtt keddi, július 26, szept. 21, november 25 és karácsony előtt kedden, egy nappal előbb állatvásár. Hétfővásár kedden.
- Vorumlac—Baromlaka**, ápr. 2—5, s ept. 7—8 állatvásár április 5, szept. 10-én kirakóvásár.
- Baraolt—Barót**, február 3, július 1, aug. 21 és november 12-én kirakóvásár. Előtte 3 nap állatvásár. Hétfővásár szerdán.
- Batoş—Bátos**, január 27, május 21, nov. 14., 2 nappal előbb állatvásár. Hétfővásár szerdán.
- Bavaniste** (jud. Timiş), február 28, má-jus 21, október 26, nov. 20.
- Bazna**, április 1, augusztus 1 kirakóvásár, előtte 3 nap állatvásár.

- Belint**—Belencze (jud. Timiş), ónaplár szerint nagycsütörtökön, auguszt. 18-án. Heltivásár szentjánoskoron.
- Boius**—Belényes, január 31, február 1, aprilis 25—26, július 18—19, október 24 és 25-én állat- és kirakóvásár.
- Beliu**—Bél (jud. Bihor), márc. 1, jun. 1, szept. 1 és okt. 1-én magukban foglaló helek keddjén és szerdáján állat- és kirakóvásár.
- Bérzasca**—Berzászka (jud. Severin), május 26—27, július 25—26, okt. 6—7, nov. 7—8-án.
- Bérvava**—Berzova (jud. Arad), március 21, július 6, okt. 26, megelőző hétfőn.
- Bistrița**—Bászterce, Hamv. szerda utáni vasárnap, hétfőn és kedden, május 14. és 16., Bertalan nap utáni és Katalin nap előtti szerdát megelőző 5 nap marhavásár. Hamvasószerda utáni szerdán, május 17. Bertalan utáni szerdán és Katalin előtti szerdán kirakóvásár. Heltivásár kedden.
- Bioszeg**—Bihardószeg, márc. 3, máj. 1, szept. 2, december második hetében mindig szerdán és csütörtökön ugy az állat-, mint a kirakóvásár.
- Bicsud**—Bikszád (jud. Sălmar), jul. 12, aug. 25, szept. 19.
- Billed**—Billed (jud. Torontal), márc. 26, június 15, október 8-án, vasárnap vagy megelőző vasárnapon.
- Bolca**—Bolca, állatvásár ónaplár szerint Husvét böjtje első hetében, Virágvasárnap előtti csütörtökön és pénteken. Áldozócsütörtökön és böveketés napon. Borbála nap előtti csütörtökön és pénteken, valamennyi ónaplár szerint. Gyepjüvásár Áldozócsütörtök előtti szerdán. Heltivásár pénteken.
- Bula**—Bólya (jud. Târnava-Mare), márc. 25—26, állatvásár, 27-én kirakóvásár, okt. 25—26 állatvásár, 27-én kirakóvásár.
- Ineu**—Borosjenő, Szent János, Szent Ilés és Peraszkiva napja előtti vasárnapon ónaplár szerint.
- Borşa** (jud. Meramures) jun. 1, szeptember 15-ét magukban foglaló helek hétfő napján és azonkívül minden év április 15-én és decemb. 1-ét magában foglaló hét hétfőjén állatvásár.
- Borşa-Cojocna**—Borşa (jud. Cluj), febr. 24, május 6, október 4, megelőző 1 nap állatvásár.
- Şebiş**—Borossebes, ónaplár szerint ápr. Szt. György, szept. Szt. Mihály és dec. Szt. Miklós hetében szerdán. Kirakó és állatvásár egynapon.
- Brad** (Jud. Hunedoara), márc., jun., szept. és dec. hónapok harmadik csütörtökjén kirakó- és állatvásár egynapon. Heltivásár csütörtökön.
- Braşov** (jud. Braşov), április második hetének szerda napján állatvásár, egy héttel Urnap után hétfőn, kedden és szerdán állatvásár Lukács ev. után csütörtökön kirakóvásár, a marhavásár a megelőző hétfőn, kedden és szerdán. A Lukács-napi marhavásár napjain egyszeres-mind 3 napig tartó orsz. nyerstermény-, gabona- és vetőmagvásár. Csütörtökön és pénteken heltivásár, előző nap állatfelhajrással, harmadik hétfőn, szept. hónapban luxustóvásár. Heltivásár pénteken.
- Buteni**—Butyin (jud. Arad), ónaplár szerint Gyertyaszentelő, Urnap, Szt. János fejvétel és Karácsony első hetén; a vásárokat a határnapokhoz legközelebb első hétfőn tartalmak.
- Buziaş**—Buziás, jan. 25—26, ápr. 26—27, jul. 2—27, okt. 4—5 állatvásár. Kirakóvásár jan. 26—27, április 27—28, július 27—28 és október 5—6-án.

C

Ciachi-Gârbou—Csákgigorbó, ónaplár szerint hushagyó kedden Pünköst után kedden és Szt. Mihály főangyal napon. Előtte való napon állatvásár. Heltivásár szentjánoskoron.

Ciacova—Csákoua (jud. Timiş), ónaplár szerint nagyböjt közepette; jun. 29, aug. 15, ónaplár szerint Szt. Mihály, új naptár szerint Szt. Márton nap.

Cefa—Cséffa, április, augusztus és dec. hó első csütörtöke után.

Cenger, január 25, február 24, márc. 19, április 24, május: Áldozócsütörtök, június: Urnap, július 22, augusztus 20, szeptember 29, október 28, november 19 utáni és dec. 25 előtti pénteken.

Cermău—Csermő (jud. Arad), Virágvasárnap, Péter és Pál utáni vasárnap, ónaplár szerint Demeter nap utáni vasárnap

Cernat—Csernátfalva (jud. Braşov), kirakó és állatvásár május 3-án és szept. 20-án. Heltivásár hétfőn.

Ciucani—Csikcsekőfalva, kirakóvásár május 3-án és nov. 9-én.

Cârja—Csikkarcfalva, böjtletés hétfőn: június 24-én október 16-án. Heltivásár csütörtökön.

Cozmaş—Csikkozmás, január 23—24, augusztus 19—20, állatvásár, jan. 25 és ápr. 21 kirakóvásár. Heltivásár kedden.

Racul—Csikrákos, április 27—28 állatvásár, 29-én kirakóvásár, nov. 21—22 állatvásár, 23-án kirakóvásár.

Ciuc-Sándonic — Csikszentdemokos, március 19-én és október 10-én, előbb két nap állatvásár. Hetivásár hétfőn.

Ciuc-Sângeorgiu - Csikszentgyörgy és Csikbánfalva (jud. Ciuc), Husvét előtti hétfőn, Karácsony előtti hétfőn, megelőző két napon. Hetivásár hétfőn.

Ciuc-Sânmartin — Csikszentmárton, május 3-án és nov. 9-én, megelőző két nap állatvásár. Hetivásár szombaton.

Fromoasa — Csikszépviz, január 7. április 14, június 30. szept. 9, megelőző három napon állatvásár. Hetivásár szombaton.

Mercuria-Ciuc — Csikszeredda, Hamvazó szerda előtt 12 nappal, vagyis Septuagesima után pénteken, Áldozócsüförtök utáni pénteken, július 13-án, Margit napján, szept. 29, kirakóvásár. Előtte három nap állatvásár. Hetivásár szerdán.

D

Dănoș (jud. Târnava-Mare), március 5-én, június 20-án, október 5-én kirakó-, előtte három nap állatvásár.

Draoș Darocș (jud. Odorheiu), március 1, nov. 1. Előtte 3 nap állatvásár.

Dej — Dees, márc. 1-ét, június 1-ét, aug. István király napját és december 13-át magában foglaló héten szerdán kirakó-, kedden állatvásár. Hetivásár pénteken és kedden.

Dețu, március 23—24, június 8—9, szept. 7—8, nov. 23—24 kirakóvásár.

Deva, január 14, május 14, aug. 5, október 30, megelőző 3 napon állatvásár.

Dicioșânmartin, március 1, május 1, július 24, október 15, megelőző három napon át baromvásár. Hetivásár szerdán.

Dobra (jud. Huedin), április 23, május 30, szept. 8, október 26, állat- és kirakóvásár. Hetivásár kedden.

Domășina — Domásnya, ó-naptár szerint Virágvasárnapon és Szent Péter utáni 2-ik vasárnapon állatvásár és kirakóvásár.

Dragomirești — Dragomérfalva, ó-naptár szerint Vízkereszt előtt, új naptár szerint Péter, Pál és Sz. Mihály után első hétfő napokon. Hetivásár hétfőn.

Drag (jud. Ciuj), ó-naptár szerinti Husvét előtti Nagycsüförtökön, július 6, aug. 18, nov. 7, a júliusi és augusztusi vásárokat megelőzőleg két nap, a többi előtt egy nap állatvásár.

E

Agârbiciu-Egerbegy (jud. Târnava-Mare) március 21, október 30, megelőző egy nap állatvásár. Hetivásár csüförtökön.

Aghireș-Eoeres, febr. 1, május 3, aug. 1, nov. 3. Hetivásár vasárnap.

Arghihaț — Egerhát, jan. 1—2, gör. kath. Husvétől megelőző szerda és csüförtök, július 31, augusztus 1, gör. kath. Kisboldogasszony (Kisasszony) napján és előtte való napon. Első napon állatvásár.

Vâlcel — Előpaták, augusztus 17, 18, 19.

Cornățel — Egerszeg, március 31, április 1, augusztus 1—2. A második nap kirakóvásár.

Dumbrăveni — Erzsébetváros, január 27 Gyümölcsöltő-Boldogasszony utáni nap; Áldozócsüförtök utáni nap, július 5, szeptember 21, november 20, megelőző három nap marhavásár. Hetiv. szerdán.

Ârdud — Erdőd (jud. Sătmăr), febr. 2-ika után, Husvét előtt, Pünköst előtt, jul. 2, szept. 14, nov. 1, december 16 utáni csüförtökön.

Ârdusat — Erdőszáda, március és június első hetében, aug. harmadik és november második hetében lévő pénteken. Hetivásár pénteken.

Andrid — Érendréd, április 10, október 15 s ha ezek nem keddre esnek, akkor a következő kedden.

Valea-lui-Mihai — Érmihályfalva, március 14—15, június 27—28, szept. 6—7, dec. 10—11-et magában foglaló hetek szerdáján és csüförtökjén.

Aleşd — Élesd, fehér Mátyás nap utáni szerdán és csüförtökön; június havában Áltos nap előtti héten csüförtökön és pénteken; szeptemb. havában Máté nap hetében csüförtökön és pénteken; dec. havában Luca hetében csüförtöki és pénteki napon és pedig állatvásárral. A vásár első napján szarvasmarha és ló, a vásár második napján sertés-, juh- és kecskevásár.

F

Făget — Facsád, állat és kirakóvásár január 15, február 13, március 20, május 5, július 8, augusztus 24, november 4, december 15.

Codlea — Feketehalom, április 25, szept. 30 megelőzőleg egy-egy nap állatvásár.

Tăut — Feketeót, január 25. előtti hétfőn, április 5, július 15 és október 16. napjait követő hétfőn kirakó- és állatvásár.

Avrig — Felek (jud. Sibiu), állatvásárok március 19, június 1, augusztus 12, október 1. Kirakóvásárok június 2, aug. 13 és október 2.

Feimer, április 1—2, szeptember 1—2, állatvásár és kirakóvásár a második napon.

Saiasprie—Felsőbánya, jan. Vízkereszt, Mária fog. után. Ker. Járó hétben, július Apost. oszlása és okt. Szt. Ferenc nap hetében hétfőn és kedden.

Vişeu-de-Sus (Vişeu Mijlociu)—Felső és Középvásó. (jud. Maramureş), gör. kath. Szt. György, Szt. Illés és Szent Demeter napokat követő hétfő és kedd, március 5, szept. 10 állatvásár.

Vinţul-de-Sus—Felvincz „Oculti” vasárnap utáni hétfőn, június 8, aug. 25 és nov. 19. Megelőző 3 napon állatvásár. Hétvásár szerdán.

Tăuţi—Feltót, április harmadik és szept. első hétfőjén kirakó- és állatvásár egy napon.

Ferendia—Ferenchatom (jud. Torontal), március 1-ét és augusztus 16-át követő szombaton.

Făgăraş, március 17, Pünköst utáni csütörtök, szept. 9, dec. 6. Minden vásár négy napig tart, az illető napot megelőzőleg két nap baromvásár.

G

Gătaia, január 20, április 21, július 21, október 27.

Gârneşti—Gernyeszeg, január 14, május 15, aug. 16, novemb. 19. Megelőzőleg 3 nap állatvásár.

Grind—Gerend, július 26, okt. 7.

Gârceni—Görcsöny (jud. Sălaj), március 19, június 24, szeptember 21, nov. 25, kirakóvásár.

Gilău—Gyalu, április 20, július 14, dec. 11. Előtte 1 nap állatvásár. Hétvásár szombaton.

Josani—Gyergyóalfalu, febr. 24, okt. 31.
Bicaz—Gyergyóbékás (jud. Ciuc), április 21—23, augusztus 22—24. Következő nap kirakóvásár.

Ditrău—Gyergyóditró, febr. 5, május 1, július 17, nov. 25 kirakóvásár.

Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Virágvasárnap előtti nap, június 15, szept. 7, dec. 15. Megelőző 3 nap állatvásár. Hétvásár szombaton.

Tulgheş—Gyergyódlgyes, csak hétvásár csütörtökön állatvásárral.

Ghiriş—Gyires, február 3, július 8, október 21. Előtte 3 nap állatvásár. Hétvásár kedden.

Ghimeş-Făget—Gyimesbükk, jan. 20—21, marhavásár, 22-én kirakóvásár, augusztus 22—23 marhavásár, 24-én kirakóvásár. Hétvásár hétfőn.

Lunca-de-Jos—Gyimes alsó és középlak április 4, október 31 kirakóvásár. Ezt megelőzőleg 2—2 napon állatvásár és végül a tavaszi marhavásárt megelőző napon juhvásár.

Ghioroc—Gyorok (jud. Arad), márc. 10, szept. 29, vasárnapi napon. Kirakó- és állatvásár egy napon.

Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Husvét előtti kedden, július 26, szeptemb. 30, dec. 17. Megelőző 3 nap állatvásár. Kedden és szombaton hetivásár.

H

Halmou—Halmi (jud. Sălaj), január 1, március 1, április 24 és Pünköst előtti hétfőn és kedden; s azon hetek hétfőjén és keddjén, melyek ma-ukban foglalták július 15-ét, augusztus 14-et és november 30-át.

Halmog—Malmógy, április 12, okt. 16. Előtte 1 nap állatvásár.

Hajog—Hétzeg, február 2, március 25, augusztus 16, szeptemb. 8. kirakóvásár, január 30—31, március 19—22, augusztus 12—15, szept. 4—5 állatvásár. Hétfőn hetivásár állatfelhajtással.

Poieni-sub-munte—Havasmező, ó-pünköst, ó-illés előtt egy héttel hétfőn és kedden, október 15-i megelőző hét hétfőjén és keddjén, azon esetben, ha október 15. vasárnapra esik, ugyanazon hét hétfő és kedd napján. Vasárnap csak kirakóvásár.

Huşfalău—Héjjasfalva, március 28 és december 2. Megelőző napon állatvásár.

Merseni—Mersény (jud. Făgăraş), febr. 12—15, szeptember 27—28, december 30—31, állat- és kirakóvásár.

Hida—Hidalmás, április 5—6, szeptember 25—26. Első napon állatvásár.

Homorod, március 15—17, június 29—30 és július 1, november 15—17 állatvásár, termény és háziparcikkal, utolsó nap kirakóvásár.

Hondol minden szombaton hetivásár.

Cornăţel—Hortobágyfalva, április 1, aug. 2. Előtte egy nap állatvásár.

Satulung—Hosszufalu, Hamvazószerdá utáni, Áldozócsütörtök utáni, jun. Ker. Szt. János utáni és szept. Szt. Ker. felmag. utáni pénteken.

Hususău—Hosszuaszó (jud. Târnava-Mică) február 26, június 23, okt. 26. Előtte 3 nap állatvásár. Szerdán hetivásárok.

Homorod-Sănpaul, állatvásár apr. 10-12, és november 30, decemb. 1—2. Kirakóvásár mindig a következő napon.

Gurahonţ—Honctó, febr. 1. előtt hétfőn, május 11, és augusztus 20-ának hetében hétfőn és november 15. előtt hétfőn. Kirakó és állatvásár 1 napon.

I
Mani—Hyeftala, január 10, május 1, és szept. 7. Állatvásárral együtt.
Spermezedu—Isópánmező, május 20, szept. 10. Előtte egy nap állatvásár.

J

Jasszenova (jud. Timis), május 21, szeptember 11-én.
Jank, május és szeptember második csütörtökjén.
Joffb—Jéneoffalva, április 15, június 20, szeptember 29, vasárnap és hétfőn.

K

Kata—Kacza, május 7, szept. 16, megelőzőleg 1 nap állatvásár.
Kacova—Kákófalva (jud. Severin), Szent György és Márta nap előtti csütörtökön. Előtte 1 nap állatvásár.
Kel, január 19—22, május 22—25, október 1—4. Az utolsó nap kirakóvásár.
Kepnic—Kápnikbánya, Szt. János- és Szt. Mihály napján kirakóvásár. Hétfővásár szombaton.
Kápolnás—Kápolnás (jud. Severin), jan. 15, márc. 21, május 5, július 6, szeptember 20, november 20.
Kápolnija—Kápolnásfalva, jun. 28, a kirakóvásárt megelőzőleg 2 nap állatvásár.
Karófalva (jud. Timis), március 19—21, június 10—12, szept. 20—22, november 7—9. Ha a vásár első napja nem csütörtökre esik, akkor az illető vásár mindig a hétfőnapot követő csütörtöki naptól kezdve tartandó. Állatvásár az első két napon, kirakóvásár az utolsó napon.
Kopálnic—Mánástár—Kápolnokmonostor, június 1. és dec. 6-ai magában foglaló hét kedden állatvásár, szerdáján kirakóvásár. Hétfővásár szerdán.
Kriokács—Kétes (jud. Selnok-Doboc), április 6, október 30. Hétfővásár szerdán.
Krisz—Száncsú—Kercz, (jud. Făgăraș), március 20, július 20-án állat, utána 1 nap kirakóvásár.
Kénpaul—Keröldömentpál, Husvél előtti szerda, csapár szerdai Nagy-Boldogasszony napján. Megelőzőleg 3 nap állatvásár.
Kris—Keresd, (jud. Târnava-Mică), január 7, június 12, október 12, állatvásár, jászár 3, június 10, október 10.
Kossa-Mică—Kiskapus (jud. Târnava-Mare), április 21—24 juhvásár, 25—27 állatvásár, 28-án kirakóvásár; augusztus 20—22 állatvásár, 23-án kirakóvásár Hétfővásár szombaton.

Târgul-Săcutiesc, január 3 és május 2. utáni hétfőn, Simon Juda napján. Megelőzőleg 3 nap állatvásár. Hétfővásár csütörtökön.

Chibed—Kibéd, február 6, május 19, december 2. Megelőzőleg 3 nap állatvásár. Hétfővásár kedden.

Crauldorolt—Királydorócz, február 2, április 9, május 28, június 23, szeptember 9, nov. 17, dec. 24. Hétfővásár csütörtökön állatvásárral.

Craiu (jud. Timis), jul. 7, november 17.

Crhalma—Királyhalma (jud. Târnava-Mare), március 25, július 1, decemb. 1, őlt- és húsvétpar vásár.

Chisineu—Kisjenő (jud. Arad), Szent György (április 20) előtti szombat hétfő és vasárnap, szept. 29-ét megelőző szombaton és vasárnap és dec. első hétfőnek szombaton és vasárnapján. Szombaton állatvásár, vasárnap kirakóvásár. Július 2-ét megelőző hétfőn és kedden állatvásár. Kedden hétfővásár állatfelhajtással.

Cluj, kirakóvásár január 10, március 12, június 15, szeptemb. 1, nov. 2. Juhvásár április 27—28. Állatvásár január 7—9, március 9—11, június 10—12, augusztus 29—31, október 30—31, november 1. Hétfővásár hétfőn és csütörtökön.

Covasna—Kovácszna, február 17, máj. 2, július 22, november 11-én kirakóvásár. Hétfővásár szombaton.

Căhalan—Kőhalom (jud. Târnava-Mare), Vízkereszt utáni hétfőn kirakóvásár, megelőzőleg pénteken, szombaton és vasárnap márhavasár; Vízkereszt utáni hétfőn kirakó, megelőzőleg pénteken, szombaton és vasárnap márhavasár; július 25-én kirakó, megelőzőleg 22—24-én márhavasár; október 10-én kirakó, 7—9-ig márhavasár.

Baia de Criș—Körösbánya, márc. jun. szept. és dec. hó 2-ik szerdáján.

Crispatak—Köröspatak, Mátyás nap, június 16, október 4.

Cărseni—Szamos-Krassó (jud. Sătmăre), május 2, július 2, szeptemb. 1-5-ös és november 2-ik kedden.

Crasna—Krasna, január hónapban eső harmadik hétfő és kedd, április, július és október hónapokban eső 2-ik hétfő és kedd.

Belhigul—Gadrutui — Krasznabéltek, február 10, március 31, május 19, július 24, szeptember 22, november 10, december 22.

Cetatea de Baltă—Küküllővár, husvég előtti hétfőn, Husvél előtti hétfőn, Pákos előtti hétfőn, augusztus 21. előtti hétfőn, 3 nap állatvásár a kirakóvásárok előtt.

Lachajta—Lekencaze (jud. Sötmer), március 1, július 6.

Lachajta—Lekencaze (jud. Năsăud), március 1, április 23, jún. 1, szeptember 21, dec. 20. Marhavásár 3 nappal előbb. Hefivásár csütörtökön.

Lipova—Lippa, ó-neplár szerint Szent György Szt. Inés, Kisasszony- és Szent Mihály előző vasárnap. Megelőző pénteken és szombaton állatvásár.

Lisa—Lisza, (jud. Făgăraș), július 3-án állatvásár húslipert- és terményvásárral, szeptember 21-én állatvásár.

Luta—Lövcsa, január 13—15, ápr. 3—5, július 30—31, aug. 1, október 13—15. Utolsó napokon kirakóvásár.

Lugoj, február 10, május 10, július 2—4 és október 21-én megelőző pénteken, szombaton és vasárnap állat- és kirakóvásár.

M

Mărbău—Magyargorbó, Senag utáni napon, ó-neplár szerint pünköst, nov. 19.

Măghiu—Magyarigen, Pünköst előtti péntek, október 26. E határnapot megelőzőleg 2 nap marhavásár, Hefivásár pénteken.

Lăpogul ung.—Magyartópos, jan. 18—19, május 15—14, július 6—7, szeptember 26—27, első nap állatvásár. Hefivásár csütörtökön.

Măgharus—Magyaros, február 5—6 ápr. 9—0, augusztus 4—5, novemb. 14—15. Második nap kirakóvásár.

Maria-Radna, Áldozócsütörtök és ó-neplár szerint október 6-át megelőző pénteken kirakó- és állatvásár 1 napon.

Morod (jud. Turda), Április 1, szeptember 17. Előtte 3 nap állatvásár, március 26—28 juhvásár.

Murghita, január 6, április 24, július 13, szeptember 14, nov. 5-ét magában foglaló hetek szerdán és csütörtökön állatvásár, pénteken kirakóvásár, az első két napon mindenkor állatvásár, a harmadik napon kirakóvásár.

Sighetul-Marmatiei, hefvásár kedd és péntek állatvásárral; ó-neplár szerint bőji első hétfő és kedd napján, ó-neplár szerint Pünköst hétfő és kedd napjaik, ó-neplár szerint Inés napot magában foglaló két hétfő és kedd napján, (ha Inés vasárnapra esik, következő hét hétfőjén és keddjén), október 12-át magában foglaló hét hétfőjén és keddjén, (ha október 13. vasárnapra esik, a következő hét ugyanazon napjaik), december 2-ik felének első hétfőjén és keddjén. Ezen hétfő és keddi napok csupán

a marhavásárookra vonatkoznak, kirakóvásárok mindekor az egész vasári napon tartanak. — Szeptember 1—2-ik napjaik kirakó- és marhavásár tartanak, de ha a fenti napok valamelyike vasárnapra vagy római, vagy illetve gör. kath. ünnepre esnek, a vásár vasárnapot, vagy ünnepet követő napokon tartják. Nov. 5—6-ik napjaik kirakó- és állatvásár.

Mărzava—Marosborsa, március 21, július 6, október 26 napját megelőző vasárnapokon kirakó- és állatvásár egy napon.

Mica—Marosittya, január 19, április 6, május 10, július 6, augusztus 27, október 21. Kirakó- és állatvásár egy napon.

Cheja—Maroskecs, május 27, július 27, szept. 1, megelőző 3 nap állatvásár.

Lădăcuț de Murș—Marosleles, május 4, október 4. Megelőzőleg 3 nap állatvásár. Hefivásár kedden.

Rușii-Munți—Marosoroszfalu, márc. 30, szept. 30. Hefivásár kedden.

Petriș, Marospetres (jud. Arad), január 0—11, július 19—20, október 13—14, és 20-án kirakó- és állatvásár egy napon.

Glodeni—Marossárpatak, Áldozócsütörtök utáni péntek, előtte 1 nap állatvásár.

Ogra—Marosugra, Quasimodó utáni csütörtökön, szeptember 16. Előtte 3—3 nap állatvásár.

Ulcora—Marosujvár, április és augusztus 13-e előtti pénteken. Előtte 3 nap állatvásár. Hefivásár pénteken.

Târgul-Mureș, Országos kirakóvásár, január 17-én Virágvasárnap előtti csütörtökön, Urnap utáni hétfőn, szeptember 4-én és nov. 11-én. Hefivásár csütörtökön.

Somărtin—Mártonhegy (jud. Târnava-Mare), Husvét után következő hétfőjén, július 31-én, november 1 utáni első hétfőn. Ez utóbbi határnapot követő 3 nap után állatv., július 28—29 állatv.

Mărgineni (jud. Făgăraș), márc. 28 állatvásár, aug. 9 állat- és kirakóv.

Motigodri—Mártonfalva (jud. Târnava-Mare), március 19, november 5, kirakó- és megelőzőleg (egy nap közbevetéssel) 2—2 napi állatvásár (tehát márc. 16—17, nov. 2—3) és Pünköst utáni kedden és szerdán állatv., Pünköst utáni pénteken kirakóv. A pünkösti vásár állatfelhajtással.

Mehadia, állat- és kirakóvásár január 12, március 30, július 6. és nov. 2-án.

Carani—Marsifalva, (jud. Timis), április 20, augusztus 10.

- Mediasz—Medgyes** (jud. Târnava-Mare), Invoke utáni hétfőn, kedden, szerdán állatvásár, csütörtökön kirakóv., március 20-án díjazással egybekötött tenyészkiállítás kapcsolatos országos tenyészállatvásár, helypénzszedés nélkül; április 10—12 állatvásár, 13-án kirakóvásár; május 28—30 állatv., 31-én kirakóvásár; június 9—12 állatv., 13-án kirakóvásár. Szt. Mihály-nap előtti hétfőn, kedden, szerdán állatvásár, nov. 27—29 állatvásár, július 6—10-ig juhvásár. Heliv. csütörtökön.
- Mihos—Mezőmóhes**, január 24, máj. 30, aug. 3. Előtte 3 nap állatv.
- Tileagd—Mezőtelegd**, április 3-ik és dec. első szerdán kirakó és állatvásár.
- Micfalau—Mikóujfalu** (jud. Treiscăune), február 14-én marhav., 15-én kirakóv., május 5-én marhav., 6-án kirakóv., július 19-én marhav., 20-án kirakóv., nov. 14-én marhav., 15-én kirakóvásár.
- Tăutii-de-jos—Misztfalu** (jud. Sătmăr), május 7. és nov. 24, november 19 megelőző nap állatvásár.
- Modosz**, március 25, június 26, szeptember 1 és október 26-át megelőző vasárnapokon.
- Moldova-veche—Ó-Moldova**, április 21 és aug. 27. állatvásárral együtt.
- Moldova-nouă—Új-Moldova**, május 5-én és június 24-én.
- Monor** (jud. Nasaud), május 31, szeptember 27. Előtte 2 nap állatvásár. Heliv. pénteken.
- Morghindeal—Morgonda**, apr. 25, aug. 25, október 25 kirakóv. Előtt két nap állatvásár.
- Moravița** (jud. Timiș), április 1 és október 7 kirakóv. Hétfőn heliv.
- Morțișfalud** (jud. Timiș), március 3-ik, máj. 2-ik, aug. 3-ik, nov. első vasárnapján kirakóv. Csütörtökön helivásár.

N

- Nădășul-Săseac**, február 5, április 28, október 31 (ünnepe esetén a következő napon.) Állatv. febr. 2—4.
- Alta-Mare—Nagyajta**, febr. 16, Áldozócsütörtök utáni nap, dec. 29. Előtte 1 nap állatv. Helivásár kedden.
- Săntani-Mari—Nagybaczon** (jud. Treiscăune), január 21, április 13, július 31, október 7 kirakóvásár.
- Săia-Mare—Nagybánya**, Ocult vasárnap után, Urnap után, aug. Szt. István után és nov. Márton nap után, mindig hétfőn és kedden, január 3-ik vasárnapját követő hétfőn állatv., kedden és szerdán kirakóvásár.

Borodul-Mare—Nagybárd (jud. Bihor) Gergelynap (márc. 12) utáni hétfőn, Péter és Pál napját magában foglaló hét hétfőjén, Boldogasszony napját (aug. 15) és Márton napját (nov. 11.) magában foglaló helek hétfői napján kirakó- és állatvásár.

Bocicolul-Mare—Nagybocskó, helivásár szerdán és pedig kirakóvásár sertésfelhajtással.

Cisnădie—Nagydisznód, június 30 és augusztus 29.

Alud—Nagyonyed, január 25, május 8, aug. 19, okl. 16, 3 nappal előbb állatv. Évenként május 7-16-ig 7 napon át juhvásár. Heliv. csütörtökön állatvásárral.

Leonda Mare—Nagyilonda, febr. 9—10, május 1—2, augusztus 17—18, október 15—16. Első nap állatv., második nap kirakóvásár.

Cepșa-Mare—Nagykapus, augusztus 24, előzőleg 21—23-án állatvásár.

Cornosz—Nagykomlás, március 3, jun. 9, szeptember 1 állatvásár, kirakóv a következő nap.

Cerei-Mare—Nagykároly, febr. 4, április 15, június 3, július 1, szeptemb. 16, nov. 4, dec. 9-ét magában foglaló helekben hétfőn. Hétfőn és pénteken heliv.

Mădălac—Nagylak (jud. Arad), április 24 és szept. 29-ét magában foglaló helekben mindig szombat és vasárnap. A január 6-ika után következő legközelebbi, valamint július hó második szombatján és vasárnap.

Mestîniul-Mare—Nagymajtény, február 5, április 16, május 15, július 10, szeptember 18, nov. 6, dec. 11.

Sărmașul-Mare—Nagysármás (jud. Cluj) január 0, április 20, okl. 10, megelőzőleg 2—2 napon állatvásár.

Șeica-Mare—Nagyselyk, május Exaudi vasárnap utáni hétfőn, augusztus 30, december 13 Luca nap. Állatvásárok: Exaudi állatvásár minden év Áldozócsütörtökjén és az azt követő pénteken, aug. 28, a Luca napi pedig dec. 10, 11.

Șamcuta-Mare—Nagysomkut, Ocult vasárnap előtti szorda és csütörtök, Urnap előtti szorda és Urnap, augusztus 20 és november 11 előtti szorda és csütörtök, első nap állatvásár.

Salonta—Nagyszalonta, a február 15, április 15, július 15 és novemb. 15-ét magában foglaló helekben pénteken és szombaton, az állatvásár mindenkor az előző napon tartatik meg.

Sibiu—Nagyszeben, Vízkeresztnap utáni hétfőn, május 5, szeptember 15, megelőző 7 nap állatvásár. Helivásár kedden és pénteken.

Tarna-Mare—Nagytarna (jud. Sătmar), február 16, április 1, május 1, júl. 26, október 28 és december 11 napokat magukban foglaló hetek hétfőjén és keddjén.

Zorindul-Mare—Nagyzorind (jud. Aaad), január 14, aug. 25 kirakóvásár.

Oradea, hétfő és kedd általános vásár, péntek csupán kirakóv. Márc. 12, jun. 21, szeptember 8, december 8-át magukban foglaló hetek, mindig pénteken kezdődnek s a következő sorrendben tartalmak meg: pénteken és szombaton szerlés- és jártóvásár, vasárnap, hétfőn, kedden termény-, borsos-, sertés- és lóvásár; vasárnap, hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken általános vásár.

Născăud, május 27-én Szt. Borialna után következő második szerdán, november 8, két nappal előbb állatv. Hetivásár csütörtökön.

Bocsa—Némethogson (jud. Sevesin), Feketevasárnap előtti héten, május Szt. János napját magukban foglaló héten. Péter Pál ünnepe után, szept. 18 után mindenkor csütörtökön, pénteken és szombaton.

Mátrici—Nyérédközövényos (jud. Turda) február 9, május 3, augusztus 24, nov. 2, előtte 3 napon állatvásár; később augusztus 21-iki, vagy ha 21 vasárnapon esik, a következő napi vásár, amenny az állatvásár 19-én tartandó. Ha a következő ünnepre, vagy vasárnapra esik, a következő nap tartatik. Hetivásár kedden.

Mercurea-Mureșului—Nyúrádszereda, február 21—24, július 29—31, aug. 1, dec. 7—10. Utolsó napon kirakóv. Hetivásár szerdán.

O

Beșenova-Mare—Óbesenyő, május 16, aug. 15, okl. 15.

Pecica-Română—Ópécaska, a február 2-át és július 24-ét megelőző szombaton állatv., vasárnap és hétfőn kirakóvásár.

Rodna-Veche—Óradna, február 26 megelőző szombat, június és október hé utolsó szombat, május 4, aug. 10, és dec. 18 előtti szerdán, 2 nappal május és aug. 3 nappal előbb állatvásár, Hetivásár szombaton.

Ortodorf—Órozafelva (jud. Timiș), április 24, szept. 8.

Oravița, március 25, július 25. Hetivásár szerdán.

Orșova, május 1—3, szeptember 17—19 és állatvásárok.

P

Pataș (jud. Târnava-Mare), márc. 10—11, július 31, augusztus 1, decemb. 3—6. állatvásár első nap, második napon kirakóvásár.

Păncota, május, augusztus és okl. első szombatján kirakó- és állatvásár 1 nap. Hetivásár szombaton állatfelkajlással.

Praid—Parajd, március 19, július 26, október 15, december 17. Három nappal előbb állatv. Hetiv. csütörtökön.

Pouliș (jud. Timiș), máj. 5, október 1.

Peclea—Pécaska, május 9 és szeptember 14, megelőző szombat, vasárnap és hétfő, szombaton állatvásár.

Periamos, ápr. 24, június 15, szept. 24.

Petalea (jud. Turda), Pénteköl harmadik napja utáni 3 napon át állatv., a negyedik napon kirakóv., decemb. 3—5 állatvásár, december 6 kirakóv. Hetivásár kedden.

Petriș (jud. Născăud) április Hugó és október Simon Jуда napján. Előtte egy nap állatvásár.

Petregani, május 15, október 15, kirakó- és állatv. Hetivásár pénteken.

Pitkott (jud. Sălaj), márc. 1, és szept. 1. kirakóvásár.

Poiana (jud. Sibiu), július 15, szept. 21, két nappal előbb állatvásár.

Pul, orsz. állat- és kirakóvásár május 1, okl. 14. Hetivásár szombaton.

Prăjmer—Prázsmár, február 3, aug. 6, előző 1—1 napon állatv., minden hét szombatján dísznóvásár.

R

Recaș (jud. Timiș), febr. 23—24, június 25—24, okl. 31, nov. 1.

Reșița (jud. Ceras-Severin). Virágvasárnap előtti pénteken, augusztus Boldogasszony héti, szept. Szt. Mihály nap héti pénteken, illetve előtte való pénteken.

Rețeg, május 7, július 12, szeptemb. 28, megelőző 2 nap állatv. Hetivásár csütörtökön.

Râta—Rézbányaváros, február, április, június, augusztus, okl. és dec. hónapok első hetébe eső szombat.

Război-Românesc (jud. (Dobacă) január 14, április 7, május 21, szeptember 21, a megelőző napon állatv.

Românilagos, Böjl közepének napján, június 1-ét követő vasárnapon, továbbá augusztus második hetében és a Szent-András napot magukban foglaló héten vasárnap, a júniusi vásárt kivéve ónap-tár szeri-l.

Râșnov—Rozsnyó (Jud. Brașov), január 15, július 11, első 1 nap állatvásár, állatvásár minden szerdán.

S

- Sărmașag—Sărmașag**, április és június második, augusztus és október harmadik heteiben szerda és csütörtökön. Heltvásár hétfőn.
- Livada—Sărlăz**, heltvásár kedden, febr. 16, május 15, július 20, szeptemb. 20 és dec. 6 napját magában foglaló hetek hétfőjén és keddén.
- Sighișoara—Sageșvár**, január 15—16, márc. 15—14, június 21—24, szeptemb. 15—16, november 1—2 állatvásár. Március 16, június 24, november 4 kirakóvásár.
- Silindia—Sălănd**, május 25, október 8 és dec. 15-ét követő vasárnapokon állatvásár a kirakóvásárral egy napon.
- Sepreus**, május 1-ét és november 20-át megelőző vasárnap kirakó- és állatvásár.
- Sf. Gheorghe-Sepetszentgyörgy György** nap után. János nap után és Brigitta nap után szerdán és csütörtökön, 1-ő nap állatvásár, a júniusi vásárt megelőző kedden lovásár és dec. 20—21-én szerdán és csütörtökön. Heltv. hétfőn.
- Simandul-de-jos**, febr. 15, május 15 és szeptember 15. hetében, vasárnap és szombat állatvásár.
- Soborșin**, február 14, április 15, aug. 16, december 3 kirakó- és állatvásár egy napon.
- Solana-Seratu—Sósmező**, április 1-ét tartalmazó héten szerdán és csütörtökön, május 19—20, július 14—15, október 25—26. Első napon baromvásár, mindkét nap kirakóvásár. Heltv. szerdán.
- Sărată Sôvárad**, március 7—8, május 5—6, aug. 27—28, dec. 19—20 állatvásárok. Március 9, május 7, aug. 29, dec. 21 kirakóvásárok.
- Săntărdorf—Stăjertak (Anina)**, Szt. háromság vasárnapján, október második vasárnapján.
- Sălmeghis—Sălămed**, január 1, pünköst másodnapján, augusztus 15, kirakóvásár. Kedden heltvásár.
- Sălard**, febr. és augusztus első szerdáján kirakóvásár.
- Sărășeu—Szamoskrassó**, máj. és július második keddén, szeptember első keddi és november második keddi napján.
- Someș-Curuslău—Szamosnagygyörgy** Péter nap előtti napon, negyedik huszagyóján, Jeremiás próféta napján, az Ur színeváltozása napján, Góbor és Mihály arkangyalok napján.

Gherla—Szamosujvár, február 3—5, április 29, máj. 1, júl. 23—25, október 26—28. állat- és kirakóvásár. Heltvásár hétfőn és pénteken.

Săsciori—Szászcsór (Jud. Sibiu), márc. 30, október 26. Előbb két nap állatvásár. Szombal heltvásár.

Hundru-Bechui—Szászahalom, július 7, Mártonnap utáni hétfőn kirakó, megelőzőleg péntek és szombal állatvásár.

Săuca-Monișă—Szászakabánya, május 6-át megelőző pénteken és szombaton, ha azonban május 6. péntekre esik, ugy aznapon és a következő szombaton; július 6—7-én, szept. 21-ét megelőző pénteken és szombaton, ha azonban szeptember 21. péntekre esik, ugy aznapon és következő szombaton.

Oriș—Szászkeresztúr, jan. 25, szept. 1, kirakóvásár. Előbb 3 nap állatvásár.

Sachiz—Szászkezd, január 12, május 22, aug. 3, nov. 25, kirakóvásár. Január 8, május 20, augusztus 1, nov. 23—24, állatvásár.

Nedăruș-Sămeș—Szászvádas, febr. 5, ápr. 26, okt. 31, febr. 2 4, állatvásár.

Reghin—Szászrégen, február 14—15, máj. 4—6, aug. 2—4, okt. 15—17, lovásár. Febr. 14 28. máj. 7—11, aug. 5-9, okt. 18—22 meghívásár. Május 1—3, július 30, aug. 1 juhvásár, február 19, máj. 12, aug. 10, okt. 25, kirakóvásár. Heltvásár csütörtökön.

Sobeș—Szászsebes (Jud. Sibiu) január 29, április 24, augusztus 24 kirakó, előzőleg 3 nap állatvásár, április 6—8, augusztus 21—22 juhvásár, máj. 30—31 állatvásár. Heltvásár csütörtökön.

Orăștie—Szászváros, március 14, jun. 4, október 4, decemb. 6, megelőző 3 nap állatv. Heltvásár szombaton.

Săltmar, február 2, március 19, május 1, július 2, szept. 29, nov. 21 magában foglaló hetek keddén és szerdáján, első nap állatvásár.

Săltzta (Jud. Sibiu), április 6, június 14, október 7 kirakóv. Április 4, június 11, október 4 juh- és sertésvásár. Április 5, június 13—15, október 5—6 áll. tv.

Sic (Săc)—Szék, február 24, július 8, szeptember 27, november 30 állatvásár és kirakóv. Heltvásár kedden.

Săcueni (Jud. Bihor), febr. 19, május 1, június 24, szept. 29, nov. 25, dec. 25. hetekben pénteken Esenkivül Husvét és Pünköst előtti héten szerdán, csütörtökön és pénteken, 1 nap állatv.

Săușigiu—Székeskut (Jud. Timiș), jan. 25, július 27, október 25. Országos vásárokat nem tartja meg.

Cristur—Székelykeresztur, állatv febr. 21—23, május 1—3, július 4—6, szept. 8—10. Juhvásár április 28—30, szeptember 5—7, márc. 1-én tenyészbírávására. Kirakóvásárok február 24, május 4, július 7, szept. 11. Szombaton hetivásár állatfelhajtással.

Odorheiu—Székelyudvarhely. Kirakóv. Oculi vasárnap utáni szerdán, Urnap utáni hétfőn, okt. 4, december 21. Előtte 3 nap baromvásár, április 10—12 és szept. 28—30 juhvásár. Hetiv kedden.

Semlac, Judica vasárnap előtti két héttel és ónapjár szerint Péter és Pál előtti 2 héttel vasárnap és hétfőn, október harmadik vasárnapján és a köv. hétfőn.

Agnita—Szentágota (jud. Târnava-Mare) Judica utáni hétfőn és Szentháromság utáni harmadik hétfőn kirakó-, és ezeket megelőző pénteken és szombaton állatvásár. Október 14, december 21, ezt megelőzőleg 2 nap állatvásár. Hetivásár pénteken.

Saniob (jud. Bihor), április és aug. első hétfőjén kirakó- és állatvásár.

Suptacul de Bârcău (jud. Bihor), a hős második hetében, Szt. György előtti hétfőn, Lőrinc napját magában foglaló héten, október első hetében, minden kedden kirakó- és állatvásár.

Cahul-Silvaniei—Szilágycseh, húshagyó kedd utáni szerdán és csütörtökön, Husvét előtti másfél héttel szerdán és csütörtökön. Urnapja utáni szerdán és csütörtökön. Augustus második hetében szerdán és csütörtökön. Lukács nap utáni szerdán és csütörtökön. Karácsony hetél megelőző szerdán és csütörtökön. A rom. kath. Péter és Pál utáni szerdán csütörtökön.

Simleul-Silvaniei—Szilágysomlyó, március, június, szept., dec 20-át tartalmazó hetek csütörtök és péntekjén. Március 23—24, pénteken hetivásár.

T

Tâșnad, Bálint hetében pénteken, Husvét előtti nagycsütörtökön, május Szaniszló, július Serrós Boldogasszony napja, szeptember Kisasszony napja, október Gál és november Márton napok heteiben pénteken.

Teaca—Teke (jud. Cluj), február 1, május 1, június 27, novemb. 5, megelőzőleg 2 nap állatvásár, apr. 11—14. juhvásár. Hetivásár hétfőn.

Tilagad (jud. Bihor), április 3-ik és dec. első hetének szerda napján.

Ţutin—Temesbökény, apr. 24, július 24, okt. 15, dec. 20. Hetiv. pénteken.

Fibiș—Temesfüves, február 10, máj. 10, november 10. Hetivásár hétfőn.

Timișoara, a vásárok 5 napon át tartanak, márc. 19, június 15, szept. 29. és dec. 18. előtti csütörtökön kezdődik, vagy ha a határnap csütörtökre esik, akkor ettől kezdődik állatvásárokkal. Hetivásár kedd és péntek, állatvásárral.

Tinca, (jud. Bihor), március, jun., szept. december hónapok negyedik hétfőjén kirakó- és állatvásár.

Câmpeni—Topánfalva, ónapjár szerint: Virágvasárnap előtti csütörtökön és pénteken. Pünköst előtti csütörtökön és pénteken, július 9, augusztus 28, nov. 3, három nappal előbb állatv. együtt. Hetivásár szombaton.

Turda, hamvazó szerda utáni szombaton, április 24, jun. 24, szept. 9, okt. 31, december 6, 3 nappal előbb állatvásár. Szombaton hetivásár.

Tornea—Tornya (jud. Arad) apr. Vincenap előtti vasárnapon. Péter és Pál napját és nov. 17-ét (Gergely-napját) követő vasárnapokon kirakó- és ezen vasárnapokat megelőző szombaton állatvásár.

Rimetea—Torockó, május 16, október 10. Előző 3 nap marhavásár. Hetivásár szombaton.

Bran—Tölcsvár (jud. Făgăraș), aug. 8, okt. 6, megelőző 1 nap állatvásár.

Teiuș—Tövis, február 20, aug. 28, nov. 8, három nappal előbb állatvásár. Hetivásár szerdán.

Turt (jud. Săimer), január 25, április 15, június 24, szeptember 2, november 15.

Turulung—Turtarebes (jud. Săimer), február 3-át, április 6-át, augusztus 5-ét, október 13-át magukban foglaló hetek csütörtökjén.

U

Aradul-nou—Ujarad (jud. Timis), márc. 1, június 16, október 18.

Neudorf—Ujfalu, máj. 15, aug. 29, okt. 15, december 6.

Moldova-nouă, jun. 24, november 19-én.

Uipeci—Ujpécs, április 4, augusztus 16, október 15 utáni vasárnapokon.

Săcueni—Ujszékely (jud. Odorheiu), január 31, február 1, április 9—10, és okt. 14—15-én. A vásárok előző napján állat, a második nap kirakóvásár.

Sântana—Ujszentanna (jud. Arad), február 2, jul. 26, nov. 21. Ez utóbbi, ha nem vasárnapra, vagy hétfőre esik, akkor a következő vasárnapon állatvásárral együtt. Hetivásár kedden.

Ulma (jud. Timiș), május 26, aug. 18. Az országos vásárokat nem tartja meg.

Viktori—Vadász (jud. Arad), április 7, június 24, magába foglaló hét szerda napján és október második vasárnapját megelőző hét szerdán kirakó- és állatvásár.

Ganfaldu—Vámosgálfalva, húshagyókedd előtt, húsvét előtt és karácsony előtt eső vasárnap csak állatvásár.

Bocşa-Románá—Várbeksán, pünkösti vasárnap utáni kedd és okt. első kedd.

Várşand—Varsány (jud. Arad), okt. 2.

Vapcau—Vaskóh (jud. Bihor), február, április, június, augusztus, október és december első pénteken.

Rogla-Montană—Verespatak, március utolsó és okt. második hetében pénteken és szombaton, 1—1 nap állatvásár. Helyvásár szombaton.

Tormac—Végvár (jud. Timiş) ápr. 17, jun. 15, szept. 15, nov. 20, napokat magában foglaló hetek péntek, szombat és vasárnapján. Ha e napok valamelyikére sátorosünnep esik, úgy egy héttel később, a vásárok 3 naposok.

Vinga (jud. Timiş), gör. kel. naptár szerint átd. csüt. előtti vasárnap. Szt. István és Szt. Mihály nap után első vasárnap.

Siria—Világos (jud. Arad), böjt köznapon, jun. 1-ét követő vasárnap, aug. második hetében és Szt. András napját magában foglaló héten eső vasárnap, a a juniusi vásárt kivéve ó-naptár szerint 1—1 nap állatvásár.

Z

Zlatna—Zalatna, március 19, június 18, szept. 1, két nappal előbb állatvásár. Helyvásár szombaton.

Zărănd—Zaránd (jud. Arad), ó-naptár szerint hamvazószerda utáni vasárnap; ó-naptár szerint pünkösti, Boldogszony napja és dec. 17. előtt vasárnap, egy nappal előbb állatvásár.

Zam-Sâncraiu—Zentelke (jud. Cluj), március 3?, szeptember 14.

Zam—Zám (jud. Hunedoara), jan. 29. és a nagyböjt negyedik hetében levő szerdán, jun. 3, jul. 21, szept. 11—27, dec. 13. Helyvásár szombaton.

Zărneşti—Zernest, május 6, szeptember 21. előtte 1 nap állatvásár.

Zălatu, március, június, szeptemb. és dec. hónapok első szerda és csütörtök napjain. Helyvásár szerdán és szombaton.

Jibău—Zsibó, február 14, május 5, június 11, december 18. Előtte egy nap állatvásár. Helyvásár csütörtökön.

Ingyen adunk olvasóinknak

egy jó tanácsot! Ha bármilyen esküvői- vagy mulatsági meghívóra, műsorra, szinlapra, a legkényesebb ízlést is kielégítő levélpapírokra, számlákra vagy jegyzékekre, borítékokra, hivatalos nyomtatványokra, művekre, folyóiratokra, füzetekre van szüksége, azokat rendelje meg a »KÁLVIN« könyvnyomdában, Oradea—Nagyvárad, Strada Aurel Lazar (ezelőtt Nagy Sándor-utca) 14. szám, a Református Leánynevelő-intézet épületben, hol azokat legszebb kivitelben, a legjutányosabb áron kapja meg.

A
Királyhágómelléki Református Egyházkerület
IRATTERJESZTÉSÉBEN

Oradea, Str. Petru Maior (azelőtt Őr-u.) 1.

kaphatók:

1. Saját kiadványaink:

Nagybetűs hangjegyes énekeskönyv

fekete, zöld, barna, bordó színű ízléses, tartós vászonkötésben, ára 100 leu. Ugyanaz aranymetszéssel 150 leu. Konfirmációi, esküvői és egyéb ajándéknak kiválóan alkalmas az énekeskönyv biblianyomó papiroson készült kiadása, vászonkötésben, piros metszéssel 130 leu, bőrkötésben, aranymetszéssel 300 leu.

László Marcella gyermek-szindarabjai.

Ára füzetenként 20 leu.

Tereh Géza: Közelebb Hozzád! Versek. Ára 30 leu.

Bibliajelzők 0.50, 1 és 2 leus árban.

A „*Családi tűzhely mellett*“ füzetei 2 és 3 leus árban.

Az áldott Orvos. Sárközi Lajos imádságos könyve betegek számára, félvászon kötésben, arany kehellyel 20 leu, finom papiroson, egész vászon kötésben 25 leu.

Képes levélpapír bibliai mondásokkal 10 drb. 25 leu.

Mindezekből 10 darabon felüli megrendelésnél 10 % engedmény.

2. Idegen kiadványok:

Bibliák a legegyszerűbbtől a legdíszesebbig, imádságos könyvek, különböző építő tartalmú, szórakoztató művek stb.

KALVIN J.
1509-1564

KALVIN

KÖNYVNYOMDA

KÉSZIT MINDENFÉLE NYOMTATVÁNYT
A LEGOLCSÓBB NAPI ÁRAK MELLETT,
CSINOS ÉS IZLÉSES KIVITELBEN

TULAJDONOSOK:
BÉRES KÁROLY,
BÉRES SÁNDOR,
ROMÁN KÁROLY

ORADEA

STR. DR AUREL LAZAR (NAGY SÁNDOR-UTCA) 14.